

การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ช่วงอายุ 8-12 ปี ที่มีสมาธิสั้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2553

การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ช่วงอายุ 8-12 ปี ที่มีสมาธิสั้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ช่วงอายุ 8-12 ปี ที่มีสมาธิสั้น

บทคัดย่อ
ของ
ณัฏฐ์วดี สุขธยารักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2553

ณัฐวรรดี สุขยารักษ์. (2553). การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8-12 ปี ที่มีสมาธิสั้น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอบางเกรด จังหวัดนนทบุรี อายุระหว่าง 8-12 ปี คัดเลือกโดยกรณีศึกษาแบบเจาะจงจำนวน 5 คน ที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์มีใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น การวิจัยใช้แบบแผนการทดลองคือ แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน ทดสอบหลัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง ชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม แบบบันทึกการสังเกตขณะทดลองของผู้วิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติ Nonparametric Statistics เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้ The Wilcoxon Matched – pairs Signed Rank Test

ผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน) พบว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสมาธิสั้นแบบรอคอยไม่เป็น ขาดการยับยั้ง ด้านวิตกกังวลและด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง หลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ต่ำกว่าก่อนใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะสามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง ส่วนด้านปัญหาด้านการเรียนรู้และด้านออกอาการทางร่างกาย หลังการใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่าก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ครูประจำชั้นและครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน) พบว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสมาธิสั้นไม่นิ่ง ด้านสมาธิบกพร่องและด้านสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง หลังการใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่าก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะสามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง

THE APPLICATION OF ART ACTIVITY FOR CHANGING INAPPROPRIATE
BEHAVIOR IN ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN
AGED 8-12 YEARS OLD WITH ADHD

AN ABSTRACT
BY
NUTWADEE SUKTHAYARAK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

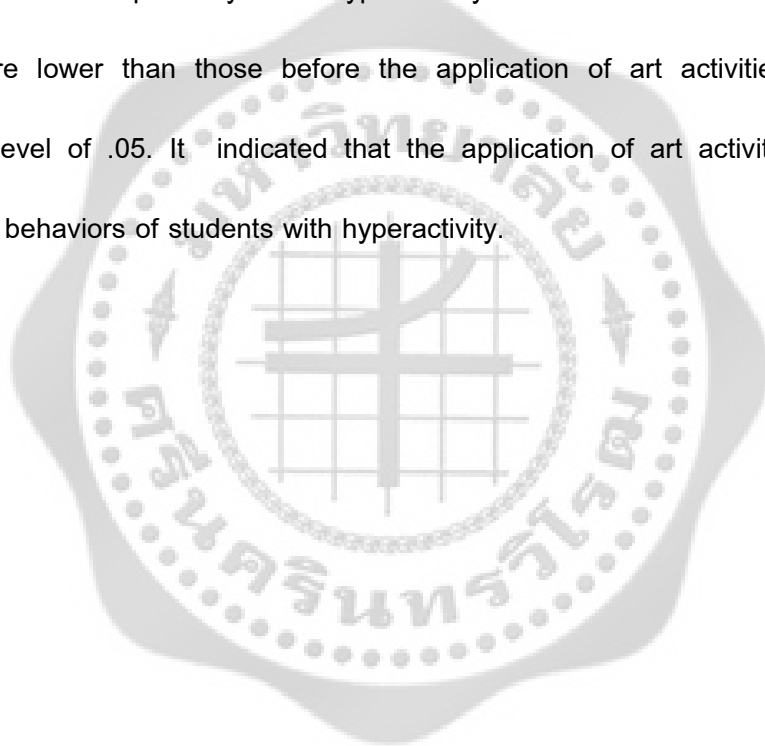
May 2010

Nutwadee Sukthayarak. (2010). The Application of Art Activity for changing Inappropriate Behavior in Elementary School Children aged 8 - 12 Years old with ADHD. Master Thesis, M.Ed (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee Asst. Prof. Dr. Lertsiri Bovornkitti, Asst. Prof. Chakkaphong Patlangfah.

The objective of this research was to study the results of the application of art activities for the adjustment of inappropriate behaviors of elementary school students with ADHD. The sampling included students with ADHD who were studying at elementary level of Pitchayasuksa School in Pakkret District of Nonthaburi Province in 2009. Their ages ranged from 8 to 12 years. The selection was conducted through particular case study of 5 students who were diagnosed by a doctor and given medical certificates of hyperactivity. The experiment used in this research was a single group tested before and after. The tools used in this research comprised Behavior Assessment Form for Class Teacher, Teacher in Charge and Parents, Art Activity Sets for 12 Activities, Observation Record Form for Experiment of the Researcher. Mean, Standard Deviation and Nonparametric Statistics were applied for data analysis. The Wilcoxon Matched-Pairs Signed Rank Test was used for comparison of score differences.

The results of the research showed that: The inappropriate behaviors of students with ADHD before and after the application of art activities (assessed by parents), it was found that the [students' inappropriate behaviors](#), conduct problems, impulsive-hyperactive, anxiety and hyperactivity index after the application of art activities were lower than those before the application of art activities with statistical significance level of .05. It

indicated that the application of art activities could reduce inappropriate behaviors of students with hyperactivity. Meanwhile, learning problems and psychosomatic after the application of art activities were lower than those before the application of art activities with no statistical significance. For inappropriate behaviors of students with ADHD before and after the application of art activities (assessed by class teachers and teachers in charge), it was found that inappropriate behaviors of students, conduct problems, hyperactivity, inattention-passivity and hyperactivity index after the application of art activities were lower than those before the application of art activities with statistical significance level of .05. It indicated that the application of art activities could reduce inappropriate behaviors of students with hyperactivity.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การใช้กิจกรรมศิลปะ เพื่อปรับพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ช่วงอายุ 8-12 ปีที่มีสมาธิสั้น

ของ
นางสาวณัฏฐ์วดี สุขธยารักษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์พฤทธิ์ สุขเศรษฐศิริ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาและกรุณาที่ได้รับในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม รองศาสตราจารย์ลลิตพรรณ ทองงาม รองศาสตราจารย์ เกริก ยืนพันธ์ นายแพทย์ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล และอาจารย์สมจิตร ไกรศรี หัวหน้าศูนย์ศิลปกรรมบำบัด สถาบันราชานุกูลที่ให้คำปรึกษาให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะในการตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนพิชญศึกษา ที่ช่วยให้ทั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบใจนักเรียนกลุ่มทดลอง โรงเรียนพิชญศึกษา ปีการศึกษา 2552 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดีและขอบคุณ คุณชมพูนุช จารุภัทรพันธ์ กรรมการผู้ปกครอง บุคคลสมาธิสันแห่งประเทศไทย ที่ให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ

ขอขอบพระคุณอาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย หัวหน้างานวัดและประเมินผล โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) และ นายแพทย์ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณศิริศศิธร กัญโส และเพื่อนๆ พี่ๆ นิสิตปริญญาโทเอกศิลปศึกษาทุกท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์นี้ด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวมาในนี้ ซึ่งมีส่วนช่วยให้การทำปริญญานิพนธ์นี้สมบูรณ์ดียิ่งขึ้น

ผลของความสำเร็จในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ขอมอบให้ คุณพ่อ คุณแม่ น้องสาว ที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน เป็นแรงกระตุ้น และเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดแก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ

ณัฐวุฒิ สุขธารักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐาน	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรคสมาธิสั้น	8
ความหมายของโรคสมาธิสั้น	8
สาเหตุของโรคสมาธิสั้น	11
ระบาดวิทยาของโรคสมาธิสั้น	15
วิธีการประเมินโรคสมาธิสั้น	16
เกณฑ์การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น	19
ชนิดของโรคสมาธิสั้น	20
ความผิดปกติที่พบร่วมในเด็กสมาธิสั้น	22
ผลกระทบของโรคสมาธิสั้น	23
การรักษาโรคสมาธิสั้น	25
การพยากรณ์โรคสมาธิสั้น	29
เอกสารและรายงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมศิลปะ	30
ความหมายของกิจกรรมศิลปะ	30
เกณฑ์การพิจารณาเลือกกิจกรรมศิลปะ	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
คุณค่าของกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็ก.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมศิลปะ.....	42
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับศิลปะบำบัด.....	44
ความหมายของศิลปะบำบัด.....	44
ประวัติและความเป็นมาของวิชาและอาชีพศิลปะบำบัด.....	46
แนวทางการใช้ศิลปะบำบัด.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศิลปะบำบัด.....	48
เอกสารและงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กวัยตอนกลาง.....	52
เอกสารเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง.....	59
แนวคิดพื้นฐานและความหมาย.....	59
เทคนิคการควบคุมตนเอง.....	61
วิธีดำเนินการควบคุมตนเอง.....	64
ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพต่อการควบคุมตนเอง.....	65
ข้อดีของการควบคุมตนเอง.....	66
ข้อควรพิจารณาในการควบคุมตนเอง.....	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเอง.....	69
เอกสารที่เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	71
ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	71
พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	72
ประเภทของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	73
ระดับของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	73
ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	75
แนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	76
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	79
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	79
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
วิธีหาคุณภาพเครื่องมือ.....	81
แบบแผนการดำเนินการทดลอง.....	84
วิธีดำเนินการทดลอง.....	84
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	163
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	163
ขอบเขตของการวิจัย.....	163
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	164
การดำเนินการทดลอง.....	164
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	165
สรุปผลการวิจัย.....	166
อภิปรายผล.....	167
ข้อเสนอแนะ.....	174
บรรณานุกรม.....	177
ภาคผนวก.....	182
ภาคผนวก ก.....	183
ภาคผนวก ข.....	195
ภาคผนวก ค.....	223
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	249

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางกิจกรรมศิลปะ.....	83
2 ตารางแสดงแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวสอบก่อน สอบหลัง.....	84
3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น รายด้าน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะของผู้ปกครอง.....	89
4 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ.....	99
5 ตารางค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะของครูประจำชั้นและครูผู้สอน.....	100
6 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ของครูประจำชั้นและครูผู้สอน.....	108
7 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 1 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	114
8 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 2 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	116
9 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 3 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	118
10 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 4 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	120
11 ตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 5 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	122

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพการเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	73
2 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 1 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง.....	109
3 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 2 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง.....	110
4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 3 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง.....	111
5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 4 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง.....	112
6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 5 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง.....	114
7 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 1 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	116
8 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 2 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	117
9 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 3 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	119
10 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 4 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	121
11 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น คนที่ 5 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน.....	123
12 ภาพการปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล(วาดภาพระบายสี).....	124
13 ในงานกิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	126
14 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1 กิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	126
15 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	126
16 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1.....	127

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
17 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	127
18 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	127
19 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	127
20 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	127
21 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	127
22 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	127
23 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	128
24 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	128
25 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	128
26 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5	128
27 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5	128
28 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5	128
29 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์ (วาดภาพระบายสี).....	129
30 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	131
31 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	131
32 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	131
33 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	131
34 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5	131
35 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 เรื่อง สัตว์น่ารัก (วาดภาพระบายสี)	132
36 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	134
37 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	134
38 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	134
39 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	134
40 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5	134
41 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 4 เรื่อง อารมณ์นี้ดีจัง (วาดภาพระบายสี).....	135

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
42 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	137
43 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	137
44 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	137
45 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	138
46 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	138
47 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 5 เรื่อง สื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง (วาดภาพระบายสี).....	138
48 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1.....	140
49 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	140
50 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	140
51 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	140
52 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	140
53 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 6 เรื่อง เพื่อนสนิทที่ฉันรัก (วาดภาพระบายสี).....	141
54 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	143
55 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	143
56 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	143
57 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	143
58 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	143
59 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 7 เรื่อง เพื่อนของฉันที่น่ารักที่สุด (วาดภาพระบายสี).....	144
60 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1 กับเพื่อนสนิท.....	146
61 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2 กับเพื่อนสนิท.....	147
62 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3 กับเพื่อนสนิท.....	147
63 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4 กับเพื่อนสนิท.....	148
64 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5 กับเพื่อนสนิท.....	148
65 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 8 เรื่อง อดีต ปัจจุบัน อนาคต (วาดภาพระบายสี).....	149

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
66 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	151
67 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	151
68 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	151
69 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	152
70 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	152
71 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 9 เรื่อง เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น (วาดภาพระบายสี).....	152
72 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	154
73 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	154
74 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	154
75 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	154
76 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	154
77 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 10 เรื่อง กระดาษมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง (วาดภาพระบายสี).....	155
78 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	157
79 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	157
80 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	157
81 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	157
82 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	157
83 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1,2,3,4 และ5.....	159
84 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 12 เรื่อง ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก.....	159
85 ผลงานของนักเรียนคนที่ 1	162
86 ผลงานของนักเรียนคนที่ 2	162
87 ผลงานของนักเรียนคนที่ 3	162
88 ผลงานของนักเรียนคนที่ 4	162
89 ผลงานของนักเรียนคนที่ 5.....	162

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่มีบุคลากรอันประกอบด้วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนหรือผู้อำนวยการ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียน รวมทั้งบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน ต่างมีบทบาทและหน้าที่ต่างกัน มีความเกี่ยวข้องกัน

ครูและนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกันไม่น้อยไปกว่าผู้ปกครอง เนื่องจากระหว่างที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน ครูมีหน้าที่ให้ความรู้ รวมทั้งการอบรมบ่มนิสัย สร้างระเบียบวินัยให้กับเด็กนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจึงมีความใกล้ชิดกันทั้งครูประจำชั้นและครูผู้สอนที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กนักเรียนที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และสังเกตเห็นพฤติกรรมได้ชัดเจนขึ้นเมื่อพฤติกรรมนั้นปรากฏเป็นประจำ ซึ่งพฤติกรรมในเด็กแต่ละคนก็จะแตกต่างกันออกไปเด็กบางคนมีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีทักษะการทำงานที่เป็นระบบ มีทักษะการเข้าสังคมที่ดี ทั้งต่อเพื่อนและครู มีความอ่อนน้อม พุดจาไพเราะ ในทางตรงกันข้าม เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ในโรงเรียนก็มีเด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก กล่าวคือ เด็กไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายไม่ดีพอ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยเดียวกัน สภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน การทำงานไม่เป็นระบบ มีปัญหาด้านอารมณ์ สังคม การเข้ากลุ่มกับเพื่อน ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาอีกมาก หากเด็กไม่ได้รับการช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กจะสังเกตได้ขณะที่เด็กอยู่ในโรงเรียน โดยเฉพาะในห้องเรียน ยกตัวอย่างเช่น เด็กมีพฤติกรรมในการควบคุมตนเองได้ไม่ดีพอ มีความอดทนน้อย มีสมาธิจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่มาก ขณะที่เรียนเด็กจะพูดแทรก หรือถามคำถามขณะที่ครูสอนอยู่เสมอ ทำให้รบกวนสมาธิของเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งก็จะเป็นปัญหาตามมาเมื่อพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับเพื่อนร่วมชั้นมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี ปัญหาที่ตามมาคือ เด็กเกิดความรู้สึกแค้นต่อตนเอง ทำให้ทักษะการเข้าสังคมของเด็กไม่ดีพอ รวมทั้งบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น

ครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สอง ต่างกันก็ตรงเวลาและสถานที่ ครูจะสังเกตเห็นพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ที่โรงเรียนโดยเฉพาะสังเกตเห็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างเด่นชัดในห้องเรียน ครูจึงช่วยเหลือ และช่วยปรับพฤติกรรมของเด็กเหล่านั้นด้วยได้ ทั้งตัวเด็กใช้เวลาที่อยู่ในโรงเรียนมากกว่าที่บ้าน ความใกล้ชิดระหว่างครูกับเด็กที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมต่างๆ บางครั้งครูสังเกตเห็นได้มากกว่าผู้ปกครอง ต้องยอมรับว่าบางครั้งครอบครัวเด็กกลับจากโรงเรียนอาจไม่ได้เจอ พ่อและแม่ เนื่องด้วยพ่อและแม่มีภาระที่ต้องทำงานบางครั้งเด็กกลับบ้านก็อยู่กับพี่เลี้ยง ซึ่งพี่เลี้ยงเด็กก็อาจจะ

ไม่ได้ใส่ใจพฤติกรรมที่แสดงออก ว่ามาจากสาเหตุใดหรือเด็กกลับบ้านไปก็พบปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งท่านก็ชรามากกว่าที่จะสังเกตพฤติกรรมของเด็ก

ปัจจุบัน วงการศึกษาจะพบกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม โดยวงการแพทย์ได้ศึกษาและพบว่าโรคนี้มีจริงและมากด้วยคือประมาณ 2- 5% ของเด็กวัยเรียนเป็นโรคนี้ นั่นคือ ห้องเรียนหนึ่งจะมีเด็กเป็นโรคสมาธิสั้นประมาณ 1-2 คน คำว่า “ โรคสมาธิสั้น ” เข้าใจผิดว่าเด็กมีปัญหาสมาธิสั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาของเด็กที่เป็นโรคนี้มิใช่อยู่ที่การควบคุมสมาธิเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การควบคุมตนเองในหลายด้าน เช่น สมาธิ อารมณ์ การเคลื่อนไหว ฉะนั้นเด็กที่ถูกวินิจฉัยว่าเป็น “ โรคสมาธิสั้น ” จึงมักมีอาการร่วมหลายอย่างนอกจากสมาธิบกพร่อง เด็กมักจะซน ใจร้อน ไม่เป็นระเบียบ ฯลฯ (นายแพทย์ วีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์)

ความแตกต่างกันของเด็กแต่ละคน ทั้งเพศ วุฒิภาวะ สติปัญญา การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้การแสดงออกของพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน โรคนี้ไม่ได้เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ดี แต่การเลี้ยงดูที่ไม่ดีทำให้เด็กมีอาการคล้ายโรคนี้ได้ และในเด็กที่เป็นโรคนี้การเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้องจะทำให้เด็กมีอาการมากขึ้น

การศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมของเด็กโดยเฉพาะเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ไม่ว่าอาการสมาธิบกพร่องเป็นเด็กมีความสนใจสั้น เบื่อง่าย ทำงานไม่เรียบร้อย อาการซนมากผิดปกติ เป็นอาการที่เด็กจะนั่งไม่ติดที่ ชอบวิ่งชอบปีนป่าย ถ้าให้หนึ่งนั่ง ๆ ก็จะถูกยักยอกอยู่ตลอดเวลา อาการวู่วาม หุนหันพลันแล่น เป็นอาการที่รอคอยไม่เป็น หงุดหงิดง่าย ควบคุมตนเองไม่ได้ ชอบพูดแทรกคนอื่น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุเกิดจากกรรมพันธุ์ มักพบว่าเด็กมีพ่อหรือญาติที่ตอนเด็กๆ ซน ใจร้อน หรือเป็นโรคนี้ ถ้าเป็นฝาแฝดก็มักเป็นโรคนี้ทั้งคู่ มีปัญหาทางสมองมาก่อน เช่น มีอุบัติเหตุทางสมอง เคยเป็นไข้สมองอักเสบ ฯลฯ แม้กระทั่งสาเหตุไม่ได้แน่ชัดก็ตาม ทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาหลายเรื่องในการดำรงชีวิต เช่น มีปัญหาผลการเรียนตกต่ำ มีปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีปัญหาการปรับตัว จากการสังเกตเห็นพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดกับตัวเด็ก ผู้วิจัยคิดว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ให้ความรู้โดยมีครูที่ทำหน้าที่สอนให้เด็กมีความรู้ อบรมบ่มนิสัยให้เด็กเป็นคนดีควบคู่กับมีคุณธรรม ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นทั้งครูผู้สอนศิลปะ และครูประจำชั้น ที่สังเกตเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมในของเด็กนักเรียนในชั้นเรียนผู้วิจัยคิดว่าเมื่อสังเกตเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กจึงควรหาวิธีการช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรมดังกล่าว รวมทั้งการปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมโดยใช้กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เพื่อช่วยปรับอารมณ์ที่หงุดหงิดง่าย วู่วาม ควบคุมตนเองไม่ได้ เบื่อง่ายวอกแวกง่ายของเด็กสมาธิสั้นให้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์จากงานศิลปะให้เกิดความผ่อนคลายได้ช่วยกล่อมเกลাজิตใจเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่า และสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การนำศิลปะมาพัฒนาพฤติกรรมเด็กนั้นจะพบว่าเป็นการแสดงออกได้ทั้งทางลบ และทางบวก ทางด้านลบก็คือการที่เด็กได้ระบายออกซึ่งความเคร่งเครียดภายใน ขจัดความรู้สึกด้วยบางอย่างที่มีอยู่และเป็นการแสดงความต้องการภายในให้ปรากฏ การแสดงออกในทางลบเช่นนี้ จะ

เป็นการลดหรือเปิดเผยความรู้สึกภายในของเด็กแต่ละคน ซึ่งการแสดงออกทางอื่น เช่น การเล่น หรือการพูดคุยไม่สามารถทำได้ดีเท่ากับการทำงานศิลปะซึ่งศิลปะสามารถระบายการรับรู้ ความรู้สึก นึกคิดและความต้องการได้อย่างกว้างขวาง ส่วนการแสดงออกทางบวกคือ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2537: 706)

การแสดงออกทางศิลปะเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่ช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพ หรือพลังในตัวเด็กซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ การประพฤติปฏิบัติทุกด้าน การแสดงออกของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่างๆ ในตัวเด็กซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ลักษณะเฉพาะตัวบุคลิกภาพอย่างเด่นชัด การติดต่อสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เด็กใช้ในงานศิลปะ แสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึก และช่วยลดความคับข้องใจได้ระบายความรู้สึก เก็บกด นอกจากนั้น ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่เด็กด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 49)

วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์ (2523: 1) กล่าวว่า ศิลปะเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยสติปัญญา การแก้ปัญหาการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ จากมโนภาพที่ได้จากความจริง และทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ และมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผลให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี

สำหรับเด็กสมาธิสั้นจะมีปัญหาทั้งด้านอารมณ์ สังคมและพฤติกรรม เด็กสมาธิสั้นไม่ว่าอาการสมองบกพร่องซึ่งจะมีอาการที่มีความใจสั้น เบื่อง่าย วอกแวกง่าย ทำงานไม่เรียบร้อย เด็กสมาธิสั้นที่มีอาการชุนมากผิดปกติเป็นอาการที่เด็กนั่งไม่ติดที่ ชอบวิ่งชอบปีนป่าย ถ้าให้หนึ่งนั่งๆ ก็ จะยุกยิกอยู่ตลอดเวลา เด็กสมาธิสั้นที่มีอาการวู่วามหุนหันพลันแล่น เป็นอาการที่รอคอยไม่เป็น หงุดหงิดง่าย วู่วาม ควบคุมตนเองไม่ได้ ชอบพูดแทรกคนอื่นผู้วิจัยเชื่อว่าการนำกิจกรรมศิลปะมาใช้กับเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการนำไปพัฒนาการเรียนการสอนเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ทั้งสามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นผู้วิจัยเชื่อว่าการใช้กิจกรรมศิลปะกับเด็กที่แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นที่เข้าร่วมการทดลองแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมส่งผลถึงตัวเด็กเกิดความสุขที่สามารถปรับตัวกับคนรอบข้างได้โดยการแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม ทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีความสุขตลอดจนบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กสมาธิสั้น ในการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการ พัฒนากิจกรรมศิลปะเพื่อใช้ในการบำบัดพฤติกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน อายุระหว่าง 8-12 ปี ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์ แสดงภาวะสมาธิสั้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน อายุระหว่าง 8-12 ปี ปีการศึกษา 2552 คัดเลือกโดยกรณีศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 5 คนที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น และมีการ แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้งแสดงออกทางการกระทำและทางวาจา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือ จากครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ รวมทั้งได้ขอความร่วมมือ จากฝ่ายแนะแนว ฝ่ายกิจการนักเรียน และผู้ปกครองในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัว นักเรียนเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมเด็กนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะและหลังใช้ชุดกิจกรรม ศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมด้านอารมณ์และสังคม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการลดพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นโดยใช้ กิจกรรมศิลปะ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กสมาธิสั้น** หมายถึง เด็กที่มีอาการที่ไม่สามารถสนใจ หรือจดจ่อต่องาน และมีการ เคลื่อนไหวอย่างมากซึ่งอาการของโรคสมาธิสั้น แบ่งกลุ่มอาการออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ อาการสมาธิ บกพร่อง (Inattention) คือ มีความสนใจสั้น เบื่อง่าย วอกแวกง่าย ทำงานไม่เรียบร้อย อาการชน มากผิดปกติ (Hyperactivity) คือ อาการที่เด็กมักจะนั่งไม่ติดที่ชอบวิ่งชอบปีนป่าย ถ้าให้หนึ่งก็จะ

ยุกยิกอยู่ตลอดเวลา อาการวู่วามหุนหัน พลันแล่น Impulsiveness คืออาการที่รอคอยไม่เป็น หงุดหงิดง่าย วู่วาม ควบคุมตนเองไม่ได้ ชอบพูดแทรกคนอื่น

2. พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออกทางการกระทำที่ปรากฏให้เห็นว่ามีความรุนแรงต่อบุคคลอื่น ควบคุมตนเองไม่ได้ ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมของเด็กปกติ สามารถแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่นจนเกิดความเสียหาย

2.1 พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่แสดงออกทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ โมโหง่าย เอาใจยาก ทำเป็นอวดรู้หรือไม่สุภาพ อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ หน้าบึ้ง ชอบทะเลาะวิวาท ปัดความผิดให้ผู้อื่น ไม่ค่อยเชื่อฟังคุณครู

2.2 พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่เกิดจากด้านอาการชุนมากผิดปกติ ได้แก่ อยู่ไม่นิ่งขยับตัวตลอดเวลา ส่งเสียงดังอย่างไม่เหมาะสม จะเอาอะไรก็ต้องให้ได้ทันที ชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน ต้องการความสนใจจากครูมาก

2.3 พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่เกิดจากด้านสมาธิบกพร่อง ได้แก่ สมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย เหม่อลอย ถูกเพื่อนชักจูงง่าย ไม่มีความเป็นผู้นำ ทำงานไม่เสร็จ ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย มีปัญหาการเรียน

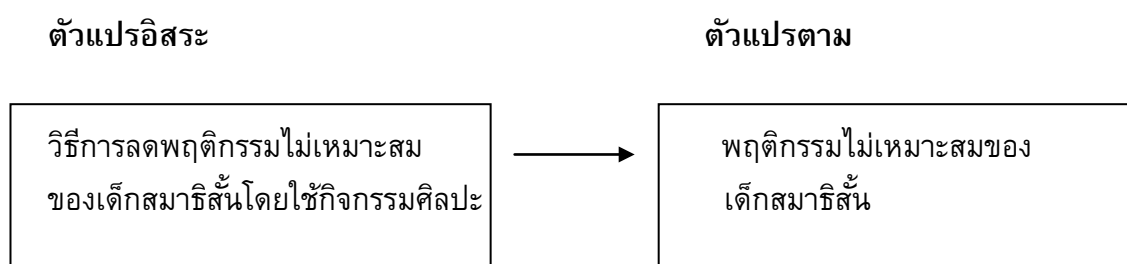
3. กิจกรรมศิลปะ (Art Activities) หมายถึง กิจกรรมที่ให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความรู้สึก ความเข้าใจ โดยการจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้เด็กได้แสดงออกจากระบวนการทำงาน ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดกิจกรรมศิลปะ โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทงาน วาดภาพระบายสี ประเภทงานปั้นและประเภทงานสร้างสรรค์จากกระดาษ ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมศิลปะ 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นนำ (5 นาที) การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการพูดคุย และซักถามในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ผู้วิจัยต้องการจะลดในแต่ละกิจกรรม

3.2 ขั้นดำเนินการ (25 นาที) ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะให้นักเรียน สาทิวิธีการให้นักเรียนดู นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ และบันทึกในใบงานทุกครั้ง

3.3 ขั้นสรุป (15 นาที) นักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันสรุปกิจกรรมที่ได้ฝึกปฏิบัติ ข้อคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง และผู้วิจัยสรุปกิจกรรมเพิ่มเติมจากนักเรียนอีกครั้ง

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กสมาธิสั้น มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหลังได้รับการใช้กิจกรรมศิลปะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรคสมาธิสั้น
 - 1.1 ความหมายของโรคสมาธิสั้น
 - 1.2 สาเหตุของสมาธิสั้น
 - 1.3 ระบาดวิทยาของโรคสมาธิสั้น
 - 1.4 วิธีการประเมินโรคสมาธิสั้น
 - 1.5 เกณฑ์การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น
 - 1.6 ชนิดของโรคสมาธิสั้น
 - 1.7 ความผิดปกติที่พบร่วม (Comorbidity) ในโรคสมาธิสั้น
 - 1.8 ผลกระทบของโรคสมาธิ
 - 1.9 การรักษาโรคสมาธิสั้น
 - 1.10 การพยากรณ์โรคสมาธิสั้น
2. เอกสารและรายงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมศิลปะ
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะ
 - 2.2 เกณฑ์การพิจารณาเลือกกิจกรรมศิลปะ
 - 2.3 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมศิลปะ
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับศิลปะบำบัด
 - 3.1 ความหมายของศิลปะบำบัด
 - 3.2 ประวัติและความเป็นมาของวิชาและอาชีพศิลปะบำบัด
 - 3.3 แนวทางการใช้ศิลปะบำบัด
 - 3.4 เป้าหมายในการทำศิลปะบำบัด
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศิลปะบำบัด
4. เอกสารและงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กวัยตอนกลาง

(Middle Childhood: 6-12 ขวบ)

5. เอกสารที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง (Self Control)
 - 5.1 แนวคิดพื้นฐานและความหมาย
 - 5.2 เทคนิคการควบคุมตนเอง
 - 5.3 วิธีดำเนินการควบคุมตนเอง (Self Control)
 - 5.4 ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพต่อการควบคุมตนเอง
 - 5.5 ข้อดีของการควบคุมตนเอง
 - 5.6 ข้อควรพิจารณาในการควบคุมตนเอง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเอง
7. เอกสารที่เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)
 - 7.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)
 - 7.2 พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)
 - 7.3 ประเภทการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem)
 - 7.4 ระดับของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem)
 - 7.5 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 7.6 แนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรคสมาธิสั้น

1.1 ความหมายของโรคสมาธิสั้น

นภัท พุกกะณะสุต (2550: 25) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า โรคสมาธิสั้นหรือสมาธิบกพร่อง (Attention Deficit Disorder--ADD) แบ่งอาการเป็น 3 ด้าน คือสมาธิสั้นหรือสมาธิบกพร่องและซุกซนอยู่ไม่นิ่ง (ADD with Hyperactivity) สมาธิสั้นหรือสมาธิบกพร่องและไม่ซุกซน (ADD without Hyperactivity) และสมาธิสั้นหรือสมาธิบกพร่องแต่ทุเลาลง (ADD Residual Type) โดยหมายถึง ผู้ที่มีอาการดีขึ้นและมีปัญหาอยู่บ้างในวัยรุ่น หรือในวัยหนุ่ม

ปัจจุบันนี้ใช้หลักการวินิจฉัยตามคู่มือทางการแพทย์ด้านสุขภาพจิต ฉบับแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 4 (DSM IV) ซึ่งพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2537 ให้ชื่อใหม่ว่า “โรคสมาธิสั้นซุกซนอยู่ไม่นิ่งหรือหุนหันพลันแล่น” (Attention Deficit Hyperactivity/Impulsivity Disorder-ADHD)

มาโนช อาภรณ์สุวรรณ (2552: 15) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า โรคสมาธิสั้นมาจากศัพท์ทางการแพทย์เป็นภาษาอังกฤษว่า Attention Deficit Hyperactivity Disorder หรือ ADD

หนังสือบางเล่มบางตำราก็ให้คำย่อ คือ ADD/ADHD ซึ่งหมายถึง รวมทั้งโรคสมาธิสั้น โรคสมาธิสั้น ข้อแตกต่างระหว่างโรคสมาธิสั้น ADD และโรคสมาธิสั้น ADHD คือ

โรคสมาธิสั้น (ADD) หมายถึง โรคสมาธิสั้นอย่างเดียวโดยไม่มีอาการซน อยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ร่วมด้วย ซึ่งพบในเด็กผู้หญิงมากกว่า

โรคสมาธิสั้น (ADHD) หมายถึง โรคสมาธิสั้นที่มีอาการนอน อยู่ไม่นิ่งร่วมด้วย ซึ่งพบใน เด็กผู้ชายมากกว่า

อมรรัตน์ ศรีสุรินทร์ (2550: 11) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า โรคสมาธิสั้นได้รับการ วินิจฉัยว่าเกิดจากความผิดปกติทางสมอง ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่ออารมณ์ พฤติกรรม การเรียน ตลอดจนการเข้าสังคมของเด็ก โรคสมาธิสั้นเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมอง และอารมณ์ซึ่งส่งผล ให้เด็กมีปัญหาใหญ่ ๆ อยู่สามด้าน คือ ความบกพร่องทางสมาธิ ปัญหานี้จะทำให้เด็กมีความสนใจ สั้น วอกแวกง่าย ทำงานไม่เรียบร้อย ไม่รอบคอบ ทำงานไม่เสร็จ ซึ่งมีผลโดยตรงกับความสัมฤทธิ์ผล ทางการศึกษา ความบกพร่องทางพฤติกรรม ทำให้เด็กซุกซน ไม่อยู่นิ่ง และมีการเล่นที่เสี่ยง อันตราย สุดท้ายคือ ความบกพร่องในการคิดวางแผน ซึ่งจะทำให้เขาหุนหันวู่วาม ควบคุมตนเอง ไม่ได้ ขาดความยั้งคิด ใจร้อน ชอบพูดแทรกคนอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าสังคม

เพ็ญทิพย์ พรหมพันธุ์ แพทย์หญิง (2549: 12) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ไม่มีสมาธิ หรือสมาธิสั้น (inattention) หมายถึง การที่ไม่สามารถคงความสนใจในการทำงาน หรือในการเล่นที่ ต้องใช้สมาธิ ตั้งใจคิดอย่างต่อเนื่องได้นานเท่ากับเด็กปกติทั่วไป อาการเคลื่อนไหวมาก อยู่ไม่นิ่ง (hyperactivity) หมายถึง อาการที่เด็กไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่นิ่งเยียบสงบได้ กับเด็กที่อายุเท่ากัน

สุวรรณี พุทธิศรี (2548: 461) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า เป็นโรคทางจิตเวช ซึ่งมี ลักษณะความผิดปกติที่เด่นชัดมีอยู่ 3 ประการคือ Inattentiveness คือ มีช่วงสมาธิสั้นกว่าปกติ Hyperactivity อยู่ไม่นิ่ง อยู่ไม่สุข ซุกซนผิดปกติ และ Impulsivity หุนหันพลันแล่น ขาดการยับยั้งชั่ง ใจในการกระทำต่าง ๆ

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 257) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า โรคสมาธิสั้น คือ กลุ่ม อาการที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก (ก่อนอายุ 7 ขวบ) ที่เกิดจากความผิดปกติทางสมอง ซึ่งมีผลกระทบต่อ กิจกรรม อารมณ์ การเรียน และการเข้าสังคมกับผู้อื่นของเด็ก กลุ่มอาการนี้ประกอบด้วย อาการ ขาดสมาธิ (attention deficit) อาการหุนหันพลันแล่น วู่วาม (impulsivity) อาการนอนอยู่ไม่นิ่ง (hyperactivity) เด็กบางคนมีอาการนอน หุนหันพลันแล่น วู่วาม เป็นอาการเด่น ซึ่งมักพบได้บ่อยใน เด็กผู้ชายมากกว่า แต่เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นบางคนอาจไม่ชน แต่มีอาการขาดสมาธิเป็นหลัก ซึ่ง พบบ่อยได้ในเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2546: 3) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า เด็กสมาธิสั้นและอยู่ไม่สุข หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในเรื่องของสมาธิ และการควบคุมการกระทำของตนเอง ในการ เคลื่อนไหวต่าง ๆ ซึ่งความบกพร่องเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากการที่เด็กเรียกร้องความสนใจ แต่เป็น ความบกพร่องที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอไม่เลือกสถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใด (หน้า 4 บรรทัดที่ 9-11) ภาวะบกพร่องอันเกิดจากสมาธิสั้น และอยู่ไม่สุขนี้ในภาษาอังกฤษจะเรียกว่า Attention Deficit Hyperactivity Disorders หรือเรียกย่อ ๆ ว่า ADHD

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2545: 376-378) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่าเด็ก ADHD หมายถึงเด็กที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกเด่น ๆ 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) ขาดสมาธิ (inattention) (2) หุนหันพลันแล่น (impulsivity) (3) ซุกซนอยู่ไม่นิ่ง (hyperactivity) พฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นก่อนอายุ 7 ขวบ และต้องแสดงออกยาวนานต่อเนื่องพอสมควร มีความรุนแรงที่กระทบต่อพัฒนาการ และการปรับตัวด้านต่าง ๆ ทำให้เด็กไม่สามารถประพฤติตนได้ตามที่คนทั่วไปคาดหวังว่าเขาควรประพฤติตนในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร จึงทำให้เขามีปัญหาในการเรียน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และผู้ใหญ่

ผดุง อารยะวิญญู (2544, หน้า 1) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า คำว่า “สมาธิสั้น” เป็นคำรวม หมายถึง เด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งใน 2 ประเภทต่อไปนี้

1. สมาธิสั้นอย่างเดียว ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attention Deficit Disorder ใช้ตัวย่อว่า ADD

2. สมาธิสั้น และไม่อยู่นิ่ง หรืออยู่นิ่งเฉยไม่ได้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attention Deficit Hyperactive Disorder ใช้ตัวย่อว่า ADHD

สยมพร เค โปบลีย์ (2543: 3-4) ได้กล่าวถึงโรคขาดสมาธิ (attention deficit disorder) ไว้ว่า โรคขาดสมาธิ หมายถึง การขาดความสามารถตั้งใจหรือสนใจ ต่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำลังกระทำอยู่เป็นความผิดปกติทางพฤติกรรมชนิดหนึ่งที่เด็กมักแสดงออก จะเป็นลักษณะเฉพาะตัว ประกอบด้วยพฤติกรรมไม่เหมาะสมวัย หรือระดับพัฒนาการปกติมาตรฐาน ชนมาก ไม่มีระเบียบ วอกแวก และไม่มีสมาธิ อาการจะปรากฏให้เห็นในวัยก่อนเข้าเรียน หรือก่อนอายุ 6 ปี

โรคไฮเปอร์ มักเป็นอาการร่วมกับโรคขาดสมาธิ หรือเป็นส่วนหนึ่งของโรคขาดสมาธิ นั่นเอง ทางแพทย์ เรียกรวมกันว่า Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)

นงพงา ลิ้มสุวรรณ (2542: 17) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ADHD หมายถึง ความผิดปกติทางพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ที่ประกอบไปด้วยรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุหรือระดับพัฒนาการ และได้แสดงออกต่อเนื่องยาวนานพอสมควร ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกได้แก่ การขาดสมาธิ (inattention) และ หรือมีความซุกซนอยู่ไม่นิ่งกับความหุนหันพลันแล่น (hyperactivity impulsivity) อาการจะปรากฏก่อนอายุ 7 ปี

Hun and Marshall (1999: 210) ได้กล่าวถึงโรคสมาธิสั้นไว้ว่าการที่บุคคลไม่สามารถสนใจ หรือจดจ่อต่อการทำงาน และมีการเคลื่อนไหวอย่างมาก ซึ่งอาการของโรคสมาธิสั้นสามารถจัดกลุ่มได้ 2 กลุ่ม คือ สมาธิสั้น (Inattention) อาการชน หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity-Impulsivity)

จากความหมายที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า โรคสมาธิสั้นจัดว่าเป็นโรคที่พบบ่อยในวัยเด็กเล็ก คือ ช่วง 7 ปี เป็นโรคทางจิตเวช โดยกลุ่มอาการจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ อาการสมาธิบกพร่อง (inattention) คือ มีความสนใจสั้น เบื่อง่าย วอกแวกง่าย ทำงานไม่เรียบร้อย อาการชนมากผิดปกติ (hyperactivity) คือ อาการที่เด็กมักจะนั่งไม่ติดที่ ชอบวิ่งชอบปีนป่าย ถ้าให้นั่งนิ่ง ๆ ก็จะหยุดหยิกอยู่ตลอดเวลา อาการวู่วามหุนหันพลันแล่น (impulsiveness) คือ การที่รอคอยไม่เป็นเหตุหุนหันวู่วาม ควบคุมตนเองไม่ได้ ชอบพูดแทรกคนอื่น ซึ่งพฤติกรรมทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหา

หลายเรื่องในการดำรงชีวิต เช่น มีปัญหาผลการเรียนตกต่ำ มีปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีปัญหาการปรับตัว เป็นต้น

1.2 สาเหตุของสมาธิสั้น (Cause of ADHD)

นักทฤษฎีพฤติกรรม (2550: 28-29) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ปัจจุบันยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริง คงเพียงแต่ใช้การพิจารณาจากงานวิจัยทางวิชาการหรือเชื่อกันว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากสิ่งเหล่านี้ พันธุกรรม เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้มีสมาธิสั้น สารสื่อประสาท ความไม่สมดุลของสารเคมีที่สำคัญในสมองบางตัว เช่น โดพามีน โนรีไพพริน และซีโรโทนิน สมองส่วนหน้า ทำงานผิดปกติ สมองส่วนหน้า ทำหน้าที่ในการควบคุมสมาธิ อารมณ์ การจัดระเบียบ การคิดและการกระทำที่มีเป้าหมาย สมเหตุสมผล เมื่อสมองส่วนนี้มีปัญหาไม่ทำงานตามปกติ จึงทำให้มีสมาธิสั้นสมองที่เสียหายหรือได้รับการกระทบกระเทือนในขณะตั้งครรภ์ ในขณะคลอด หลังคลอด การติดเชื้อระหว่างตั้งครรภ์ การขาดออกซิเจนในขณะคลอด สมองหรือเยื่อหุ้มสมองอักเสบหลังคลอด ภาวะตื่นตัวผิดปกติของระบบประสาท การไหลเวียนของโลหิตในสมองผิดปกติ หรือไม่สมดุลความผิดปกติของต่อมไทรอยด์ แต่เมื่อได้รับการรักษาและรับประทานยาอาการจะดีขึ้นหรือหายได้ สารเสพติดทุกประเภท การที่พ่อแม่ใช้สารเสพติด สูบบุหรี่ ดื่มสุราเป็นประจำ ทั้งก่อนตั้งครรภ์หรือขณะตั้งครรภ์ ลูกที่เกิดมาอาจมีความผิดปกติหรือมีสมาธิสั้นได้ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นพิษ ไม่ว่าจะเป็นอากาศ น้ำ ล้วนแล้วแต่มีสารเคมีปนเปื้อนทั้งสิ้น

มานโซ อภรณ์สุวรรณ (2550: 18-19) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า เกิดจากสมองส่วนหน้า สด (Prefrontal Cortex) ทำงานผิดปกติร่วมกับความไม่สมดุลของสารสื่อประสาท (Neurotransmitter) ที่เรียกว่า โดพามีน (Dopamine) ส่วนสาเหตุที่แท้จริงของโรคสมาธิสั้น การศึกษาวิจัยปัจจุบันพบว่า พันธุกรรม (genetics) มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดโรคนี้ ความผิดปกติของพันธุกรรม นั่นก็คือ มียีนบางตัวที่ควบคุมระบบการสร้างสารสื่อประสาทโดพามีนมีความผิดปกติ เจ้ายีนที่ผิดปกตินี้มีชื่อเรียกทางการแพทย์ว่า DRD 4 นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคสมาธิสั้น ได้แก่ คลื่นไฟฟ้าสมอง (Electroencephalography--EEG) ผิดปกติ และการไหลเวียนของเลือดในสมองบางส่วน (regional cerebral blood flow) ผิดปกติ

อมรรัตน์ ศรีสุรินทร์ (2550: 15-16) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ในปัจจุบันพบว่าเด็กที่สมาธิสั้นจะมีสิ่งนำประสาทในสมองบางตัวอยู่ในระดับต่ำ สารสื่อประสาทมาจากคำว่า Neurotransmitter Substances เป็นสารเคมีที่เซลล์ประสาทสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการส่งกระแสประสาทจากเซลล์ประสาทตัวหนึ่งไปยังอีกตัวหนึ่ง โดยจะไหลไปตามเส้นประสาท เซลล์ประสาทจะปล่อยสารสื่อประสาท เช่น Dopamine ออกมา ทำให้เราสามารถจดจ่อกับการทำงานนั้น ๆ ได้ แต่ในเด็กสมาธิสั้นจะมีสารสื่อประสาทในสมองบางตัว เช่น Dopamine หรือ Serotonin อยู่ในสมอง ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยธรรมชาติของเด็กสมาธิสั้นเองหรืออาจจะเป็นผลจากการที่สมองได้รับความกระทบกระเทือนตั้งแต่เล็ก ๆ ส่งผลให้สมองค่อนข้างสั้นหรืออาจเป็นไปได้ว่าเกิดตั้งแต่ในท้อง เช่น

หากมารดาดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือได้รับสารพิษบางชนิด (เช่น ตะกั่ว) อาจมาจากพันธุกรรม 30-40% ส่วนปัจจัยการเลี้ยงดู หรือสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงปัจจัยเสริม แต่ไม่ใช่สาเหตุหลัก

เพียทพิทท์ พรหมพันธ์ (2549: 13-14) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งกระตุ้นมากเกินไปหรือมีน้อยเกินไป การมีอารมณ์ผิดปกติ เช่น มีเรื่องกลุ้มใจ จิตใจหมกมุ่นอยู่กับปัญหาที่ยังแก้ไม่ตก ไม่ว่าใครก็สมาธิไม่ดีทั้งนั้น หรืออารมณ์ดี มีข่าวดี ตื่นเต้นอยากให้ใคร ๆ รู้ การเลี้ยงดูหรือสภาพแวดล้อมขาดวินัย ปล่อยปละละเลย ผู้ปกครองไม่ค่อยได้ฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผน การทำงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ไม่มีเวลาหรือขาดทักษะในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เด็กดูโทรทัศน์ หรือเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากเกินไป เด็กจึงใจร้อน เอาแต่ใจตัวเอง ขาดความอดทน และความพยายามน้อย มักเลี้ยงทำแต่สิ่งที่ตัวเองสนใจ และให้ความสนุกสนานพอใจ สภาพร่างกายอ่อนแอหรือมีโรคทางกายบางอย่าง เช่น โรคลมชัก บางแบบจะมีอาการเหมือนเป็นพัก ๆ การอดนอนหรือการนอนที่ไม่มีคุณภาพ การได้รับยาหรือสารเคมีบางชนิด เช่น ยาแก้ชัก ยาขยายหลอดลม สารตะกั่ว ยาเสพติดบางอย่าง

ส่วนโรคสมาธิสั้นทั้งแบบชน และแบบไม่ชนนั้นพบว่า เกิดจากการทำหน้าที่ของสมองบางส่วนบกพร่อง และสารในสมองสองชนิด คือ โดพามีน (Dopamine) และนอร์อะดรีนาลิน (Noradrenaline) มีน้อยกว่าเด็กปกติ ส่วนใหญ่เป็นมาตั้งแต่เกิดมีอาการวิจัยพบว่า มีสารพันธุกรรมที่เรียกว่า ยีน บางตัวผิดปกติและสามารถถ่ายทอดโรคนี้จากบรรพบุรุษไปยังลูกหลานได้ และยังพบว่ามีหลายปัจจัยซึ่งเพิ่มโอกาสที่เด็กจะเป็นโรคสมาธิสั้น เช่น มารดาสูบบุหรี่ ได้รับสารตะกั่ว มีปัญหาสุขภาพในช่วงของการตั้งครรภ์ ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้อาการโรคแสดงออกมากขึ้นอีกหลักจากเด็กเกิดมาแล้วก็คือ การเลี้ยงดูที่ขาดระเบียบวินัย การใช้อารมณ์และการลงโทษรุนแรง การให้เด็กเล่นเกมคอมพิวเตอร์ และดูโทรทัศน์วันละนาน ๆ เป็นต้น

สุวรรณี พุทธิศรี (2548: 462) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ปัจจุบันยังไม่สามารถระบุสาเหตุที่แน่ชัด ที่ก่อให้เกิดอาการของโรคนี้ได้ แต่พบว่าหลายปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พันธุกรรม สารสื่อประสาทบางชนิด ความผิดปกติของการทำงานของสมองบางส่วน ภาวะตื่นตัวของระบบประสาทผิดปกติ เป็นต้น

ตันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2546: 7) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ยังไม่สามารถสรุปถึงสาเหตุที่แท้จริงได้ แต่สันนิษฐานว่าอาจจะเป็นความไม่สมดุลของสารเคมีในสมอง เนื่องจากการทำงานของสมองนั้น ต้องการสารเคมีต่าง ๆ ที่ช่วยให้สมดุล เมื่อไม่มีความสมดุล ก็จะทำให้เขาไม่มีสมาธิ นอกจากนั้นความจำระยะสั้นหรือที่เรียกว่า Working Memory หรือ Short Term Memory ก็ติดได้ไม่เต็มที่เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในเด็กกลุ่มนี้เวลาสั่งงานครั้งละ 3-4 ขั้นตอน ก็ไม่สามารถที่จะจำได้ แต่จะจำได้เพียงขั้นตอนเดียว จะทำให้งานไม่เสร็จทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน นอกจากนั้นก็อาจจะมีสาเหตุอย่างอื่นได้บ้าง แต่มีจำนวนไม่มาก ยกตัวอย่างเช่น อาจมีสาเหตุทางพันธุกรรม เช่นพบว่า ผู้ปกครองหรือญาติผู้ใหญ่ของเด็กอาจจะมีปัญหาเช่นเดียวกันก็ได้

ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล (2545: 5-6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า สาเหตุของ ADHD มีทั้งสาเหตุจากกรรมพันธุ์ ความผิดปกติของสารสื่อประสาทและปัจจัยภายนอก ที่มากระทบต่อสมอง

1. กรรมพันธุ์ จากการศึกษาเด็กแฝดพบว่า เกิดแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันเป็น ADHD เหมือนกันร้อยละ 51-80 ของคู่แฝดนั้น ส่วนเด็กแฝดที่เกิดจากขาคนละใบ จะเป็น ADHD เหมือนกันเพียงร้อยละ 29-33 ของคู่แฝด

2. สารสื่อประสาท ซึ่งสารสื่อประสาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ADHD ได้แก่ Dopamine, Norepinephrin, Serotonin, Glutamate และ GABA มีหลักฐานมากมายว่าสารสื่อประสาทแต่ละตัว น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องถึง ADHD เช่น หลักฐานที่สนับสนุนว่า Dopamine มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ADHD คือการให้ยา Psycho Stimulant ซึ่งเพิ่มสาร Dopamine ทำให้อาการ ADHD ดีขึ้นอย่างชัดเจน เป็นต้น

3. โรคทางกาย ซึ่งโรคทางการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ADHD ได้แก่

3.1 Pediatric Autoimmune Neuropsychiatric Disorder associated with Streptococcal in Infection (PANDAS) ที่รู้จักกันดีคือ Obsessive Compulsive Disorder และ Tic disorder จากการศึกษาพบร้อยละ 40 ของ PANDAS มี ADHD ร่วมด้วย

3.2 Generalized resistance to thyroid hormone (GRTH) ซึ่งเกิดจาก Auto soma Dominant Mutation ใน Thyroid Receptor ซึ่งอยู่บนโคโมโซม 3 ทำให้ส่วนต่าง ๆ ไม่ตอบสนองต่อ ไทรอยด์ฮอร์โมน จากการศึกษาพบร้อยละ 50 ของ GRTH เป็น ADHD แต่ในทางกลับกันเด็ก ADHD ส่วนน้อยมากที่เป็น GRTH และเด็กที่เป็น ADHD มีปัญหาเรื่องไทรอยด์พอ ๆ กับประชากรทั่วไปในทางปฏิบัติจึงไม่ต้องตรวจวัดการทำงานของไทรอยด์ในผู้ป่วย ADHD

3.3 เด็กขาดสารอาหารอย่างรุนแรงในขวบปีแรก มีถึงร้อยละ 60 ที่มีอาการขาดสมาธิ อยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่นจนถึงวัยรุ่น นอกจากนี้เด็กที่เป็น Pyloric Stenosis มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิด ADHD ในเวลาต่อมา ถึงแม้จะได้รับการผ่าตัดภายใน อายุ 2 เดือน แล้วก็ตาม

4. ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อสมอง ซึ่งปัจจัยภายนอกมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ADHD ได้แก่

4.1 การที่สมองได้รับการกระทบกระเทือน เช่น ช็อคคลอดมีปัญหา หรือเด็กขาดออกซิเจน

4.2 ชั่วอยู่ในท้องได้รับสาร เช่น สารตะกั่ว แอลกอฮอล์ นิโคติน

4.3 น้ำหนักแรกเกิดน้อย

4.4 เป็นโรคลมชัก หรือได้รับยากันชัก เช่น Phenobarbital

5. ความผิดปกติของสมอง ซึ่งวัดการไหลเวียนของเลือดในสมองพบว่า เด็กที่เป็น ADHD ซึ่งมีเลือดไปที่ Occipital และ Temporal มาก แต่ไหลไปที่ Frontal Lop และ Ganglia น้อย เมื่อใช้ยา Stimulant ปริมาณเลือดไหลไปที่ Basal Ganglia เพิ่มขึ้น Basal Ganglia เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาร Dopamine นอกจากนี้เมื่อดู PET SCAN ของผู้ใหญ่ที่เป็น ADHD พบว่าสมองหลายส่วน โดยเฉพาะส่วน Prefrontal และ Premotor Cortex มี Glucose Metabolism ลดลง

ผดุง อารยะวิญญู (2544: 5) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ในต่างประเทศมีการศึกษาอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กมีความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ แพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญทางสมองคงบอกเราได้ว่าสาเหตุเกิดจากอะไร แต่ในปัจจุบันเราเพียงคาดเดาการณ้อย่างเป็นระบบได้ว่า สมาธิที่บกพร่องไปอาจมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบ ต่อไปนี้

1. กรรมพันธุ์ สังเกตได้จากเมื่อพบว่า มีเด็กสมาธิสั้นอยู่ในครอบครัว อาจมีพี่หรือน้องหรือญาติของเด็กมีอาการสมาธิสั้นด้วย
2. สารเคมีในสมอง แพทย์ทางสมองและทางประสาทวิทยา ระบุว่า เด็กบางคนที่มีสมาธิสั้นเพราะสมองควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากสารเคมีในสมองขาดสมดุล
3. บาดเจ็บ เด็กอาจได้รับบาดเจ็บระหว่างตั้งครรภ์หรือระหว่างคลอด
4. สารตะกั่ว เด็กอาจได้รับสารพิษ เช่น สารตะกั่ว
5. อาหาร สารอาหารบางอย่างอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก
6. ยา รวมทั้งยาเสพติดบางชนิดมีอันตรายต่อเด็กในครรภ์ เช่น มารดาติดยา มารดาแพ้ยา มารดากินยาที่เป็นอันตรายต่อเด็กขณะอยู่ในครรภ์

สยมพร เค โปบลีย์ (2543: 33) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ปัจจุบันนักวิชาการแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักวิทยาศาสตร์ นักศึกษาวิจัย ได้ให้ความสนใจกันอย่างจริงจังในการศึกษาค้นคว้าสาเหตุที่แท้จริงของโรคนี้ แต่ก็ยังไม่พบข้อสรุปที่เป็นรูปธรรม เพียงคาดเดากันว่า อาจเป็นสาเหตุมาจากหลายอย่าง เช่น วงจรสมองผิดปกติ โรคของสมอง หรือสมองได้รับอุบัติเหตุ กรรมพันธุ์ ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม สารพิษ จากสภาพอารมณ์ จิตใจไม่ปกติ หรือ จากปัญหาทางเวชกรรม เป็นต้น

นางพวง ลิ้มสุวรรณ (2542: 55) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า สมมติจากที่ศึกษามายังไม่มีสมมติฐานใดสมมติฐานหนึ่งที่ได้รับการยอมรับทั้งหมด แต่การศึกษาที่ผ่านมาได้ทำให้เกิดหลักฐานที่น่าเชื่อถือ ในขณะที่การศึกษาส่วนใหญ่มุ่งไปยังความผิดปกติของทางชีวภาพของทางสมองทั้งความผิดที่เกิดขึ้นตามพันธุกรรม และความผิดปกติเกิดขึ้นจากเหตุภายหลัง (acquired) แต่ยังมีการศึกษาบางการศึกษามุ่งไปทางปัจจัยทางจิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพสังคมที่ด้อยและยากจน (Low SES-Low Socioeconomic Status) การขาดแคลนทางจิตใจ การถูกทอดทิ้ง การถูกทำร้ายทารุณ การได้เห็นแบบอย่าง (modeling) ความเครียดทางจิตใจ การได้รับความกระทบกระเทือนหรือบาดเจ็บ (trauma) การติดเชื้อของระบบสมองและประสาท การได้รับสารพิษ และการศึกษาที่ได้สามารถใช้สนับสนุนปัจจัยทางชีวภาพได้อีกด้วย

พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ (2541: 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับสาเหตุที่แท้จริงของ ADHD มีเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1970 นักวิชาการ สรุปว่าสาเหตุเกิดจากสมองบางส่วนถูกทำลายหรือเนื่องจากเนื้อสมองมีความผิดปกติบางอย่าง

ในปัจจุบันหลักฐานงานวิจัยปรากฏชัดเจนว่า สาเหตุไม่ได้เกิดจากลักษณะโครงสร้างของสมองหรือเยื่อสมอง แต่นักวิจัยจะมองลึกลงไปเกี่ยวกับสารเคมีในสมองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งผ่านข้อมูลต่างๆ ในสมองหรือเรียกว่า Neurotransmitters ภายในสมองเช่น Dopamine Norepinephrine หรือ Serotonin (5-HT)

ถ้ามนุษย์ขาดสารเคมีในสมองเหล่านี้ หรือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ หรือสารเคมีไม่ทำปฏิกิริยาตามหน้าที่มัน ก็จะทำให้เป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดอาการ ADHD

ปัจจุบัน ADHD ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของครอบครัว (Family Affairs) ซึ่งนักวิจัยพบว่า เด็ก ADHD ประมาณ 30-40 % จะมีญาติพี่น้องที่มีปัญหาเกี่ยวกับ ADHD

อย่างไรก็ตาม ก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าเด็กทุกคนในครอบครัวที่มีปัญหา ADHD จะต้องมีอาการ ADHD ทุกคน ในครอบครัวส่วนใหญ่จะพบเพียงคนเดียวที่แสดงอาการหรือลักษณะของ ADHD

ADHD เป็นความผิดปกติที่ซับซ้อนซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากลักษณะถ่ายทอดทางพันธุกรรม (genetic problem) ในเรื่องเกี่ยวกับสารเคมีในสมองหรือระบบประสาท (central nervous system) และสภาพแวดล้อมของเด็กก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้มีอาการ ADHD แย่ลงกว่าที่ควรจะเป็น

Fedem (2004: 143) ได้สรุปสาเหตุของสมาธิสั้นไว้ดังนี้ คือ

1. พันธุกรรม
2. โครงสร้างทางสมอง แม้ว่าปัจจุบันยังไม่ได้มีการยืนยันชัดเจน แต่มักพบความผิดปกติทางหน้าที่ของสมอง (Minor Brain Dysfunction) ในเด็กสมาธิสั้น

สรุปได้ว่า สาเหตุของโรคสมาธิสั้นในปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่า โรคสมาธิสั้นเกิดจากสาเหตุใด ยังไม่สามารถสรุปถึงสาเหตุที่แท้จริงได้ แต่สันนิษฐานว่าสาเหตุหลักที่ทำให้สมาธิสั้น คือ พันธุกรรม สารสื่อประสาทเป็นความไม่สมดุลของสารเคมีที่สำคัญในสมองบางตัว การได้รับความกระทบกระเทือนของสมองตั้งแต่เล็ก ๆ หรือเจ็บตั้งแต่ในท้อง เช่น มารดาดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือได้รับสารพิษบางชนิด เช่น ตะกั่ว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสริมซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคสมาธิสั้นนั่นคือ ปัจจัยการเลี้ยงดูหรือสิ่งแวดล้อม

1.3 ระบาดวิทยาของโรคสมาธิสั้น (Epidemiology)

อลิสตา วัชรสินธุ (2546: 68) ได้สรุปอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นไว้ว่าจะพบโรคสมาธิสั้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 1 – 3 เมื่อวินิจฉัยโดยอาศัย DSM IVS และ ICD -10 อัตราส่วนชายต่อหญิงเท่ากับ 3:1 พบในเด็กเล็กในสภาวะขาดแคลน (deprivation) เด็กอาศัยในเมือง (inner city) หรือชนบทที่ยากจน เด็กครอบครัวที่มีเศรษฐกิจต่ำ และเด็กที่ถูกดูแลและเติบโตในสถานเลี้ยงเด็ก

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 257-258) ได้สรุปอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นจากการวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้เกณฑ์การวินิจฉัยตาม Diagnostic and Statistion Manual of

Mental Disorder 4th edition (DSM-iv) ของ American Psychiatric Association พบว่า เด็กในวัยเรียนประมาณร้อยละ 3-5 เป็นโรคสมาธิสั้นแต่ในประเทศอังกฤษใช้เกณฑ์ ICD-10 พบว่าเด็กในวัยเรียนเป็นโรคสมาธิสั้นร้อยละ1 อัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์การวินิจฉัยที่ใช้ในการศึกษาความชุกของโรคสมาธิสั้นในประเทศไทยเท่ากับร้อยละ5 ของเด็กวัยเรียน โดยทั่วไปเด็กชายจะเป็นโรคสมาธิสั้นมากกว่าเด็กหญิง ประมาณ3-4เท่า ซึ่งอาจเนื่องจากว่าเด็กชายมักจะเป็นโรคสมาธิสั้นชนิดที่มีการชนร่วมด้วย และมีภาวะร่วม(comorbid condition disorder CD) ทำให้เด็กชายได้รับการส่งต่อให้มารับการบำบัดมากกว่าเด็กผู้หญิง(referral bias)

ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล (2545: 5) ได้สรุปอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ในสหรัฐอเมริกาความชุกของ ADHD เท่ากับร้อยละ3-10 (เฉลี่ยร้อยละ6)เกิดในเด็กชายประมาณร้อยละ 10 และในเด็กหญิงประมาณร้อยละ2 อัตราส่วนของเด็กชายต่อหญิงที่พบแพทย์เท่าร้อยละ10 กับ 3 – 10 ต่อ 1 (อัตราเฉลี่ย 6 ต่อ 1) แต่อัตราส่วนของเด็กชายต่อเด็กหญิงในประชากรทั่วไป คือ 2.5 - 5 ต่อ 1 (อัตราเฉลี่ย 3.4 ต่อ 1)

ผดุง อารยะวิญญู (2544: 4) ได้สรุปอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นไว้ว่ามีประมาณร้อยละ 3 - 5 ของประชากรในวัยเรียน ซึ่งเป็นเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง เด็กชายมักจัดอยู่ในประเภท ADHD เด็กหญิงมักจัดอยู่ในประเภท ADD เด็กสมาธิสั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวัน

คาร์ทไรท์; และ คาร์ทไรท์. (Cartwright; & Cartwright. 1995: 279) ได้สรุปอัตราอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า มักพบโรคสมาธิสั้นประมาณ 3 – 5 % ในเด็กวัยเรียน

สมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (The American Psychiatric Association. 1994: 32) ได้สรุปอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า อัตราทั่วไปของโรคสมาธิสั้น (ADHD) มักพบประมาณ ร้อยละ 3 - 5 ของเด็กวัยเรียน

สรุปได้ว่าอัตราความชุกของโรคสมาธิสั้น พบประมาณร้อยละ 3 – 5 ของเด็กวัยเรียน และอัตราส่วนระหว่างเพศชาย ต่อเพศหญิง เท่ากับ 3:1 ทั้งนี้อัตราความชุกที่พบอาจมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยตามเกณฑ์การวินิจฉัยและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

1.4 วิธีการประเมินโรคสมาธิสั้น

การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น จัดว่าเป็นการวินิจฉัยการคลินิก (clinical diagnosis) หมายความว่า แพทย์สามารถวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นได้โดยอาศัยประวัติ และอาการทางคลินิกเท่านั้น ไม่สามารถตรวจหาห้องปฏิบัติการใดๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นได้ (ชาญวิทย์ พรนภดล. 2547: 258) ดังนั้นการประเมินโดยแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้การประเมินด้านการศึกษาก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบว่า ภาวะนี้มีความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้บกพร่อง (learning disability) หรือความเจ็บป่วยอื่นๆ หรือไม่แล้ว ยังสามารถชี้ให้เห็นถึงจุดด้อย และจุดแข็งของเด็กได้อีกด้วย (ADHD. 2005: Online)

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 259 – 260) ได้สรุปแนวทางการประเมินโรคสมาธิสั้นไว้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์พ่อแม่ในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 พฤติกรรมขาดสมาธิ ซุกซนอยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่นที่มีมากกว่าเด็กทั่วไปในวัยเดียวกันทำให้เกิดปัญหาในการเรียน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
 - 1.2 การเลี้ยงดู เช่นการตามใจ ขาดการฝึกวินัย การดูแลและทอดทิ้งหรือทารุณกรรม
 - 1.3 การเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน และประสิทธิภาพในการช่วยเหลือจากครอบครัวและทางโรงเรียน
 - 1.4 ภาวะแทรกซ้อน ระหว่างตั้งครรภ์ ระหว่างคลอด และหลังคลอด
 - 1.5 ประวัติพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็ก
 - 1.6 ประวัติอุบัติเหตุที่ศีรษะ การกระทบกระเทือนทางสมอง
 2. การขอข้อมูลจากโรงเรียน ในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 พฤติกรรมในห้องเรียน โดยอาศัยแบบฟอร์ม Conners' teacher rating scale
 - 2.2 รายงานจากครู และโรงเรียน
 - 2.3 ผลการเรียน
 - 2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน
 - 2.5 จุดเด่น จุดด้อยของเด็ก
 3. การตรวจร่างกาย ตรวจระบบประสาท เพื่อแยกโรคทางกาย เช่น วัณโรคเป็นพิษ หรือ โรคทางพันธุกรรม
 4. การสังเกตพฤติกรรมเด็กในห้องตรวจ ขณะที่เด็กกำลังวาดรูป หรือกำลังเล่น เพื่อดูภาวะสมาธิสั้น พฤติกรรมซุกซน หุนหันพลันแล่น เด็กจะมีลักษณะใจร้อนไม่ชอบการรอคอย ขาดความยับยั้งคิด ทำอะไรเร็ว แต่ผลงานไม่เรียบร้อยหรือผิดพลาด เหม่อลอย ใจลอย วอกแวกง่ายขณะทำงานเด็กมักจะเล่นโลดโผนชอบปีนป่าย เคาะ เล่นเสียงดัง เล่นจัดจต เปลี่ยนความสนใจ
- เกณฑ์การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น อาศัย The diagnostic criteria ตาม DSM-IV-TR criteria ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association.)
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 382) ได้กล่าวถึงการสังเกตเด็กสมาธิสั้น ไว้ว่า การสังเกตเด็กสมาธิสั้นนั้นที่ต้องระวัง คือ ความสับสนระหว่างเด็กไฮเปอร์แอ็กทีฟกับที่เด็กกระตือรือร้นที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงมีผู้จัดทำแบบทดสอบเพื่อคัดแยกเด็กไฮเปอร์แอ็กทีฟ เรียกว่า Conners' teacher rating scale มีความมุ่งหมายเบื้องต้นเพื่อใช้โดยครู ปัจจุบันนี้บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้นำไปใช้ด้วย เช่น นักจิตวิทยา พยาบาล กุมารแพทย์ เป็นต้น

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2539: 362 – 363) ได้สรุปแนวทางการประเมินเด็กสมาธิสั้นไว้ ดังนี้การคลอด พัฒนาการ การเจ็บป่วย ประวัติครอบครัวรวมทั้งสภาพแวดล้อม และโอกาสเสี่ยงต่อการพิษต่างๆ เช่น ตะกั่ว เป็นต้น นอกจากนี้ประวัติการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญมาก แพทย์ควรมีโอกาสสนทนากับครูของเด็ก ครูมักเป็นผู้ให้ประวัติที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัย เพราะมีโอกาสเปรียบเทียบผู้ป่วยกับเด็กอื่นๆ ควรถามเกี่ยวกับประวัติในห้องเรียน ผลการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ การปรับตัวในชั้นเรียน

2. การตรวจร่างกาย ควรตรวจร่างกายอย่างละเอียด ดูว่ามีความผิดปกติอื่นร่วมด้วยหรือไม่เช่น fetal alcohol syndrome เป็นต้น และตรวจทางระบบประสาทอย่างละเอียด

3. ตรวจสภาพจิต เพื่อตรวจดูอาการอยู่ไม่นิ่ง และขาดสมาธินั้นมีสาเหตุมาจากโรคทางจิตเวชอื่น ๆ หรือไม่ รวมทั้งสังเกตว่าเด็กมีปัญหาทางอารมณ์ หรือพฤติกรรมเพราะ ADHD หรือไม่

4. การตรวจพิเศษ ในกรณีที่ข้อบ่งชี้ เช่น การตรวจสายตา หรือการได้ยิน การตรวจคลื่นสมอง เมื่อสงสัยโรคลมชัก การตรวจระดับตะกั่วในเลือด

5. การใช้เครื่องมือการทางจิตวิทยาเพื่อดูความรู้สึนึกคิดของเด็ก ซึ่งการทดลองเหล่านี้จำเป็นในกรณีนี้จำเป็นในกรณีมีข้อบ่งชี้เท่านั้น

จากการศึกษาวิธีประเมินโรคสมาธิสั้น สรุปได้ว่า วิธีการประเมินครูและผู้ปกครองสามารถประเมินเบื้องต้น เพื่อคัดแยกโรคสมาธิสั้นได้โดยใช้แบบทดสอบ Conners' teacher rating scale เมื่อพบข้อบ่งชี้ของโรคสมาธิสั้น จึงส่งต่อเพื่อได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ต่อไป การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น จัดเป็นการวินิจฉัยทางคลินิก ซึ่งแพทย์ต้องทำการประเมินจากประวัติและอาการของเด็กจากข้อมูล 3 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทางการแพทย์ ได้แก่

1.1 การตรวจร่างกาย เพื่อแยกโรคที่มีความผิดปกติร่วมด้วยหรือไม่ เช่น รัยรอยด์เป็นพิษ , การตรวจระบบประสาท เป็นต้น

1.2 การตรวจสภาพจิต และการตรวจทางจิตวิทยา เพื่อทราบสาเหตุทางจิตเวชอื่นๆ สภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรม ระดับพัฒนาการและเชาว์ปัญญา รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.3 การตรวจพิเศษในบางกรณี เช่น ตรวจสายตา ตรวจคลื่นสมอง ตรวจระดับตะกั่วในเลือด เป็นต้น

1.4 การสังเกตพฤติกรรมของเด็กในห้องตรวจขณะพบแพทย์

2. ข้อมูลจากครอบครัว โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ผลกระทบที่เกิดขึ้น วิธีการอบรมเลี้ยงดู การเรียนและการช่วยเหลือที่ได้รับจากผู้ปกครอง ภาวะแทรกซ้อนช่วงตั้งครรภ์ ประวัติพัฒนาการ ประวัติอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วย เป็นต้น

3. ข้อมูลจากโรงเรียน โดยทำการสัมภาษณ์ครู เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมในชั้นเรียน ผลการเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน ข้อเด่นข้อด้อยของเด็ก

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน แพทย์จะวินิจฉัยโรคตามเกณฑ์บ่งชี้ของ DSM – IV (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, Forth Edition) ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association) ต่อไป

1.5 เกณฑ์การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น (Diagnosis Criteria)

โรคสมาธิสั้น ชน อยู่ไม่นิ่ง ในสายตาจิตแพทย์เด็กมีมานาน และเรียกชื่อต่างกันตามระบบการจำแนกโรคในทางจิตเวชปัจจุบันมีทั้งระบบ DSM – IV และ ICD – 10 ซึ่งมีเกณฑ์ในการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นได้แน่นอน (อลิสรา วัชรสินธุ. 2546: 61)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้ระบบการจำแนกโรคจะมีหลายประเภท แต่ในการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น มักอาศัยเกณฑ์การวินิจฉัยของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association) โดยอาศัย The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, Fourth Edition. (DSM – IV) ซึ่งกำหนดอาการของโรคไว้ 18 อาการ แบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาการขาดสมาธิ (inattention) มี 9 อาการ และกลุ่มอาการซน – หุนหันพลันแล่น (hyperactivity – impulsivity) มี 9 อาการ (Hunt; & Marshall. 1999 : 210)

การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น ตาม DSM - IV มีเกณฑ์การวินิจฉัยดังต่อไปนี้

A. ผู้ป่วยมีอาการอย่างน้อย 6 อาการขึ้นไป ในข้อ ก. และ / หรือข้อ ข เป็นเวลานานติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน

อาการขาดสมาธิ (inattentive symptoms)

1. ไม่สามารถจดจำรายละเอียดของงานที่ทำได้ หรือทำผิดเนื่องจากขาดความรอบคอบ

2. ไม่มีสมาธิในการทำงานหรือการเล่น

3. ไม่สนใจฟังคำสั่งของผู้อื่น หรือดูเหมือนฟังเวลาพูดด้วย

4. ไม่สามารถตั้งใจฟังและเก็บรายละเอียดของคำสั่ง ทำให้ทำงานไม่สำเร็จหรือผิดพลาด

5. ทำงานไม่เป็นระเบียบ

6. ไม่เต็มใจ หรือหลีกเลี่ยงการทำงานที่ต้องใช้ความคิด

7. ทำของใช้ส่วนตัวหรือของจำเป็นสำหรับงานหรือการเรียนหายอยู่บ่อย ๆ

8. วอกแวกง่าย ขี้ลืมบ่อย ๆ ในกิจวัตรประจำวันที่เป็น

9. อาการชน / หุนหันพลันแล่น (hyperactivity / impulsivity symptoms)

อาการชน (hyperactivity symptoms)

1. หยุกหยิก ไม่อยู่สุข ชอบขยับมือและเท้าไปมา

2. ชอบลุกจากที่นั่งเวลาอยู่ในห้องเรียน หรือ สถานที่ที่เด็กจำเป็นต้องนั่งเฉย ๆ

3. ขอรังปิ่นปายสิ่งต่าง ๆ ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม (ในวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่อาจเป็นเพียงความรู้สึกกระวนกระวายใจ)

4. ไม่สามารถเล่นหรืออยู่เฉย ๆ ได้

5. ต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา เหมือนมีเครื่องยนต์ติดตัวอยู่

6. พูดมาก พูดไม่หยุด

หุนหันพลันแล่น

7. ชอบโพล่งคำตอบเวลาครู หรือพ่อแม่ ถามโดยที่ยังฟังคำถามไม่จบ

8. มีความยากลำบากในการเข้าคิวหรือรอคอย

9. ชอบขัดจังหวะ หรือสอดแทรกเวลาผู้อื่นคุยกัน หรือแย่งเพื่อนเล่น อาการต้องเกิดก่อนอายุ 7 ปี

B. ลักษณะอาการดังกล่าวปรากฏในสถานการณ์หรือสถานที่อย่างน้อย 2 แห่งขึ้นไป เช่น ที่โรงเรียน (หรือที่ทำงาน) และที่บ้าน

C. อาการไม่ได้เกิดขึ้นในความบกพร่อง ทางคลินิกทางด้านสังคม การเรียน หรืออาชีพการงานอย่างชัดเจน

D. อาการไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ป่วยกำลังป่วยด้วยโรคทางจิตเวชอื่นๆ เช่น โรค pervasive develop mental. Disorder, schizophrenia, psychotic dicorder, mood disorder, anxiety disorder, dissociative disorder หรือ personality disorder (The American Psychiatric Association. 2004 : 381 – 382)

จากการศึกษาสรุปได้ว่า เกณฑ์การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นนั้น เด็กต้องมีอาการในกลุ่มอาการขาดสมาธิ (inattention) และ กลุ่มอาการชน – หุนหันพลันแล่น (hyperactivity – impulsivity) แสดงออกติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน ในสถานการณ์ 2 แห่งขึ้นไป โดยไม่มีสาเหตุมาจากโรคทางจิตเวชอื่นๆ และภาวะดังกล่าว ทำให้เกิดความบกพร่องด้านสังคม การเรียนอย่างชัดเจน

1.6 ชนิดของโรคสมาธิสั้น (Subtype of ADHD) ตามเกณฑ์ DSM-IV

ชาญวิทย์ พรนภพ (2547: 62) ได้สรุปชนิดของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า โรคสมาธิสั้นแบ่งออกเป็น 3 ขึ้นอยู่กับว่าเด็กมีอาการใดที่รุนแรงและเด่นมากกว่าอาการอื่น คือ

1. โรคสมาธิสั้นชนิดผสม (combined type) เป็นชนิดที่พบบ่อยที่สุด ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้นชนิดผสม คือ ผู้ป่วยที่มีอาการเด่นทั้ง hyperactivity / impulsivity

และ inattention (มีมากกว่าหรือเท่ากับ 6 อาการ จาก 9 อาการ ทั้งในกลุ่มอาการชน / หุนหันพลันแล่น และในกลุ่มอาการขาดสมาธิใน DSM-IV-TR

2. โรคสมาธิสั้นชนิดชน และหุนหันพลันแล่น (hyperactivity – impulsive type) ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้นชนิดชน / หุนหันพลันแล่น คือ ผู้ป่วยที่มีอาการทางด้านอาการชน / หุนหันพลันแล่น (มีมากกว่าหรือเท่ากับ 6 อาการ จาก 9 อาการ) เฉพาะในกลุ่มอาการชนและหุนหันพลันแล่น แต่มีน้อยกว่า 6 อาการในกลุ่ม ชน / หุนหัน พลันแล่น)

ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล (2547: 7) ได้สรุปชนิดของโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ADHD มี 3 ชนิดคือ

1. attention – deficit / hyperactivity disorder, combined type (ADHD – C) ต้องมีทั้งเรื่องไม่มีสมาธิ และชนหุนหันพลันแล่น ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

2. attention – deficit / hyperactivity disorder, predominantly inattention type (ADHD – I) ต้องมีเรื่องไม่มีสมาธิ แต่มีอาการไม่ครบในเรื่องชน – หุนหันพลันแล่นในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

3. attention – deficit / hyperactivity disorder, predominantly hyperactive – impulsive type (ADHD – H) ต้องมีอาการชน – หุนหันพลันแล่น แต่มีอาการไม่ครบในเรื่องไม่มีสมาธิในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

ในคลินิกพบ ADHD – C มากที่สุดรองลงมาเป็น ADHD – I ส่วน ADHD – H พบ น้อยที่สุด

ADHD (2005 : Online) กล่าวว่า แม้ว่าโรคสมาธิสั้น มีลักษณะอาการขาดสมาธิ (inattention Symptoms) และมีอาการในกลุ่มอาการชน / หุนหันพลันแล่น แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบของอาการจะมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัด ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์การจำแนกชนิดของโรคสมาธิสั้นได้ ดังนี้

1. ADHD predominant hyperactive / inattentive type คือมีอาการอย่างน้อย 6 ข้อขึ้นไป ในกลุ่มอาการชน / หุนหันพลันแล่น (hyperactivity / impulsivity symptoms) น้อยกว่า 6 ข้อ และต้องแสดงอาการติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2. ADHD predominant hyperactive – inattentive type คือ มีอาการอย่างน้อย 6 ข้อ ขึ้นไป ในกลุ่มอาการชน / หุนหันพลันแล่น hyperactive / inattentive symptoms) และมีอาการในกลุ่มอาการขาดสมาธิ (inattention symptoms) น้อยกว่า 6 ข้อ และต้องแสดงอาการติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือน

3. ADHD combined type คือ มีอาการอย่างน้อย 6 ข้อขึ้นไป ทั้งในกลุ่มอาการขาดสมาธิ (inattention Symptoms) และอาการชน / หุนหันพลันแล่น (hyperactive – impulsivity symptoms) และต้องมีอาการติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือน

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 379) และฮันท์; และมาร์แชล Hunt; & Marshall. (1999: 210). ได้สรุปไว้อย่างสอดคล้องกันตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ DSM – IV (Diagnostic

and statistical Manual of Mental Disorder) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association) ว่าโรคสมาธิสั้นสามารถจำแนกเป็น 3 ชนิด คือ ADHD predominantly inattentive type, ADHD predominantly hyperactive impulsive type และ ADHD combined type.

จากการศึกษาพบว่า ชนิดของโรคสมาธิสั้นจะใช้เกณฑ์การจำแนกตามลักษณะของกลุ่มอาการที่แสดงอย่างเด่นชัด โดยสามารถจำแนกได้ 3 ชนิดคือ 1) attention – deficit /hyperactivity disorder, predominantly inattention type (ADHD – I) มีอาการเด่นเรื่องขาดสมาธิ 2) attenttiion – deficit / hyperactivity disorder, predominantly hyperactive – impulsive type (ADHD – H) มีอาการเด่นเรื่องอาการซน – หุนหันพลันแล่น attention – deficit / hyperactivity disorder และ 3) combined type (ADHD – C) มีอาการเด่นทั้งเรื่องขาดสมาธิ และอาการซนหุนหันพลันแล่น

1.7 ความผิดปกติที่พบร่วม (Combidity) ในโรคสมาธิสั้น

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 262 – 263) ได้สรุปความผิดปกติที่พบร่วมในโรคสมาธิสั้นไว้ว่าประมาณ 2 ใน 3 ของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นจะมีโรคที่พบร่วม (comorbid disorder) อย่างน้อย 1 โรค เนื่องจากภาวะผิดปกติที่พบร่วมอาจทำให้การรักษาไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรหรือไม่ได้ผล ดังนั้นแพทย์ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นจำเป็นต้องตระหนัก และพยายามหาว่าผู้ป่วยมีโรคอื่นร่วมด้วยหรือไม่ถ้าหากพบว่ามีโรคอื่นร่วมด้วย จำเป็นต้องรักษาควบคู่ไปกับการรักษาโรคสมาธิสั้น

ตาราง 1

	โรคที่พบร่วม	ร้อยละ
1	Oppositional defiant disorder	40
2	Anxiety disorder	20 – 30
3	Learning disorder	20 – 25
4	Mood disorder	20 – 30
5	Conduct disorder	20 – 30
6	Substance use disorder	10 – 20
7	Tic disorder	5 – 10

ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล (2545: 7 - 8) ได้สรุปความผิดปกติที่พบร่วมในโรคสมาธิสั้นไว้ว่า Oppositional defiant disorder (ODD) และ conduct disorder (CD) ร้อยละ 35 ของ ADHD ร่วมด้วย มี ODD และเป็นความผิดปกติที่พบร่วมด้วยมากที่สุด ร้อยละ 50-60 ของเด็ก ADHD มีทั้ง ODD และ CD ร่วมด้วย

Depressive disorder ร้อยละ 30-40 ของเด็ก ADHD มี depressive disorder ร่วมด้วยและร้อยละ 70 ของเด็กที่เป็น depressive disorder จะมี ADHD ร่วมด้วย โดยถ้าเด็กเป็น depressive disorder ช่วงอายุ 0 - 7 ปี จะมี ADHD ร่วมด้วยถึงร้อยละ 84 ถ้าเด็กเป็นช่วงอายุ 8 - 12 ปี พบว่าจะมี ADHD ร่วมด้วยร้อยละ 66 และเด็กที่มี depressive disorder ช่วงอายุ 13 - 18 ปี จะมี ADHD ร่วมด้วย ร้อยละ 39

Bipolar disorder ร้อยละ 10 ของ ADHD พบว่าสามารถเข้าได้กับอาการของ Mania ด้วยแต่การติดตามดู ADHD ระยะยาวมี Mania ร่วมด้วยน้อยมาก ถ้ากระนั้นก็ตามอาจมีการวินิจฉัย mania ใน ADHD ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจาก depressive disorder ในเด็กเป็น bipolar disorder ถึงร้อยละ 50

Anxiety disorder ร้อยละ 25 ของเด็ก ADHD มี anxiety ร่วมด้วย โดยเฉพาะ obsessive compulsive (OCD) ทั้ง ADHD, OCD และ tic disorder มักเกิดร่วมกันจนบางคนคิดว่าน่าจะเป็นจาก gene ตัวเดียวกัน

Learning disorder ร้อยละ 15 - 30 ของเด็ก ADHD มี learning disorder ร่วมด้วยที่พบร่วมด้วยมากที่สุดคือ reading (ODD) จัดเป็นความผิดปกติที่พบร่วมด้วยมากที่สุด ซึ่งความผิดปกติที่พบร่วมเหล่านี้ ควรได้รับการรักษาควบคู่ไปกับโรคสมาธิสั้นด้วย อันจะส่งผลให้การรักษามีประสิทธิภาพสูงสุด

1.8 ผลกระทบของโรคสมาธิ (Impact of ADHD)

เนื่องจากเด็กสมาธิสั้นมักมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (Fedem. 2004: 143) เป็นผลให้เกิดความบกพร่องทางการเรียน การเข้าสังคมอย่างชัดเจน (American Psychiatric Association. 2000 : 382) อันนำมาสู่การเกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมาย

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 263 - 267) ได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคสมาธิสั้นไว้ดังนี้

1. ผลกระทบต่อผู้ป่วย

- 1.1 มีปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียน ทำให้ถูกพักการเรียน หรือลงโทษบ่อยๆ
- 1.2 ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนเท่าที่ควร (under - achievement)
- 1.3 เรียนไม่อาจถูกให้เรียนซ้ำชั้น อาจเรียนไม่จบชั้นมัธยม
- 1.4 ต้องการการศึกษาพิเศษ (special education program) หรือการสอนเสริม (tutoring)
- 1.5 มีปัญหาการเข้าสังคม ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนของบุคคลอื่น
- 1.6 ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จด้านหน้าที่การงาน
- 1.7 มีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองต่ำ (low self - esteem)

- 1.8 มีความเสี่ยงที่เกิดปัญหาอารมณ์ เช่น โรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล เป็นต้น
- 1.9 มีความเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด
- 1.10 มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ
- 1.11 มีความเสี่ยงที่จะทำผิดกฎหมาย

2. ผลกระทบต่อครอบครัว

- 2.1 ทำให้ระดับความเครียดในครอบครัวสูงขึ้น
- 2.2 ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า (depression) ในครอบครัวสูง
- 2.3 ทำให้เกิดขัดแย้งในครอบครัว และเสี่ยงต่อปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว
- 2.4 ทำให้บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะมารดาเสียงานเนื่องจากเสียเวลาไปกับการดูแลผู้ป่วยมาก

3. ผลกระทบต่อพัฒนาการ (developmental impact of ADHD) ผู้ป่วยที่เป็นโรคสมาธิสั้นไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องตั้งแต่ยังเล็ก เมื่อโตขึ้นผู้ป่วยเหล่านี้ จะมีภาวะแทรกซ้อนที่มีผลกระทบทางลบในด้านต่าง ๆ มากมาย ภาวะเหล่านั้นได้แก่ ปัญหาพฤติกรรม (behavioral problem) ปัญหาการเรียน (academic problems) ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองต่ำ (Low self-esteem) อุบัติเหตุ (injury / accident) ขาดทักษะสังคม (poor social skills) ปัญหาการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น (difficult with social failure), ติดสารเสพติด (substance abuse) และการทำผิดกฎหมาย (legal Problems) มีโอกาสสร้างปัญหาทางสังคม

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2545: 377) ได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคสมาธิสั้นไว้ว่า เด็ก ADHD เป็นเด็กที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาหลาย ๆ เรื่อง ในการดำรงชีวิตทั้งปัญหาระยะสั้นและระยะยาว เช่น ผลการเรียนตกต่ำ (แม้จะมีระดับสติปัญญาปกติ) มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความอดทนอดกลั้นน้อย มีความภูมิใจในตนเองต่ำ (low self-esteem) มีปัญหาด้านการปรับตัวทั่วไป พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความยุ่งยากกับบุคคลในครอบครัว และบุคคลนอกบ้าน (เช่น ที่โรงเรียน ที่สนามเด็กเล่น) ลักษณะในเด็ก ADHD ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาในวัยเด็กเท่านั้น แต่จะมีต่อเนื่องไปถึงวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ถ้าไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี

ศุภรัตน์ เอกอัสวิน (2545: 79) ได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคสมาธิสั้นไว้ว่า สำหรับเด็กเล็กที่เห็นได้ชัดคือ ส่งผลต่อการเรียนและความสัมพันธ์กับเพื่อน และที่ติดตัวเด็กไปจนโต คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง (self-esteem) จะไม่ค่อยมีเพราะถ้าครูและพ่อแม่ไม่เข้าใจ ดูว่า เพื่อนก็ไม่เล่นด้วย รำคาญ เปื่อในความเด็กชอบก่อกวนของเขา ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ เหล่านี้จะลุกลามกลายเป็นปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ สังคม เด็กจะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ใจร้อน และรู้สึกว่ตนเองเป็นคนล้มเหลว

บราวน์; และมิลเลอร์ (Brown; & Miller. 2005: 39 - 40) ได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคสมาธิสั้น คือ เด็กจะมีความยากลำบากในการเรียนในชั้นเรียน มีปัญหาด้านสังคม มักเสียสัมพันธภาพกับผู้ปกครองและกลุ่มเพื่อน สูญเสียความเชื่อมั่นตัวเอง (self-esteem) มีปัญหาการ

เรียน และอาจมีอาการอื่นร่วมด้วย (comorbidities) เช่น anxiety disorder, conduct disorder, oppositional - defiant disorder, and obsessive - compulsive เป็นต้น

จากการศึกษาผลกระทบของโรคสมาธิสั้น สามารถสรุปได้ว่าเด็กสมาธิสั้นมักได้รับผลกระทบต่างๆ คือ 1) ปัญหาด้านการเรียน เด็กมักไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีระดับสติปัญญาหรือพัฒนาการปกติ อาจมีปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนจนถูกพักการเรียน ถูกลงโทษบ่อยหรือเรียนซ้ำชั้นได้ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือ เด็กเหล่านี้ควรได้รับโอกาสทางการศึกษา พิเศษ (special education program) หรือ การสอนเสริม (tutoring) ร่วมด้วย 2) ปัญหาด้านสังคม เด็กมักมีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อน 3) ปัญหาด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ เนื่องจากเด็กมักประสบกับความรู้สึกล้มเหลว ถูกตำหนิ และเผชิญกับความรู้สึกในแง่ลบของบุคคลรอบข้าง อันจะส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการปรับตัว ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (low self - esteem) เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ และพัฒนาเป็นผู้ใหญ่มีขาดความอดทน อดกลั้น ใจร้อน รู้สึกว่าตนล้มเหลว ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์ เช่น การติดยาเสพติด นิสัยอันธพาล ก้าวร้าว การประสบอุบัติเหตุ กระทำผิดกฎหมาย ภาวะซึมเศร้า และวิตกกังวล เป็นต้น และ 4) ปัญหาด้านครอบครัว ทำให้เกิดความเครียด ภาวะซึมเศร้า ความขัดแย้งในครอบครัวและผู้ปกครองต้องเสียงาน เนื่องจากต้องเผชิญความกดดัน และใช้เวลาในการดูแลผู้ป่วยอย่างมาก

1.9 การรักษาโรคสมาธิสั้น (Treatment of ADHD)

สุพรรณี พุทธิศรี (2548: 464 - 465) ได้ให้แนวทางการรักษาโรคสมาธิสั้นไว้ว่า สิ่งที่มีผลต่อการรักษามากที่สุด คือ การวินิจฉัยที่ถูกต้อง การรักษาภาวะที่พบร่วมด้วยการคำนึงถึงข้อเด่น ข้อด้อยของเด็ก การช่วยเหลือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก การติดตามประเมินอย่างใกล้ชิด

1. การรักษาด้วยยา

1.1 psychostimulants เป็นยาที่มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับอาการหลักของ ADHD มีประสิทธิภาพสูง ปลอดภัยง่าย มีผลข้างเคียงน้อย มีหลักฐานแน่ชัดว่าทำให้ผลการเรียนดีขึ้น เพราะสามารถทำให้เด็กทำงานที่ได้รับการมอบหมายสำเร็จ ปัจจุบันยาที่ใช้มากในประเทศไทย คือ methylphenidate ผลข้างเคียงของยาที่ต้องทราบ คือ เบื่ออาหาร ใจสั่น นอนไม่หลับ หงุดหงิด น้ำหนักตัวลด หรือไม่เพิ่มตามอายุ

1.2 กลุ่มอื่น ๆ เช่น ยาแก้อาการซึมเศร้า , alpha adrenergic agonist, ยารักษาโรคจิต

2. การปรับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม (behavioral / psychosocial intervention)

ได้แก่การฝึกสอนพ่อแม่ให้เรียนรู้วิธีปรับพฤติกรรมที่ถูกต้อง การช่วยเหลือโดยประสานกับทางโรงเรียน การช่วยเหลือที่ตัวเด็กโดยตรง และเด็ก ADHD มักขาดทักษะทางสังคม ทำให้เด็กเกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ง่าย การฝึกทักษะทางสังคม (social skill training) เป็นการ

ฝึกให้เด็กรู้จักสังเกตอารมณ์ ความรู้ของผู้อื่น รู้จักรอคอย รับฟังเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้ว่าอะไร เป็นการแสดงออกที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม

ซาญวียุทธ์ พรณพพล (2547: 264) ได้ให้แนวทางการรักษาโรคสมาธิสั้นไว้ว่า ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรม (behavioral treatment)
2. การรักษาด้วยยา (pharmacological treatment)
3. การผสมผสานกันระหว่างการรักษาด้วยการปรับพฤติกรรมการรักษาด้วยยา (combined treatment)
4. การให้ความรู้สึกแก่ผู้ป่วย และผู้ปกครองเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น
5. การช่วยเหลือทางการศึกษา (educational support services)

อลิสรา วัชรสินธุ (2546: 66 -67) ได้ให้แนวทางการรักษาโรคสมาธิสั้นไว้ 4 แนวทางคือ กับโรคสมาธิสั้นกับพ่อ แม่ ครู และตัวเด็กว่า อาการของโรคหรือความผิดปกติ ไม่ใช่เด็กแกล้ง หรือเป็นความผิดของเด็กและพ่อแม่ อาการที่เกิดขึ้นสามารถทำให้คนรอบข้างโกรธและ ฉุนเฉียวจึงควรสอนให้ผู้เกี่ยวข้องมีเกณฑ์การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเด็กโดยวิธีที่ ชัดเจนมีกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้สม่ำเสมอและทันที จุดประสงค์หลักก็คือให้โอกาสเด็กสมาธิสั้นได้ พัฒนาให้ใกล้เคียงกับเด็กปกติมากที่สุด ลดโอกาสที่จะเกิดปัญหาความประพฤติ ถ้าเด็กมีปัญหาการเรียนร่วมด้วยก็ควรให้ความช่วยเหลือทางการศึกษา โดยคำนึงถึงข้อจำกัดทางสมาธิของเด็ก

1. พฤติกรรมบำบัดการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (cognitive and behavioral approaches) พฤติกรรมบำบัดมีประโยชน์และได้ผลดีในรายที่เป็นน้อย โดยอาศัยการชมและให้รางวัลกับ พฤติกรรมเป้าหมาย เช่น การทำงานได้นานขึ้น ความประพฤติที่ผิดปกติน้อยลง พฤติกรรม บำบัดมีประโยชน์ทั้งในการใช้เดี่ยวและร่วมกับยา

การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดโดยเทคนิคการบังคับตนเองให้หยุดและคิด ("stop and think self commands) ได้ผลดีในกลุ่มเด็กโตที่มีสติปัญญาดี มีแรงจูงใจและสนใจทางจิตวิทยา

2. ยา (medication) ยาที่ได้ผลดีที่สุด คือ ยากระตุ้นสมอง (CNS stimulant) ตัว ที่นิยมมากที่สุดคือ Methylphenidate (Ritalin) ใช้ได้ผลดีในรายที่มีอาการจนเป็นมากในทุก สถานที่ไม่มีอาการทางอารมณ์ร่วมด้วย ยาจะช่วยบรรเทาอาการโดยจะช่วยให้สมาธิและอาการ ชนดีขึ้นนำไปสู่การเชื่อฟัง สัมพันธภาพที่ดีขึ้นกับเพื่อนและครอบครัว และการเรียนดีขึ้น ยามัก เป็นจุดเริ่มการรักษา ซึ่งนำไปสู่การรักษาอื่นทางครอบครัวและโรงเรียน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการ ใกล้เคียงกับปกติมากที่สุด ผลข้างเคียงของยา Methylphenidate ที่พบบ่อยคือ อาการไม่อยาก อาหาร หรือนอนไม่หลับ ซึ่งจะหายถ้าปรับเวลาและขนาดยา ควรหยุดยาเมื่อเด็กมีอาการหงุดหงิด เศร้าหรือร้องไห้โดยไม่มีเหตุผลเป็นเวลานานหลายวัน นอกจากนี้ Methylphenidate ในขนาดสูง ยังกระตุ้นให้เกิดอาการเคลื่อนไหวซ้ำ ๆ ซึ่งจะดีขึ้นเมื่อลดยา แต่ควรระวังการใช้ยาในเด็กที่มีประวัติ ครอบครัวของ tic Methylphenidate ไม่ทำให้วังวน ไม่ทำให้อารมณ์ดีและติดยา สามารถใช้ได้ ในระยะยาวเป็นเดือน เป็นปีได้ โดยปลอดภัย มีรายงานว่า การใช้ระยะยาวอาจมีผลต่อความสูงแต่

ยังไม่มียืนยันแน่นอน ยาอื่นที่ใช้ได้นอกจาก Methylphenidate คือ กลุ่มยาแก้เศร้า เช่น imipramine และยาอื่น ๆ คือ clonidine และ neuroleptics

3. การควบคุมอาหาร มีหลักฐานว่าเด็กบางคนมีอาการดีขึ้นจากการควบคุมอาหาร บางอย่าง เช่น นม น้ำส้ม ผลิตภัณฑ์จากแป้งสาลี การศึกษายังไม่ยืนยันลักษณะของเด็ก และอาหารที่แม่ชัดเจน แต่การควบคุมอาหารเป็นสิ่งที่พ่อแม่ยอมรับและยินยอมทำตาม

ฮอลเลฮาน ; และคอฟแมน (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2545: 382; อ้างอิงจาก Hallahan; & Kauffman. 1994. Exceptional children. 6th ed) ว่าแนวคิดในการจัดการศึกษาและแก้ไขเด็ก ADHD มี 4 ประการ ซึ่งต้องทำร่วมกันได้แก่ เน้นกระบวนการเรียนที่เป็นระบบ และไม่กระตุ้นเร้าเกินไป ปรับพฤติกรรม (behavior modification) ฝึกวิธีคิด (cognitive training) รักษาทางยา (Medication) ซึ่งจากการวิจัยพบว่าการรักษาทางยาอย่างเดียวมักไม่ได้ผล

ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล (2545: 8 - 9) ได้ให้แนวทางการรักษาโรคสมาธิสั้นไว้ดังนี้

1. การรักษาด้วยยา stimulant ทำให้ ร้อยละ 70 - 80 ของเด็ก ADHD ดีขึ้น โดยดีขึ้นทั้งด้านสมาธิและพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม ปัญหาพฤติกรรมบางด้านยังมีปัญหา เช่น การคบเพื่อนความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง เป็นต้น หรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระยะยาวอาจยังมีปัญหาการรักษาด้วยวิธีพฤติกรรมบำบัดจึงเป็นสิ่งจำเป็น และยังช่วยลดปริมาณยาที่ต้องให้กับเด็ก

2. พฤติกรรมบำบัด การฝึกพ่อแม่และครูให้รู้จักการใช้พฤติกรรมบำบัด เช่น การให้รางวัลการชมเชย การให้เครื่องหมายดาว เป็นต้น ทั้งนี้ที่เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและใช้วิธี timeout (ลงโทษโดยให้เด็กนั่งอยู่คนเดียวในมุมใดมุมหนึ่งของห้องในช่วงเวลาสั้นๆ เช่น 1 นาที ต่ออายุ 1 ปี หรือประมาณ 5 นาที / หรือการไม่สนใจพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแต่สนใจพฤติกรรมที่เหมาะสม)

บราวน์; และ มิลเลอร์ (Brown; & Miller. 2005: 40) ได้ให้แนวทางการจัดการโรคสมาธิสั้นไว้ดังนี้

1. กระบวนการที่จำเป็น คือ ต้องอธิบายเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นให้แก่เด็กและผู้ปกครอง
2. การจัดการในชั้นเรียน (classroom modification) มีการจัดที่นั่งให้เหมาะสมและกำจัดสิ่งที่จะรบกวนความสนใจของเด็ก เช่น อนุญาตให้ใช้ดีย์บอร์ด ถ้าเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับลายมือ

The National Health and Medical Research Council of Australia. (2005: Online) ได้ให้แนวทางช่วยเหลือโรคสมาธิสั้นไว้ดังนี้

1. วิธีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) มีข้อควรคำนึงถึง คือ เมื่อใช้เป็นวิธีเดียวในการช่วยเหลืออาจไม่ได้ผลนัก แต่ก็สามารถใช้ได้ดีในเด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นไม่รุนแรง สิ่งสำคัญของโปรแกรมการปรับพฤติกรรม คือ การให้ส่งเสริมแรงทางบวก / สิ่งจูงใจ มีประสิทธิภาพสูงกว่าการให้ส่งเสริมแรงทางลบ หรือการตัดสินใหม่

โปรแกรมการปรับพฤติกรรม จะใช้ได้ดีกับเด็กวัยเรียน โดยเด็กต้องมีส่วนร่วมอย่างมากในกระบวนการต่าง ๆ คือการออกแบบโปรแกรม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดระดับการพัฒนาการเลือกสิ่งเสริมแรง

2.วิธีการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (cognitive behavior modification) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการปัญหา (problem - solving abilities) ทักษะสังคม (social skill) ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทั้งที่บ้านโรงเรียน และสถานที่สำคัญอื่น ๆ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการควบคุมตนเอง (self - control) อันเหมาะสมกับเด็กที่มีลักษณะหุนหันพลันแล่น ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และมีการจัดการกับปัญหาไม่เหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

3. วิธีการฝึกจัดการกับความโกรธ (anger management training) มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกควบคุมและจัดการกับอารมณ์โกรธ และความคับข้องใจ ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กที่มีลักษณะหุนหันพลันแล่น และก้าวร้าว

4. วิธีครอบครัวบำบัด (family therapy) เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการกับปัญหาภายในครอบครัว และให้คนในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ยังต้องการปรับพฤติกรรมให้กับผู้ปกครอง เพื่อนำไปปรับพฤติกรรมแก่ลูก เช่น วิธีขอเวลานอก (time out) และการลงโทษ (punishment) เป็นต้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่า วิธีการรักษาและช่วยเหลือโรคสมาธิสั้นนั้นสามารถทำได้หลายวิธีได้แก่ วิธีรักษาทางยา โดยใช้ยาในกลุ่ม psychostimulants ยากลุ่มต้านเศร้า (antidepressant) และยากลุ่มรักษาโรคจิต (antipsychotic) แต่อย่างไรก็ตามการรักษาทางยาเพียงอย่างเดียว แม้จะทำให้ปัญหาด้านสมาธิและพฤติกรรมดีขึ้น แต่เด็กสมาธิสั้นบางรายอาจไม่ตอบสนองกับยาและยังคงมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอยู่ เด็กสมาธิสั้นจึงควรได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา เช่น การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (cognitive behavior modification) การฝึกการจัดการความโกรธ (anger management training) การฝึกควบคุมตนเอง (self control) ครอบครัวบำบัด (family therapy) และการฝึกทักษะทางสังคม (social skill training) ซึ่งการบำบัดทางจิตวิทยาอาจใช้เป็นวิธีการบำบัดวิธีเดียวหรือใช้ร่วมกับการใช้ยาก็ได้ นอกจากนี้ยังควรได้รับบริการด้านการศึกษา ได้แก่ การจัดชั้นเรียนการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา ปรับวิธีการสอนและ อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็ก รวมทั้งบริการด้านอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความรู้และข้อมูลแก่ เด็กสมาธิสั้นและครอบครัว การควบคุมอาหาร เป็นต้น

1.10 การพยากรณ์โรคสมาธิสั้น (Prognosis)

การพยากรณ์โรคจัดเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการรักษา และการติดตามผลการรักษา ทั้งนี้เพื่อให้เด็กสมาธิสั้นได้รับการวางแผนรักษาได้อย่างเหมาะสม และมีความคาดหวังที่ถูกต้องกับสถานะของตนเอง ซึ่งการพยากรณ์โรคจะเป็นไปในทิศทางใดนั้น พบว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการ

สุวรรณี พุทธิศรี (2548: 467) ได้สรุปการพยากรณ์โรคสมาธิสั้นไว้ว่า อาการอยู่ไม่นิ่งจะดีขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และประมาณ 1 ใน 3 ของผู้ป่วยจะมีอาการดีขึ้น ส่วนอีก 1 ใน 3 อาการจะคงเดิม

ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 271) ได้สรุปการพยากรณ์โรคสมาธิสั้นไว้ว่า เด็กที่ป่วยเป็นโรคสมาธิสั้น ร้อยละ 30 จะหายจากโรคสมาธิสั้นเมื่อโตผ่านพ้นวัยรุ่น โดยอาการแรกที่หายไปหรือลดความรุนแรงลง คือ อาการ hyperactivity กลุ่มนี้ถูกเรียกว่า “developmental delay” outcome กลุ่มที่ 2 มีประมาณร้อยละ 40 โดยที่เด็กกลุ่มนี้จะคงอาการสมาธิสั้นที่รบกวนการเรียน การทำงาน การเข้าสังคม ต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่ กลุ่มนี้ถูกเรียกว่ามี “continual display” outcome กลุ่มสุดท้ายมีประมาณร้อยละ 30 โดยที่เด็กกลุ่มนี้นอกจากจะมีอาการของโรคสมาธิสั้นที่ไม่ดีขึ้นแล้วยังมีผลกระทบที่ตามมา เช่น alcoholism, substance abuse และ antisocial personality Disorder ที่ทำให้การดำเนินการโรคแย่ลง กลุ่มนี้จะถูกเรียกว่า “developmental decay”

ปัจจัยที่มีผลต่อการพยากรณ์โรค ได้แก่ ระดับเซวาร์ปัญญาของผู้ป่วย ความรุนแรงของโรคการมีความผิดปกติที่พบร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง conduct, mood และ anxiety, สภาพแวดล้อมไม่ตีรวมถึงการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ไม่เหมาะสมและประวัติของโรคสมาธิสั้นในครอบครัว

อลิสรา วัชรสินธุ (2546: 68) ได้สรุปการพยากรณ์โรคสมาธิสั้นไว้ว่า อาการสมาธิสั้นและซนลดลงเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น แต่มีหลายรายยังคงกระสับกระส่าย และสมาธิสั้นในวัยผู้ใหญ่ เด็กส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา เด็กที่มีอาการซนและความประพฤติดีผิดปกติ มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม (antisocial personality disorder) และติดสารเสพติดในวัยผู้ใหญ่มากกว่าเด็กที่มีอาการซนอย่างเดียว โดยไม่มีพฤติกรรมผิดปกติ

ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล (2545: 9) ได้สรุปการพยากรณ์โรคสมาธิสั้นไว้ว่า เมื่ออายุมากขึ้นอาการซนไม่อยู่นิ่งมักลดลง อาจเหลือแต่หยุดหยิกเวลานั่งกับที่หรือมือไม่อยู่นิ่ง อาการที่มักลดลงหลังสุดคือ ไม่มีสมาธิ จากการติดตามเด็ก ADHD จนถึงวัยรุ่น พบว่าร้อยละ 60 - 80 ของเด็ก ADHD ยังมีอาการจนถึงวัยรุ่น และร้อยละ 10 - 50 ยังมีอาการจนถึงวัยผู้ใหญ่ เด็กที่เป็น ADHD ยังมีอาการจนถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่ เด็กที่เป็น ADHD มีโอกาสเป็น conduct disorder หรือติดยา หรือผลการเรียนไม่ดีหรือขาดความมั่นใจสูงกว่าเด็กทั่วไป และเมื่อเป็นผู้ใหญ่ มีโอกาสมีบุคลิกภาพแบบอันธพาล (antisocial personality disorder) ถึงร้อยละ 25 - 30 ของเด็ก ADHD ตัวที่บ่งชี้ ถ้าการทำนายโรคที่ไม่ดี ได้แก่ การมีความผิดปกติทางจิตเวชร่วมด้วย โดยเฉพาะ conduct disorder

นอกจากนี้การที่เด็กมีระดับสติปัญญาต่ำ และมีความผิดปกติทางจิตเวชในพ่อแม่มีส่วนทำให้การทำนายโรคไม่ดี

รัชนี ฉลองเกื้อกูล (2545: 80) ได้กล่าวถึงการพยากรณ์โรคสมาธิสั้นไว้ว่า ต่างประการดูเรื่องนี้มานาน พบว่าเด็กสมาธิสั้นประมาณ 30% เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะปรับตัวได้ดี ตรงนี้คงเป็นเพราะว่าพอเขาโตก็สามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น อีก 50% ที่ยังมีอาการอยู่แต่ก็พอปรับตัวได้ดีขึ้น และ 20% จะมีปัญหามาก จะออกมาเป็นเด็กเกเรต่อต้านสังคม มีปัญหายาเสพติด แต่ทั้งหมดนี้ ขึ้นอยู่กับว่าเด็กได้รับการเลี้ยงดีแค่ไหน ถ้าภาวะจิตใจเขาดีได้รับการกระตุ้นประคับประคองที่ดี เขาก็จะอยู่ใน 30% แรกได้ ภาวะนี้ไม่ใช่เรื่องรุนแรง ถ้ารักษาถูกวิธี แต่อย่างไรก็ตาม พยากรณ์โรคจะดีในกรณีระดับสติปัญญาดี ไม่มีความบกพร่องในการเรียน (learning disability) ร่วมด้วย หรือมีแต่ไม่รุนแรง ไม่มีปัญหาทางจิตเวชอื่น ๆ ร่วมด้วย เป็นต้น ครอบครัวมีความเข้าใจและคอยประคับประคองช่วยเหลือเด็ก

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2539: 367) สรุปได้ว่าแนวโน้มของโรคสมาธิสั้นมีการพัฒนาโรคแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่ม developmental decay outcome เด็กจะมีอาการของสมาธิสั้นลดลงหรือหายไป เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นพบได้ร้อยละ 30 (2) กลุ่ม continual decay outcome เด็กจะยังคงมีอาการของสมาธิสั้นต่อเนื่อง เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่พบได้ร้อยละ 30 - 40 และ (3) กลุ่ม Developmental decay outcome เด็กยังคงมีอาการของโรคสมาธิสั้น ร่วมกับผลกระทบและภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลิกภาพ (conduct disorder, antisocial personality disorder) ปัญหาด้านอารมณ์ mood disorder, anxiety disorder) และการติดสารเสพติด เป็นต้น

สรุปได้ว่า การพยากรณ์โรคจะมีแนวโน้มดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ระดับสติปัญญา ปัญหาด้านการเรียนรู้ (learning disability) ปัญหาด้านจิตเวชอื่น ๆ ที่พบร่วม การได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัวและมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และประวัติโรคสมาธิสั้นในครอบครัว

2. เอกสารและรายงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมศิลปะ

2.1. ความหมายของกิจกรรมศิลปะ

พระพงษ์ กุลพิศาล (2546: 153) ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะว่าหมายถึง งานที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันทำในการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนฝีมือความคิด จินตนาการ และแสดงออกเป็นผลงานศิลปะจากประสบการณ์ของตนเองไม่จำกัดว่าจะทำที่ใด ใช้วัสดุอะไร หรือวิธีการอย่างไร เช่น เป็นผลงานศิลปะ รายงาน ถาม – ตอบ อภิปราย วิจารณ์ เป็นต้น

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2543: 37 – 43) ได้อธิบายความหมายและความสำคัญของศิลปะไว้ดังนี้

กิจกรรมศิลปะได้แก่ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ สำหรับใช้เป็นกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม ผู้ต้องขับเคลื่อนแต่ละกิจกรรมได้ ใช้หลักการ

และแนวคิดของการจัดค่ายกิจกรรมศิลปะ และบำบัด สำหรับช่วยส่งเสริมและพัฒนาบุคคลที่มีความบกพร่อง ทั้งทางด้านสภาพร่างกายและจิตใจ

ในนิยามและคำจำกัดความอันหลากหลายของคำว่า “ศิลปะ” ทั้งจากนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักวิชาการต่าง ๆ นั้น ต่างมีมุมมองที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันไปตามทฤษฎีของแต่ละคนแม้ว่าท้ายที่สุดแล้วมนุษย์ก็ยังไม่สามารถหาบทสรุปของนิยามที่ลงตัวของคำว่า “ศิลปะ” ได้แต่สิ่งที่ต่างเห็นพ้องต้องกันก็คือ ศิลปะคือสุนทรียศาสตร์อันยิ่งใหญ่ คือความงาม ความบริสุทธิ์ คือ พลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกมาได้อย่างน่าพิงใจ ประทับใจและสะเทือนอารมณ์

มนุษย์ทั้งผู้สร้างสรรค์และผู้ชื่นชมงานศิลปะล้วนตระหนักดีว่า งานศิลปะ ทุกประเภทล้วนมีลักษณะเด่นและคุณค่าในตัวเอง หากทำความเข้าใจกับงานศิลปะแล้วจะพบถึงความสำคัญของศิลปะนั้นว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้อย่างน่าอัศจรรย์

1. ศิลปะเพื่อการผ่อนคลาย โดยการระบายความรู้สึกนึกคิดหรือความคับข้องใจออกมา เพราะความรู้สึกของมนุษย์นั้นมีทั้งความสุข ความทุกข์ ความเจ็บปวด ความฝัน และความหวัง ความรู้สึกเหล่านี้สามารถระบายออกได้โดยผ่านสื่อทางศิลปะอย่างอิสระ และอาจทำให้ค้นพบตัวตนที่แท้จริงว่าอะไรที่ใช่หรือไม่ใช่ สิ่งไหนที่ต้องการ หรือไม่ต้องการ ตลอดจนบางครั้งเมื่อจิตใจสงบแล้วอาจสามารถพิจารณาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะจึงควรได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนต่อผลงานชิ้นนั้นก่อนซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านั้นอาจเป็นการระบายความคับข้องใจในอดีต และการได้ระบายความรู้สึกนั้นออกมาจะช่วยให้เกิดความผ่อนคลายได้ในระดับหนึ่ง

ผลงานศิลปะที่เปรียบเสมือนสื่อกลางเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างผู้สื่อและผู้ชม จำเป็นต้องอาศัยความระมัดระวัง พิถีพิถัน ละเอียดย่อย และทำความเข้าใจต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเองตีความหมายของภาพนั้นๆ เพราะอาจจะเป็นการครอบงำ หรือชี้นำทางความคิด ทำให้การวิเคราะห์ผิดพลาด และปิดกั้นการค้นพบตัวตนที่แท้จริง

การสร้างสรรคงานศิลปะเป็นการทำให้เกิดความเพลิดเพลิน แม้กระทั่งเด็กๆ พวกเขาจะรู้สึกสนุกสนานกับการวาดภาพ หรือการปั้นอะไรก็ได้ตามจินตนาการ แม้ว่าภาพเหล่านั้นจะเป็นลักษณะเด็กๆ ก็ตาม แต่สำหรับเด็กๆ นั้น การได้วาดภาพหรือได้ทำงานศิลปะ จะช่วยให้ได้รับประสบการณ์ทางการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวได้เป็นอย่างดี เพราะสิ่งที่เด็กวาดหรือแสดงออกมาจะเป็นเฉพาะสิ่งที่ตนเองรู้จักเท่านั้น แม้กระทั่งในผู้ใหญ่การทำงานศิลปะสามารถช่วยลดความกังวลหรือความกดดันกลุ่มที่กำลังเผชิญอยู่ได้ เพราะจิตใจต่างเพลิดเพลินกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ตรงหน้า

เมื่อทำงานศิลปะแล้วจะทำให้เกิดสมาธิ และเมื่อเกิดสมาธิแล้วจะทำให้สามารถมองสิ่งต่างๆ ได้ลึกซึ้งและลุ่มลึกกว่าเดิม นอกจากนี้การทำงานศิลปะยังทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองถึง

ศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ และสำหรับเด็กนั้นจะมีความเชื่อมั่นในพัฒนาการของตนเองและสามารถอธิบายได้ว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่คืออะไร

ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการทำงานศิลปะนั้นยังผลพลอยได้ให้เกิดความปีติ มีความสุขตระหนั ถึงคุณค่าของตนเองว่ามีความสำคัญ ซึ่งเห็นเด่นชัดจากตัวอย่างของเด็กๆ เมื่อพวกเราทำงานศิลปะสำเร็จออกมาสักชิ้นหนึ่ง ใบหน้าของพวกเขาจะเต็มไปด้วยรอยยิ้มซึ่งแสดงออกถึงความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยผลักดันให้เป็นคนกล้าแสดงออกกล้าคิด กล้าทำอย่างมีเหตุผล

สำหรับผู้ที่ชื่นชมกับงานทางศิลปะนั้นคุณภาพสุนทรีย์ในงานศิลปะมีผลอย่างมากต่อความรู้สึกนึกคิด เบิร์ด (Edmund Burke) นักสุนทรียศาสตร์ได้ให้ทัศนะว่า “ความงามแสดงปฏิกิริยาในสภาพที่ก่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากมวลระบบ” เจกเช่นความงามที่พบได้จากงานศิลปะ

2. ศิลปะเพื่อการพัฒนาจิตใจ ความสำคัญของศิลปะในแง่การพัฒนาจิตใจนั้น เบิร์นาร์ด (Bernard) นักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ว่า คนที่มีสุขภาพจิตดีคือคนที่ทำงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความชื่นชมยินดีในงานที่ทำมีความเอื้อเฟื้อเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่มีอารมณ์เครียดจนเกินไปนัก ดังนั้นถ้าจิตใจปกติ การทำงานต่าง ๆ ก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จะพบว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดี จะมีความสุข ความพอใจ ปรับตัวได้ดีมีอารมณ์มั่นคงแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับผู้ที่มีความบกพร่องทางสุขภาพจิตซึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาออกมา เช่นโกรธง่าย ฉุนเฉียวหงุดหงิดวิตกกังวล และมีอารมณ์หวนไหวอยู่เสมอ ดังนั้นจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของการพัฒนาจิตใจจึงต้องการส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคนสามารถแก้ไข ปรับปรุงการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างสมบูรณ์มีความสุขเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นตลอดจนสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติและมีความมั่นคงทางจิตใจ

ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีความละเอียดอ่อนในการรับรู้และเข้าถึงความงาม มีความประณีต มองเห็นสิ่งเล็กน้อยและใส่ใจกับความรู้สึกของผู้อื่น เพราะถ้าการดำเนินชีวิตของเรา มีแต่การใช้ข้อเท็จจริงอยู่ตลอดเวลาโดยไม่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกใดๆ เลย เราและผู้คนรอบข้างก็จะปราศจากความสุข การทำงานศิลปะจะช่วยพัฒนากระบวนการคิดของมนุษย์ ทำให้เกิดความยืดหยุ่น คิดได้รอบด้านโดยสามารถมองสิ่งต่าง ๆ ที่แยกแยะกระจัดกระจายกันอยู่ให้เป็นภาพได้ โดยการพยายามทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ความสนใจและอาหารต่อสัมพันธ์ที่พึงมีต่อกัน สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี อีกทั้งยังสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการช่วยเหลือ การเสียสละมีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ มีใจเป็นธรรม ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่นเป็นแนวทางการแก้ไขปรับปรุงเพราะมีความรู้สึกถือว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

งานศิลปะจะช่วยลดความก้าวร้าวที่มีอยู่ลงไป ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะพบว่าพฤติกรรมความก้าวร้าวนั้นจะพบได้ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงเด็กโต เช่น การก้าวร้าวกับผู้ใหญ่ หรือแม้กระทั่งการก้าวร้าวในหมู่เพื่อนในวัยเดียวกัน หากพฤติกรรมเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่ถูกต้อง อาจทำให้เกิดข้อประสบปัญหาในการดำเนินร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้นการฝึกให้รู้จักทำงานศิลปะจะช่วยขัดเกลาจิตใจให้ละเอียดอ่อนละเมียดละไมขึ้น ลดความหยาบทางอารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์ให้อยู่ภายใต้กรอบแห่งเหตุผล ยอมรับสภาพทั่วไปและขีดจำกัดของตน เกิดความรู้สึกยอมรับนับถือตนเองและสามารถประเมินความสามารถของตนได้ โดยไม่ถูกหรือยกย่องตนจนเกินสภาพความจริง

นอกจากนี้การได้ฝึกงานศิลปะจะช่วยให้สามารถตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ได้อย่างชาญฉลาด มีเหตุผล ปราศจากความลังเล โดยรู้จักรับผิดชอบต่อผลการกระทำ ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างไม่ประมาทอีกทั้งศิลปะยังฝึกให้มีความอดทน ขยันพินิจพินิจตนเอง มีความมานะ พากเพียร มีวินัย จิตใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีสติสัมปชัญญะควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิต

3. ศิลปะเพื่อพัฒนาสังคม ศิลปะเป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้สัมพันธภาพของคนในสังคมดำเนินไปอย่างสงบสุข เพราะสามารถใช้ศิลปะเป็นตัวกลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันดังเห็นได้จาก ASEAN ที่ได้รวมเอาประเทศทั้ง 10 ประเทศมารวมกลุ่มกัน โดยใช้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีของแต่ละประเทศ ในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ทั้งยังช่วยปลูกฝังให้คนในสังคมมีจิตใจงดงาม อันจะส่งผลให้ความสัมพันธ์ในสังคมดำเนินไปอย่างมีความสุข สุขตลอดจนสามารถดึงเอาข้อดีของแต่ละวัฒนธรรมมาปรับและประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนผลักดันให้เกิดความคิดริเริ่มอยู่ตลอดเวลาซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

4. ศิลปะเพื่อบำบัด ความสำคัญของศิลปะในเรื่องของการบำบัดสารานุกรมศึกษาศาสตร์ ปี 2539 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ดัวยศิลปะ (Art Therapy) หมายถึง การใช้กิจกรรมศิลปะหรือผลงานศิลปะเพื่อวิจัยหาข้อบกพร่องของบุคคล ที่กลไกการทำงานของร่างกายหย่อนสมรรถภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของกระบวนการทางจิต และเพื่อใช้กิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมช่วยในการรักษาให้มีสภาพดีขึ้น

โดยทั่วไปของมนุษย์นั้น วัยเด็กนับเป็นช่วงเวลาที่ตัวตนที่แท้จริง (true self) ของมนุษย์สามารถโลดแล่นได้อย่างอิสระมากที่สุดเท่าในขั้นตอนของการเจริญเติบโตในวัยต่อมามนุษย์จะค่อยๆ อำพรางตัวตนที่แท้จริงของตนไว้ด้วยสาเหตุจากการเลี้ยงดูของครอบครัวสภาพสังคม กลุ่มคนที่พบปะติดต่อสัมพันธ์ ซึ่งความจำเป็นในการอำพรางหรือเก็บกดอาจด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นการป้องกันตนเองจากสิ่งกระทบภายนอกที่อาจทำร้ายตัวตนที่แท้จริงให้เจ็บปวดและอ่อนแอ หรืออาจด้วยเหตุผลความกลัวที่ว่า เมื่อแสดงตัวตนที่แท้จริงของตนออกไป อาจทำให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

การที่มนุษย์ปิดบังหรือพยายามกดเก็บตัวตนที่แท้จริงไว้มากเกินไปแล้วแสดงสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง (false self) ออกมาแทนจนผู้คนต่างพากันคิดและเข้าใจไปว่าสิ่งนั้นคือตัวตนที่แท้จริงของเรา จนในที่สุดแม้แต่ตนเองยังหลงเข้าใจไปตามนั้นด้วย ความเจ็บป่วยทางจิตที่เกิดจากการกดอำพรางหรือซ่อนเร้นตัวตนที่แท้จริงไว้นี้จะเกิดขึ้นและสำแดงตนในระดับมากน้อยต่างกันตามความกดดันที่เกิดจากการพยายามปกปิดสิ่งนั้นไว้

ตัวตนที่แท้จริงอันเป็นเนื้อแท้ของมนุษย์แต่ละคนนั้น เต็มเปี่ยมไปด้วยพลังและความสร้างสรรค์ ยิ่งมนุษย์กดทับตัวตนเหล่านั้นอันเป็นเนื้อแท้ของมนุษย์แต่ละคนซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยพลังและความสร้างสรรค์ไปด้วยเช่นกัน

การบำบัด ไม่ว่าจะเป็นด้วยจิตบำบัดหรือศิลปะบำบัด คือการส่งเสริมและเอื้อให้คนไข้ได้รับประสบการณ์และเข้าใจถึงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ที่ซุกซ่อนอยู่ในตนเอง ทั้งเป็นโอกาสที่เอื้อให้คนไข้ได้สำรวจเหตุการณ์ชีวิตในอดีตและปัจจุบันของตน อันจะนำไปสู่การปรับตัวและหาจุดสมดุลในการผสมระหว่างโลกภายในของคนที่ใช้กับโลกภายนอกของคนที่ใช้กับโลกภายนอกอันเป็นสังคมที่อยู่เช่นเดียวกับ แจ็สซี (นามปากกา.2549: 74) กล่าวถึงศิลปะกับการบำบัดว่า

การนำศิลปะมาใช้ในการพัฒนาอารมณ์ จะช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจได้ระบายปัญหา ความคับข้องใจ ความรู้สึกที่ซ่อนเร้นในใจ ผ่านออกมาทางงานศิลปะหรือได้ระบายอารมณ์ออกมาในหนทางที่สร้างสรรค์ ผ่านการวาดรูป ระบายสี การปั้น และกระบวนการอื่นๆ ทางศิลปะ ช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย ลดความขุ่นมัวในจิตใจ เข้าใจและรับรู้อารมณ์ต่างๆ ของตนเองที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในจิตใจ สามารถยับยั้งและควบคุมได้ดีขึ้น มีสมาธิ ลดความตึงเครียด และความวิตกกังวลได้ในที่สุด

5. ศิลปะเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความสำคัญของศิลปะ กับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้น่าสนใจ เช่น (Torrance 1965: 663) ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการประสาทสัมผัสอันฉับไวต่อปัญหา ต่อสิ่งที่ขาดความกลมกลืน ฯลฯ ความสามารถที่จะแยกแยะสิ่งที่ยุ่งยาก การค้นหาทางแก้ปัญหา การคาดเดาหรือกำหนดสมมติฐานในสิ่งบกพร่อง การทดสอบครั้งแล้วครั้งเล่า และท้ายที่สุดสามารถสื่อถึงผลลัพธ์ที่ปรากฏนั้น

วงการวิทยาศาสตร์เคยค้นพบว่าสมองของมนุษย์มีการทำงานแบ่งออกเป็น 2 ซีก คือ สมองซีกซ้าย มีประสิทธิภาพในทางภาษาและการวิเคราะห์ส่วนสมองซีกขวาจะตอบสนองในเรื่องของความรู้สึกสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งสมองซีกขวานี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการซึ่งควรได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก และกิจกรรมที่เป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาสมองซีกนี้ก็คือ กิจกรรมทางศิลปะ

เกสร ธิตะจारी (2543: 7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ กิจกรรมศิลปะหมายถึง งานศิลปะที่นักเรียนศิลปะจะต้องฝึกปฏิบัติหลังจากเรียนภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติ เพื่อฝึกให้เกิดความชำนาญทั้งทางด้านฝีมือและความคิด การเรียนศิลปะจะขาดการฝึกปฏิบัติไม่ได้เลย ดังนั้น

ทุกครั้งที่เราเรียนเนื้อหาจบก็ต้องปฏิบัติกิจกรรมออกมาเพื่อแสดงให้เห็นว่าเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ โดยแสดงออกมาเป็นผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของโครเซ (Croce) ที่กล่าวว่า “ศิลปะ” เป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจที่อยู่ภายในและจะบรรยายให้ผู้อื่นรับรู้ด้วยวิธีอื่นไม่ได้ นอกจากสร้างเป็นผลงานศิลปะออกมาด้วยเหตุนี้การจัดกิจกรรมศิลปะให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับครูผู้สอนศิลปะศึกษา โดยเฉพาะศิลปะศึกษาในระดับโรงเรียนประถมศึกษาที่จะเป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อไปในอนาคต

เลิซ อานันทนะ (ครรชิต นิศวนุตพันธุ์, 2540, อ้างอิงจาก เลิซ อานันทนะ, 2529: 207) กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะ เป็นแนวทางเดียวที่จะส่งเสริมให้เด็กได้แสดง ออกอย่างเสรี ในการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ ๆ กับการทดลองด้วยวัสดุนานาชนิด และสามารถประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่าวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะ ของเด็กจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับวัยวุฒิและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ว่ามีความพร้อมเพียงใด เด็กควรได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครอง และครูเพื่อสนับสนุนให้มีการแสดงออกด้วยการเลือกสำรวจ ทดลอง และค้นคว้ากับวัสดุต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้อย่างครบครัน

วิรุณ ตั้งเจริญ (ยุวดี สุพรหมงคลเลิศ, 2539: 9 อ้างอิงจาก วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะดังนี้

กิจกรรมศิลปะ หมายถึง การจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ทักษะคิด ความคิด และรูปแบบพฤติกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กพัฒนาลักษณะนิสัยไปในทางที่ดีพร้อม ๆ กัน ในทุก ๆ ด้านมีความเจริญงอกงามในทางสร้างสรรค์อย่างสูงสุด และส่งเสริมความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ ความมั่นใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคนเจริญงอกงาม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนารับรู้ ความงอกงามของศิลปะที่ได้ประดิษฐ์ขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต เกิดทักษะและความเข้าใจ สามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2533: 89-91) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะว่า หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด สามารถฝึกเด็กให้รู้จักสังเกต หาเหตุผล รู้จักสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยที่ดี และมีความพร้อมในการเรียนรู้ พัฒนาตัวเด็กทั้งในด้านส่วนตัวและด้านสังคม

ชูจิตต์ วัฒนารมย์ (2529: 35) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะศึกษา ดังนี้ กิจกรรมศิลปะ (Art Activities) หมายถึง เนื้อหาซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ครูจัดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนในวิชาศิลปะศึกษาเพื่อให้เกิดผลในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งแบ่งกิจกรรมศิลปะศึกษาเป็น 6 ประเภท คือ การเขียนภาพ และ ระบายสี การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ภาพ การออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ งานสาน ถักทอและเย็บปัก และรู้คุณค่าของศิลปะ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2528: 36-38) เห็นว่า กิจกรรมศิลปะ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ และสามารถให้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน และมีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน

วิรุณ ตั้งเจริญ (2536: 28-29) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผูกประสาธน์ ผสม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งเด็กมีสุขนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการกิน เล่น ออกกำลังกาย และพักผ่อนอย่างถูกต้อง

สรุปกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การแสดงความสามารถโดยการสื่อออกมาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อย่างเสรีหลังจากที่ได้เรียนภาคทฤษฎี เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ทางศิลปะ แสดงออกถึงความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ กิจกรรมศิลปะแบ่งออกเป็น การเขียน ภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ และการออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ

2.2 เกณฑ์การพิจารณาเลือกกิจกรรมศิลปะ

นิรมน ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525: 25-26) ได้มีเกณฑ์ในการพิจารณาการเลือกกิจกรรมศิลปะสำหรับครูดังนี้

1. เตรียมจัดโต๊ะเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเด็กเข้าทำกิจกรรม
2. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรจัดกิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่าง
3. ครูต้องพยายามให้เด็กทำกิจกรรมหมุนเวียนกันไปให้พอเหมาะกับเวลาที่กำหนด และให้ทำอย่างน้อย 2 กิจกรรมแล้วจึงไปเล่นตามมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนได้
4. เมื่อทำงานเสร็จแล้วทุกคนต้องเก็บวัสดุและเครื่องมือที่ใช้ให้เข้าที่ดูแลห้องให้สะอาด
5. ให้เข้าทำงานกลุ่มอย่างมีระเบียบ
6. พยายามหาวิธีให้เด็กได้ทำกิจกรรมหลายกิจกรรมมิใช่เลือกทำเพียงกิจกรรมเดียว
7. ชมเชยให้กำลังใจ และช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ให้ได้รับผลสำเร็จบ้างตามสมควร

8. นำผลงานมาติดป้ายนิเทศ โดยการหมุนเวียนผลงานต่าง ๆ ของเด็กให้ครบทุกคน

เกศินี นิสสัยเจริญ (2527: 5-6) ได้มีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมศิลปะสำหรับครูดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้สอน ครูที่จัดกิจกรรมศิลปะควรเป็นผู้มีความกระตือรือร้น รักการสอน การศึกษาค้นคว้าหาความชำนาญในกิจกรรม และควรรู้ว่าจะเสนออะไรให้สอดคล้องกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน ควรใช้เนื้อหาใดแล้วใช้สื่อการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสม
2. การเตรียมตัวผู้เรียน เนื่องจากเด็กแต่ละวัยมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไม่เท่าเทียมกัน แม้แต่ในวัยเดียวกันก็มีวุฒิภาวะต่างกัน การจัดกิจกรรมจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะ เกี่ยวกับมือ และ

สายตาสัมพันธ์กัน จึงควรศึกษาพัฒนาการเด็กที่อยู่ในห้องเรียนควบคู่ไปด้วย

3. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน (วัสดุอุปกรณ์) สื่อการเรียนการสอนมีอยู่ทั่วไปทุกหนแห่ง และมีหลายชนิด ครูจะต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมและวัยของเด็ก

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525: 196-199) ได้มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมศิลปะสำหรับครูดังนี้

1. ความเหมาะสมสำหรับนักเรียน

1.1 วัย แม้ว่าจะเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาเหมือนกัน แต่นักเรียนอายุ 6 ปีในชั้นประถมศึกษา กับนักเรียนอายุ 11 ปี ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็มีความแตกต่างกันมากทั้งในแง่ของสติปัญญาทักษะในการเรียน ความต้องการ ความสนใจ และความสามารถทางการใช้มือและเครื่องมือ

1.2 เพศ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของเด็กชายและเด็กหญิงในโรงเรียนประถมศึกษาแม้จะไม่แตกต่างกันมาก (โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาตอนต้น) แต่ยังมีความแตกต่างที่ครูควรคำนึงในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา เช่น นักเรียนหญิงสนใจดอกไม้ แบะการออกแบบเสื้อผ้า ในขณะที่นักเรียนชายสนใจกีฬา จรวด เครื่องยนต์ กลไก ถ้าครูคิดจะให้นักเรียนทำงานกระดาษเกี่ยวกับการออกแบบก็ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเลือกทำงานในเรื่องที่เขาสนใจได้

1.3 ความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากมีความแตกต่างทางวัยและเพศแล้ว นักเรียนแต่ละคนแม้จะมีเพศเดียวกัน วัยเดียวกัน ก็ยังมีความแตกต่างกันอย่างอื่นอีกมาก เช่น ในเรื่องของสิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางอารมณ์ ประสบการณ์เดิม ความพึงใจ เหตุการณ์ประทับใจ และแม้แต่ลักษณะ รูปร่าง หน้าตา ท่าทางการพูดจา ล้วนแตกต่างกันทั้งสิ้น ซึ่งถ้าครูพยายามรู้จักนักเรียนของตนให้มากที่สุด ได้เห็นและเข้าใจลักษณะพิเศษของนักเรียน แต่ละคนเป็นอย่างดีแล้ว ครูจะสามารถเลือกกิจกรรมศิลปะให้เหมาะกับนักเรียนทุกคนได้ คือเหมาะในแง่ที่จะช่วยส่งเสริมที่มีหรือดีอยู่แล้ว หรือซ่อมเสริมสิ่งที่ขาด หรือแก้ไขสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา โดยเลือกใช้กิจกรรมศิลปะอย่างเดียวหรือหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกันแล้วแต่ว่าจะเหมาะสมอย่างไร

2. ความเหมาะสมกับสภาพของครู

ครูย่อมพิจารณาดตนเองอยู่เสมอ และรู้จักตัวเองดีกว่าผู้อื่น คือ รู้ว่าตนมีส่วนดี ส่วนด้อยอย่างไร มีความสามารถมากน้อยเพียงใด มีความถนัดอย่างไร มีความสนใจอย่างไร ฯลฯ แล้วพยายามหยิบส่วนดี ส่วนเด่นของตนมาใช้ หรือแก้ไขส่วนที่ยังด้อยอยู่ให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด เช่น ครูชอบและถนัดในงานประดิษฐ์เศษวัสดุ แต่ไม่ถนัดในงานวาดภาพ ครูก็พยายามเลือกกิจกรรมส่วนใหญ่ไปในทางเกี่ยวกับการประดิษฐ์เศษวัสดุ แนะนำทางให้นักเรียนก้าวหน้าไปในทางการประดิษฐ์เศษวัสดุด้วยเทคนิควิธีแปลกใหม่ และได้ผลงานที่สวยงาม น่าสนใจ และที่สำคัญ คือ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทางศิลปะ แต่ในขณะเดียวกันครูก็พยายามชวนขยาย

หาความรู้เพิ่มเติมทางการวาดภาพ และจัดกิจกรรมวาดภาพบ้าง เพื่อให้นักเรียนไม่ขาดประสบการณ์ทางศิลปะที่สำคัญ และมีประโยชน์อีกอย่างหนึ่ง

3. ความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

นักเรียนหรือครูแต่ละคนไม่เหมือนกันฉันใด โรงเรียนแต่ละโรงเรียนก็ไม่เหมือนกันฉันนั้น ครูจึงจำเป็นต้องเลือกกิจกรรมศิลปะให้เหมาะกับสภาพของโรงเรียน เช่น โรงเรียนที่ยากจน ทั้งนักเรียนและโรงเรียนไม่สามารถหากระดาษและสีสำหรับการวาดภาพก็จำเป็นต้องอยู่ที่คุณครูไม่เลือกกิจกรรมการวาดภาพด้วยสี แต่ครูอาจเลือกการปั้นดินซึ่งหาได้ในบริเวณโรงเรียน แล้วให้นักเรียนเขียนภาพด้วยกิ่งไม้ หรือเหล็กแหลมลงบนดินที่พื้น เป็นต้น

4. ความเหมาะสมกับสภาพของสังคม

ในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมประเพณี ศาสนาและความเชื่อ สถานการณ์บ้านเมือง สมัยนิยม ฯลฯ ครูต้องพยายามมองกว้างไกลออกไปรอบๆ ตัวเพื่อเข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อถึงตัวนักเรียน ครูและโรงเรียน แล้วเลือกกิจกรรมทางศิลปะให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขสภาพที่ดีหรือไม่ดีของสังคม ในฐานะครูและนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและควรมีส่วนช่วยให้สังคมเจริญก้าวหน้า เช่น สังคมมีปัญหาเรื่องป่าไม้ถูกทำลายไม่ขาดแคลน แทนที่ครูจะเลือกกิจกรรมให้นักเรียนนำไม้โมกทั้งแผ่นมาเลื่อยให้เป็นเศษเล็ก ๆ เพื่อใช้ในงานประดิษฐ์เศษวัสดุ (แทนที่จะใช้เศษวัสดุจริง ๆ) ครูกลับหันไปใช้กิจกรรมการวาดภาพโฆษณาณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ป่าไม้และประหยัดไฟฟ้า เป็นต้น

2.3 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2537: 103 -104) ได้เสนอคุณค่าของกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กไว้ว่า ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก

พฤติกรรมของเด็ก การสร้างสรรค์งานศิลปะของเด็กเมื่อพิจารณาในวงกว้างจะพบคุณค่า 2 ด้าน ด้านหนึ่งคือการที่เด็กได้ระบายออกซึ่งความเคร่งเครียดภายในจิตใจความรู้สึกด้วยบางอย่างที่มีอยู่และ ความรู้สึกภายในเด็กแต่ละคนซึ่งการแสดงออกทางอื่น เช่น การเล่นหรือการพูดคุยไม่สามารถทำได้ดีเท่ากับการทำงานศิลปะ ศิลปะสามารถระบายการรับรู้สึกลึกซึ้งและความต้องการได้ คุณค่าพัฒนาพฤติกรรมอีกด้านหนึ่ง คือ พัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจะได้สรุปไว้พอสังเขปดังนี้

พัฒนาการทางกาย เมื่อเด็กต้องการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา เพื่อบริหารร่างกายให้เติบโตประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้ จึงต้องเป็นประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็ก กิจกรรมทางศิลปะจะช่วยสนองความต้องการทางด้านนี้ ช่วยให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย มือ แขน ขา เป็นกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวไปมาอย่างอิสระเป็นผลให้การตอบสนองความต้องการและพัฒนาการทางร่างกายไปพร้อมกัน ด้วยเหตุผลนี้ เราจะพบว่า

เด็กจะตื่นเต้นมากเมื่อได้ขีดเขียน หรือทำงานศิลปะเพราะเขาได้สนุกสนาน และได้เคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมกัน

พัฒนาการทางอารมณ์ การแสดงออกทางศิลปะเป็นพฤติกรรมที่เสริมช่วยให้เกิดความพึงพอใจ อารมณ์แจ่มใสเบิกบานพร้อมกันนั้นก็ช่วยให้เด็กมีอารมณ์มั่นคงเกิดความมั่นใจในการแสดงออก มั่นใจในตัวเอง ซึ่งความมั่นใจทางอารมณ์จะมีผลไปสู่การเรียนรู้ การทำงานและการปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์และเหตุการณ์ใหม่ ๆ รอบตัวเพราะวัยเด็กเป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ และปรับตัวให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา ศิลปะที่มีผลเกี่ยวข้องกับอารมณ์จึงเป็นประสบการณ์ตรงที่มีค่าพึงพอต่อการปรับตัวและการพัฒนาทางอารมณ์ของเด็ก

พัฒนาการทางสังคม เด็กมีสังคมของเด็กที่จะต้องติดต่อกับเด็กด้วยกัน ทั้งการเล่น การเรียน การทำงานร่วมกัน เด็กควรจะได้ปรับตัว ได้เรียนรู้ และมีทัศนคติที่ถูกต้องในสังคมของเขา ศิลปะจะช่วยให้เด็กได้ช่วยเหลือกันแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับผิดชอบร่วมกัน หรือรู้จักผ่อนผันผ่อนยาวในการทำงานร่วมกัน กิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็ก ๆ ได้ตระหนักว่าเขาคือคนที่มีคุณค่าของหมู่คณะ เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากหมู่คณะ และเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือหรือร่วมมือกับหมู่คณะได้ กิจกรรมศิลปะมีสภาพเป็นตัวเชื่อมโยงสังคมของเด็ก และพัฒนาการอยู่ร่วมในสังคมอีกด้านหนึ่งด้วย

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ประสบการณ์ทางศิลปะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมสติปัญญาของเด็กให้ดีขึ้น เพราะประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะเด็กจะต้องคิดสำรวจตรวจสอบ สร้างสรรค์ให้สัมพันธ์กับวัสดุเป็นการช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการกระทำจริง และมีประสบการณ์ตรง ศิลปะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ช่วยให้เด็กได้ทดลองค้นคว้า ได้พบเป้าหมายการแสดงออกพฤติกรรมเหล่านี้ย่อมพัฒนาให้เกิดประสาทสัมผัสในการรับรู้ มั่นใจในความคิด และกล้าแสดงออก ซึ่งนั่นเป็นวิถีทางที่มีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเอง

ประเทิน มหาปพันธ์ (โกศล ภูพลอย 2532: 24-27 อ้างอิงจาก ประเทิน มหาปพันธ์, ม.ป.ป., หน้า 262- 268) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การใช้กิจกรรมศิลปะจะทำให้เด็กได้แสดงออกในการวาดภาพ จะทำให้เด็กได้ระบายอารมณ์ความคับข้องใจ ความรู้สึกของเด็กและยังสามารถบ่งชี้ถึงพัฒนาการ ต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งจะแสดงออกมาในภาพวาดดังนี้ คือ

1. การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเด็กที่มีความเจริญทางสติปัญญาจะแสดงออกในการวาดภาพดังนี้ คือ

1.1 ภาพวาดจะไปเป็นแบบที่ซ้ำซาก ส่วนเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาจะวาดภาพซ้ำเพียงแบบเดียว

1.2 ภาพจะแสดงออกถึงความชัดเจนและละเอียดลออ เช่น เส้นผม เล็บ ขนตา

1.3 ภาพวาดจะแสดงความเด่นชัด เช่น ภาพของครุฑมีขนาดใหญ่กว่าภาพของเพื่อน

1.4 ภาพวาดมีพัฒนาการ กล่าวคือ เด็กจะสามารถวาดภาพที่มีความซับซ้อนของเส้น, รูปทรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

2. การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางอารมณ์ เด็กที่มีความเจริญทางอารมณ์จะแสดงออกในการวาดภาพดังนี้

2.1 เด็กวาดภาพโดยเปลี่ยนแบบไปเรื่อย ๆ ไม่ซ้ำซาก

2.2 ภาพวาดมีการเปรียบเทียบขนาดของสิ่งต่าง ๆ ใกล้เคียงของจริง

2.3 สามารถวาดภาพในขอบเขตที่จำกัดได้

2.4 ลักษณะของเส้นมั่นคง หนักแน่น ไม่ขาดตอน

2.5 เด็กที่มีสุขภาพดีจะแสดงออกตามความรู้สึกที่เปิดเผย ถ้าเด็กให้ความสำคัญต่อสิ่งใดมักจะวาดสิ่งนั้นให้มีขนาดใหญ่หรือยาวกว่าความเป็นจริง

2.6 เด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์จะแสดงออกในการวาดภาพดังนี้ มักวาดภาพผิดจากความเป็นจริง เช่น ตาโต ปากกว้าง ใช้สีฉูดฉาด รุนแรง

2.7 เด็กที่มีอารมณ์ไม่มั่นคงไม่กล้าแสดงออก มีความหวาดระแวงไม่ไวใจใคร ขาดความมั่นใจในตัวเอง

2.8 เด็กที่มีความกดดันทางจิต จะไม่ค่อยร่าเริง ซึมเศร้า และเงิบเหงา ในภาพวาดของเด็กเหล่านี้จะไม่ใช้สีสดใสสีมักใช้สีเข้มและสีทึบขอบเขียนภาพกลางคืนมากกว่ากลางวัน หากเขียนต้นไม้ก็มักจะปราศจากใบกิ่ง ก้าน หัก หรือ ห้อยลง น้ำต้นไม้ก็ล้น หากเป็นภาพคนมักจะมีลักษณะที่ไม่เคลื่อนไหว ศีรษะตกลักษณะโดยส่วนรวมของภาพจะแลดูอึดอัด

2.9 เด็กที่มีอารมณ์พลุ่งพล่าน มักใช้สีรุนแรง ปราศจากการควบคุม ผลงานไม่เรียบร้อย ยุ่งเหยิง ค่อนข้างสกปรก ส่วนมากมักจะเขียนไม่เสร็จทั้งนี้เพราะเด็กใช้เวลาวาดภาพอย่างรวดเร็ว อีกทั้งความคิดของเขาผันแปรได้ง่ายในขณะที่วาดภาพเส้นที่วาดจึงไม่ติดต่อกันและขาดตอนเป็นช่วง ๆ

2.10 เด็กที่มีอารมณ์ขุ่นเคือง มักระบายความไม่พอใจของตนลงในภาพของเขา เช่น ใบหน้าบิดเบี้ยว แลดูดุร้าย

2.11 เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะวาดรูปซ้ำ ๆ และมักใช้เครื่องมือหรือไม้บรรทัดดีเส้นให้ดูเรียบร้อยจนดูแข็งกระด้าง

3. การแสดงออกที่เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมเด็กที่มีความเจริญทางสังคมจะแสดงออกทางารวาดภาพดังนี้

3.1 ภาพวาดจะแสดงรายละเอียดได้มาก เพราะเด็กมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับสังคมแวดล้อมได้มาก

3.2 เด็กสามารถสร้างจุดสำคัญของภาพก่อนแล้วจึงสร้างส่วนประกอบที่ละเอียดทีหลัง

3.3 เด็กที่มีสภาพทางสังคมต่างกัน ย่อมมีอิทธิพลส่งผลไปสู่การแสดงออกทางศิลปะในลักษณะที่ต่างกันด้วย เช่น เด็กที่มีสภาพครอบครัวฐานะดี มักจะวาดภาพขนาดใหญ่มีบริเวณว่างของเนื้อหาในภาพค่อนข้างมากขณะที่เด็กที่มีฐานะยากจนมักจะวาดภาพด้วยการบรรจุเนื้อหาเรื่องราวมากมาย จนแลดูอัดอัดลักษณะของภาพจะมีบริเวณว่างน้อย

4. การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางร่างกาย เด็กที่มีความเจริญทางร่างกายจะแสดงออกในการวาดภาพดังนี้

4.1 ภาพวาดจะแสดงความรู้สึกที่เป็นอิสระ

4.2 เด็กมักจะแสดงความเคลื่อนไหวของร่างกายบนภาพเพื่อเป็นการขดเขย่งสิ่งที่ตนบกพร่อง

4.3 ภาพวาดมีความชัดเจนของรูปร่าง เพราะเด็กสามารถบังคับมือได้

4.4 เด็กมีความบกพร่องส่วนใดของร่างกาย มักแสดงออกในภาพเพื่อเป็นการขดเขย่งสิ่งที่ตนบกพร่อง

4.5 เด็กที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์จะไม่สามารถวาดภาพในขอบเขตที่จำกัดได้

5. การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสุนทรียภาพของเด็กที่มีความเจริญทางสุนทรียภาพจะแสดงออกทางภาพวาดดังนี้

5.1 ภาพวาดจะแสดงการตกแต่งอย่างงดงาม

5.2 ภาพวาดจะมีระเบียบ เพราะเด็กทราบว่าสิ่งใดควรอยู่ตำแหน่งใด

5.3 ภาพวาดจะมีความสะอาด

6. การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางการสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความเจริญทางการสร้างสรรค์จะแสดงออกในการวาดภาพดังนี้

6.1 ภาพวาดจะมีเรื่องราวที่แปลกและเหมาะสมที่จะนำมาวาด

6.2 เด็กจะปรับปรุงสัญลักษณ์ที่เขาวาดเสมอ เช่น เคยวาดตาเป็นจุดเด็กก็จะสามารถปรับปรุงให้มีลักษณะเป็นดวงตา คล้ายธรรมชาติยิ่งขึ้น

6.3 เด็กรู้จักวาดภาพเป็นเรื่องราวและสามารถตั้งชื่อภาพได้

6.4 เด็กที่มีความสามารถสูงมักจะมีเชื่อมั่นและแสดงออกตามความพอใจของตนเองส่วนเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำมักจะมีแนวโน้มคล้ายตามหรือลอกแบบผู้อื่น มุ่งทำผลงานเพื่อหวังผลตอบแทน เช่น รางวัลค่ายกย่องชมเชย

7. การแสดงออกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางการรับรู้ เด็กที่มีความเจริญทางการรับรู้จะแสดงออกในการวาดภาพดังนี้

7.1 ภาพวาดจะแสดงระยะใกล้ ไกลได้ดี

7.2 ภาพวาดจะแสดงขนาดของสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง

7.3 เด็กสามารถวาดเส้นติดต่อกันได้ไม่ขาดตอน

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (สภลักษณ์ ธนเกษพิศาล, 2535: 25 อ้างอิงจาก ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2535: 37-38) กล่าวว่ากิจกรรมต่างๆ ของวิชาศิลปศึกษานั้นมีคุณค่าในด้านจิต บำบัดด้วย ดังนี้

1. กิจกรรมทางศิลปศึกษาช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ที่เคร่งเครียด เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ต่าง ๆ เช่น โกรธ กลัว และวิตก

2. กิจกรรมทางศิลปศึกษา ช่วยขจัดความรู้สึกด้อยค่า ไม่สมปรารถนา ขาดความมั่นใจ ขลาดอาย ความพิการ ศิลปะเป็นสิ่งที่ช่วยระบายความทุกข์ได้

3. กิจกรรมทางศิลปศึกษา ช่วยทำให้เข้าใจปัญหา และความต้องการของเด็ก ในกรณี ที่เด็กคือ เกร ก้าวร้าว รังแกเพื่อน

อดิสร จรัสชวนเพท (2529: 101-106) ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมศิลปะนอกจากเด็กได้ แสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้ใหญ่ทราบแล้ว ยังช่วยผ่อนคลายความซับซ้อนใจทางด้านอารมณ์ โดยผ่าน การเล่า การบรรยายของผลงานจากการวาด การเขียน และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ยิ่งไป กว้านั้นความสำเร็จในการสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเองอีกด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมศิลปะ

งานวิจัยในประเทศ

ทิพยกมล บุญภักดิ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะ กับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรม เหมาะสมมากขึ้นหลังจากการใช้กิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมจากการ ประเมินของครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยประจำชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พวงชมพู อร่ามกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาวิเคราะห์ผลของการ จัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญา เลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา สูงขึ้นก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการ วิจัยซึ่งกล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงที่ได้ เข้าร่วมการจัดกิจกรรมศิลปศึกษามีพัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม

รติชน รัตนธรรม (2548) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะกับเด็กที่มีความบกพร่องทาง ร่างกายประเภทกล้ามเนื้ออ่อนแรง อายุระหว่าง 4-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายประเภทกล้ามเนื้ออ่อนแรงหลังใช้กิจกรรมศิลปะ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัญชลีกร อัมพรตล (2551) ได้ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนริกา เกิดนาสาร (2550) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานหญิงสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการเรียนรู้ด้วยแผนการสอนและกิจกรรมศิลปะผู้เรียนมีคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนการรับรู้สุนทรีย์ สูงกว่าการเรียนรู้ก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

งานวิจัยต่างประเทศ

Silver (1975: 29-49) ได้ศึกษาทำการสังเกต และการศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กพิเศษกลุ่มหนึ่งเพื่อจะค้นหาลักษณะพิเศษที่ซ่อนอยู่ในตัวเด็ก ผลการศึกษาและการสังเกตพบว่า เด็กเหล่านี้ใช้ศิลปะในการแสดงความรู้สึก ความนึกคิดของเขา และศิลปะยังค้นหาและพัฒนาความสามารถพิเศษที่ซ่อนอยู่ในตัวเด็ก นอกจากนี้ ยังพบว่าศิลปะเป็นส่วนสำคัญที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อค้นหาและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาของเด็กพิเศษเหล่านี้ สามารถใช้กระบวนการทางศิลปะที่เปิดกว้างในการแก้ปัญหาและพัฒนาความคิดความสามารถของเขาได้

Anderson (1989: 37) ได้ศึกษาผลการทดลองของ วอล์คเกอร์ (Walker 1980) กับการศึกษาของกรีน และ แอสเสอบริง (Geraci 1990: 9-14) สรุปได้ว่า การใช้ศิลปะความบกพร่องทางสติปัญญาจะสามารถช่วยบำบัดให้เด็กพิเศษเหล่านี้มีสติปัญญาดีขึ้น และการใช้ศิลปะจะสามารถช่วยพัฒนาการทางกายของเด็กเกิดการรับรู้ทางภาษาดีขึ้น

Hammond (1989: 299-308) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อรักษาอาการเสียสติของหญิงสาวที่ถูกกระทำทางเพศจากบุคคลในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมทางศิลปะจะช่วยให้เธอสามารถฟื้นฟูความรู้สึกและปรับสภาพจิตใจได้

Geraci (1990: 9-14) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมทางศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตัวเองและมีการพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นอีกด้วย

จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมศิลปะมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนการจัดระบบความคิดที่เป็นระบบเด็กมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ

ดังนั้นจากเอกสารและวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งการพัฒนาทักษะการคิดที่เป็นระบบ การพัฒนาทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการคิด และพัฒนาสภาพการควบคุมอารมณ์ พัฒนาพฤติกรรมให้มีสมาธิใน

การทำงานมากขึ้น หากได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ความสามารถดังกล่าวก็จะมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น กิจกรรมดังกล่าวนับว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งผลถึงการพัฒนาความสามารถในทักษะด้านต่าง ๆ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะกับนักเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งของเด็กสมาธิสั้นว่าจะมีผลอย่างไรหรือไม่

3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับศิลปะบำบัด

3.1 ความหมายของศิลปะบำบัด

ปิยะฉัตร เรื่องวิเศษ พินนี้ (2541: 67) ได้ให้ความหมายศิลปะบำบัดไว้ 2 ความหมาย คือ ความหมายในภาพรวม แสดงความหมายเฉพาะตัว

ความหมายของศิลปะบำบัดในภาพรวม (expressive therapies) คือ ศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่เรานำมาใช้เพื่อเป็นสื่อในให้ผู้มารับการปรึกษาได้แสดงออกถึงความคิดในใจ ความรู้สึกและอารมณ์ที่เกิดขึ้นนอกจากนั้นยังสามารถดูในรายบุคคลและดูความสัมพันธ์ของคนไข้กับเพื่อนหรือตัวคนไข้กับสามีหรือภรรยาของเขาโดยการนั่งคุยกันไปและใช้ศิลปะเป็นสื่อแทนการตอบคำถามที่เขานึกไม่ออก ชี้อาย ไม่มั่นใจในตนเอง แต่พอให้เขาลองแสดงออกไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพหรือการใช้ดนตรีเมื่อได้ผ่านกระบวนการเหล่านี้ เขาจะนึกและสามารถพูดคุยกแล้วสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในตัวเองของเขาได้ดีขึ้น

สำหรับเด็กปกติเราจะดูการใช้อุปกรณ์มาจับความคิดของเด็กว่าปะติดปะต่อมากน้อยแค่ไหนส่งผลให้เห็นถึงว่าเขาเป็นไปตามขั้นตอน มีพัฒนาการหรือเปล่า ซึ่งจะคล้าย กับศิลปะศึกษา แต่พออายุ 3-4 ขวบขึ้นไปเขาจะเล่าเรื่องนี่ก็ผ่านแล้วเราจะใช้ศิลปะช่วยส่งเสริมให้เขาคิดได้ลึกซึ้งขึ้นไปสามารถผูกเรื่องได้ ให้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ด้านความคิดคิดได้ตามวัยหรือไม่
- 2) ในเรื่องที่เล่าสามารถเก็บประสบการณ์ชีวิตได้มากน้อยแค่ไหน
- 3) สามารถถ่ายทอดกลับออกมาในลักษณะเป็นนิทานหรือเรื่องได้อย่างไร

สำหรับเด็กไม่ปกติ หมายถึง เด็กที่อาจมีประวัติเดิมทางประสาทเขาจะไม่ค่อยเล่า เราจึงใช้ศิลปะเพื่อให้เขาได้สามารถนึกถึง และเริ่มเล่าโดยผ่านการวาดรูปโดยไม่ต้องเล่าเป็นคำพูดเราดูรูปก็สามารถสื่ออะไรให้กับเรามาก และอีกประการหนึ่งจะทำให้เขาได้ระบายอารมณ์ออกได้

3.1.2 หัวใจของศิลปะบำบัดมี 3 ขั้นตอน

ขั้นแรก เน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มารับบริการกับผู้ให้คำปรึกษาในขณะที่พูดคุยกกันหรือในสิ่งที่เขาเล่าเกี่ยวกับรูปที่เขาวาดขึ้นมาหรือดนตรีที่บรรเลงออกมา

ขั้นที่ 2 ดูความสัมพันธ์ระหว่างผู้วาดภาพกับอุปกรณ์ และกระบวนการที่เกิดขึ้น ในขณะที่เขากำลังสร้างงาน คือพูดถึงความเป็นศิลปะบางครั้งเราจะรู้สึกพอใจที่เราได้ทำอะไรที่มันถึงแก่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีคำพูดอธิบายเพียงแต่ว่า การที่เราได้ลงมือทำสิ่งนั้น มันมีค่าของการบำบัดซึ่งเกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 คือ เด็กหรือผู้มารับการปรึกษาเขามีความสัมพันธ์อย่างไรกับงานที่เขาสร้างขึ้น เช่น รูปภาพที่เขาวาด เขาสามารถเล่าได้มากน้อยแค่ไหนเขาเล่าในระดับที่เป็นเรื่องของเขา เรื่องของนิทานโดยใช้สัญลักษณ์หรือตัวละครต่าง ๆ อันนี้มันเป็นผลอย่างหนึ่งที่ทำให้เขาเริ่มเปิดเผยออกมาและบอกว่าอันนี้ไม่เกี่ยวกับเขา เป็นแค่นิทานแต่ถ้าเรามองในหลายด้าน ดูจากประวัติเด็ก ดูจากคำบอกเล่าการซักถามตอบของเขา เขาจะยอมรับว่ามันมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่เป็นตัวเขาแต่จะดูจากความหมายที่ศิลปินผู้สร้างงานเป็นผู้ให้ความหมายเป็นอย่างไร และอารมณ์ที่ระบายออกมาในภาพนั้น ๆ มีอะไรบ้างซึ่งศาสตร์แขนงนี้สามารถนำไปใช้ได้กับหลายกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เช่น กลุ่มเด็กปกติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเอง และความคิดสร้างสรรค์สำหรับกลุ่มเด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ และความประพฤติเพื่อแก้ไขพฤติกรรมและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนอื่นให้ดีขึ้น

ความหมายของศิลปบำบัด ในความหมายเฉพาะตัวศิลปบำบัด คือ หนึ่งในวิชาชีพด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้สื่อเหล่านี้เป็นสื่อทางการแสดงออก คือ อุปกรณ์สื่อชนิดต่าง ๆ ที่เลือกใช้วาดภาพ กระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างสร้างงานศิลปะ ความหมาย และคำบอกเล่าของผู้สร้าง ผลงานสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพ ความสามารถ นิสัยและสภาวะจิตใจ ความสนใจ ความกังวล และความขัดแย้งในตัวเองบุคคลนั้น ๆ การทำศิลปบำบัดประกอบด้วยพื้นฐานที่สำคัญในขั้นตอน พัฒนาการและหลักทฤษฎีจิตวิทยาที่นำไปใช้ในการที่จะประเมินวิเคราะห์ และการรักษาไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบตามทฤษฎี เพื่อส่งเสริมการศึกษา การเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทของตนเองทางด้านความคิดและสติปัญญา การสื่อสารสัมพันธ์ หรือทฤษฎีอื่น ๆ ที่จะนำไปสู่การลดความขัดแย้งเสริมสร้างความตระหนักในตนเองส่งเสริมทักษะการเข้าสังคม การควบคุมความประพฤติ การแก้ปัญหาการลดความหวั่นเกรงความเครียดช่วยให้เข้าใจถึงสภาวะความเป็นจริง และการเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง

มะลินันท์ เอื้ออาพันธ์ (2539: 106) ได้ให้ความหมายการบำบัดด้วยศิลปะ (art therapy) หมายถึง การใช้กิจกรรมศิลปะ หรือผลงานศิลปะ เพื่อวิจัยหาข้อบกพร่องของบุคคลที่กลไกการทำงานของร่างกายหย่อนสมรรถภาพซึ่งมีสาเหตุ เนื่องจากความผิดปกติบางประการของกระบวนการทางจิตเพื่อใช้กิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมช่วยในการรักษาให้มีสภาพที่ดีขึ้น

กิติกร มีทรัพย์ (2533: 86) ได้ให้ความหมายศิลปบำบัด (art therapy) ในวารสารจิตวิทยาคลินิก ดังนี้ ศิลปะบำบัด เป็นการนำศิลปะ (art) กับจิตบำบัด (psycho therapy) มาเชื่อมเข้าด้วยกันและทั้งสองต่างเพิ่มคุณค่าให้แก่กัน จิตบำบัดช่วยให้คนพ้นจากความไม่สบายต่าง ๆ ส่วนศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ความสวยงามจากสิ่งที่เป็นจริงกับความรู้สึกนึกคิดและกระทำให้ปรากฏและประสบการณ์โดยไม่เน้นผลงานหรือเทคนิคต่าง ๆ ทางศิลปะ

เลิศจีร์ บวรกิตติ (2549: 68-69) ได้อธิบายว่า ศิลปกรรมบำบัด อาศัยกิจกรรมทั้งด้าน ศิลปกรรม และ จิตวิทยาในการบำบัดผู้ป่วยทางจิตโดยใช้งานศิลปะประเภทที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดงและการละคร ฯลฯ อย่างไรก็ตาม โดยกำเนิดและสากล นักศิลปกรรมบำบัดและจิตแพทย์นิยมใช้ ทัศนศิลป์ เช่น จิตรกรรม และประติมากรรมในการบำบัดเท่านั้นเพราะสื่อศิลปกรรมเหล่านี้เป็น “ภาษาสัญลักษณ์” ที่เป็นการแสดงออกอย่างอิสระของอารมณ์ ความรู้สึก ความขัดแย้ง และความต้องการอันเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวินิจฉัยภาวะทางอารมณ์และจิตใจได้

เลิศจีร์ บวรกิตติ (2548: 51-53) กล่าวว่าศิลปกรรมบำบัด เป็น เวชกรรมบำบัดผู้ป่วยทางจิตที่ใช้ศิลปกรรมเป็นวิธีบำบัดทางเลือก(alternative) หรือวิธีบำบัดเสริม (auxiliary) ในรูปแบบต่างๆ

เป้าหมายหลักคือ ช่วยเหลือผู้ที่ป่วยทางจิตให้ได้รับประโยชน์ด้านการบำบัดโรค

บทบาทของจิตแพทย์/ นักจิตวิทยา ทำการวินิจฉัยโรค และบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยวิธีจิตเวชกรรมตามแบบฉบับ และหรือโดยวิธีแบบทางเลือก อาทิ ศิลปกรรมบำบัด

บทบาทของทัศนศิลป์ วินิจฉัยโรคโดยสังเคราะห์ภาพหรืองานปั้นที่ทำโดยผู้ป่วย และบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยให้ผู้ป่วยวาดภาพหรือทำงานปั้นต่อเนื่องหรือเว้นเป็นช่วงๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งระยะเวลาการรักษาจะขึ้นอยู่กับผลการรักษา

3.2 ประวัติและความเป็นมาของวิชาและอาชีพศิลปบำบัด

ปิยฉัตร เรืองวิเศษ ทินนี้ (2541: 58-59) ได้กล่าวถึงประวัติและความเป็นมาของวิชาและอาชีพศิลปะบำบัดว่ารากฐานเดิมก่อกำเนิดมาจากอิทธิพลของทฤษฎีหลักสองทฤษฎี คือ ตามแนวทางของ Sigmund Freud (Pshchoanalysis-Concept of an unconscious) และของ Carl Jung (เรื่อง Universal unconscious) การใช้ศิลปะเพื่อเข้ามาเป็นสื่อในการบำบัดนั้นได้เริ่มต้นอย่างจริงจัง ในปี ค.ศ. 1940 โดยมี Margaret Naumherg เป็นผู้บุกเบิกเขาได้ใช้ทฤษฎี Pshchoanalysis เป็นหลักใหญ่ในการวิเคราะห์และรักษาคนไข้เขาจะให้คนไข้วาดรูปตามอิสระและเมื่อวาดเสร็จเขาจะให้คนไข้ Free associate ว่ารูปนั้นมีความหมายอย่างไรหรือทำให้เขานึกถึงอะไรหลักการในวิธีนี้จะเน้นไปในด้านการช่วยให้คนไข้เข้าใจ (มี insight) ในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และความสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้ดีขึ้น ต่อมาในปี ค.ศ.1950 ก็มีนักศิลปะบำบัดอีกผู้หนึ่งชื่อ Edith Kramer ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับเด็กอย่างมากมาปรัชาในการบำบัดของเขาจะแตกต่างจากของ Margaret Naumherg ตรงที่ว่า Edith Kramer นั้นจะเน้นไปในด้านกระบวนการ (process) โดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้คำพูดหรือการบอกเล่าเขาเชื่อว่าในระหว่างที่คนไข้กำลังสร้างผลงานการทำศิลปะและความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้น คือ การบำบัดในเวลาเดียวกัน กระบวนการที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์นั้นยังเป็นผลดีต่อสุขภาพจิต และการพัฒนาตนเองอีกด้วย ในปี ค.ศ. 1960 วิชาและอาชีพศิลปะบำบัด ได้รับการยอมรับจากสถาบันต่าง ๆ และบุคคลทั่วไปว่าเป็นส่วนสำคัญของแขนงจิตเวช

ศาสตร์และจิตวิทยา ต่อจากปี ค.ศ. 1960 มาไม่นานก็ได้มีการก่อตั้งสถาบันและสมาคม American Art Therapy Association (AATA) เพื่อคอยดูแลเกี่ยวกับคุณภาพการทำงานของนักศิลปะบำบัดให้ได้ตามมาตรฐานและเริ่มก่อตั้งสถาบันต่าง ๆ เพื่อที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ที่สนใจจะเป็นนักศิลปะบำบัด ในประเทศไทยเรานั้นการนำศิลปะเพื่อไปใช้บำบัดและการพัฒนายังไม่ค่อยแพร่หลายนัก ส่วนใหญ่เราจะได้ยินว่าในโรงพยาบาลจิตเวชมีการนำศิลปะเข้าไปใช้ในการช่วยบำบัดผู้ป่วย นอกเหนือจากนั้นจะเป็นการนำศิลปะไปใช้ในแนวทางกาติลปศึกษาเด็กและเยาวชนคืออนาคตของชาติ ดังนั้นการฝึกหัดให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก และมีความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้โดยผ่านสื่อศิลปะเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ผู้ที่ให้การสอนจะต้องมีความเข้าใจในจิตวิทยาการพัฒนาของเด็กในความคิดและความรู้สึกของเด็ก สามารถจะเป็นผู้ฟังที่ดี และเอาใจใส่ในผลงานของเด็ก และในเวลาเดียวกันให้เด็กได้มีอิสระสามารถยอมรับรู้ในการแสดงออกโดยไม่คิดต่างในทางลบ

3.3 แนวทางการใช้ศิลปะบำบัด

กิตติกร มีทรัพย์ (2533: 89) ได้ให้แนวทางการใช้ศิลปะบำบัดไว้ดังนี้

- 1) ภาพที่ผู้ป่วยวาดขึ้นนั้นเป็นเสมือนภาพถ่ายที่บันทึกสภาพจิตใจของเขาว่าเขามองเห็นตนเอง คนอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบข้างเขาในขณะนั้น ทุกรายละเอียด ซึ่งสามารถกลับไปดูได้ตลอดเวลา และต่อเนื่องกับภาพอื่น ๆ ที่ตามมาได้ ว่ามีความสัมพันธ์หรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง
- 2) ภาพที่วาดขึ้นนี้จะไม่นำไปให้ผู้อื่นดูโดยผู้ป่วยไม่อนุญาตเพราะมันเป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขากับคนอื่นหรือเป็นความในใจลึกซึ้งของเขาเอง ภาพนั้น แม้จะเป็นของหน่วยงาน หรือองค์กรที่เขาสังกัดอยู่ก็จริง แต่ก็ยังเป็นสมบัติส่วนตัวของเขาด้วย เขาจึงมีสิทธิตัดสินใจว่าควรจะเก็บไว้ ติดแสดงไว้ หรือทำลายมันเสีย การทำลายภาพมักมีความหมายว่าภาพนั้น (เหตุการณ์ในชีวิตที่เจ็บปวด) ไม่เคยเกิดขึ้นเลย ไม่มีใครรู้เลย หรือถ้าเก็บไว้ก็หมายความว่า เป็นความทรงจำของผู้ป่วยที่ไม่มีอะไรเหมือนอีกแล้ว
- 3) ภาพเป็นจินตนาการหรือเหตุการณ์ที่ฝังใจ หรือตื่นเต้นที่ผ่านไปแล้วยากจะพูดถึง แต่ไม่ได้พูดหรือพูดไปแล้ว แต่อยากเปลี่ยนเสียใหม่ ผู้บำบัดพึงเสริมให้ผู้ป่วยพูดประกอบการวาดของเขาไปด้วยโดยให้ใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับภาพที่วาดไปด้วย อาจหนุนให้เขาวาดภาพประสบการณ์ชีวิตที่ต้องห้าม (เรื่องเพศ) พร้อมพูดบรรยายใส่ความรู้สึกตามภาพ เพื่อปลดปล่อยอารมณ์ที่ซุกซ่อนไว้ออกมา
- 4) ภาพที่นำกลั้วชนต้นตระหนกใจนั้นช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกปลอดภัยขึ้น เช่น ภาพถูกกักขัง ถูกขัง ถูกข่มขู่ พลัดตกจากที่สูง เปลือยกายกลางถนน หรือถูกทอดทิ้งโดดเดี่ยวเขาวาดได้แสดงว่าเขาสามารถแสดงอารมณ์ต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ ได้เรียนรู้ถึงความกลัวที่เขาไม่ และได้ระบายออกไปขณะเขาวาดภาพ เพื่อลดความกลัว ความตกใจของเขาขนาด และสับสนให้มากขึ้น นำกลั้วขึ้นอีกก็ได้ โดยให้เขาอุทาน สบถ คำทอ ดั่ง ๆ ออกมาด้วย

5) ภาพต้องห้ามในข้อ 3 (เรื่องเพศอันผิดธรรมชาติ โสโมเชกซวล อินเซสท์ ซาติสมี หรือความสัมพันธ์ทางเพศอันผิดปกติ และภาพรุนแรงในข้อ 4 ก้าวร้าว ทำลายวางเพลิง ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือดูร้าย) ภาพเหล่านี้เป็นประสบการณ์ที่ผู้ป่วยซึมซับ กดรับไว้ และไม่เป็นที่ยอมรับนี้ เขาจะจินตนาการถึงและทบทวนขณะวาดจะช่วยให้เขาปฏิเสธสิ่งที่ตนเป็นอยู่น้อยลงไป

6) ภาพที่ไร้สาระอันบ่งชี้ถึงความคิดและอารมณ์อันโง่เขลา (เช่น ภาพทางรถไฟเลี้ยวหักมุมฉาก) หรือภาพที่สะท้อนความเป็นเด็ก ภาพที่ยุ่งเหยิงยากจะเข้าใจ ภาพเหนือจริง (ภาพลูกม้านอนอยู่ในท้องแม่) เป็นจินตนาการที่เป็นอิสระของผู้ป่วย (ย่อมมีความหมายซ่อนเร้นอยู่)

7) ภาพที่มีสาระ แต่แสดงออกโดยการเปรียบเทียบอะไรบางอย่างที่ผู้ป่วยรู้สึกและจินตนาการขึ้นเอง เช่น ภาพที่มีลูกตุ้มแขวนคอ ภาพคนถูกขังอยู่ในขวดแล้วลอยทะเล และคนถูกปล่อยบนเกาะร้าง หรือถูกขังในกรงเหล็กแน่นหนา หรือภาพตนเองบินร่อนดูนกในอากาศ มีหมูกินห้อมล้อม ภาพเหล่านี้ย่อมมีความหมายเสมอ

8) ภาพที่ไม่เกี่ยวกับอดีต หรือปัจจุบันของผู้ป่วย แต่เป็นภาพที่ผู้ป่วยความหมายเอาเองว่าจะเกิดขึ้น เช่น ความหายนะต่าง ๆ ที่จะมีมาถึง จะถูกจับถูกฆ่า หรือภาพแห่งความสำเร็จได้ไภคทรัพย์ เป็นต้น ภาพเหล่านี้มักบ่งชี้ความปรารถนา หรือโชคชะตาที่ผู้ป่วยฝันไปหรือคาดเดาเอา

3.4 เป้าหมายในการทำศิลปะบำบัด

นักศิลปะบำบัดมักจะตั้งเป้าหมายการบำบัดไว้ 2 อย่าง คือ

1) ทำศิลปะบำบัดเพื่อให้ผู้ป่วยผ่อนคลายความทุกข์ (ความเครียด คับข้องใจ ขัดแย้ง หรือถูกกดดัน) ที่มีอยู่ให้ทุเลาลง เมื่อทุกข์ทุเลาลงเขาอาจเข้มแข็งเอาชนะทุกข์นั้นได้เองก็ได้ด้วยความมั่นใจ หรือตนมีคุณค่า ในส่วนนี้ศิลปะบำบัดอาจคล้ายยาระงับปวด ดังกรณีเภสัชบำบัด เป็นต้น

2) ทำศิลปะบำบัดเพื่อขจัดความทุกข์หรือขจัดปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไป เช่น ขจัดความกลัวอันไม่ควรกลัว (phobia) เป็นต้น เมื่อตั้งเป้าหมายไว้แล้วก็ดำเนินการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในที่นี้จะพูดถึงเป้าหมายที่ 1 ก่อน (ข้อหมายเหตุก็คือ ผู้ป่วยที่เราจะบำบัดนั้นเราแน่ใจว่า เขามีปัญหาทางจิตใจ ไม่ใช่ปัญหาทางร่างกาย หากสงสัยก็พึงส่งตรวจสอบเสียก่อน)

ตัวอย่างการใช้กิจกรรมในการทำศิลปะบำบัดเพื่อผ่อนคลายความทุกข์

อาจดำเนินการเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ กรณีรายบุคคล: มอบกระดาษวาดภาพขนาด 8*10 นิ้ว ซึ่งสมมุติเป็น”โลก” ของเขาที่จะถ่ายทอดความในใจลงไป (กระดาษใหญ่กว่าได้) พร้อมอุปกรณ์การวาดให้ผู้ป่วยเลือกตามชอบ คำแนะนำเป็นทำนองว่า

“วาดภาพที่ประทับใจ ตื่นเต้นอะไรก็ได้ตามสบาย ไม่ต้องกลัวผิด ไม่มีถูก-ผิด ไม่มีคะแนนให้วาดดีที่สุดเท่าที่จะทำได้” เมื่อผู้บำบัดเห็นว่าผู้ป่วยเริ่มวาด เป็นรูปเป็นร่างแล้วก็ให้ผู้ป่วยพูดหรือบรรยายให้เหมาะกับ เหตุการณ์ในภาพไปด้วย อาจถึงคำทอ สบถหรืออุทาน ก็ตามสบาย ทั้งนี้

เพื่อให้ผู้ป่วยได้ปลดปล่อยอารมณ์ออกมา ผู้บำบัดอาจหนุนให้เขาเพิ่มสีสันแสงและเงาให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เขารู้สึกว่าได้ใกล้ชิดกับสถานการณ์ที่น่ากลัวนั้น (หรือภาพที่น่าประทับใจ) ผู้บำบัดอาจให้ผู้ป่วยวาดหลาย ๆ ภาพก็ได้ หากเขาพึงพอใจและรู้สึกได้ วาดได้จินตนาการ ผู้บำบัดเพียงแค่ติดตามดูกิจกรรมนี้ และเก็บรวบรวมไว้ศึกษาต่อไป บนเงื่อนไขว่าผู้ป่วยให้เก็บไว้ หรือติดโชว์ไว้เป็นผลงาน หรือคิดว่าควรทำลายเสีย

กรณีรายกลุ่ม: อาจมอบกระดาษให้คนละแผ่น วาดอยู่ด้วยกัน หรือให้กระดาษแผ่นใหญ่ วาดด้วยกันคนละมุม เรื่องราวก็เป็นเช่นเดียวกัน เป็นเรื่องประทับใจหรือที่ตื่นเต้นเป็นปมในใจ อาจช่วยกันตีความกันและกันด้วยก็ได้หรือช่วยกันแต่งเติมก็ได้อีก อาจจะทำให้บรรยากาศในกลุ่มผ่อนคลายมีชีวิตชีวาขึ้น การวาดร่วมกันเป็นกลุ่มอาจปรับให้เป็นเกมสนุกสนานขึ้นได้ โดยให้ตกลงร่วมกันก่อนว่าจะวาดอะไร แล้วเวียนกันวาดทีละกัน หรือวาดพร้อมกันแต่ช่วยกันคนละด้าน เสร็จแล้วประกอบกันได้เป็นไปตามภาพต้องการ กรณีเช่นนี้ผู้บำบัดต้องเป็นผู้ประสานเกมซึ่งอาจมีการขัดแย้งหรือมีผู้นำกลุ่มไปตามลำพัง และอาจต้องคอยกระตุ้นคนอื่นให้มีส่วนร่วมมากขึ้น

โดยสรุปเป้าหมายในข้อนี้ก็คือ เพื่อการผ่อนคลายของผู้ป่วยได้ปลดปล่อยอารมณ์กับสถานการณ์ที่เคยตึงเครียดเป็นสำคัญ ได้ความเพลิดเพลิน และได้กำไรจากการร่วมกลุ่มอีกต่างหาก ผู้ป่วยรู้สึกมีค่าขึ้น ทำ (วาด) ได้ และเข้ากับกลุ่มได้ ส่วนเป้าหมายที่สองนี้ เป็นเป้าหมายที่นักศิลปะบำบัด มุ่งใช้ศิลปะการวาดภาพเพื่อจัดทุกข์หรือปมในใจของผู้ป่วยออกไป ถ้าเป้าหมายแรกเป็นยาระงับปวด เป้าหมายที่สองก็คือ ผ่าตัดหรือทำศัลยกรรมกันเลยทีเดียว ขอยกตัวอย่างให้เห็นดังนี้

ตัวอย่างการใช้กิจกรรมในการทำศิลปะบำบัดเพื่อจัดทุกข์โดยมุ่งใช้ศิลปะการวาดภาพ

ตัวอย่างที่ 1: ผู้ป่วยชายเคยต่อสู้กับกลุ่มวัยรุ่นในตรอกแห่งหนึ่งถูกไล่ตีไปจนมุม แต่ก็หนีออกมาได้อย่างสะบักสะบอม เมื่อต้องเข้าตรอกหรือซอยแคบ หรือแม่ในลิฟท์ จะกลัวจนใจเต้น วนเวียนมาก ผู้ป่วยเล่าให้ผู้บำบัดฟัง ผู้บำบัดสังเกตซ์ภาพเหตุการณ์นั้นออกมาเป็นภาพกลางๆ เป็นลำดับ 3 ภาพ จากนั้น ให้ผู้ป่วยเล่าเหตุการณ์ตามภาพนั้นอีกครั้งหนึ่ง และให้ใช้ความรู้สึกเต็มที่ ขณะเดียวกัน ผู้บำบัดให้ผู้ป่วยทบทวนน้องแรง ๆ เมื่อเล่าถึงตอนผู้ป่วยถูกต้อนเข้ามาตามภาพที่ 3 ก่อนจะหนีไปได้ ผู้ป่วยร้องว่า “นี่แน่ะ หนีได้หนีได้”

ตัวอย่างที่ 2: ผู้ป่วยหญิงวัยรุ่นผู้หญิงหนึ่งกังวลกับจุมพอกของเธอมาก ถูกเพื่อน ๆ ล้อเธอว่าเป็นลูกแขก เคยคิดจะผ่าตัดใหม่ให้โด่งน้อยลง ผู้บำบัดสังเกตซ์ภาพใบหน้าด้านข้างของเธอและของเพื่อน ๆ และเสนอภาพจากปกนิตยสารฉบับหนึ่ง ผู้บำบัดให้เธอเล่าเรื่องราวตามภาพอีกครั้งหนึ่ง และให้เธอลบคาล์จุมพอกของเธอไปด้วยขณะเล่าเรื่อง และดูภาพของเธอ ของเพื่อน ๆ และภาพปกนิตยสาร ซึ่งเป็นภาพสตรีฝรั่ง (ดาราสาวฝรั่ง) ผู้ป่วยเปรียบเทียบความโด่งของจุมพอกของดาราสาวฝรั่ง โด่งที่สุด เธอรับว่า ความกังวลเรื่องจุมพอกลดลง

จากตัวอย่าง 1 และ 2 ภาพสเก็ตช์ไม่จำเป็นต้องชัดเจนและผู้บำบัดสามารถทำได้ (ผู้บำบัดต้องมีความสามารถทางศิลปะอยู่บ้าง) หากชัดเจนมากจะทำให้ผู้ป่วยตกใจเกินไปและเล่าไม่ได้ ภาพดาราฝรั่งจากตัวอย่างที่ 2 เสนอเข้ามาเพื่อเปรียบเทียบและเพื่อนอีกกลุ่มที่น่าชื่นชมจากโด่งของเธอ หากผู้บำบัดหากกลุ่มอ้างอิงได้ ภาพนิตยสารอาจไม่จำเป็น

ตัวอย่างที่ 3: ผู้ป่วยมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่พี่น้องเสมอ ผู้ป่วยเป็นคนกลางคิดว่าพ่อไม่รัก ผู้บำบัดให้ผู้ป่วยเล่าเรื่องความไม่ลงรอยกัน และบอกลักษณะหน้าตาของพ่อ แม่ พี่ และน้อง (สาว) อย่างกว้าง ๆ ผู้บำบัดสเก็ตช์ภาพหยาบ ๆ เป็น พ่อ แม่ พี่ และน้องของผู้ป่วย (เฉพาะใบหน้า) และนำไปคล้องคอเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้สวมบทบาทตามนั้น ให้ผู้ป่วยพูดกับแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนสะท้อนกลับมาให้ผู้ป่วยได้รู้สึกหากไม่ใช่เขavnคอ แต่อาจทำหน้าากกและสวมปิดหน้าสมาชิกให้แสดงปฏิกิริยาสะท้อนกลับก็ได้ หรือให้ผู้ป่วยสวมบทบาทพ่อและให้เพื่อนแสดงอารมณ์ของผู้ป่วยต่อเขา (ในบทของพ่อแทน) ทำให้เขาได้คิดและลดความขัดแย้งลงได้ เข้าใจความรู้สึกของพ่อมากขึ้น จากตัวอย่างที่ 3 นี้

ศิลปะบำบัดถูกนำไปประสานเข้ากับไฮโครรามาหรือละครจิตทำให้น่าสนใจขึ้นและผู้ป่วยได้เผชิญกับปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นโดยสรุปจากตัวอย่าง ศิลปะบำบัดช่วยผ่าตัดปัญหาออกไป กล่าวคือ ผู้ป่วยขจัดปัญหาออกไปได้โดยความเข้าใจลึกซึ้งในระดับ Emotional Insight คือ รู้และปฏิบัติได้ไม่ใช่รู้อย่างเดียวในระดับ Intellectual Insight แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ในการทำศิลปะบำบัดมีลักษณะบางประการที่คล้ายกับจิตบำบัดต้องระมัดระวัง คือ ความรู้สึกของผู้ป่วยต่อผู้บำบัดทั้งทางบวกหรือทางลบ เรียกว่า ทรานเฟอร์เรนซ์ (Transference) โดยเฉพาะความรู้สึกเชิงบวก และความรู้สึกของผู้บำบัดต่อผู้ป่วยที่เรียกว่า เคานเตอร์ทรานเฟอร์เรนซ์ เพราะจะทำให้ผู้บำบัดสูญเสียความเป็นธรรมและความเป็นผู้บำบัดไปอันทำให้การทำศิลปะบำบัดล่มเหลว สำหรับจิตบำบัดที่กล่าวถึงนี้มีหลายแบบใครจะยกรูปแบบแผนที่ 1 เฉพาะในหลักการโดยสรุปมาเพื่อประกอบเป็นแนวทางเสริมทางศิลปะบำบัดดังนี้ จิตบำบัดแบบนี้เรียกว่า จิตบำบัดแบบประทับประคอง (supportive) เป็นแบบที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ป่วยบรรเทาและทนต่อความเครียดในจิตใจได้ ก่อให้เกิดภาวะสมดุลทางจิตใจเท่านั้น ได้แก่ (1) การปลอบใจ (2) การระบายอารมณ์ (3) การดัดแปลงสิ่งแวดล้อม และ (4) การทำให้แจ่มแจ้ง และการจูงใจ

โดยสรุป ศิลปะบำบัดเป็นวิธีบำบัดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยศิลปะเข้ามาเป็นศูนย์กลางหรือสื่อประสานกับจิตบำบัด เพื่อทำให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย และขจัดปัญหาความไม่สบายใจของผู้ป่วยออกไป ศิลปะบำบัดสามารถใช้กับผู้มีปัญหาสุขภาพจิตระดับต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและกว้างขวางในปัจจุบัน มีแนวโน้มนิยมใช้มากขึ้นจึงชวนให้น่าพัฒนาหลักการ และวิธีการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศิลปะบำบัด

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2542: 114-118) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยในต่างประเทศในการใช้ศิลปะในการบำบัดโรคซึ่งงานวิจัยที่น่าสนใจ ได้แก่

1. โดนนัด วินนี่คอตท์ (Donal Winnicott, 1981) ให้ความเห็นว่า การบำบัดด้วยศิลปะนั้นต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเชื่อมโยงระหว่างผู้สร้างสรรค์กับโลกภายนอก รวมถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากมารดาซึ่งเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเลี้ยงดูเด็ก โดยพยายามสอนให้พึ่งพาตนเอง เรียนรู้การแก้ปัญหาของตนเองผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งเด็ก ๆ จะใช้สิ่งนั้น ๆ เป็นจุดเชื่อมโลกส่วนตัวสู่โลกภายนอก (Transitional Object)

2. วิลเฟรด ไบอัน (Wilfred Bionn, 1977) มีความเห็นว่า หน้าที่ของนักศิลปะบำบัดนั้นเหมือนมารดาผู้อุ้มชูและซึมซับอารมณ์ความรู้สึกรวมทั้งการรับรู้ประสบการณ์ที่ทุกซักระหมดของผู้ป่วย มนุษย์การเรียนรู้ประสบการณ์ตรง และเมื่อใดที่มโนภาพและประสบการณ์ตรงสอดคล้องตามจินตนาการที่นึกฝันไว้ก็จะเป็นเหตุให้มีความรู้สึกในแง่บวกต่อเหตุการณ์นั้น ๆ และอาจสืบเนื่องให้ความรู้สึกดี ๆ ต่อประสบการณ์ตรงที่ต้องเผชิญต่อไปในอนาคต กระบวนการเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงนั้น มีขั้นตอนที่เรียกว่า อัลฟา ฟังก์ชันนิ่ง (alpha functioning) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ามนุษย์เรามักจะเริ่มโดยการซึมซับประสบการณ์ตรงผ่านระบบสามัญสำนึกโดยถูกเก็บไว้ได้จิตสำนึก แล้วพร้อมจะถูกเก็บข้อมูลนำมาใช้อีกต่อเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงหรือเหมือนเดิม เช่น เด็กน้อยเมื่อแรกเริ่มที่จะต้องหัดเดินได้จนสำเร็จ การรับรู้ในเรื่องการเดินจะถูกเก็บข้อมูลภายในจิตใต้สำนึกคร่าวๆ เมื่อเด็กต้องการที่จะเดินก็จะสามารถเดินได้โดยอัตโนมัติ

ฮานนา ซีเกล (Hanna Segal) ภริณีศึกษาของฮานนา ซีเกล กลับให้ความสนใจในเรื่องของผลงานทางศิลปะที่ผู้เข้ารับการบำบัดได้ผลิตขึ้น ซีเกลมีความเห็นว่า นักศิลปะบำบัดจำเป็นต้องทราบเสียแต่เนิ่นๆ ว่า ในผลงานนั้นๆ จะมีสัญลักษณ์ (symbol) และวัตถุ (object) รวมกันอยู่อย่างแยกไม่ออก

อย่างไรก็ดี เมื่อถึงขั้นตอนที่ต้องแยกแยะแล้วจะต้องรู้ไว้ด้วยว่า สัญลักษณ์ใดๆ ก็ตามที่ปรากฏในภาพจะแทนตัวตนของผู้รับการบำบัดแทนความคิดความรู้สึกของผู้รับการบำบัดทั้งหมด เพราะฉะนั้นนักศิลปะบำบัดจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง ที่จะไม่หลงผิดคิดไปว่าวัตถุในภาพนั้นเป็นตัวตน ความรู้สึกของผู้รับการบำบัด

ไอแซค โคฮัท กล่าวไว้ว่า นักศิลปะบำบัดจำเป็นต้องทำหน้าที่ในการเข้าไปนั่งในจิตใจของผู้รับการบำบัดจะต้องรู้ว่าขณะนั้นผู้เข้ารับการบำบัดมีความรู้สึกเช่นไร เหตุใดจึงผลิตงานเช่นนั้นออกมา กล่าวง่าย ๆ คือ นักศิลปะบำบัดจำเป็นต้องเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อที่จะรับประสบการณ์ทุกซักระหมดของผู้เข้ารับการบำบัด และเป็นทั้งผู้สังเกตการณ์ที่ดีในการตีความผลงานศิลปะที่มีผู้รับการบำบัดได้ผลิตออกมาจะต้องทำหน้าที่สนองตอบปฏิกิริยาที่ผู้รับการบำบัดแสดงออกมาทุกๆ ระยะ และการปฏิบัติเช่นนี้เอง ทำให้ผู้รับการบำบัดมีความรู้สึกปลอดภัยอบอุ่นใจว่ามีใครบางคนพร้อมจะเข้าใจเขาอยู่ โคฮัทอธิบายว่า ทุกคนย่อมต้องการที่จะเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในสังคม ต้องการเป็นที่

รู้จัก เป็นผู้ที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่โดดเด่น เป็นตัวของตัวเองด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นการบำบัดด้วยวิธีนี้จึงเป็นการบำบัดที่ถูกต้องที่จะเข้าถึงภาวะจิตใจผู้เข้ารับการบำบัดได้โดยเห็นว่าการประสบการณ์ที่เลวร้ายในวัยเยาว์ของผู้เข้ารับการบำบัดจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีบุคลิกลักษณะที่ผิดปกติไปจากบุคคลทั่วไป อย่างไรก็ตามก็เชื่อว่าผู้เข้ารับการบำบัดจะไม่มีอาการคิดค้นหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามผู้เข้ารับการบำบัดบางคนจะมีปฏิกิริยาตอบกลับด้วยการสร้างบุคลิกภาพที่แสดงตัวตนของตนเองออกมาให้ชัดเจนขึ้น ในการนี้ถ้าได้รับการบำบัดด้วยนักศิลปะบำบัดด้วยแล้วละก็จะสามารถที่จะเข้าใจและเป็นตัวของตัวเองได้มากยิ่งขึ้น

กระบวนการบำบัดด้วยศิลปะนั้นเป็นการบำบัดที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองผ่านรูปภาพเป็นการนำสื่อทางศิลปะมาใช้ประโยชน์เชื่อมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศิลปะบำบัดกับผู้เข้ารับการบำบัดรูปแบบที่กล่าวกันข้างต้นนั้นสามารถนำมาอธิบายในขั้นตอนศิลปะบำบัดในเด็กได้ว่า ตัวเด็กผู้เรียนรู้ก็เปรียบเสมือนตัวตนคนไข้ที่เข้ารับการบำบัดนั่นเองในที่นี้สิ่งแวดล้อม คือ นักศิลปะบำบัดและช่องว่างระหว่างตัวแปรทั้งสอง ก็คือผลงานศิลปะทั้งนักบำบัดและคนไข้ที่เข้ารับการบำบัดจะเข้าใจกันมากยิ่งขึ้นผ่านตัวกลางก็คือ งานศิลปะนั่นเอง การใช้งานศิลปะในการบำบัดเช่นนี้อาจเปรียบได้กับการตั้งเอาปัญหาที่อยู่ภายในความเป็นจริงให้แก่ผู้เข้ารับการบำบัดระหว่างที่มีการบำบัดนั้นความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น และนี่ก็คือหัวใจของการบำบัดด้วยศิลปะที่ให้ความสำคัญกับงานศิลป์ที่ผู้เข้ารับการบำบัดสร้างออกมานั่นเอง

4. เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของเด็กวัยตอนกลาง (Middle Childhood: 6-12 ขวบ)

การศึกษาถึงพฤติกรรมในตัวเด็กนั้นเราต้องทำความเข้าใจเด็กในเรื่องของการพัฒนาการต่าง ๆ ตามนั้นของเขาได้แก่ การพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมจริยธรรมเพื่อเป็นข้อมูลในการทำทำความเข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น ซึ่งเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นนั้นจะมีพัฒนาการอยู่ในช่วงวัยเด็กตอนกลางดังคำกล่าวของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

สมพร สุทัศนีย์ กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัยตอนกลาง (Middle Childhood: 6-12 ขวบ) (สมพร สุทัศนีย์, 2541: 25-37)

เด็กวัย 6-12 ขวบ เป็นวัยที่มีการพัฒนาการสำคัญมาก เป็น “วัยสงบเรียบ” ที่อยู่ระหว่าง “วัยยุ่งยาก” ของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนกับ “วัยบ้าคลั่ง” ของวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความพร้อมมากขึ้น เด็กเริ่มเรียนรู้อย่างมีระบบและสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และกว้างขวางกว่าเดิม นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเพราะเด็กเริ่มออกสังคมนอกบ้าน ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธที่ทำให้เด็กอยากรวมกลุ่มกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน นักจิตวิทยากลุ่มวิเคราะห์ (Psychoanalysis) เรียกวัยนี้ว่า “วัยที่สนใจอวัยวะเพศ” (Phallic Stage) กับ “วัยก่อนเข้าสู่วัยรุ่น” (Latency Stage) ซึ่งรวมอยู่ในช่วงอายุ 6-12 ขวบ เด็กจะสนใจเรื่องเพศ วัยเด็กตอนกลางนี้ เริ่ม

จากฟันน้ำนมหัก และสิ้นสุดที่ฟันแท้ขึ้น ดังนั้นจึงเรียกวัยนี้ว่า “วัยฟันน้ำนมหลุด” (Age off the Loose off tooth) เป็นช่วงเวลาที่ความเพ้อฝันของเด็กเริ่มเข้าสู่ความจริง เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ยากแก่ความเข้าใจ เหตุผลที่เด็กวัยนี้ยากแก่การเข้าใจ คือ

- 1) เด็กวัยนี้ชอบจับกลุ่มกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน โดยไม่สนใจพ่อแม่
- 2) เด็กยกย่องเพื่อนร่วมชั้นมากกว่าพ่อแม่และผู้ใหญ่ เพราะเด็กวันนี้นักจะคิดว่าผู้ใหญ่เป็นคนเจ้าเล่ห์ หลอกลวงและโกหก
- 3) บางทีเด็กก็ก้าวร้าว บางทีก็เงียบเรียบร้อยต่อผู้ใหญ่ เด็กจะจับกลุ่มกับเพื่อนอย่างเหนียวแน่น และเป็นกลุ่มที่ลึกลับแม้กลุ่มจะรวมตัวกันได้ไม่นาน แต่จะมีคำปฏิญาณและคำสัญญาที่เขียนด้วยเลือดหรือหมึกสีแดง

พัฒนาการทางกาย

เด็กวัย 6-12 ขวบ มีพัฒนาการทางกายแตกต่างกัน ดังนี้

วัย 6 ขวบ มีอัตราการเจริญเติบโตช้าลงแต่สม่ำเสมอ กระดูกมือยังไม่แข็งแรง ฟันน้ำนมจะหลุด ฟันแท้ขึ้นมาแทน มักจะติดโรคมากกว่าวัย 5 ขวบ ระบบประสาทเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำอะไรมักสุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง

วัย 7 ขวบ ชอบออกกำลังกายและเล่นกีฬากลางแจ้ง การใช้สายตาจะสัมพันธ์กับมือมากขึ้น มีสมรรถิการทำงานมากขึ้น สามารถช่วยตัวเองในการอาบน้ำแต่งตัวได้ดีขึ้น

วัย 8 ขวบ เด็กวัยนี้กินจุ กินอาหารแปลก ๆ ได้ทุกชนิด กินอาหารได้เอง แต่ไม่ชอบเรียบร้อย พ่อแม่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด วัยนี้สามารถควบคุมการขับถ่ายได้ดี แต่งตัวได้เองแต่พ่อแม่ก็ยังต้องช่วยเหลืออยู่บ้าง เด็กวัย 8 ขวบ มีลักษณะตรงกันข้ามกับวัย 7 ขวบ คือจะต่อสู้กับทุกอย่างแม้มีอุปสรรค เด็กวัยนี้จึงชอบการต่อสู้และการแสดงที่โลดโผน

วัย 9 ขวบ ร่างกายแข็งแรงมากขึ้น ทำอะไรซ้ำ ๆ โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย วัยนี้เด็กผู้ชายชอบการต่อสู้ การกินอาหารมีระเบียบมากขึ้นโดยการเลียนแบบผู้ใหญ่ แต่ไม่ค่อยพิถีพิถันในการแต่งตัว เสื้อผ้าที่ใช้แล้วมักทิ้งไว้เกลื่อนห้องเสมอ แต่เด็กวัยนี้ทำงานรวดเร็ว ว่องไว รู้จักจัดการเวลาว่าอะไรควรทำอะไรก่อนหรือหลัง

วัย 10-12 ขวบ เป็นระยะพัฒนาการที่กว้าง เด็กบางคนอยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยรุ่น เรียกว่า “ก่อนวัยรุ่น” (Puberty) วัยนี้เด็กผู้หญิงมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กผู้ชาย การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะมีการประสานกันดีขึ้นจะเห็นจากการเล่นเกมต่าง ๆ เด็กวัยนี้จึงสามารถเล่นกีฬาและเกมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะการเล่นวัย 6-12 ขวบ

การเล่นของเด็กเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน การเล่นจึงเกิดจากความสมัครใจ

ลักษณะการเล่นของเด็กมีลักษณะ ดังนี้

1. การเล่นเป็นการระบายพลังที่เหลือ เพราะเด็กไม่ต้องทำงานหนัก ไม่ต้องใช้สมอง
2. การเล่นเป็นการหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน
3. เด็กเล่นเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ เช่น เล่นตุ๊กตา โดยสมมุติให้ตุ๊กตาเป็นลูกตนเองเป็นแม่ หรือการหุงข้าว ต้มแกง เป็นต้น
4. การเล่นของเด็กวัยนี้มักแสดงออกถึงความรู้สึก ประสบการณ์อารมณ์ต่างๆ เช่น ความขงคับใจ ความโกรธ ความสงสัย ความต้องการ ฯลฯ ลักษณะการเล่นต่างๆ ไป จะเล่นเป็นกลุ่มใหญ่

ลักษณะของการเล่นโดยทั่วๆ ไป เด็กจะเล่นอย่างไรขึ้นอยู่กับวัย ถ้าวัยต่างกันการเล่นก็ต่างกันออกไปดังนี้

1. การเล่นที่เป็นไปตามธรรมชาติ เป็นการเล่นที่มีกฎเกณฑ์มักเล่นคนเดียวมากกว่าการเล่นเป็นกลุ่ม เด็กจะเล่นตามใจตนเอง เมื่อเบื่อก็เลิกไปมักเป็นการเล่นของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน เช่น การเล่นตุ๊กตา แม้ว่าตุ๊กตาจะไม่มี ความหมายสำหรับเขา แต่เด็กจะสำรวจตุ๊กตาโดยดึงทิ้งออกจากกัน แล้วนำมาประกอบใหม่ แต่กล้ามเนื้อยังไม่แข็งแรงพอเด็กวัยนี้จึงมักทำสิ่งต่างๆ เสียหายเสมอ

2. การเล่นแบบสมมุติ โดยมากเด็กที่ปรับตัวไม่ค่อยได้มักเล่นสมมุติมากกว่าเด็กที่ปรับตัวได้ดี การเล่นสมมุติจึงสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจ อารมณ์และความต้องการ ตลอดจนถึงวัฒนธรรมของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น เด็กที่พ่อแม่เกียจช้งไม่ต้องการตนจะสมมุติตุ๊กตาเป็นพ่อแม่ แล้วแสดงอาการก้าวร้าวทำลายตุ๊กตานั้นเพื่อระบายความคับแค้นใจ สำหรับเด็กที่ชอบเป็นตำรวจ และต้องการเป็นตำรวจก็จะสมมุติตัวเองเป็นตำรวจถือปืนต่อสู้กับผู้ร้าย ฯลฯ การเล่นสมมุติมักเล่นเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน การเดินทาง การสมมุติตัวเองเป็นบุคคลต่าง ๆ ในนวนิยาย ในโทรทัศน์ และภาพยนตร์

3. การเล่นสมมุติมีประโยชน์มาก เป็นการฝึกให้เด็กคิดอย่างเสรีเกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นจริงทั้งหลาย เพราะเด็กขาดประสบการณ์และการเล่นสมมุติยังช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายความตึงเครียดได้ด้วย การเล่นสมมุติเป็นการคิดฝันของเด็ก ถ้าเด็กเพ้อฝันมากเกินไปจะทำให้เด็กหลุดออกไปจากโลกของความเป็นจริงและจะทำให้เกิดความสับสนระหว่าง “ข้อเท็จจริง” (Facts) กับ “ความเพ้อฝัน” (Fantasy) ผู้ใหญ่ควรค่อย ๆ ให้เหตุผล แต่มีใช้ขัดขวางหรือห้ามปราม

4. การเล่นแบบสร้างสรรค์ เช่น การเอาไม้มาประกอบเป็นรูปต่างๆ การวาดภาพต่างๆ การวาดเป็นการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความต้องการ และสิ่งที่เด็กคิดในขณะนั้น เด็กวัย 5-8 ขวบ จะ

วาดรูปคนที่เป็นเพศเดียวกันกับตนมากกว่าเด็กวัย 11 ขวบ เพราะเด็กวัย 11 ขวบ เริ่มแยกแยะได้แล้ว ดังนั้น การจะเข้าใจเด็กต้องสังเกตจากการเล่นแต่โดยปกติแล้วผู้ใหญ่มักจะไมสนใจการเล่นของเด็ก เพราะถือว่าเป็นเรื่องไร้สาระ และถือว่าวัยเด็กก็ชอบเล่นเป็นธรรมดา เด็กมักจะเล่นในลักษณะของการระบายอารมณ์ความต้องการกลับหลังผู้ใหญ่ เช่น เล่นผัวเมีย เป็นทหาร ตำรวจและการเล่นที่แสดงออกซึ่งความไม่พอใจต่าง ๆ

พัฒนาการทางอารมณ์

เด็กวัยนี้ทำอะไรมักจะมีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ความอดทนขาดความสามารถในการทำตามความต้องการของผู้อื่น ถือตนเองเป็นศูนย์กลาง

วัย 6 ขวบ จะมีอารมณ์กลัวและวิตกกังวล คือ กลัวความมืด พายุร้อน พายุแลบ หมอ ความเจ็บปวด และมีความวิตกกังวลว่าพ่อแม่จะไม่รัก การรู้สึกอิจฉาน้องที่เกิดใหม่ ความแตกแยกในครอบครัว กลัวความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อเด็กออกจากบ้านไปเด็กกลัวว่าเมื่อกลับมาแล้วจะไม่พบใคร นอกจากนี้เด็ก จะมีความละลายเมื่อทำผิด เด็กวัยนี้ชอบหนีและโกหกเพราะกลัวถูกลงโทษและไม่รู้จักรักษาสัญญาเพราะขาดความอดทน มักอยากได้สิ่งต่างๆ มาเป็นของตน แต่ไม่รู้จักเลือกสิ่งที่ดีที่สุด เมื่อได้มาแล้วก็เก็บรักษา ไม่เป็น มักจะทิ้งขว้าง

เด็กวัย 7 ขวบ จะชอบเล่าเรื่องเพื่อฝันเพราะต้องการผจญภัย แต่ไม่มีโอกาสผจญภัยได้โดยการเล่าเรื่องเพื่อฝันยังแสดงออกซึ่งความก้าวร้าวต่อบางสิ่งบางอย่างที่เด็กแสดงออกไม่ได้โดยตรงและมักเล่าเรื่องต่าง ๆ เกินจริงเสมอ เช่น “ฉันเห็นคนอ้วนเท่าบ้าน”

“ฉันรักเธอเท่าฟ้า” การเล่าเรื่องเพื่อฝันนอกจากจะแสดงให้เห็นจินตนาการแล้วยังแสดงให้เห็นความต้องการความใหญ่โต แข็งแรง มีอำนาจและมีความมีอิสระ เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความกลัวความล้มเหลวจากการต่อสู้ กลัวการไม่ยอมรับจากเพื่อน ซึ่งอีริกสัน (Erikson) เรียกพัฒนาการวัยนี้ว่า “พัฒนาการความอยากเด่น หรือความรู้สึกด้อย” (Industry vs Inferiority) ถ้าเด็กทำอะไรแล้วประสบความสำเร็จจะรู้สึกมั่นใจ แต่ถ้าล้มเหลวจะรู้สึกมี ปรด้อยเมื่อมีความกดดันหรือมีความตริ้งเครียด เด็กจะแสดงอารมณ์ออกทางสีหน้าจนเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเมื่อถูกบังคับให้ทำงานที่ตนไม่ชอบ หรือเมื่อพ่อแม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่น ทำให้เกิดการต่อต้านและทำหายได้

เด็กวัย 9 ขวบ จะวิตกกังวลเกี่ยวกับไฟ ฟ้า ผมหยิก ผมเหี้ยม เพราะขัดกับสิ่งที่เขาต้องการจะเป็น เด็กวัยนี้อาจจะเป็นพระเอก นางเอก หรือดารา หรือผู้ที่เด่นในสังคม

เด็กวัย 10-12 ขวบ จะเริ่มวิตกเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพราะเด็กโตพอที่จะหาคำตอบได้ว่าทำไมคนจึงต้องมีความผูกพันเกียงข้องกัน เด็กจะสนใจปัญหาทางเพศมากกว่าเรื่องอื่น ๆ และเด็กต้องการความรักในการพัฒนาและเจริญเติบโต

พัฒนาการทางสังคม

เนื่องจากเด็กวัย 6-12 ขวบ จะมีอิสระและรับผิดชอบน้อยกว่าวัยรุ่น และวัยอื่น ๆ เด็กวัยนี้อยากเติบโตเป็นวัยรุ่นทำอะไรก็จะเลียนแบบวัยรุ่น ถ้าพ่อแม่คาดหวังให้เด็กวัยนี้ทำตามพ่อแม่ต้องการหรือให้เด็กรับผิดชอบงานหนักในเวลาจำกัด เด็กก็จะหนีไปอยู่กับเพื่อน เข้ากลุ่มเพื่อนและใช้เวลาอยู่กับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด ประกอบกับเด็กวัยนี้ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่มแก๊งและสมาคมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันมาก เด็กจะเล่นเป็นกลุ่มใหญ่ และเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่มบ่อยๆ การเล่นจะเป็นแบบเพื่อนมากกว่าการเล่นแบบแข่งขัน เช่น “เล่นตำรวจจับผู้ร้าย” การที่เด็กเข้ากลุ่มเพื่อนเพราะต้องการให้เพื่อนยอมรับเด็กจึงพยายามทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เด็กจะซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม ทำตามคำแนะนำของกลุ่มได้ ถ้าเด็กคนใดถูกเนรเทศออกจากกลุ่มก็จะกลายเป็นคนเงียบขรึม เก็บตัว เด็กวัยนี้เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะไม่เล่นรวมกันเป็นอันขาด การอยู่ในกลุ่มเพื่อนทำให้เด็กเรียนรู้คำว่า “พวกเรา” (Ingroup) และ “พวกเขา” (Out-group) การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตามที่ดี เรียนรู้กฎของสังคมโดยไม่รู้ตัว นอกจากนี้ทำให้เด็กเรียนรู้วิถีชีวิตและมาตรฐานของสังคมด้วย ทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมมากขึ้น ทำให้สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น เมื่ออยู่ในโรงเรียนเด็กยอมรับกฎเกณฑ์ของโรงเรียนได้มากขึ้น ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับครู เด็กเริ่มเลียนแบบการแต่งกาย กิริยาท่าทางของครู เข้าใจครูโดยการทำงานให้ เพราะรู้ว่าครูมีใช้ตัวแทนของพ่อแม่อีกต่อไป เด็กอาจจะคิดว่าครูเป็นอะไรของเขาก็ได้ เช่น เป็นเพื่อน เป็นพี่ ฯลฯ บ่อยครั้งที่เด็กคิดว่าครูคือเพื่อนที่เข้าใจเขามากที่สุด บางทีเด็กเรียกร้องความสนใจจากครูโดยช่วยเหลือครูทำงาน แต่บางครั้งก็เรียกร้องความสนใจทางลบ เช่น ผีปาก ขว้างปาสิ่งของ ฯลฯ เด็กวัยนี้เริ่มเห็นความแตกต่างระหว่างโลกของเด็กและโลกของผู้ใหญ่ ถ้าเด็กรู้ว่าผู้ใหญ่ใช้อำนาจกับตน เด็กจะต่อต้าน ดื้อดึงแต่จะเชื่อเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่

พัฒนาการทางสติปัญญา

เพียเจต์ (Piaget) นักจิตวิทยาากลุ่มที่เน้น “ความรู้ความเข้าใจ” (Cognitive) จัดเด็กวัย 7-11 ขวบ อยู่ในขั้นพัฒนาการ “ขั้นรูปธรรม” (Concrete operation) คือ เด็กสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาในสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ เข้าใจในเรื่องคงตัวการคิดย้อนหลัง รู้จักแบ่งหมวดหมู่อย่างมีกฎเกณฑ์ สามารถมองสิ่งต่างๆ ได้ 2 ลักษณะในเวลาเดียวกัน (Decentration) เช่น สามารถคิดถึงปริมาตรและน้ำหนักในเวลาเดียวกัน (พรรณี ชูทัย, 2522: 59) เด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็นมาก เมื่อพบอะไรจะจับต้อง รื้อถอนเสมอ นอกจากนี้ยังมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับการเกิด การผสมพันธุ์เพราะชอบเปรียบเทียบอวัยวะเพศของตนกับของเพื่อน เด็กผู้ชายที่มีอวัยวะเพศเล็กกว่าของเพื่อนจะรู้สึกมีปมด้อยและไม่กล้าให้คนอื่นเห็นไม่ว่าเวลาใด และจะมีความวิตกกังวลจนกลายเป็นเด็กที่แยกตัวออกจากสังคมได้

เด็กวัย 8 ขวบ สามารถย้อนระลึกถึงอดีตได้ สังเกตได้จากคำพูดที่ว่า “เมื่อฉันเป็นเด็กเล็ก ๆ _” เด็กจะสนใจสถานที่ไกล คนต่างชาติจะเริ่มเรียนรู้ว่าในโลกกว้างมีอีกหลายอย่างที่เขารู้เริ่มมองเห็นความแตกต่างระหว่างบ้านของตนกับบ้านของเพื่อนและยอมรับทัศนคติของพ่อแม่ที่มี

ต่อสิ่งต่าง ๆ เด็กวัยนี้จะรับผิดชอบและซื่อสัตย์ในการทำงาน วัยนี้สามารถอ่านหนังสือได้เข้าใจ จะอ่านหนังสือเพื่อความสนุกสนาน

พัฒนาการทางจริยธรรม

เพียเจท์ กล่าวว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเกี่ยวข้องกับสติปัญญาด้วยวัย 6-12 ขวบเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ว่าสามารถยืดหยุ่นได้ ดังนั้น จริยธรรมของเด็กวัยนี้จึงเป็นจริยธรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการณ์ (moral relativism) เด็กวัยนี้ เริ่มมีเหตุผลว่าการกระทำบางอย่างอาจจะมาจากแรงจูงใจกฎเกณฑ์บางอย่างจึงต้องมีข้อยกเว้น ในทัศนะของโคล์เบอร์ก (Dohlberg, 1976) นักจิตวิทยาที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมวัดระดับจริยธรรม กล่าวว่าเด็กวัย 6-12 ขวบ พัฒนาจริยธรรมในระดับอ่อนกฎเกณฑ์ คือ เด็กจะเลือกทำในสิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์แก่ตนจะหลบหลีกต่อการลงโทษเพราะกลัวการเจ็บปวด เด็กวัยนี้จึงยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะคิดว่าผู้ใหญ่มีอำนาจเหนือตน นอกจากนี้เด็กยังทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทน การกระทำที่ถูกต้องคือ การกระทำที่ตนพอใจเท่านั้น ความยุติธรรมคือ การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน กล่าวโดยสรุปว่า เด็กวัย 6-12 ขวบ ยังมีประสบการณ์น้อย จึงมีปัญหาในการปรับตัวมาก บางครั้งเด็กก็สามารถแก้ปัญหาได้แต่บางครั้งก็แก้ปัญหาไม่ได้จึงพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาโดยใช้ “กลวิธีป้องกันตนเอง” (Defense mechanism) ปัญหาดังกล่าวเป็นสภาพการที่ก่อให้เกิดภาวะการณที่เป็นปัญหาทางจิตใจดังนี้

ความวิตกกังวล (anxiety) เป็นความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ภายใน และเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว เช่น เด็กที่กอดพ่อแม่แต่ก็เชื่อว่า ความโกรธต่อพ่อแม่เป็นสิ่งที่ไม่ดี จึงเก็บกดอารมณ์โกรธนั้นไว้ เมื่อเก็บไว้นาน ๆ เด็กจะหาทางแสดงออกกับคนอื่น ๆ เพื่อลดความวิตกกังวลความข้องคับใจ (frustration) จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กถูกขัดขวางไม่ให้ไปถึงเป้าหมาย โดยปกติเด็กจะแสดงอารมณ์ออกอย่างเสรี ไม่มีคณาขัดขวางความต้องการ เด็กจะหาทางเอาชนะด้วยการแสดงอารมณ์ที่รุนแรงออกมา ถ้าหากยังไม่ได้ตั้งใจอีกหลายครั้งหลายหนเด็กจะกลายเป็นคนแยกตัวและหนีสังคมไปก็ได้ ความขัดแย้งในใจ (conflict) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น จะทำให้เด็กตัดสินใจไม่ได้ เช่น เด็กต้องการไปกินอาหารกับลุงแต่ก็ต้องฟังเสียงป้าบ่น จึงไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะทำอย่างไรความขัดแย้งในใจจะเกิดขึ้น 3 ลักษณะ

1. ความขัดแย้งในใจ เกิดเมื่อบุคคลมีความพอใจของ2อย่างในเวลาเดียวกัน เช่น เด็กต้องการไปเรียนหนังสือแต่ไม่อยากจากพ่อแม่ไป

2. ความขัดแย้งในใจ เกิดเมื่อพบสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา 2 อย่างในเวลาเดียวกัน และยอมรับสภาพนั้นไม่ได้ เมื่อเด็กเผชิญกับปัญหาเช่นนี้เด็กจะหาทางหนี ถ้าหนีไม่ทันจะเกิดความข้องคับใจ

3. ความขัดแย้งในใจ เกิดขึ้นเมื่อพบกับสิ่งที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจ ในจุดหมายเดียวกัน เช่น เด็กกลัวในเรื่องเพศ และคิดว่าเป็นเรื่องลามก แต่ในขณะเดียวกันเขาก็มีความต้องการทางเพศ เมื่อเด็กเผชิญปัญหาดังกล่าว เด็กจะเกิดความขัดแย้งใจ และหาทางปรับตัวโดยใช้กลวิธีป้องกันตัวเองต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การถอยหนี (withdrawal) เป็นวิธีการขจัดความขัดแย้งใจได้วิธีหนึ่งเช่น เด็กที่พ่อแม่บังคับให้เรียนเปียโนเด็กอาจจะหนีเข้าป่าไปกับลูกหมาก็ได้เป็นการปฏิเสธที่จะพบกับปัญหา วิธีนี้เป็นวิธีการปรับตัวทางบวก ดังนั้น ถ้าเด็กถูกบังคับให้ทำสิ่งที่เด็กไม่ชอบเด็กจะหนีโรงเรียนก็ได้

3.2 การลืม (forgotten) เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ยาก ๆ ดังนั้น ครูจึงไม่ควรแปลกใจว่าทำไมเด็กบางคนจึงเป็นคนขี้ลืม

3.3 การบิดเบือนความจริง (denial) หรือการไม่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น เมื่อเด็กพบกับปัญหาที่ทำให้เกิดความปวดร้าว เด็กจะไม่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น เมื่อเด็กพบกับปัญหาที่ทำให้เกิดความปวดร้าว เด็กจะไม่ยอมรับว่าสิ่งนั้นเกิดขึ้นกับตนเอง เช่น เด็กที่พ่อแม่ไม่รัก เด็กจะไม่ยอมรับว่าพ่อแม่ไม่รักตน แต่จะพยายามคุ้ยกลบเกลื่อนความจริงว่า พ่อแม่ดีกับตนสารพัด เด็กที่เดินไปชนเพื่อนล้มลงก็กล่าวโทษว่าเพื่อนยืนกะกะขวางทาง

3.4 การกลบเกลื่อนความรู้สึก (reaction formation) เป็นการแสดงความรู้สึกที่ตรงกันข้ามกับความเป็นจริง หรือความต้องการส่วนลึกของจิตใจ แต่เป็นการกลบเกลื่อนความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยก็ได้ เช่น เด็กที่ก้าวร้าวเกร ซอขวางโตและรังแกผู้อื่นเสมอ มักจะเป็นที่รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย พ่อแม่เกียจชังและไม่ต้องการ

3.5 การระบายอารมณ์ผิดที่ (Displacement) เนื่องจากการเก็บกดอารมณ์ไว้ ไม่สามารถแสดงออกต่อบุคคลนั้น ๆ ได้จึงเปลี่ยนเป้าหมายไปสู่ที่อื่น ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กถูกครูตี เด็กไม่สามารถแสดงอารมณ์โกรธโต้ตอบครูได้ เมื่อกลับไปถึงบ้านเด็กจะระบายอารมณ์โดยการเตะถีบประตู หรือจะระบายอารมณ์กับพ่อแม่ซึ่งมีอันตรายน้อยกว่า หรือเด็กโกรธกับแม่ก็มาระบายอารมณ์กับเพื่อน เป็นต้น

3.6 การทดแทน (sublimation) หมายถึง การทดแทนความต้องการที่ไม่สามารถแสดงออกได้โดยตรง แรงผลักดันนี้ จะถูกเก็บไว้ใต้จิตสำนึก แต่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ เช่น คนที่มีนิสัยก้าวร้าวเกรก็แสดงออกโดยการเล่นกีฬา ฟุตบอล เป็นนักมวย เป็นหมอฟัน ฯลฯ

3.7 การเลียนแบบ (identification) หมายถึง การรับเอาแบบอย่างของคนอื่นมาเป็นของตน เด็กชอบการเลียนแบบเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและมักจะทำตามบุคคลที่ตนนิยมชมชอบ พฤติกรรมอีกแบบหนึ่งคือ การอวดอ้างว่ารู้จักคนโน้นคนนี้ อวดอ้างบารมีของผู้อื่น เพื่อให้เห็นอิทธิพลของตน พฤติกรรมที่เห็นได้ชัดอีกอย่าง เช่น ร้านอาหาร ถ้าต้องการจะให้ขายดีก็ต้องติดป้ายว่า “เชลล์ชวนชิม” โดยอ้างบารมีของผู้มีอิทธิพลในด้านการชิมรสอาหารว่าเป็นเลิศมาโฆษณา

3.8. การก้าวร้าวรุกราน (aggression) เกิดขึ้นเมื่อเด็กถูกขัดใจ หรือพบกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความตึงเครียด เด็กอาจแสดงความโกรธออกมาด้วยการก้าวร้าวรุกราน เช่น เมื่อถูกครูบังคับให้ทำงาน เด็กจะระบายความโกรธด้วยการเตะถีบสิ่งของหรือบุคคลที่อยู่ใกล้ ๆ

3.9 การเก็บกด (repression) เมื่อเด็กบางคนถูกใช้งานหรือถูกบังคับมากเกินไป เด็กอาจไม่กล้าแสดงความรู้สึกไม่พอใจเพราะเกรงกลัวอำนาจของพ่อแม่หรือครูเด็กจึงเก็บอารมณ์นั้นไว้ แต่ถ้าเก็บกดไว้นาน ๆ จะทำให้เด็กมีอาการทางโรคประสาทได้

3.10 การย้อนกลับไปเป็นเด็ก (regression) เมื่อเด็กเผชิญปัญหาที่หนักและแก้ปัญหาไม่ได้ เด็กก็อยากกลับมามีปัญหานั่นจึงมีพฤติกรรมถอยกลับไปเป็นเด็กอีก คือ จะร้องไห้ กระเทีบทแท้ ฯลฯ

3.11 ฝันกลางวัน (day dreaming) เป็นเด็กประสออุปสรรคและมีความขัดข้องใจ อยู่เป็นนิจ เด็กจะพยายามสร้างมโนภาพขึ้นมาในลักษณะที่ตรงกันข้ามกับความเป็นจริง เพื่อลดความตึงเครียดและเพื่อสนองความต้องการ เช่น การที่พ่อแม่ยากจนไม่มีสิ่งของที่ดี ๆ ตามที่ใจปรารถนา เด็กจึงฝันและจินตนาการถึงบ้านสวย ๆ ของเล่นดี ๆ ที่เด็กไม่สามารถจะมีได้ ถ้าเด็กใช้กลวิธีการป้องกันตัวเองดังกล่าวแล้วได้รับความสำเร็จ เด็กก็หายข้องใจ แต่ถ้าใช้แล้วไม่ประสบผลสำเร็จ เด็กจะหาทางออกเพื่อลดความข้องใจต่อไป พฤติกรรมในขั้นนี้จะออกมาในรูปของโรคประสาท (neurotic) เช่น ย้ำคิดย้ำทำ หรือเด็กที่ทำผิดรุนแรงแล้วไม่กล้ารับผิดหรือไม่สามารถสารภาพผิดกับใครได้ เด็กจะเก็บกดความผิดไว้ กลายเป็นความหวาดระแวงความหวาดกลัว (phobia) และความวิตกกังวลอย่างรุนแรง

5. เอกสารที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง (Self Control)

5.1. แนวคิดพื้นฐานและความหมาย

เทคนิคการควบคุมตนเอง เป็นเทคนิคที่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ซึ่งมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะถูกควบคุมด้วยเงื่อนไขและนำผลกรรมนั้นคือ ถ้าเงื่อนไขเปลี่ยนแปลงหรือผลกรรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย แทนที่บุคคลอื่นจะเป็นผู้จัดการให้

การควบคุมตนเองนั้น มักจะเกี่ยวเนื่องกับการเลือกการแสดงพฤติกรรมที่มีเงื่อนไขผลกรรมที่ขัดแย้งกันอยู่ โดยที่เงื่อนไขผลกรรมที่ขัดแย้งกันนี้มีอยู่ด้วยกัน 4 ลักษณะ แคชดิน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2545: 330-331; อ้างอิงจาก Kazdin. 1989. *Behavior Modification in Applied Setting*. 4th ed.) ด้วยกันคือ

1.1 หลีกเลียงการแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ได้รับผลกรรมทางบวกโดยทันที เพื่อที่จะได้รับผลกรรมทางลบในอนาคต เช่น หลีกเลียงการกินอาหารที่ชอบเป็นจำนวนมาก เพื่อจะได้ไม่อ้วนในอนาคต เป็นต้น

1.2 แสดงพฤติกรรมที่ทำให้ได้รับผลกรรมทางลบในทันที เพื่อที่จะได้รับผลกรรมทางบวกในอนาคต เช่น การทำงานหนักเพื่อจะได้มีฐานะดีขึ้นในอนาคต เป็นต้น

1.3 การไม่กระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลทางบวกเล็กน้อยทันที เพื่อที่จะได้รับผลกรรมทางบวกที่มากกว่าในอนาคต เช่น การไม่ไปเที่ยวในคืนวันศุกร์ (ได้รับความสนุกทันที) เพื่อที่จะได้ใช้เวลาอ่านหนังสือ อันจะนำผลทางบวกในอนาคต (ผลการเรียนดีขึ้น) เป็นต้น

1.4 การกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลทางลบแต่น้อยทันที เพื่อที่จะหลีกเลียงผลกรรมทางลบจำนวนมากในอนาคต เช่น การไปหาหมอฟัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะทำให้พอใจนัก แต่จะทำให้ไม่เกิดการปวดฟันอย่างรุนแรงได้ในอนาคต

จากเงื่อนไขของการขัดแย้งของผลกรรมทั้ง 4 ประการนี้ ทำให้บุคคลจะต้องกระทำพฤติกรรมบางอย่าง เพื่อที่จะควบคุมพฤติกรรมบางอย่างที่ทำให้บุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่ง Skinner (1953) เรียกพฤติกรรมนั้นว่า พฤติกรรมควบคุม ส่วนพฤติกรรมที่ทำแล้วจะทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เรียกว่าพฤติกรรมควบคุม ดังนั้น การฝึกควบคุมตนเองก็คือ การฝึกให้คนเราสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่สามารถควบคุมตนเองได้ ซึ่งการกระทำเช่นนั้นจะทำให้บุคคลสามารถทนต่อสิ่งเย้ายวน อันทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้นั่นเอง

ในระยะแรกของการพัฒนาเทคนิคการควบคุมตนเองนั้น ได้มีการเรียกชื่อเทคนิคการควบคุมตนเองไว้ในหลายลักษณะด้วยกัน คือ การเปลี่ยนแปลงตนเอง (self-change) (Schmidt. 1976) การจัดการตนเอง (self-management) (Stuart.1977) การปรับตัวเอง (self-modification) (Watson; & Tharp. 1977) การกำกับตนเอง (self-regulation) (Schwartz; & Shapiro. 1976) ซึ่งไม่ว่าจะเรียกชื่ออะไร กระบวนการสำคัญของเทคนิคเหล่านี้คือ บุคคลจะดำเนินการปรับพฤติกรรมด้วยตนเองทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเป้าหมาย ตลอดจนวิธีการดำเนินการทั้งหมด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วอล์กเกอร์; และคนอื่นๆ (สมโกชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2545: 327-382; อ้างอิงจาก Walker; et al. 1981. *Clinical procedures for behavior therapy*)

นอกจากนี้ คลอเมียร์; คลอเมียร์ (Cormier; & Cormier. 1979 : 476) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง (self control) คือกระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการหนึ่งวิธีการใด หรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากพฤติกรรมที่ไม่ถึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยบุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง ส่วนผู้บำบัดมีบทบาทเพียงเป็นผู้ฝึกวิธีการที่เหมาะสมให้เท่านั้น

วัตสัน ; และ ทราป (Watson; & Tharp. 1972: 7) ได้ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันไว้ดังนี้ ในทางปฏิบัตินั้น การควบคุมตนเอง บุคคลอื่นก็สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้ โดยผู้ที่เป็นนักปรับ

พฤติกรรมจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ในกรณีที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเกิดปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการของกระบวนการควบคุมตนเอง

จากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การควบคุมตนเอง เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำโดยบุคคลจะใช้วิธีการเพื่อปรับพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง โดยผู้บำบัดจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการเท่านั้น

5.2 เทคนิคการควบคุมตนเอง

เทคนิคการควบคุมตนเอง มีหลายเทคนิคประกอบด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

2.1 การเตือนตนเอง (self monitoring)

การเตือนตนเอง จัดได้ว่าเป็นเทคนิคที่มีความสำคัญมากในการควบคุมตนเอง เนื่องจากว่าการเตือนตนเองสามารถใช้เทคนิคส่วนหนึ่งของการควบคุมตนเองหรือเป็นกระบวนการควบคุมตนเองทั้งหมดที่เรียกว่าการจัดการตนเอง (self-management) ก็ได้ การเตือนตนเองประกอบด้วยกิจกรรม 2 ส่วน คือ การสังเกตตนเอง (self-observation) และการบันทึกพฤติกรรมตนเอง (self-recording) (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2545: 335)

ซึ่งได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกับ คอมเพส; และ กอตลิฟ (Compas; & Gottlib. 2002: 254-256) ว่าการเตือนตนเอง (self monitoring) เป็นเทคนิคที่ผู้ป่วยต้องทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองที่เกิดขึ้น ซึ่งการเตือนตนเองจะทำให้ผู้ป่วยได้ทราบข้อมูลและอัตราการเกิดพฤติกรรมของตนเอง ตลอดจนพฤติกรรมที่นำมา (antecedent) พฤติกรรมที่ตามมา (sequence) ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้บำบัดมีได้อยู่กับผู้ป่วยตลอดเวลา อีกทั้งยังมีผลให้ผู้ป่วยเพิ่มความตระหนักเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอันมีผลทำให้โปรแกรมการฝึกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โอเลียร์ ; และ ดูปี้. (Leary; & Dubey. 1979) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงประสิทธิภาพของการเตือนตนเองว่า น่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการด้วยกัน คือ

1) ความแม่นยำในการบันทึกพฤติกรรม เรามักพบเสมอว่าเพียงแต่บอกให้ผู้เข้ารับการบำบัด หรือผู้ถูกปรับพฤติกรรมตนเอง ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะได้พฤติกรรมที่แม่นยำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลที่เกิดจากข้อมูลที่บันทึกได้นั้น ถ้าข้อมูลมีผลต่อการรับการเสริมแรง ความแม่นยำของการบันทึกข้อมูลจะน้อยลง เพราะข้อมูลมักจะสูงกว่าความเป็นจริง (Santogrossi ; et al. 1973) ดังนั้นจึงมีความพยายามในการหาทางให้การบันทึกพฤติกรรมมีความแม่นยำมากขึ้น โดยการให้การเสริมแรงต่อความพยายามในการหาทางให้การเสริมแรงต่อความแม่นยำของการบันทึกพฤติกรรม โดยการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมของตนเอง กับผลที่ได้จากผู้อื่นสังเกต ถ้าตรงกันก็จะได้รับการเสริมแรง ซึ่งก็พบว่าได้ผลดี (Boldstad ; & Johnson. 1972)

2) ลักษณะของผู้บันทึกพฤติกรรม เชื่อว่าการเตือนตนเองแต่เพียงอย่างเดียวจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีความต้องการที่จะพัฒนาพฤติกรรมของตนเองหรือได้รับแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำวิจัยกับเด็กในโรงเรียน เด็กเหล่านี้อาจเห็นคุณค่าของเป้าหมายที่ผู้วิจัยพูดให้ฟัง จึงทำให้การเตือนตนเองได้ผล

3) ความยากง่ายของงานหรือพฤติกรรมที่กระทำ นั่นคือการเตือนตนเอง จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าพฤติกรรมเป้าหมายกระทำได้ง่าย สรุปว่า การเตือนตนเองจะมีประสิทธิภาพกับพฤติกรรมหรืองานที่ทำได้ง่ายมากกว่ากับพฤติกรรมที่ทำได้ยาก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2545: 336-337)

การดำเนินการเตือนตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) เลือกและกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน โดยที่ผู้บำบัดและผู้รับการบำบัดจะต้องตกลงร่วมกัน พฤติกรรมดังกล่าวอาจเป็นพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมภายนอกก็ได้ อีกทั้งทิศทางของการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นลงหรือเพิ่มก็ได้

2) ฝึกให้ผู้เข้ารับการบำบัดสามารถแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายนั้นเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น

3) ฝึกให้ผู้รับการบำบัดทำการบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งวิธีการบันทึกนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมเป้าหมาย และเป้าหมายในการปรับพฤติกรรมเป็นหลัก ซึ่งอาจทำการบันทึกเป็นความถี่หรือความยาวนานของเวลา เป็นต้น การฝึกนั้นควรรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและการทำแผนภูมิของข้อมูลด้วย ควรจะให้การฝึกการบันทึกพฤติกรรมนั้นมีความแม่นยำเสียก่อน จึงจะยุติการฝึกและการดำเนินการเตือนตนเองได้

4) การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ขั้นตอนนี้ดำเนินการเช่นเดียวกับการฝึก แต่สำหรับผู้รับการฝึกจะดำเนินการเองทั้งหมด โดยที่ผู้บำบัดอาจจะสุ่มตรวจสอบ ถ้าความแม่นยำในการบันทึกครั้งคราว ในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ควรจะมีการบันทึกทันทีที่จุดเริ่มต้นพฤติกรรม ซึ่งน่าจะได้ผลดีมากกว่าบันทึกพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นแล้ว

5) การประเมินผลหรือวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนนี้เป็นการเอาข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผลที่ได้อาจนำไปสู่การเสริมแรงด้วยตนเอง ถ้าทำตามเป้าหมาย หรือการลงโทษตนเอง ถ้าไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นส่วนที่สำคัญอย่างมาก ในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของเทคนิคการเตือนตนเอง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2545 : 338-339)

การนำไปใช้

การเตือนตนเองนั้น สามารถใช้กับพฤติกรรมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมภายใน อีกทั้งใช้ได้ทั้งในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่ถึงประสงค์อีกด้วย เช่น การเพิ่มระดับความสนใจในการเรียน การทำให้ผลการเรียนดีขึ้น การลดพฤติกรรมการกินและการสูบบุหรี่ การลดพฤติกรรมก่อวุ่นในชั้นเรียน การลดการพูดเสียงดัง และพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น (Boldstad ; & Johnson. 1972)

2.2 การเสริมแรงตนเองและการลงโทษตนเอง (self-reinforcement and self-punishment)

การเสริมแรงและการลงโทษตนเอง จัดได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งในการควบคุมตนเองโดยบุคคลจะเป็นผู้ให้ผลกรรมด้วยตนเองต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งหลักในการดำเนินการที่ด้วยกัน 2 ขั้นตอน คือ

1) บุคคลจะต้องพิจารณาถึงการสนองตอบ ที่ได้รับการเสริมแรงและการลงโทษ โดยจะต้องพิจารณาถึงเกณฑ์ในการเสริมแรง หรือลงโทษด้วยตนเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นการกำหนดตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษด้วยตนเอง

2) บุคคลจะต้องให้การเสริมแรง เมื่อการตอบสนองนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หรือให้การลงโทษ เมื่อการตอบสนองไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเรียกว่าการเสริมแรงและการลงโทษด้วยตนเอง ในด้านการเสริมแรงนั้น ตัวเสริมแรงที่นำมาใช้อาจเป็นตัวเสริมแรงที่บุคคลหาเอง หรือบุคคลอื่นหามาให้ เนื่องจากไม่ใช่ประเด็นสำคัญ ประเด็นสำคัญคือบุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้พิจารณาว่าเมื่อใดจะได้รับการเสริมแรง และต่อพฤติกรรมอะไรมากกว่า ส่วนการลงโทษด้วยตนเองนั้น เขาจะต้องจัดการลงโทษด้วยตนเอง และตัวลงโทษต้องเป็นสิ่งที่หาเอง ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นตรงตามเกณฑ์หรือไม่ ดังนั้นวิธีการเตือนตนเองจึงจัดได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเสริมแรงตนเองหรือการลงโทษตนเอง

ในการนำเอาการเสริมแรงและการลงโทษมาใช้ (Kazdin. 1989) กล่าวว่า การลงโทษตนเองนั้นไม่ค่อยนิยมนำมาใช้ เนื่องจากจะมีปัญหาเกิดผลข้างเคียงของการลงโทษได้

โวลเลรี ; และคนอื่นๆ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2545: 342; อ้างอิงจาก Wolery; et al. 1988. Effective teaching) ได้กล่าวถึงแนวทางการฝึกการเสริมแรงตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย เกณฑ์ของพฤติกรรมเป้าหมายที่ได้รับการเสริมแรง (ระดับพฤติกรรมที่ยอมรับได้) และการเลือกตัวเสริมแรงที่เป็นไปได้

2) ฝึกให้นักเรียนสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง ตลอดจนประเมินตนเองได้อย่างแม่นยำ

3) ครูควรเตรียมสิ่งเสริมแรงสำหรับ

3.1) พฤติกรรมเป้าหมายที่นักเรียนกระทำได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.2) ความแม่นยำของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน โดยดูจากความสอดคล้องระหว่างข้อมูลของครูและนักเรียนที่บันทึกได้ตรงกัน

3.3) ความแม่นยำของนักเรียนที่พิจารณาว่าเกณฑ์ของพฤติกรรมนั้นได้ถึงระดับที่พึงพอใจแล้ว

4) เมื่อพบว่านักเรียนสามารถสังเกตและบันทึกข้อมูล ตลอดจนประเมินพฤติกรรมตนเองได้อย่างแม่นยำแล้ว ครูควรจะทำอย่างไร ลดจำนวนครั้งของการเปรียบเทียบข้อมูลที่ครูบันทึกกับข้อมูลของนักเรียน

5) ควรเพิ่มโอกาสให้นักเรียนดำเนินการต่อไปนี้

- 5.1) ประเมินพฤติกรรมตนเอง
- 5.2) กำหนดเกณฑ์พฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง
- 5.3) เลือกตัวเสริมแรงด้วยตนเอง
- 5.4) เพิ่มบทบาทของตนเองในการจัดการเสริมแรง

6) ควรใช้การเสริมแรงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติร่วมด้วย ในกระบวนการเสริมแรงตนเองด้วยกันทั้งด้านคลินิก และในโรงเรียน เช่น การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มพฤติกรรมการตั้งใจเรียน เป็นต้น

5.3 วิธีดำเนินการควบคุมตนเอง (Self Control)

สถาบันเด็ก มูลนิธิเด็ก. (2548: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการควบคุมตนเองว่ามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
2. สังเกตพฤติกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมและผลที่ตามมา เมื่อไรเกิด / เมื่อไรไม่เกิด การสังเกตยิ่งมากจะช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการลงเพราะเมื่อพฤติกรรมเป้าหมายเกิดความตระหนักก็เกิด ดังนั้นการกระทำจะเปลี่ยนทันที
3. การประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมแรงใจในการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่อง วัยรุ่นสามารถติดตามปริมาณความสำเร็จก่อนจะถึงเป้าหมายได้ กิจกรรมจะน่าสนใจยิ่งขึ้น ถ้าทำเป็นชาร์ทหรือกราฟ พฤติกรรมเป้าหมายเปรียบเทียบกับฐานเดิม
4. การให้รางวัลกับพฤติกรรมที่บรรลุเป้าหมาย การได้รางวัลเป็นแรงจูงใจเมื่อบรรลุพฤติกรรมเป้าหมาย จะเกิดโดยธรรมชาติอยู่แล้ว เพราะพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเปลี่ยนไป ผลทางลบจะหยุดลง ผลทางบวกจะตามมา แต่ในระยะแรกผลธรรมชาติอาจสังเกตเห็นได้ไม่ชัด การให้รางวัลเป็นรูปธรรมจะช่วยให้ ซึ่งมีได้หลายลักษณะ เช่น เบียร์รถกร (token economy)

5.4 ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพต่อการควบคุมตนเอง

1. ความตระหนัก (awareness) เป็นลักษณะของจิตวิสัย เป็นการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตสำนึก ซึ่งรวมทั้งการรับรู้ความรู้สึก และความคิด ความตระหนักไม่ใช่ความคิด แต่เป็นการรับรู้ถึงความคิด เมื่อบุคคลเกิดความตระหนักก็จะนำมาสู่ความคิด ซึ่งก็จะมีผลต่อการควบคุมตนเอง ในการควบคุมตนเองนั้น คนเราจะต้องตระหนักถึงพฤติกรรม และ/หรือ ขั้นตอนของการเกิดพฤติกรรมที่จะต้องเปลี่ยนเพื่อที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการพัฒนาการควบคุมตนเอง ซึ่งวิธีการพัฒนาให้เกิดความตระหนักนั้นสามารถทำได้โดยการฝึกให้ทำพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งการฝึกให้ทำพร้อมทั้งเน้นความสนใจไปสู่พฤติกรรมที่กระทำนั้นก็ย่อมส่งผลให้เกิดความตระหนักขึ้นมาได้ นอกจากนี้ยังทำได้โดยการใช้ข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิด การให้บันทึกพฤติกรรมตนเอง ตลอดจนการใช้การฝึกในอีก

การที่จะทำให้การควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพมากที่สุดก็คือ การทำให้คนเราตระหนักให้เร็วที่สุดในจุดเริ่มต้นของการเกิดพฤติกรรม เพราะจะทำให้บุคคลสามารถควบคุมได้มากขึ้น มีทางเลือกและอิสระมากขึ้น ลองพิจารณาถึงบุคคลที่เริ่มตระหนักว่าเธอโกรธ (หรือวิตกกังวล) เมื่อร่างกายของเธอเกิดอาการตึงเครียดและจิตใจของเธอเกิดก็เต็มไปด้วยความคิดที่เกี่ยวข้องกับความโกรธ เธอกำลังเริ่มต้นที่จะแสดงอาการโกรธ และในจุดนั้นเองเป็นการยากสำหรับเธอที่จะควบคุมการโกรธนั้น และเริ่มผ่อนคลาย แต่ถ้าเธอเริ่มตระหนักว่าร่างกายของเธอเริ่มจะเกิดอาการตึงเครียด และความคิดที่เกี่ยวข้องกับความโกรธเริ่มที่จะเกิดขึ้นในจิตใจของเธอ การควบคุมตนเองของเธอก็ง่ายขึ้นเธอก็จะมีทางเลือกในการแสดงออกได้มากขึ้น ดังนั้นการเริ่มตระหนักได้เร็วเท่าไรก็ยิ่งดีเท่านั้น

2. การดำเนินการ (intervention) เป็นการดำเนินการควบคุมการกระทำของตนเอง โดยการกระทำเพื่อควบคุมตนเองนั้น จะเริ่มต้นเมื่อบุคคลเกิดความตระหนัก และกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการดำเนินการนี้อาจทำได้โดยการเปลี่ยนความต่อเนื่องของพฤติกรรม หยุดพฤติกรรม หรือแสดงพฤติกรรมอื่นทดแทน นอกจากนี้อาจทำได้โดยการใช้การผ่อนคลาย หยุดความคิดใช้วิธีการจินตนาการ หรือการใช้การเสริมแรงตนเอง เป็นต้น

3. ความรู้สึกผ่อนคลาย (sense of self) ความรู้สึกแห่งตนจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการทำให้การควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่าโดยปกติแล้วคนเราไม่เพียงแคเห็น คิด หรือพูดเท่านั้น หากแต่เป็นความรู้สึกของ “ฉัน” ที่เห็น คิด หรือพูด ความรู้สึกแห่งตนนั้นอาจมีผลต่อการควบคุมตนเองใน 2 ประการคือ การที่ทำให้บุคคลบิดเบือนการรับรู้เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับความรู้สึกแห่งตน ซึ่งลักษณะของการบิดเบือนการรับรู้ตัวเองจะมีผลต่อการพัฒนาความตระหนักของบุคคลนั้น อันจะเป็นผลต่อการควบคุมตนเอง ส่วนอีกประการหนึ่งนั้นเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของบุคคลว่า เขาสามารถจะทำให้สิ่งที่เขาปรารถนาได้หรือไม่ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวมีผลต่อการควบคุมตนเองโดยตรง

ความเชื่อของบุคคลในด้านของอัตลัษิต และปรลัษิต (internal and external focus of control) มีผลต่อการพัฒนาการควบคุมตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อในด้านของปรลัษิต มีการรับรู้ว่ เหตุการณ์ต่างๆ นั้นไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของตน และอยู่นอกเหนือการควบคุม ในขณะที่ บุคคลที่มีความเชื่อในด้านของอัตลัษิต มักที่จะรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ นั้นย่อมเป็นผลมาจากกระทำของเขา และอยู่ภายใต้การควบคุมของเขาเอง ซึ่งการทำให้บุคคลเชื่อ ในด้านอัตลัษิต ย่อมทำให้คนเราสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ดีขึ้น

การอนุมานสาเหตุ (attribution) ย่อมที่จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคล ถ้าบุคคลอนุมานสาเหตุหรือการเปลี่ยนแปลงว่ามาจากสิ่งภายนอกหรือ สภาพการณ์บางอย่าง ทศนคติ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะอยู่คงทน (Winett. 1970) ซึ่งผู้ บำบัดจะต้องพยายามทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดอนุมานสาเหตุว่าการที่เขาสำเร้งนั้นเป็นเพราะว่าเขามี ทักษะอย่างเพียงพอ และสามารถควบคุมการกระทำของเขาได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับบำบัดมี ความรู้สึกว่าเขามีศักยภาพอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินการควบคุมตัวของเขาเองได้

ดังนั้นในการดำเนินการให้การฝึกการควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพนั้น เราจะต้องทำให้ บุคคลมีความรู้สึกแห่งตนว่าเขาเป็นผู้ที่ควบคุมสิ่งต่างๆ ซึ่งวิธีการก็คือ ให้บุคคลมีประสบการณ์ของ การควบคุมสิ่งต่างๆ และตระหนักถึงความสามารถของเขา

4. ความรู้สึกแห่งความปรารถนา (sense of will) สิ่งที่มาคู่กับความรู้สึกแห่งตน คือ ความรู้สึกแห่งความปรารถนา ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของการกระทำ นั่นคือ เมื่อทำให้คนเรามีความเชื่อว่าเขาสามารถทำได้แล้ว สิ่งต่อมาที่จะทำให้บุคคลกระทำนั้นย่อมขึ้นอยู่ กับความรู้สึกแห่งความปรารถนานั้นเอง ความปรารถนานั้นสามารถทำให้เกิดขึ้นได้โดยผ่านการ สร้างแรงจูงใจภายใน ซึ่งแรงจูงใจภายในอาจเพิ่มขึ้นได้ ถ้าบุคคลรับรู้ความสำเร็จต่างๆ ของเขานั้น เกี่ยวข้องกับการกำหนดสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของเขาเอง

5.5 ข้อดีของการควบคุมตนเอง

1. ในการดำเนินการโปรแกรมการปรับพฤติกรรมโดยบุคคลภายนอกนั้น ประสบกับ ปัญหาที่ผู้ดำเนินโปรแกรมไม่สามารถที่จะให้ผลกรรมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมได้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากว่าในบางครั้งผู้ดำเนินโปรแกรมไม่ทันสังเกตเห็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในการทำโปรแกรมการปรับพฤติกรรมเป็นกลุ่ม เช่น ในสภาพห้องเรียน เป็นต้น อีกทั้งบาง พฤติกรรมที่ต้องการจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น อาจเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้ดำเนินโปรแกรม การปรับพฤติกรรมไม่สามารถจะเข้าไปสังเกตเห็นได้ จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินโปรแกรมได้อย่าง ต่อเนื่อง ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดที่สามารถแก้ปัญหาในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ คือ การให้ผู้เข้ารับการ บำบัดนั้นดำเนินโปรแกรมการปรับพฤติกรรมด้วยตนเอง

2. การควบคุมตนเองจัดได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการทำให้เกิดการแผ่ขยายของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์ ข้ามพฤติกรรม หรือข้ามเวลา (การคงอยู่ของพฤติกรรม) การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่สำคัญถ้าไม่เกิดการแผ่ขยาย ก็จะมีประโยชน์น้อยมาก เพราะว่าทันทีที่บุคคลนั้นไม่อยู่ในสภาพการณ์ที่ได้รับการเรียนรู้ เขาก็จะไม่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวอีก เนื่องจากสภาพการณ์ที่เขาได้รับการเรียนรู้กลายเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ สำหรับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของเขา หรืออาจจะเป็นไปได้ว่าผู้ที่ดำเนินโปรแกรมการปรับพฤติกรรมนั้นได้กลายเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้เช่นกัน ดังนั้นบุคคลก็จะไม่แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้ใหม่ ถ้าไม่มีผู้ดำเนินโปรแกรมการปรับพฤติกรรมอยู่ด้วย เนื่องจากเขาคาดคะเนว่าการแสดงพฤติกรรมใหม่ของเขาจะไม่นำไปสู่การเสริมแรงที่เขาต้องการ (Kazdin. 1975)

3. พฤติกรรมบางชนิดไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลภายนอกมาเป็นผู้ควบคุมได้ เนื่องจากในสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นมีสิ่งเร้ามากมาย อีกทั้งยังมีการให้เสริมแรงและการลงโทษกันตลอดเวลา อย่างเช่น พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร (เพื่อการลดน้ำหนัก) หรือพฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมดังกล่าวเหล่านี้ดำเนินการได้ประสบความสำเร็จอย่างสูง ถ้ามีการใช้วิธีการควบคุมตนเองเข้าร่วมด้วย ทั้งนี้ถ้าไม่มีการฝึกการควบคุมตนเองเข้าร่วมด้วย แล้วอาจเป็นไปได้ที่บุคคลเหล่านั้นจะกลับไปแสดงพฤติกรรมที่ไม่สามารถจะสังเกตเห็นได้ หรือที่เรียกว่าพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความคิด หรือความรู้สึกต่างๆ อย่างเช่น การย่ำคิด ความวิตกกังวล หรือความรู้สึกซึมเศร้า เป็นต้น

4. การใช้การควบคุมตนเองนั้น บางครั้งสามารถที่จะนำมาใช้ควบคุมพฤติกรรมที่ได้รับการผลกระทบที่อ่อน ซึ่งผลกระทบที่อ่อนนั้นอาจหมายถึงผลกระทบที่มีปริมาณน้อยมาก หรืออาจจะเกิดขึ้นซ้ำเกินไป ไม่มีความสำคัญในการรับรู้ของบุคคล ซึ่งมักจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเช่น โปรแกรมการลดความอ้วน การออกกำลังกาย หรือการสูบบุหรี่ จะเห็นได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าวนั้น ค่อนข้างจะเกิดซ้ำเกินไป หรือบางครั้งก็ไม่เกิดขึ้นเลย ซึ่งไม่สามารถจะไปแข่งขันกับผลกระทบที่เป็นการเสริมแรงอย่างทันทีทันใดได้ ดังนั้นการดำเนินโปรแกรมต่อพฤติกรรมดังกล่าวจึงควรใช้การควบคุมตนเองเข้าร่วมด้วย เช่น การสูบบุหรี่ ควรให้มีการควบคุมตนเอง โดยการที่ทันทีที่เริ่มจิบบุหรี่สูบก็ต้องได้รับผลกระทบทางลบอย่างทันทีทันใด โดยตนเองเป็นผู้ให้ผลกระทบนั้น ซึ่งถ้าทำได้เช่นนี้ก็จะทำให้อัตราการสูบบุหรี่ลดลงได้

5. คนหลายคนสามารถทำได้ดีถ้าเขาเป็นผู้กำหนด และตัดสินใจเลือกที่จะกระทำ จากการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่พบว่าเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเสริมแรงโดยตนเองเป็นผู้เลือก กับให้ผู้อื่นเป็นผู้เลือกนั้น ผลปรากฏว่า การเลือกผลกรรมด้วยตนเองมีประสิทธิภาพในการควบคุมพฤติกรรมได้เท่าๆ กับคนอื่นเป็นผู้เลือกให้ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าถ้าให้บุคคลเป็นผู้เลือกเกณฑ์ในการเสริมแรงและตัวเสริมแรงด้วยตนเอง กลับพบว่าวิธีการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดเกณฑ์และตัวเสริมแรง

6. การควบคุมตนเองนั้นจะช่วยประหยัดเวลาในการดำเนินการของผู้บำบัด หรือดำเนินโปรแกรม เนื่องจากกระบวนการปรับพฤติกรรมทั้งหมดนั้น ผู้เข้าร่วมการบำบัดเป็นผู้จัดการแทบทั้งสิ้น ผู้บำบัดเป็นเพียงแต่ให้คำแนะนำและชี้แนะบางประการเท่านั้น และถ้าพิจารณาในแง่ของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ถ้าครูสามารถสอนให้เด็กนักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้แล้ว ก็จะทำให้ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากครูไม่จำเป็นต้องไปเสียเวลาในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กนักเรียน อีกทั้งครูไม่จำเป็นต้องไปเสียเวลาตรวจและให้คะแนนต่อการทำการบ้านของเด็กนักเรียน เนื่องจากเด็กนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ให้การเสริมแรงเอง อีกทั้งควบคุมพฤติกรรมตนเองให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง ครูก็จะมีเวลาในการจัดเตรียมการสอนได้มากขึ้น

7. การควบคุมตนเองได้จัดว่าเป็นเป้าหมายของการปรับพฤติกรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บำบัดนั้นไม่สามารถที่จะไปทำการบำบัดผู้รับการบำบัดได้ตลอดเวลา ดังนั้นวิธีการการที่จะไม่ให้ผู้รับการบำบัดยึดติดอยู่กับการบำบัด คือ การฝึกให้ผู้รับการบำบัดสามารถที่จะควบคุมตนเองได้นั่นเอง ซึ่งเป้าหมายนี้ ดูเหมือนว่าจะเป็นเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ต้องการให้โรงเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตัวของเขาเองโดยไม่มีใครมาควบคุม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายของการศึกษาคือการสร้างให้เด็กสามารถควบคุมตนเองได้นั่นเอง

8. การควบคุมตนเองนั้นจะทำให้ผู้รับการบำบัดมีความรู้สึกดีกับตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ทัศนคติต่อตัวเอง รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง หรือความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลเหล่านั้นมองโลกในแง่ดีอีกด้วย เพราะมีความเชื่อว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะว่าเขาเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นนั่นเอง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543: 352-353)

5.6 ข้อควรพิจารณาในการควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเองแม้ว่าจะมีข้อดีมากมาย แต่ทว่าในการดำเนินการฝึกการควบคุมตนเองให้กับผู้รับการบำบัดนั้นจำเป็นที่จะต้องพิจารณาในเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและเกณฑ์ของการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายนั้นนั้นคือเป้าหมายที่กำหนดนั้นควรจะสะท้อนถึงปัญหาของพฤติกรรมที่แท้จริง เพราะไม่เช่นนั้นแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาได้

2. วิธีการบันทึกพฤติกรรมควรจะทำได้ง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง เพราะถ้าวิธีการบันทึกพฤติกรรมนั้นซับซ้อนเกินไป และไม่สะดวกต่อการบันทึกแล้ว ผู้รับการบำบัดก็จะหยุดที่จะทำการบันทึกพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่ง วัดสัน ; และ ทราป (Watson; & Tharp. 1977) ได้เสนอวิธีการง่ายๆ ที่ควรทำ คือ

2.1 กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายชัดเจน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรมนั้น จะต้องมียุในขณะที่เกิดพฤติกรรม เช่น เอาไปติดไว้ที่ตู้เย็นข้างโทรทัศน์ หรือข้างๆ เตียงนอน เป็นต้น เพื่อที่จะได้สะดวกในการจดบันทึกพฤติกรรม

2.3 ใช้ระบบการบันทึกที่ง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.4 หลีกเลี่ยงการใช้การลงโทษ

2.5 ควรมีการใช้การให้รางวัลด้วยในการบันทึกพฤติกรรม

3. ตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษที่ใช้ นั้น ควรจะอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้เข้ารับการบำบัด นั่นคือสามารถที่จะใช้ได้ทันทีที่ต้องการ ในกรณีที่พฤติกรรมบรรลุเป้าหมายหรือไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะถ้ากระทำพฤติกรรมเป้าหมายกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วไม่ได้รับการเสริมแรง แนวโน้มที่พฤติกรรมเป้าหมายนั้นจะยุติลงก็จะมีโอกาสเกิดขึ้นสูง

4. ในการใช้การลงโทษตนเองนั้น ควรจะต้องระมัดระวังผลกระทบบ้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ในลักษณะเช่นเดียวกับการลงโทษโดยทั่วไป และถ้าลงโทษรุนแรงไปบุคคลก็อาจจะยุติการดำเนินการควบคุมตนเองได้

5. การควบคุมตนเองนั้น จะเป็นเทคนิคที่ได้ผลดีมากกับผู้มีระดับสติปัญญาพอสมควร (Masters; et al. 1987) อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความเชื่อในอัตลัษิต และความสามารถในตนเอง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเอง

อิงแลนด์ (Englander. 1987: 3951 – B) ได้ศึกษาความสามารถของการควบคุมตนเองของเด็กอายุระหว่าง 7-13 ปี โดยใช้แบบประเมินค่าของการควบคุมตนเองของเคนดอลล์ (The self – control rating scale) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างอายุกับความสามารถในการควบคุมตนเอง กล่าวคือ เมื่ออายุมากขึ้นเด็กก็จะสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น

โรเซนบอม (Rosenbaum. 1980: 467 – 485) ได้ศึกษาการควบคุมตนเองโดยใช้แบบทดสอบการควบคุมตนเองในสถานการณ์ทั่วไปที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง 7 กลุ่ม จำนวน 600 คน ซึ่งประกอบด้วย นักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไป โดยแบ่งตามช่วงอายุ ตั้งแต่ 15-62 ปี ผลการศึกษาพบว่า อายุเป็นตัวแปรสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล

แดรบนแมน และคนอื่นๆ (Dravman others. 1973: 10 -16) ได้ทำการศึกษาการใช้วิธีการสังเกตและประเมินตนเองปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของเด็กชายอายุ 9-10 ปี จำนวน 7 คน ผลการทดลองพบว่า การสังเกตและประเมินตนเองทำให้พฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนลดลง

กลินน์และโทมัส (Glynn ;& Thomas. 1970: 123 – 132) ได้ทำการศึกษาผลของการชี้แนะร่วมกับวิธีการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน ของนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 34 คน โดยแบ่งระยะทดลองเป็น 2 ระยะดังนี้ ระยะแรกผู้วิจัยให้นักเรียนใช้วิธีการควบคุมตนเองโดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตั้งใจเรียนด้วยตนเอง ระยะที่สอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเช่นเดียวกับระยะที่หนึ่ง แต่ผู้วิจัยใช้แผ่นป้ายเป็นตัวชี้แนะแทนคำสั่งของคุณครู ผลการทดลองพบว่า การใช้การชี้แนะร่วมกับวิธีการควบคุมตนเองทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นในระยะทดลอง และคงอยู่ในระดับสูงในระยะติดตามผล

งานวิจัยในประเทศ

นวลฉวี ประเสริฐสุข (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการปรับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยใช้การควบคุมตนเองและการเสริมแรงจากผู้สอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ดำเนินการทดลองแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเสันทวน ระยะสร้างและรักษาพฤติกรรม และระยะติดตามผล จากการศึกษาพบว่า 1) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนทั้งพฤติกรรมร่วมทางวาจา และพฤติกรรมร่วมทางการกระทำในระยะสร้างและรักษาพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการปรับพฤติกรรม โดยการควบคุมตนเองการเสริมแรงจากผู้สอนและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ทั้งพฤติกรรมร่วมทางวาจา และพฤติกรรมร่วมทางการกระทำในระยะติดตามผลของนักศึกษา กลุ่มที่ได้รับการปรับพฤติกรรม

โดยการควบคุมตนเอง การเสริมแรงจากผู้สอน และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และเมื่อตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนทั้งพฤติกรรมร่วมทางวาจาจากและพฤติกรรมร่วมทางการกระทำ ในระยะติดตามผลของนักศึกษา กลุ่มที่ได้รับการปรับพฤติกรรมโดยการควบคุมตนเอง และการเสริมแรงจากผู้สอน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีการควบคุมตนเองและกลุ่มที่ใช้วิธีการเสริมแรงจากผู้สอน

พิมพกา อัดกะพู (2543: 62) ได้ศึกษาผลการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเองที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่มีวินัยในการใช้ห้องสมุดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 12 คน เป็นกลุ่มทดลอง โดยการรับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ

ควบคู่กับการควบคุมตนเอง ก่อนการทดลอง ระหว่างทดลองและหลังการทดลอง มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา พูนสุข (2542: 53) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและรายบุคคลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 27 (บ้านชำเม็ง) อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 35 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 14 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 3 ใช้การวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเอง นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพิ่มขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

รจนา กาแก้ว (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เรียนร่วมกับเด็กปกติระดับก่อนประถมศึกษา จากการใช้วิธีการปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเองโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบ Single Subject Design รูปแบบ A – B – A – B จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เมื่อได้รับการปรับพฤติกรรม จากการใช้วิธีการปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเอง รากฏว่าพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. เอกสารที่เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)

7.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)

รัตนา ครบประสี (2549: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าตนเองได้ว่าเป็นความสมดุลของ ความต้องการผลสำเร็จ ความมีเกียรติ และความซื่อสัตย์ ซึ่งหมายถึงจิตใต้สำนึกและพฤติกรรมคือ ด้านจิตใต้สำนึก บุคคลต้องรู้บาปบุญคุณโทษ รู้สิ่งใดดีไม่ดี ส่วนด้านพฤติกรรม บุคคลต้องมีความสามารถที่จะคิดแก้ปัญหา เชื่อมั่นในความคิดแก้ปัญหา เชื่อมั่นในความคิด ความสามารถของตนเอง และสามารถเลือกวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้องได้ หากสูญเสียความสมดุลก็จะทำให้เกิดปัญหา เช่น หากจิตใต้สำนึกไม่แข็งแรง จะทำให้เกิดเชื่อมั่นตนเองมากเกินไป ดูถูกคนอื่น หากแต่มีจิตสำนึกที่ดี แต่ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ ชีวิตอาจไม่ถึงเป้าหมาย ดังนั้นบุคคลที่ชอบพูดถึงตนเอง อดีตนายกรัฐมนตรี คนพาล ชอบเอาเปรียบคนอื่น คนที่กล่าวโทษคนอื่น ไม่ถือว่ามีคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง (2549: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า เป็นการประเมินตนเองตามความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ มีความสำคัญ มีการประสบความสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการยอมรับ การเห็นคุณค่าจากคนในสังคมที่มีต่อตนเอง ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกับบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย

Helping Your Child Develop Self Esteem (2006: Online) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองว่า เป็นการมองตนเองที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกที่มีต่อร่างกายของตนเอง ร่วมกับความคิดที่มีต่อตนเอง ซึ่งเรียกว่า อัตมโนทัศน์ (Self Concept)

King (2006 : Online) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็น ความเห็นที่เด็กที่มีมีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถของตนเองในด้านการเรียน การรับรู้มุมมองของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง ศักยภาพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จุดเด่นและจุดบกพร่อง สถานะสังคมและสัมพันธภาพกับผู้อื่น ความเป็นอิสระและความสามารถในการพึ่งตนเองได้

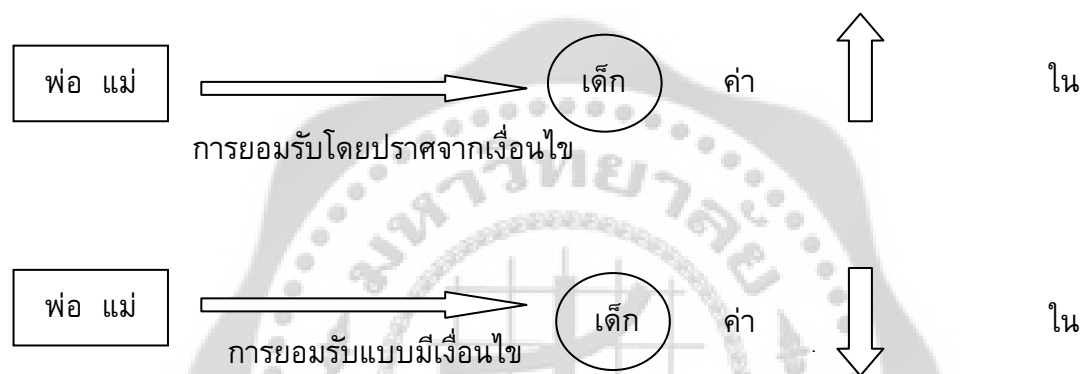
จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองว่ามี ความสามารถมีคุณค่า มีความสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้ออกมา 2 ส่วน คือ ส่วนจิตใต้สำนึก บุคคลจะแสดงออกถึงการรู้ผิดชอบชั่วดี และส่วนพฤติกรรมบุคคลจะแสดงออกถึงความสามารถในการแก้ปัญหาในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ซึ่งการรู้คุณค่าในตนเอง จะมีระดับตั้งแต่การรู้คุณค่าในตนเองต่ำไปจนถึงการรู้คุณค่าในตนเองสูง

7.2 พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)

ปัจจัยที่มีผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลที่สำคัญ ส่วนใหญ่จะเริ่มหรือตั้งต้นจากวัยเด็กตอนต้น Carl Roger (1902 – 1987) นักจิตวิทยามนุษยนิยมได้อธิบายว่า การเห็นคุณค่าตนเองพัฒนามาจากวัยเด็กและเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของพ่อแม่ บุคคลรอบข้างที่เด็กได้ปฏิสัมพันธ์ด้วยการยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ หรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อเด็กอย่างไร เด็กก็จะพัฒนาปฏิสัมพันธ์ในทิศทางที่ผู้ใหญ่มีต่อตน พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด ในการเห็นคุณค่าในตนเองในวัยเด็กตอนต้น เมื่อพัฒนาถึงวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่น ก็จะได้รับอิทธิพลจากครู เพื่อน และบุคคลอื่นๆ ที่เขามีปฏิสัมพันธ์ด้วย ว่ามีทิศทางในการตอบสนองในลักษณะสร้างสรรค์หรือทำลายความรู้สึกของเขาที่มีต่อตนเอง (Denis Waitley 1993) เมื่อพ่อแม่หรือบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต แสดงให้บุคคลรู้ว่าเขาได้รับการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข หรือยอมรับได้ในทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด บุคคลก็จะพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองสูง (high self – esteem) แต่ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่าสามารถยอมรับเด็กต่อเมื่อเด็กเป็นหรือทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการ เด็กจะพัฒนาการนับถือตนเองได้ไม่ดีนัก เพราะเด็ก จะเปรียบเทียบตนเองตนเองกับเด็กคนอื่นว่าด้อยกว่า ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดลง (ตัวตนและอัตมโนทัศน์กับบุคลิกภาพ 2549 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ เชสโลว์ และ ลูคลินส์ (Sheslow; & Lukens. 2006: Online) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นผลรวมของความรู้สึกต่อความสำเร็จ และการได้รับความรักและการยอมรับ ซึ่งหมายความว่าแม้เด็กมีความภาคภูมิใจกับผลสัมฤทธิ์ของตน แต่ไม่ได้รับความรักและการยอมรับเด็กก็จะพัฒนาประสบการณ์ไปสู่การรู้คุณค่าในตนเองต่ำ (low self - esteem) ในทางเดียวกันหากเด็กได้รับความรักและการยอมรับ แต่ไม่มีโอกาสได้รับความรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถ ก็จะพัฒนาไปสู่การรู้คุณค่าในตนเองต่ำเช่นกัน

Carl Roger เชื่อว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) จะพัฒนาในเด็กขึ้นอยู่กับ การยอมรับของพ่อแม่ผู้ปกครอง

ภาพประกอบ 1 ภาพการเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem)

ที่มา: การเห็นคุณค่าในตนเอง 2549 (ออนไลน์)

7.3 ประเภทการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem)

จากการศึกษาที่ผ่านมาได้อธิบายการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ความรู้สึกดี - ไม่ดี บวกหรือลบเกี่ยวกับคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นความรู้สึกต่อตนเองเมื่ออยู่อย่างเดียวยาว

ประเภทที่ 2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองที่จะจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง เรียกว่า Self - Efficacy ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อเผชิญกับปัญหาที่ต้องแก้ไข และต้องใช้ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่างให้สำเร็จ

ซึ่งแต่ละประเภทอาจจะสูงหรือต่ำกว่าอีกประมาณหนึ่ง ในบุคคลเดียวกันได้ (ตัวตนและอัตมโนทัศน์กับบุคลิกภาพ 2549: ออนไลน์)

7.4 ระดับของการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem)

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) มีระดับตั้งแต่ต่ำไปจนถึงระดับสูง (ตัวตนและอัตมโนทัศน์กับบุคลิกภาพ 2549: ออนไลน์) ซึ่งส่งผลทำให้มีการปรับตัวทางอารมณ์สังคมและการเรียนรู้ของเด็กแตกต่างกัน (การเห็นคุณค่าในตนเอง 2549: ออนไลน์) โดยสามารถแบ่งระดับการเห็นคุณค่าในตนเองได้ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (low self – esteem) หมายถึง เด็กที่มีมองภาพลักษณ์ตนเองในทางลบ ซึ่งมีสาเหตุมากจากการขาดความรักและการดูแลเอาใจใส่ ความบกพร่องทางร่างกาย และไม่ได้รับการตอบสนองปัจจัยขั้นพื้นฐาน (basic needs) มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยขาดการสนับสนุนและกระตุ้นอย่างเหมาะสม หรือมีโรคประจำตัว (Helping your child develop Self Esteem 2006 : Online) ทั้งนี้เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีลักษณะต่อไปนี้คือ

1.1 มีความวิตกกังวล (anxiety) เกี่ยวกับการตอบสนองทางอารมณ์ เช่น มีความรู้สึกบกพร่อง ขาดความมั่นคง รู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกขาดความรักความเอาใจใส่จากผู้อื่น ขาดความไว้วางใจผู้อื่น

1.2 มีความรู้สึกกลัว (fear) กลัวการถูกปฏิเสธ ความล้มเหลว ความผิดพลาด

1.3 ขาดความมั่นใจในตนเอง (lacking self – Confidence) มักหลีกเลี่ยงต่อสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และไม่กล้าตัดสินใจแก้ปัญหา

1.4 มีความคาดหวังไว้กับผู้อื่นอย่างมาก ต้องการให้ผู้อื่นดูแลเอาใจใส่และตอบสนองความต้องการของตนเสมอ

1.5 ขาดทักษะสังคมและไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

1.6 มักมีลักษณะก้าวร้าวมากกว่าลักษณะกล้าแสดงออก

1.7 ขาดการควบคุมอารมณ์ และแสดงออกพฤติกรรมอย่างเหมาะสม (The self Esteem Institute 2006: Online)

2. การเห็นคุณค่าตนเองในระดับสูง (high self – esteem) หมายถึง เด็กที่มีการนับถือตนเอง มีความมั่นใจ และมีความสุข (King 2006 : Online) โดยเด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีลักษณะต่อไปนี้คือ

2.1 มีความเชื่อมั่นในความคิดและความสามารถของตนเอง ทำให้สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาและวิธีตัดสินใจที่ถูกต้อง และปรับตัวได้ดีเมื่อประสบปัญหาในชีวิต (รพดดา ครบประสี 2549: ออนไลน์)

2.2 มีความรับผิดชอบและมีความภาคภูมิใจต่อผลงานของตนเอง

2.3 สามารถควบคุมและจัดการอารมณ์ทั้งแง่ลบและแง่บวกของตนเองได้

2.4 มีความต้องการช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น (Helping your child develop Self Esteem 2006: Online)

2.5 มีบุคลิกภาพดีและมีสุขภาพจิตดี มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น (การเห็นคุณค่าในตนเอง 2549: ออนไลน์)

3. การเห็นคุณค่าตนเองในระดับสูงเกินไป จะมีลักษณะคือ มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป หยิ่งยโส ดูถูกผู้อื่น มักพูดและสนใจในเรื่องของตนเอง เป็นคนพาล และชอบเอาเปรียบและกล่าวโทษผู้อื่น (รัชมดา ครุประสี 2549: ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ระดับของการเห็นคุณค่าในตนเอง มีตั้งแต่ระดับต่ำถึงระดับสูง ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองแต่ละระดับ จะมีผลต่ออารมณ์ สังคม และพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกัน ซึ่งเด็กควรมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง จึงจะสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้

7.5 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับเด็ก เพราะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิต ความสามารถทางด้านสังคมและอารมณ์ เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังและมีความกล้าหาญจะทำให้คนที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา

บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มักจะมีการประเมินตนเองในด้านดี แต่ถ้าบุคคลใดที่มีความรู้สึกที่ไม่มาความสนใจ ไม่ได้รับการยอมรับหรือทำอะไรแล้วไม่ประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้ขึ้นก็จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (Newman 1986: 281 – 286) ความรู้สึกที่บุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางจิตใจ ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แต่ถ้าบุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีในตนเอง ก็จะทำให้มีปัญหาทางสุขภาพจิต รวมทั้งบุคคลที่ล้มเหลวทางการศึกษาและด้านสังคม จะทำให้มีความผิดปกติทางสุขภาพจิต รวมทั้งบุคคลที่ล้มเหลวทางการศึกษาและด้านสังคม จะทำให้มีความผิดปกติทางจิตได้ บุคคลที่เป็นอาชญากรหรือพวกที่มักก่อกรรม พวกอันธพาลทั้งหลาย ก็เป็นผลเนื่องมาจากการขาดการเห็นคุณค่าในตนเองเช่นกัน

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกภายในของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินคุณค่าและความสามารถของตน ถ้าบุคคลใดประเมินค่าของตนเองสูงเกินไปจะทำให้เกิดความรู้สึกหลงตนหรือเห็นแก่ตัว แต่ถ้าบุคคลใดที่มีอคติต่อตนเองก็จะทำให้ปฏิเสธไม่นับถือตนเอง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเองได้ ดังนั้น การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มั่นคงยิ่งขึ้น ทำให้เด็กประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำโดยการใช้ความสามารถตามที่ตนต้องการและอยู่ในสังคมที่ดีก็จะพัฒนาได้ (Memillan; et al. 1995: 9-11) การเห็นคุณค่าตนเองนั้นมีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของเด็ก เด็กที่มีความนับถือตนเองต่ำหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ก็เปรียบกับเป็นคนที่พิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับความพิการทางร่างกาย ซึ่งจะทำให้ประสบความล้มเหลวในชีวิตทุกๆ ด้าน

ได้ การเห็นคุณค่าในตนเอง จึงมีความสำคัญต่อคนเราทุกๆ ช่วงชีวิต มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงวัยเด็กทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าในตนเองรู้ว่าตนเองมีความสำคัญ ซึ่งจะมีผลต่อการวางรากฐานทางบุคลิกภาพและเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กได้

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ทำให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มีความพยายามในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นในด้านดี ไม่เหยียบย่ำความรู้สึกของผู้อื่นให้ตกต่ำลง เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตดี เป็นคนที่มีเพื่อนมาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองก็จะทำให้เป็นคนที่ชอบโยนความผิดของตัวเองไปให้คนอื่น เป็นคนที่ชอบหาความผิดพลาดของผู้อื่น ต้องการความเอาใจใส่และต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นสูง เป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนสนิท เป็นคนที่ชอบเอาชนะ และตนเองต้องเป็นฝ่ายถูกต้องเสมอ บุคคลประเภทนี้มักจะใช้ทุกวิถีทางและใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะทำให้ตนเองชนะ เป็นคนที่ติดสิ่งเสพติด เป็นคนที่ดื่มสุราสังสรรค์ในชีวิต ทำให้เป็นคนเห็นแก่ตัวและมีความต้องการทางวัตถุสูง ขาดการตัดสินใจที่ดี ชอบผัดวันประกันพรุ่งเป็นคนที่ชอบ ฟุ้งฟิงผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นคนที่ชอบคุยโอ้อวดเกินจริง คนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นคนที่ยากจะฆ่าตัวตายเนื่องมาจากเห็นว่าตนเองเป็นคนไร้ค่า เมื่อเกิดปัญหาอะไรเกิดขึ้นมักจะลงโทษตัวเอง และรู้สึกเจ็บปวดกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย บุคคลเหล่านี้จึงมักจะพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงสังคม (การเห็นคุณค่าในตนเอง 2549: ออนไลน์)

สรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อการปรับตัวของบุคคลทางด้านอารมณ์สังคม และการเรียนรู้ มีผลทำให้เกิดความมุ่งมั่น พยายามที่จะชนะอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาและพร้อมที่จะทำสิ่งใหม่ที่ท้าทาย มีความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งการเห็นคุณค่าในตนเองยังทำให้บุคคลยอมรับตนเองและผู้อื่น ได้มีสุขภาพจิตดี และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้

7.6 แนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem)

การเห็นคุณค่าในตนเอง เริ่มพัฒนาตั้งแต่ช่วงแรกในชีวิต จากการเผชิญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิต จนทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดเกี่ยวกับความสามารถของตนอีกทั้งการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ก็เป็นพื้นฐานสำคัญของการเกิดอัตมโนทัศน์แห่งตน (Self – Concept) จนผสมผสานเป็นการรู้คุณค่าในตนเองขึ้น ฉะนั้นบิดา มารดา และผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดจึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการรู้คุณค่าในตนเองของเด็ก

เชสโลว์ ; และ ลูคินส์ (Sheslow; & Lukens. 2006: Online) ได้เสนอแนวทางของการพัฒนาการรู้คุณค่าในตนเองกับผู้ปกครองดังนี้

1. พิจารณาคำพูดที่สนทนากับเด็ก รวมถึงการพูดชื่นชม ไม่ควรกระทำเมื่อเด็กสามารถทำกิจกรรมสำเร็จเท่านั้น แต่ควรพูดชมเชยทุกครั้งที่ได้พยายามทำสิ่งต่างๆ อย่างเต็มความสามารถของตนเองแล้ว

2. ชี้แนะให้เด็กมีความเข้าใจและความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้อง

3. มีการตอบสนองทางอารมณ์กับเด็กอย่างเหมาะสม ผู้ปกครอง ควรแสดงให้เด็กรู้สึกถึงความรัก โดยการโอบกอด หรือดูแสดงความภูมิใจที่มีต่อเด็ก

4. ให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวกที่เหมาะสมแก่เด็ก

5. สร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย และอบอุ่นในบ้าน เด็กที่มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและถูกกระทำทารุณ หรือเผชิญการโต้เถียงภายในครอบครัว มักมีอาการซึมเศร้า แยกตัว และมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

6. สร้างบรรยากาศภายนอกให้มีความปลอดภัยแก่เด็ก ผู้ปกครองควรหมั่นสังเกตสัญญาณเกี่ยวกับปัญหาในโรงเรียน กลุ่มเพื่อน หรือปัจจัยที่มีผลต่อการรู้คุณค่าในตนเองของเด็กอย่างสม่ำเสมอ

7. สร้างประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มากกว่าการแข่งขัน

(ตัวตนและอัตมโนทัศน์กับบุคลิกภาพ 2549: ออนไลน์) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองไว้ดังนี้

1. ควรให้คำชมเชยและแสดงความรู้สึกชื่นชมที่มีต่อเด็ก ผู้ปกครองมักตอบสนองอย่างรวดเร็วกับความรู้สึกด้านลบ แต่มักไม่สนใจอธิบายความรู้สึกด้านบวกที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กไม่ทราบถึงด้านดีของตนเองผู้ปกครอง จึงควรแสดงความรู้สึกด้านบวกแก่เด็กเสมอ

2. ฝึกให้เด็กพูดกับตัวเองในเชิงบวก (Positive self – Statement) ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากนักจิตวิทยาพบว่าการพูดกับตนเองในเชิงลบ อาจเป็นสาเหตุของการซึมเศร้าและวิตกกังวล เพราะสิ่งที่เราคิดจะสะท้อนความรู้สึก และความรู้สึกจะสะท้อนสิ่งที่เราเห็น ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรฝึกให้เด็กมีการพูดกับตนเองในเชิงบวก

3. หลีกเลี่ยงการตำหนิให้เด็กรู้สึกละอายใจ โดยผู้ปกครองควรใช้ข้อความแสดงความรู้สึกของตน (I Statement) มากกว่าจะบอกว่าเด็กควรทำอย่างไร (You Statement)

4. สอนให้เด็กรู้จักวิธีการตัดสินใจ โดยวิธีการต่างๆ ได้แก่

4.1 สรรวจปัญหาอย่างกระจ่าง

4.2 รวบรวมวิธีแก้ไขปัญหามาจากตัวเด็กเองและให้คำแนะนำ หากเด็กไม่สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้

4.3 เลือกวิธีแก้ไขปัญหามาจากการพิจารณาผลลัพธ์ อย่างรอบคอบ

4.4 ประเมินแนวทางการแก้ไขปัญหามีข้อดีข้อเสียอย่างไร เพื่อปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมในครั้งต่อไป

5. สร้างเสริมให้เด็กเกิดวินัย และระเบียบแบบแผนในตนเอง

อย่างไรก็ตาม หากผู้ปกครองสงสัยว่าเด็กจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (low self – esteem) สามารถพาเด็กไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค้นหาภาวะผิดปกติและร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งการบำบัดจะช่วยให้เด็กสามารถปรับมุมมองที่เขามีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การยอมรับตนเอง สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (self – esteem) สามารถสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีการพัฒนาตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต โดยผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ คือ การแสดงความรู้สึกทางบวก การให้การชมเชยอย่างเหมาะสมและให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวกแก่เด็ก หลีกเลี่ยงการตำหนิให้เด็กรู้สึกอาย การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก การตอบสนองทางอารมณ์ด้านความรักความอบอุ่นแก่เด็กอย่างเหมาะสม และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยสำหรับเด็กให้เกิดขึ้น อีกทั้งสนับสนุนให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วย

กระบวนการที่ถูกต้อง อีกทั้งหากผู้ปกครองสังเกตเห็นว่าเด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (low self – esteem) ควรนำเด็กไปพบผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาทางแก้ไขอย่างเหมาะสมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. แบบแผนดำเนินการทดลอง
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อายุระหว่าง 8-12 ปี และได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์ แสดงภาวะสมาธิสั้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เด็กสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัด สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อายุระหว่าง 8-12 ปี ปีการศึกษา 2552 คัดเลือกโดยกรณีศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 5 คนที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น และมีการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้งแสดงออกทางการกระทำและทางวาจา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ รวมทั้งได้ขอความร่วมมือจากฝ่ายแนะแนว ฝ่ายกิจการนักเรียน และผู้ปกครองในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมเด็กนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะและหลังใช้ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมไม่เหมาะสมด้านอารมณ์และสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือเพื่อคัดแยกนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ได้แก่
 - 1.1 ใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น

1.2 แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอนและผู้ปกครอง

2. เครื่องมือเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะ

2.1 ชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

2.2 แบบบันทึกการสังเกตขณะทดลองของผู้วิจัย เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะทั้ง 12 กิจกรรม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้มีขั้นตอน ดังนี้

1. ไปรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองของนักเรียน

2. แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอนและผู้ปกครองสร้างตามนิยามศัพท์ คำว่า เด็กสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น และศึกษาจากแบบประเมินพฤติกรรมคอนเนอร์(Conners Abbreviated Parents/Teacher Questionnaire) แบบทดสอบนี้ใช้เพื่อประเมินนักเรียนทั้ง 5 คน เป็นกลุ่มทดลองโดยประเมินแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้นและครูผู้สอน (CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE) ประเมิน 4 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม (conduct problems) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับครู) รายการประเมินข้อ 4, 5, 6, 10, 11, 12, 23, 27

2.1.2 ด้านอาการซนมาก ผิดปกติ (hyperactivity) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับครู) รายการประเมินข้อ 1, 2, 3, 8, 14, 15, 16

2.1.3 ด้านอาการสมาธิบกพร่อง (inattention-passivity) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับครู) รายการประเมินข้อ 7, 9, 18, 20, 21, 22, 26, 28

2.1.4 ด้านดัชนีอาการซนมาก ผิดปกติ (hyperactivity index) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับครู) รายการประเมินข้อ 1, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 21, 26

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมของผู้ปกครอง (CONNERS' PARENT QUESTIONNAIRE) ประเมิน 6 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม (conduct problems) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง) รายการประเมินข้อ 2, 8, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 33, 34, 39

2.2.2 ด้านปัญหาด้านการเรียนรู้ (learning problems) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง) รายการประเมินข้อ 10, 25, 31, 37

2.2.3 ด้านปัญหาด้านออกอาการทางร่างกาย (psychosomatic problems) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง) รายการประเมินข้อ 32, 41, 43, 44, 48

2.2.4 ด้านอาการวู่วาม หุนหันพลันแล่น (impulsive-hyperactive) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง) รายการประเมินข้อ 4, 5, 11, 13

2.2.5 ด้านอาการวิตกกังวล (anxiety) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง) รายการประเมินข้อ 12, 16, 24, 47

2.2.6 ด้านดัชนีอาการชนมากผิดปกติ (hyperactivity index) ในแบบประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง) รายการประเมินข้อ 4, 7, 11, 13, 14, 25, 31, 33, 37, 38

3. ขั้นตอนการผลิตชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราทางวิชาการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ขอคำแนะนำจากนักจิตวิทยา แนะนำ และอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ด้านการสอนศิลปะ นำไปสร้างเป็นชุดกิจกรรมศิลปะ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 ท่าน ดังรายนามดังนี้

3.1 ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 รองศาสตราจารย์ลลิตพรรณ ทองงาม ข้าราชการเกษียณอายุ โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.3 รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
สาขาบรรณกรรมสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.4 นายแพทย์ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล

3.5 อาจารย์สมจิตร์ ไกรศรี หัวหน้าศูนย์ศิลปกรรมบำบัด สถาบันราชานุกูล

วิธีหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

1.1 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา มาจัดทำชุดกิจกรรมศิลปะ

1.2 นำชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจพิจารณาแก้ไข
ข้อบกพร่อง จำนวน 5 ท่าน

1.2.1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะและเด็กพิเศษ ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม

1.2.2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษา

รองศาสตราจารย์ลลิตพรรณ ทองงาม

1.2.3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะและด้านเล็ก รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์

1.2.4 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและเด็กสมาธิสั้น นายแพทย์ทวีศักดิ์ สิริรัตน์
เรขา

1.2.5 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกิจกรรมศิลปะบำบัด อาจารย์สมจิตร์ ไกรศรี

1.3 ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมศิลปะตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลอง 5 คน

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (สำหรับครู) (CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE) และแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (สำหรับผู้ปกครอง) (CONNERS' PARENT QUESTIONNAIRE)

2.1 ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 นำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (สำหรับครู) (CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE) ตารางจำแนกด้านตามรายการประเมิน (CONNERS TEACHER RATING SCALE) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (สำหรับผู้ปกครอง) (CONNERS' PARENT QUESTIONNAIRE) ตารางจำแนกด้านตามรายการประเมิน (CONNERS' PARENT RATING SCALE) ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็ก เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับกลุ่มเด็กทดลอง 5 คน

3. แบบบันทึกการสังเกตขณะทดลองของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแบบประเมินพฤติกรรมของ Connors' Teacher Rating Scale เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้วิจัย และสำหรับผู้วิจัยจะได้จดบันทึกการสังเกตพฤติกรรมขณะทำการทดลองโดยแบ่งช่วงเวลาสังเกตออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ 5 นาทีแรก(ขั้นนำ) 25 นาทีขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม(ขั้นสอน) และ 15 นาทีสุดท้าย(ขั้นสรุป)เพื่อนำมาแสดงค่าด้วยกราฟแท่ง

ชุดกิจกรรมศิลปะที่นำไปใช้ในการทดลอง

ชุดกิจกรรมศิลปะที่ใช้ทดลอง จำนวน 12 ชุดกิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมที่ 1 เรื่องแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล
- กิจกรรมที่ 2 เรื่องสร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์
- กิจกรรมที่ 3 เรื่องสัตว์ที่รัก
- กิจกรรมที่ 4 เรื่องอารมณ์นี้ดีจัง
- กิจกรรมที่ 5 เรื่องสื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง
- กิจกรรมที่ 6 เรื่องเพื่อนสนิทที่ฉันรัก
- กิจกรรมที่ 7 เรื่องเพื่อนของฉันช่างน่ารักที่สุด
- กิจกรรมที่ 8 เรื่องอดีต ปัจจุบัน อนาคต
- กิจกรรมที่ 9 เรื่องเมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น
- กิจกรรมที่ 10 เรื่องกระดาศมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง
- กิจกรรมที่ 11 เรื่องร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์เส้นสี
- กิจกรรมที่ 12 เรื่องลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

การปฏิบัติกิจกรรม

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ จำนวน 12 กิจกรรม โดยทดลองทุกวันคือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ กำหนดจัดกิจกรรมครั้งละ 45 นาที เวลา 7:45 – 8:30 น. โดยระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 9 ธันวาคม 2552 รวม 12 ครั้ง

ตาราง 1 ตารางกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	วันเดือนปี	กิจกรรมศิลปะ	เวลา	ระยะเวลา
1	วันที่ 23 พฤศจิกายน 2552	เรื่องแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	7:45 – 8:30	45 นาที
2	วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552	เรื่องสร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์	7:45 – 8:30	45 นาที
3	วันที่ 25 พฤศจิกายน 2552	เรื่องสัตว์ที่รัก	7:45 – 8:30	45 นาที
4	วันที่ 26 พฤศจิกายน 2552	เรื่องอารมณ์นี้ดีจัง	7:45 – 8:30	45 นาที
5	วันที่ 27 พฤศจิกายน 2552	เรื่องสื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง	7:45 – 8:30	45 นาที
6	วันที่ 30 พฤศจิกายน 2552	เรื่องเพื่อนสนิทที่ฉันรัก	7:45 – 8:30	45 นาที
7	วันที่ 1 ธันวาคม 2552	เรื่องเพื่อนของฉันช่างน่ารักที่สุด	7:45 – 8:30	45 นาที
8	วันที่ 2 ธันวาคม 2552	เรื่องอดีต ปัจจุบัน อนาคต	7:45 – 8:30	45 นาที
9	วันที่ 3 ธันวาคม 2552	เรื่องเมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น	7:45 – 8:30	45 นาที
10	วันที่ 4 ธันวาคม 2552	เรื่องกระดามีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง	7:45 – 8:30	45 นาที
11	วันที่ 8 ธันวาคม 2552	เรื่องร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์เส้นสี	7:45 – 8:30	45 นาที
12	วันที่ 9 ธันวาคม 2552	เรื่องลมหายใจเข้า ลมหายใจออก	7:45 – 8:30	45 นาที

แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองนี้ มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม การวิจัยนี้ให้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว สอบก่อน สอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) (วิทยุญา วิชาลาภรณ์. 2540: 204) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว สอบก่อน สอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design)

แบบแผนการทดลอง ดังนี้

กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	การทดลอง	หลังทดลอง
E	T1 E	X	T2 E

สัญลักษณ์ที่ใช้

E	หมายถึง	กลุ่มการทดลอง
T1 E	หมายถึง	ทดสอบก่อนการทดลอง (pretest)
X	หมายถึง	การจัดกระทำทดลอง (treatment)
T2 E	หมายถึง	ทดสอบหลังการทดลอง (posttest)

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียน ดังนี้

แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ผู้ปกครอง) รายการประเมิน 6 ด้าน

แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ครูประจำชั้น , ครูผู้สอน) รายการประเมิน 4 ด้าน

นำคะแนนที่ได้เก็บเป็นคะแนนก่อนการทำกิจกรรมศิลปะ

ระยะที่ 2 ขณะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม 12 กิจกรรม ซึ่งเริ่มทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยทดลองทุกวัน คือ วันจันทร์ ถึงวัน วันศุกร์ ครั้งละ 45 นาที เวลา 7.45-8.30 น. ติดต่อกันเป็นเวลา 12 ครั้ง โดยระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2552 ในระหว่างการทดลองทุกครั้งผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสังเกตบันทึกพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน โดยกำหนด

ช่วงเวลายันที่ทำการสังเกตออกเป็น 3 ช่วงเวลาขณะทดลอง คือ 5 นาที(ขั้นนำ) 25 นาทีระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ(ขั้นสอน)และ 15 นาทีสุดท้าย (ขั้นสรุป) ในการทดลองทุกครั้งครูผู้สอนจะเป็นผู้ติดตามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังปฏิบัติกิจกรรมในคาบเรียนที่ 1 ของทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.40 – 9.20น.โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมประเมินก่อนและหลังนำคะแนนที่ได้เก็บเป็นคะแนนระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะและนำเสนอในรูปแบบกราฟแท่ง

ระยะที่ 3 หลังการทดลอง

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับนักเรียน เช่นเดียวกับก่อนการทดลองดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ผู้ปกครอง) รายการประเมิน 6 ด้าน
 2. แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ครูประจำชั้น , ครูผู้สอน) รายการประเมิน 4 ด้าน
- นำคะแนนที่ได้เก็บเป็นคะแนนหลังการทํากิจกรรมศิลปะ
3. แบบบันทึกการสังเกตเพื่อวิเคราะห์สมมติฐานก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองให้ครูทำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนของครูประจำชั้น ครูผู้สอนและผู้ปกครองทั้ง 2 ครั้งมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐาน
2. ผู้วิจัยเปรียบเทียบนำคะแนนก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ทั้ง 2 ครั้งมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานและแสดงผลเป็นกราฟแท่งตั้งแต่ต้นนักเรียนคนที่ 1 ถึงนักเรียนคนที่ 5
3. ผู้วิจัยเสนอผลงานของการใช้กิจกรรมศิลปะที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขณะทดลองของผู้วิจัยตลอดเวลาในการทดลองและนำเสนอกราฟแท่งประกอบคำอธิบาย
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน

4.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2538: 73)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2538: 79)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

สูตร S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เมื่อ S แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
N แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X$

4.2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

ค่าสถิติ Nonparametric Statistics เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายประเภทกล้ามเนื้ออ่อนแรง โดยใช้กิจกรรมศิลปะก่อนและหลังทดลอง โดยใช้ The Wilcoxon Matched Pair Signed-Ranks Test (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533: 91)

$$D1 = x - y$$

เมื่อ D1 แทน ความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่ก่อนและหลังการทดลอง
y แทน คะแนนก่อนการทดลอง
x แทน คะแนนหลังการทดลอง

- 4.2.1 หาความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่
- 4.2.2 เรียงลำดับจากน้อยไปหามากโดยไม่พิจารณาเครื่องหมาย
- 4.2.3 บันทึกเครื่องหมายของอันดับตามเครื่องหมายของ
- 4.2.4 หาผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายบวกและผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายลบ
- 4.2.5 ให้ T เป็นผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อย (โดยไม่คิดเครื่องหมาย)

$$E(T) = \frac{N(N+1)}{4}$$

$$S(T) = \sqrt{\frac{N(N-1)(2N+1)}{24}}$$

$$Z = \frac{T - E(T)}{S(T)}$$

เมื่อ E(T) แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมของอันดับที่น้อยกว่า
N แทน จำนวนนักเรียน
S(T) แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Z แทน คะแนนมาตรฐาน

4.3 สถิติทดสอบสมมติฐานโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการใช้กิจกรรมศิลปะ โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัล (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

N	แทน	จำนวนเต็มในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน Wilcoxon Matched Pair Signed Ranks Test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยของเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน) โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed Rank Test ดังแสดงในตารางที่ 3
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ครูประจำชั้นและครูผู้สอน เป็นผู้ประเมิน) โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed Rank Test ดังแสดงในตารางที่ 5
3. เสนอกราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น (ครูผู้สอน เป็นผู้ประเมิน) ดังแสดงในรูปที่ 2 ถึง 5
4. เสนอตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ระหว่างจัดกิจกรรม (ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน) ดังแสดงในตารางที่ 7 ถึง ตารางที่ 11

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน) โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed Rank Test

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นด้านต่างๆ ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

คนที่	พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นด้านต่างๆ											
	ปัญหาด้านพฤติกรรม		ปัญหาด้านการเรียนรู้		ปัญหาด้านออกอาการทางร่างกาย		ด้านอาการวู่วาม หุนหันพลันแล่น		ด้านอาการวิตกกังวล		ด้านดัชนีอาการชนมากผิดปกติ	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	0.75	0.17	1.75	-	0.20	-	2.00	0.75	1.00	0.50	1.70	0.40
2	0.50	0.17	2.25	0.75	-	-	2.25	0.25	1.50	0.50	1.70	0.40
3	1.50	0.50	2.75	1.50	-	-	2.25	1.25	2.00	1.25	2.50	1.20
4	1.58	0.92	2.50	1.50	1.20	0.60	2.50	1.75	2.50	0.75	2.30	1.30
5	2.42	0.83	2.75	1.75	1.20	0.20	2.50	1.25	1.75	0.50	2.80	1.40

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่า

ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น
ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะโกรธ ขุ่นเคืองใจซ่อนอยู่ มักโทษผู้อื่น ไม่ยอมรับเวลาทำผิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่ชอบทำตามกฎหรือข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.75

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะเข้าใจในอารมณ์ของตนเอง อารมณ์โกรธลดน้อยลง ยอมรับผิดเมื่อเวลาทำผิด สามารถทำตามกฎหรือข้อบังคับได้ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.17

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะหน้าบึ้ง หน้าอเล็กน้อย มีพฤติกรรมไม่เชื่อฟัง หรือเชื่อฟังแบบขอไปที ปานกลาง ชอบแกล้งผู้อื่นบ้างเล็กน้อย โดยปกติแล้วเป็นเด็กไม่ค่อยร่าเริง มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.50

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะยิ้มแย้ม กล้าแสดงออกมากขึ้น เชื่อฟัง ไม่มีพฤติกรรมแกล้งผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.17

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมักทำสิ่งของเสียหาย ไม่ยอมรับเวลาทำผิด หรือ ขอบโทษผู้อื่น ชอบแก้แค้นผู้อื่น ไม่ชอบทำตามกฎหรือข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 1.50

หลังการทดลอง

นักเรียนดูแลสิ่งของของตนมากขึ้น ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าผิด มีแก้แค้นผู้อื่นบ้างเล็กน้อย สามารถทำตามกฎหรือข้อบังคับได้ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.50

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะโกรธ ขุ่นเคืองใจซ่อนอยู่ในระดับมาก ชอบทำของเสียหาย ไม่ยอมรับเวลาทำผิด หรือขอบโทษผู้อื่น หน้าบึ้ง หน้าอ ชอบขโมยของ ไม่เชื่อฟัง ชอบแก้แค้นผู้อื่นมาก อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่ชอบทำตามกฎหรือข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 1.58

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะโกรธ ขุ่นเคืองใจซ่อนอยู่บ้างเล็กน้อย ยังมีพฤติกรรมทำของเสียหาย ยอมรับเวลาทำผิด แต่จะปฏิเสธว่าไม่ได้ทำก่อนเสมอและมักจะโทษผู้อื่นก่อน หน้าบึ้งหน้าอ พฤติกรรมขโมยของไม่มี เชื่อฟังมากขึ้น พฤติกรรมแก้แค้นผู้อื่นลดลง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สามารถทำตามกฎหรือข้อบังคับได้ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.92

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะโกรธ ขุ่นเคืองใจซ่อนอยู่มาก มักทำของเสียหายบ่อยครั้ง ไม่ยอมรับเวลาทำผิด หรือขอบโทษผู้อื่น ขวนทะเลาะ ไม่เชื่อฟัง ชอบแก้แค้นผู้อื่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่ชอบทำตามกฎหรือข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 2.42

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะโกรธ ขุ่นเคืองใจซ่อนอยู่ลดลง ดูแลของใช้ส่วนตัวดีขึ้น ยอมรับผิดเวลาทำผิด ขวนทะเลาะบ้างเล็กน้อย ยังชอบแก้แค้นผู้อื่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สามารถทำตามกฎหรือข้อบังคับได้ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.83

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นด้านปัญหาด้านพฤติกรรม

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 2.42 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.58 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 นักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 และนักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.50

หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.92 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.17 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง ด้วยกิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ มีระเบียบและวินัย เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รู้จักการรอคอย ด้วยกิจกรรมศิลปะจึงทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลง

ด้านปัญหาด้านการเรียนรู้

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนวอกแวกหรือสมาธิสั้นในระหว่างทำงาน หงุดหงิดง่ายเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 1.75

หลังการทดลอง

นักเรียนมีสมาธิในการทำงาน และสามารถทำงานได้สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับไม่ปรากฏพฤติกรรม

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีปัญหาการเรียนเล็กน้อย ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อยในบางครั้ง วอกแวกหรือสมาธิสั้น หงุดหงิดง่ายเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2.25

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถทำงานเสร็จเรียบร้อย วอกแวกเสียสมาธิบ้าง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ดีขึ้น ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 0.75

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีปัญหาการเรียนมาก ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้นมากระหว่างทำงาน หงุดหงิดง่ายมากเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2.75

หลังการทดลอง

นักเรียนยังคงมีปัญหาการเรียน สามารถทำงานได้สำเร็จบ้างปานกลาง วอกแวกหรือสมาธิสั้นในบางเวลา ไม่หงุดหงิดง่าย เวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 1.50

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีปัญหาการเรียน ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้นง่าย มีอาการหงุดหงิดเล็กน้อยเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2.50

หลังการทดลอง

นักเรียนมีปัญหาการเรียน สามารถทำอะไรได้เสร็จ แต่ไม่เรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้นง่าย ไม่หงุดหงิดเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 1.50

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีปัญหาการเรียน ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้น หงุดหงิดง่ายเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2.75

หลังการทดลอง

นักเรียนมีปัญหาการเรียน สามารถทำอะไรได้เสร็จเรียบร้อยบ้างปานกลาง วอกแวกหรือสมาธิสั้น หงุดหงิดเล็กน้อยเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 1.75

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านการเรียนรู้อยู่

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 2.75 รองลงมาคือนักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 1.75

หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.75 รองลงมานักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 และนักเรียนคนที่ 1 ไม่แสดงอาการด้านนี้ออกมา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง

ด้านปัญหาด้านออกอาการทางร่างกาย

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีบ่นปวดศีรษะบ้างเล็กน้อย บ่นปวดท้องบ้างบางครั้ง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.20

หลังการทดลอง

นักเรียนไม่แสดงอาการคือ ไม่บ่นปวดศีรษะ ไม่บ่นปวดท้อง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ ไม่แสดงอาการด้านนี้ออกมา

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนไม่แสดงอาการทางร่างกาย คือไม่บ่นปวดศีรษะ ไม่บ่นปวดท้อง ไม่บ่นปวดเจ็บตรงที่ต่างๆ ไม่มีปัญหาการขับถ่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ ไม่แสดงอาการด้านนี้ออกมา

หลังการทดลอง

นักเรียนไม่แสดงอาการทางร่างกาย คือไม่บ่นปวดศีรษะ ไม่บ่นปวดท้อง ไม่บ่นปวดเจ็บตรงที่ต่างๆ ไม่มีปัญหาการขับถ่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ ไม่แสดงอาการด้านนี้ออกมา

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนไม่แสดงอาการทางร่างกาย คือไม่บ่นปวดศีรษะ ไม่บ่นปวดท้อง ไม่บ่นปวดเจ็บตรงที่ต่างๆ ไม่มีปัญหาการขับถ่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ ไม่แสดงอาการด้านนี้ออกมา

หลังการทดลอง

นักเรียนไม่แสดงอาการทางร่างกาย คือไม่บ่นปวดศีรษะ ไม่บ่นปวดท้อง ไม่บ่นปวดเจ็บตรงที่ต่างๆ ไม่มีปัญหาการขับถ่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ ไม่แสดงอาการด้านนี้ออกมา

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะบ่นปวดศีรษะ บ่นปวดท้องบ้างปานกลาง บ่นปวดเจ็บตรงที่ต่างๆ มีปัญหาการขับถ่ายมาก ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 1.20

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะของการบ่นปวดศีรษะเล็กน้อย บ่นปวดท้องบ้างปานกลาง และยังมีปัญหาการขับถ่ายปานกลาง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.60

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะบ่นปวดศีรษะเล็กน้อย บ่นปวดท้องบ้างปานกลาง บ่นปวดเจ็บตรงที่ต่างๆ มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 1.20

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะบ่นปวดศีรษะเล็กน้อย บ่นปวดท้อง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0.20

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านออกอาการทางร่างกาย

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 และนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.20 นักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20 ส่วนนักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 3 ไม่ปรากฏพฤติกรรมด้านนี้ออกมา หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.60 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20 ส่วนนักเรียนคนที่ 3 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 1 ไม่ปรากฏพฤติกรรมด้านนี้ออกมา แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมถูกปรับด้วยกิจกรรมศิลปะ ด้วยกิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมมีจุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข เกิดความเพลิดเพลิน ขณะทำกิจกรรมศิลปะ สร้างความมั่นใจในตนเองให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ กิจกรรมดังกล่าวทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกายลดลงหรือไม่ปรากฏ

ด้านอาการวู่วาม หุนหัน พลันแล่น

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะตื่นตัวง่าย ผลุนผลันเล็กน้อย ชอบออกคำสั่งบ้างปานกลาง อยู่ไม่นิ่งขยับ ไปมาและอยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.00

หลังการทดลอง

นักเรียนไม่ผลุนผลันต่อสิ่งต่างๆ เปลี่ยนจากการออกคำสั่งเป็นขอร้องให้ทำ แต่ลักษณะอยู่ไม่นิ่งขยับไปมา และลุกไปมายังมีบ้างเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.75

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตัวง่าย เมื่อพบเจอสถานการณ์ต่างๆ ชอบออกคำสั่งกับคนใกล้ตัวมาก อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมาบ้างเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.25

หลังการทดลอง

นักเรียนปรับตัวได้ดี จากสถานการณ์ต่างๆ ตื่นตัวเล็กน้อย ไม่ออกคำสั่ง สามารถอยู่นิ่งๆ ได้มากกว่าแต่ก่อน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.25

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตัวง่าย เมื่อพบเจอสถานการณ์ต่างๆ ชอบออกคำสั่งกับคนใกล้ตัวมาก อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมาบ้างเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.25

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้บ้าง อาการตื่นตัวลดลง ไม่ออกคำสั่ง อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมามีบ้าง อยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมาบ้าง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.25

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตัวง่าย ผลลัพธ์ ชอบออกคำสั่ง อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมา และอยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมา ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.50

หลังการทดลอง

นักเรียนตื่นตัวบ้างเล็กน้อย ชอบออกคำสั่ง สามารถควบคุมตนเองได้ อยู่นิ่งได้ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.75

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตัวง่าย ผลลัพธ์ ชอบออกคำสั่ง อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมา และอยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมา ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.50

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้บ้าง อาการตื่นตัวลดลง ไม่ออกคำสั่ง อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมามีบ้าง อยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมามีบ้าง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.25

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านอาการรบกวน หุนหันพลันแล่น

ก่อนการทดลอง ของนักเรียนคนที่ 4 นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 2.50 รองลงมานักเรียนคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00

หลังการทดลอง ของนักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 1.75 รองลงมานักเรียนคนที่ 3 นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 นักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 และนักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเท่ากับ 0.25 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง

ด้านอาการวิตกกังวล

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนไม่มีลักษณะชักช้า ซ้ำๆ แต่นักเรียนมีลักษณะที่กังวล กังวลกับสิ่งต่างๆ กังวลกับการอยู่คนเดียว มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.00

หลังการทดลอง

นักเรียนกล้าแสดงออก มั่นใจในตนเอง สามารถอยู่กับตัวเองได้บ้างเล็กน้อย เป็นระยะเวลาสั้นๆ เมื่อจำเป็นต้องอยู่คนเดียว ไม่ปล่อยให้อารมณ์ตัวเอง มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 0.50

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนเกิดความกลัวกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย นักเรียนขี้อายบ้างปานกลาง นักเรียนกังวลกับการอยู่คนเดียว มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.50

หลังการทดลอง

นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ยังกังวลอยู่บ้างเล็กน้อยกับการอยู่คนเดียว มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 0.50

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนกลัวสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ขี้อายมาก ขี้อาย ขี้อาย โดยเฉพาะกังวลกับการอยู่คนเดียว มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 2.00

หลังการทดลอง

นักเรียนกลัวกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย กลัวแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง ขี้อายลดลง ความขี้อายกับการอยู่คนเดียวยังคงมีอยู่เล็กน้อย มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.25

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนขี้อาย กลัวสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ขี้อายมาก ขี้อายมาก ขี้อายเกี่ยวกับการอยู่คนเดียวมาก และมักปล่อยให้อื่นรังแก มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 2.50

หลังการทดลอง

นักเรียนมีความกลัวกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคยเล็กน้อย มั่นใจในตนเองมากขึ้น ขี้อายเกี่ยวกับการอยู่คนเดียว สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ถูกรังแก มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 0.75

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะขี้อาย บ้างเล็กน้อย กับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ขี้อายบ้างเล็กน้อย ขี้อายกับการอยู่คนเดียว มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.75

หลังการทดลอง

นักเรียนมีอาการกลัวบ้าง เมื่อต้องอยู่กับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย มีความกล้าแสดงออก มั่นใจในตนเอง สามารถอยู่คนเดียวได้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 0.50

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านอาการวิตกกังวล

ก่อนการทดลอง ของนักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 2.50 รองลงมานักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

หลังการทดลอง ของนักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 1.25 รองลงมานักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.50 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง

ด้านดัชนีอาการชนมาก ผิดปกติ

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะตื่นตื้นง่าย ผลุนผลันบ้างเล็กน้อย ไม่ร้องไห้ง่าย อยู่ไม่นิ่งขยับไปมา อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบ้างปานกลาง ดูแลของได้ในระดับปานกลาง ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อยเล็กน้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้นมาก อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่ายเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ มีก่อกวนเด็กอื่นๆ บ้างเล็กน้อย มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.75

หลังการทดลอง

นักเรียนมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ดี อยู่หนึ่งๆ ไม่ขยับหรือลุกไปมา ดูแลของได้ดีขึ้นไม่เสียหาย สามารถทำงานสำเร็จเสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้นต่อสิ่งต่างๆ บ้างเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 0.40

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตื้นง่าย ผลุนผลัน ร้องไห้ง่ายในบางเรื่องแต่กับเฉพาะคนใกล้ชิดเท่านั้น อยู่ไม่นิ่งขยับไปมา หรือลุกไปมาบ้างเล็กน้อย ชอบลืมหืมของของตน ทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด วอกแวกหรือสมาธิสั้น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายบ่อยครั้ง หงุดหงิดเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ไม่ก่อกวนเด็กอื่นๆ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.70

หลังการทดลอง

นักเรียนเข้าใจในอารมณ์ของตนเองมากขึ้น ปรับตัวเข้ากับสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ดี มีเหตุผลไม่ร้องไห้ สามารถอยู่หนึ่งๆ ไม่ลุกไปมาได้ ดูแลสิ่งของเครื่องใช้ได้ดีขึ้น สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด วอกแวกหรือสมาธิสั้นเล็กน้อย ไม่ก่อกวนเด็กอื่นๆ และสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นได้ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 0.40

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตันทง่าย ผลุนผลันบ่อยครั้ง ไม่ร้องไห้ง่าย หรือไม่ร้องไห้บ่อย อยู่ไม่นิ่งขยับไปมา อยู่ไม่นิ่งลุกไปมามาก ทำของเสียหาย ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่ายเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ชอบก่อกวนเด็กอื่นๆ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 2.50

หลังการทดลอง

นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถอยู่ไม่ขยับไปมา หรือลุกไปมาได้ เมื่อมีสิ่งที่น่าสนใจคอยกระตุ้นทำของเสียหายปานกลาง ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่ายเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ก่อกวนเด็กอื่นๆ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.20

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตันทง่าย ผลุนผลัน ร้องไห้ง่าย หรือร้องไห้บ่อย อยู่ไม่นิ่งขยับไปมา หรือลุกไปมา ทำของเสียหายมาก ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่ายเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ก่อกวนเด็กคนอื่นๆเป็นประจำ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 2.30

หลังการทดลอง

นักเรียนผลุนผลันเล็กน้อย ร้องไห้ง่าย อยู่ไม่นิ่งขยับไปมา หรือลุกไปมา บ้างปานกลาง สามารถอยู่นิ่งได้ เมื่อมีการกระตุ้นเตือน ดูแลรักษาสีของมากขึ้น สามารถทำงานได้สำเร็จบ้างเล็กน้อย วอกแวกหรือสมาธิสั้น พยายามเข้าใจในอารมณ์ของตนเอง ระวังอารมณ์โกรธได้ถ้ามีคนคอยเตือน หงุดหงิดบ้างเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ก่อกวนเด็กคนอื่นๆบ้างเล็กน้อย รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นมากขึ้น ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.30

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนตื่นตันทง่าย ผลุนผลันมาก ไม่ร้องไห้ อยู่ไม่นิ่งขยับไปมามาก ลุกไปมามาก ทำของเสียหาย เมื่ออยู่ในภาวะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ ทำอะไรไม่เสร็จเรียบร้อย หรือว่าทำเสร็จแต่รีบๆทำ วอกแวกหรือสมาธิสั้นมาก อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เวลาทำอะไรไม่สำเร็จ ชอบก่อกวนเด็กอื่นๆ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 2.80

หลังการทดลอง

นักเรียนรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองมากขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการณ์ได้ดีขึ้น ดูแลรักษาสีของ สามารถทำอะไรได้เสร็จเรียบร้อย มีบ้างที่รีบๆทำให้เสร็จแต่ไม่เรียบร้อย สามารถจดจ่ออยู่กับงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เมื่อมีแรงเสริม รู้จักระวังอารมณ์ของตนเองได้ดี จะก่อกวนเด็กอื่นๆ เมื่อถูกก่อกวนก่อน และจะรู้ระวังอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีค่าเท่ากับ 1.40

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นด้านดัชนีอาการชนมากผิดปกติ

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 2.80 รองลงมานักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 นักเรียนคนที่ 1 และนักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.70

หลังการทดลอง ของนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเท่ากับ 1.40 รองลงมานักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.30 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.20 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.40 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของเด็กสมาธิสั้นด้าน ต่างๆ	การทดลอง	$\bar{X}$	sd	z	sig
ปัญหาด้านพฤติกรรม	ก่อน	1.35	.76	2.023	.043
	หลัง	0.52	.35		
ปัญหาด้านการเรียนรู้	ก่อน	2.40	.42	1.842	.066
	หลัง	1.38	.43		
ปัญหาด้านออกอาการ ทางร่างกาย	ก่อน	0.87	.58	1.342	.180
	หลัง	0.40	.28		
ด้านอาการวู่วาม หุนหัน พลันแล่น	ก่อน	2.30	.21	2.032	.042
	หลัง	1.05	.57		
ด้านอาการวิตกกังวล	ก่อน	1.75	.56	2.023	.043
	หลัง	0.70	.33		
ด้านดัชนีชนมาก ผิดปกติ	ก่อน	2.20	.49	2.060	.039
	หลัง	0.94	.50		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 4 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านอาการวู่วาม หุนหัน พลันแล่น ด้านอาการวิตกกังวล

และด้านดัชนีชนมากผิดปกติ หลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ต่ำกว่าก่อนใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะ สามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง ส่วนด้านปัญหาด้านการเรียนรู้ และด้านปัญหาด้านอาการทางร่างกาย หลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ต่ำกว่าก่อนใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ครูประจำชั้นและครูผู้สอน เป็นผู้ประเมิน) โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed Rank Test ดังแสดงในตารางที่ 5

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ครูประจำชั้นและผู้สอน เป็นผู้ประเมิน)

RAI (ก่อน) = 0.83

RAI (หลัง) = 0.87

คนที่	พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นด้านต่างๆ							
	ปัญหาด้านพฤติกรรม		ด้านอาการชนมากผิดปกติ		ด้านอาการสมาธิบกพร่อง		ด้านดัชนีอาการชนมากผิดปกติ	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	0.56	0.25	1.29	0.43	0.63	0.13	0.85	0.25
2	1.25	0.25	1.43	0.43	2.00	0.75	1.65	0.45
3	0.44	0.31	1.07	0.43	1.81	0.88	1.20	0.55
4	1.69	0.63	1.79	0.79	2.06	1.13	1.90	0.90
5	1.44	0.44	1.93	0.64	1.44	0.63	1.70	0.45

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 5 ปรากฏว่า

ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น

ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย จะทะเลาะวิวาทเมื่อไม่ได้ตั้งใจ เชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.56

หลังการทดลอง

นักเรียนมีความเข้าใจในความสามารถของตนเองยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่
อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทได้ปาน
กลาง เชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.25

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะอ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่ชอบทะเลาะ
วิวาท ไม่ปัดความผิดให้ผู้อื่น เชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.25

หลังการทดลอง

นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็น คำวิพากษ์วิจารณ์ เข้าใจในอารมณ์ของตน อารมณ์
เปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อย ไม่ชอบทะเลาะวิวาท ยอมรับผิดเมื่อตนทำผิดไม่ปัดความผิดให้ผู้อื่น **เชื่อ**
ฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.25

ก่อนการทดลอง

นักเรียนสุภาพต่อครู มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายบางครั้ง มักเกิดการทะเลาะวิวาท สาเหตุมา
จากชอบแหย่เพื่อนด้วยความสนุกของตนเอง ปัดความผิดให้ผู้อื่นก่อนเสมอ เชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ย
ของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.44

หลังการทดลอง

นักเรียนสุภาพต่อครู มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายเล็กน้อย สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน รู้
ว่าทำอะไรเพื่อนชอบ เพื่อนไม่ชอบ พยายามปรับตัวเข้าหาเพื่อน เมื่อทำผิดมักปัดความผิดให้
ผู้อื่นก่อนเสมอ เชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.31

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะไม่สุภาพ โมโหง่าย อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ง่าย ชอบทะเลาะวิวาท
กับเพื่อน ปัดความผิดให้ผู้อื่นก่อนเสมอ ไม่ค่อยเชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
มีค่าเท่ากับ 1.69

หลังการทดลอง

นักเรียนมีความสุภาพ รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนได้บ้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและ
คำวิพากษ์วิจารณ์ ทะเลาะวิวาทเล็กน้อย ยอมรับผิดเมื่อทำผิด เชื่อฟังครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่
ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.63

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะไม่สุภาพ โมโหร้ายเอาใจยาก อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย รุนแรง ชอบทะเลาะวิวาท บัดความผิดให้ผู้อื่นบางครั้ง ไม่ค่อยเชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.44

หลังการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะสุภาพมากขึ้น รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักปรับตัวเข้ากับเพื่อน สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน เชื่อฟังคุณครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.44

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 5 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.69 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.44 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 นักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.56 และนักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.44

หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.63 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.25 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง ด้วยกิจกรรมศิลปะที่ทำให้นักเรียนเข้าใจความต้องการของตนเองและผู้อื่น เข้าใจที่จะแสดงอารมณ์ รู้ว่าการแสดงอารมณ์แบบไหนดี แบบไหนไม่ดีและไม่ควรทำ รู้จักควบคุมตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและเห็นคุณค่าของผู้อื่น

ด้านอาการชนมากผิดปกติ

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่ง ขยับตัวตลอดเวลา ส่งเสียงดังในบางครั้งอย่างไม่เหมาะสม จะเอาอะไรก็ต้องให้ได้ทันที ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบ้างเล็กน้อย ตื่นเต้นง่าย ต้องการความสนใจจากครูมาก ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.29

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่ง ไม่ขยับตัวไปมาได้ นักเรียนควบคุมตนเองได้ ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบ้างเล็กน้อย ต้องการความสนใจจากครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.43

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะอยู่ไม่นิ่ง ขยับตัวตลอดเวลา ไม่ส่งเสียงดัง จะเอาอะไรก็ต้องเอาให้ได้ทันที ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาเล็กน้อย ตื่นเต้นง่าย ต้องการความสนใจจากครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.43

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่งได้ นักเรียนควบคุมตนเองได้ นักเรียนไม่ก่อกวนเด็กอื่น นักเรียนต้องการความสนใจจากครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.43

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาเล็กน้อย ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน ต้องการความสนใจจากครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.07

หลังการทดลอง

นักเรียนรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน สามารถอยู่นิ่งได้ ควบคุมตนเองได้ ต้องการความสนใจจากครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.43

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่ง ขยับตัวตลอดเวลา ส่งเสียงดังอย่างไม่เหมาะสม จะเอาอะไรก็ต้องให้ได้ทันที ชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบ้าง ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน ต้องการความสนใจจากครูมาก ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.79

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ ส่งเสียงดังบ้างบางครั้ง พยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ต้องการความสนใจจากครู ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.79

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่ง ขยับตัวตลอดเวลา ส่งเสียงดังอย่างไม่เหมาะสม จะเอาอะไรก็ต้องเอาให้ได้ทันที ชอบก่อกวนเด็กอื่น อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน ต้องการความสนใจจากครูมาก ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.93

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ อยู่นิ่งได้ ไม่ส่งเสียง เข้าใจตนเอง ไม่ก่อกวนเด็กอื่นก่อน อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน ต้องการความสนใจจากครูมาก ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.64

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 5 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านอาการชนมากผิดปกติ

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.93 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.43 นักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 และนักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.07

หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.79 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.64 นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง ด้วยกิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมฝึกให้นักเรียนมีสมาธิกับการทำงาน สอนให้รู้จักการรอคอย เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สอนให้รู้ว่าสิ่งใดที่ทำแล้วผู้อื่นไม่ชอบ สิ่งใดที่ทำแล้วผู้อื่นรัก นักเรียนนำไปปรับใช้ จึงทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการทดลองลดลง

ด้านอาการสมาธิบกพร่อง

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นวอกแวกง่าย มักทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย หงุดหงิดง่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.63

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี มีความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำที่ดีและผู้ตามที่ดี บางครั้งยังทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย หงุดหงิดง่ายเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.13

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย เหม่อลอย ถูกเพื่อนๆ ชกจูงง่าย ไม่มีความเป็นผู้นำ ทำงานไม่เสร็จ ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัยเล็กน้อย หงุดหงิดง่าย มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.00

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น มีวอกแวกบ้างเล็กน้อย มีสมาธิจดจ่อกับงานที่ทำ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัยเล็กน้อย รู้ระงับอารมณ์ของตน มีปัญหาการเรียนอยู่บ้างเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.75

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย ไม่เหม่อลอย ไม่ถูกเพื่อนชักจูงง่าย ไม่มีความเป็นผู้นำ ทำงานไม่เสร็จ ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย ไม่หงุดหงิดง่าย มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.81

หลังการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นวอกแวกง่าย ไม่เหม่อลอย ไม่ถูกเพื่อนชักจูงง่าย กล้าแสดงออกมากขึ้น เห็นคุณค่าในตนเอง ทำงานไม่เสร็จ ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย ไม่หงุดหงิดง่าย มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.88

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย เหม่อลอยมาก ถูกเพื่อนชักจูงง่าย ไม่มีความเป็นผู้นำ ทำงานไม่เสร็จ ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย หงุดหงิดง่าย มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 2.06

หลังการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย เหม่อลอย เห็นคุณค่าของตนเอง พยายามที่จะฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำงานไม่เสร็จ ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ หงุดหงิดบ้างเล็กน้อย มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.13

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนสมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย ไม่เหม่อลอย ไม่ถูกเพื่อนชักจูงง่าย มีความเป็นผู้นำ ทำงานไม่เสร็จบ้างบางครั้ง ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย หงุดหงิดง่าย มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.44

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ มีวอกแวกบ้าง ไม่เหม่อลอย ไม่ถูกเพื่อนชักจูงง่าย มีความเป็นผู้นำ ทำงานเสร็จแต่ไม่เรียบร้อย ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย รู้จักระงับอารมณ์ของตนเองและระบายออกอย่างสร้างสรรค์ มีปัญหาการเรียน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.63

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 5 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านอาการสมาธิบกพร่อง

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 2.06 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.44 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.63

หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.13 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.88 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 นักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.44 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.63 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมนักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง ด้วยกิจกรรมศิลปะที่สร้างสมาธิในระหว่างที่ปฏิบัติกิจกรรม บางกิจกรรมมีจุดประสงค์เพื่อให้เห็นคุณค่าในตนเอง และเห็นคุณค่าของผู้อื่น กิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมเป็นการทำงานกลุ่ม หรือทำงานเป็นคู่ ทำให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำ และการเป็นผู้ตามที่ดี ได้ร่วมมือกันกับเพื่อน จึงทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลง

ด้านดัชนีอาการชนมากผิดปกติ

นักเรียนคนที่ 1

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่งขยับตัวตลอดเวลา สมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน หงุดหงิดง่ายค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.85

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่งได้ ควบคุมตัวเองได้ มีสมาธิดีขึ้น ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบางเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.25

นักเรียนคนที่ 2

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่งขยับตัวตลอดเวลา โมโหง่ายเอาใจยาก สมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายแต่ไม่รุนแรง อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบางเล็กน้อย ตื่นเต้นง่าย ทำงานไม่เสร็จ หงุดหงิดง่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.65

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่งๆได้ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีสมาธิดีขึ้น ไม่ชอบก่อกวนเด็กอื่น รู้จักการรอคอย พยายามทำงานได้เสร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.45

นักเรียนคนที่ 3

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่งขยับตัวตลอดเวลา โมโหมโหร้าย สมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย ชอบก่อกวนเด็กอื่น อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมา ทำงานไม่เสร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.20

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่งๆได้ ไม่โมโหมโหร้าย มีสมาธิดีขึ้น รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ร่าเริง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายเล็กน้อย อยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมา ทำงานไม่เสร็จ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.55

นักเรียนคนที่ 4

ก่อนการทดลอง

นักเรียนมีลักษณะอยู่ไม่นิ่งขยับตัวตลอดเวลา โมโหมโหร้ายเอาใจยาก สมาธิสั้นวอกแวกง่าย ชอบก่อกวนเด็กอื่น หน้าบึ้ง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย รุนแรง อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน ทำงานไม่เสร็จ หงุดหงิดง่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.90

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่งๆได้มากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ สมาธิสั้นวอกแวกง่าย ลดการก่อกวนและพยายามสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ยิ้มมากขึ้นแต่กับคนที่ตนรู้สึกว่าเขาใจตน พยายามเข้าใจอารมณ์ของตนเอง อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย ทำงานไม่เสร็จแต่ก็พยายามมากขึ้น มีการติดตามงานเสร็จแต่ใช้เวลานานกว่าเพื่อน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.90

นักเรียนคนที่ 5

ก่อนการทดลอง

นักเรียนอยู่ไม่นิ่งขยับตัวตลอดเวลา โมโหมโหร้ายเอาใจยาก สมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย ชอบก่อกวนเด็กอื่น ไม่หน้าบึ้ง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย รุนแรง อยู่ไม่นิ่งลุกไปมา ตื่นเต้นง่าย หงุดหงิดง่าย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 1.70

หลังการทดลอง

นักเรียนสามารถอยู่นิ่งๆได้ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตน มีสมาธิสั้นมากขึ้น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ไม่ก่อกวนเด็กอื่น ร่าเริง อยู่ไม่นิ่งลุกไปมาบ้างแต่ไม่มาก กล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.45

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 5 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านดัชนีอาการสมาธิมากผิดปกติ

ก่อนการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.90 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.65 นักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.20 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.85

หลังการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.90 รองลงมามีนักเรียนคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.55 นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.45 และนักเรียนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักเรียนทุกคนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมหลังการทดลองลดลง ด้วยกิจกรรมศิลปะที่ฝึกให้นักเรียนมีสมาธิ จดจ่อกับการทำงาน กิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมมีจุดประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและเห็นคุณค่าของผู้อื่น กิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมมีจุดประสงค์ให้นักเรียนควบคุมตนเองได้ รู้อารมณ์ของตนเอง รู้ว่าการแสดงอารมณ์แบบไหนดีและควรทำ อารมณ์แบบไหนไม่ดี ไม่ควรทำ กิจกรรมศิลปะบางกิจกรรมมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ อยู่อย่างมีความสุขด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง จึงทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนลดลงหลังการทดลอง

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้

กิจกรรมศิลปะ (ครูประจำชั้นและผู้สอน เป็นผู้ประเมิน)

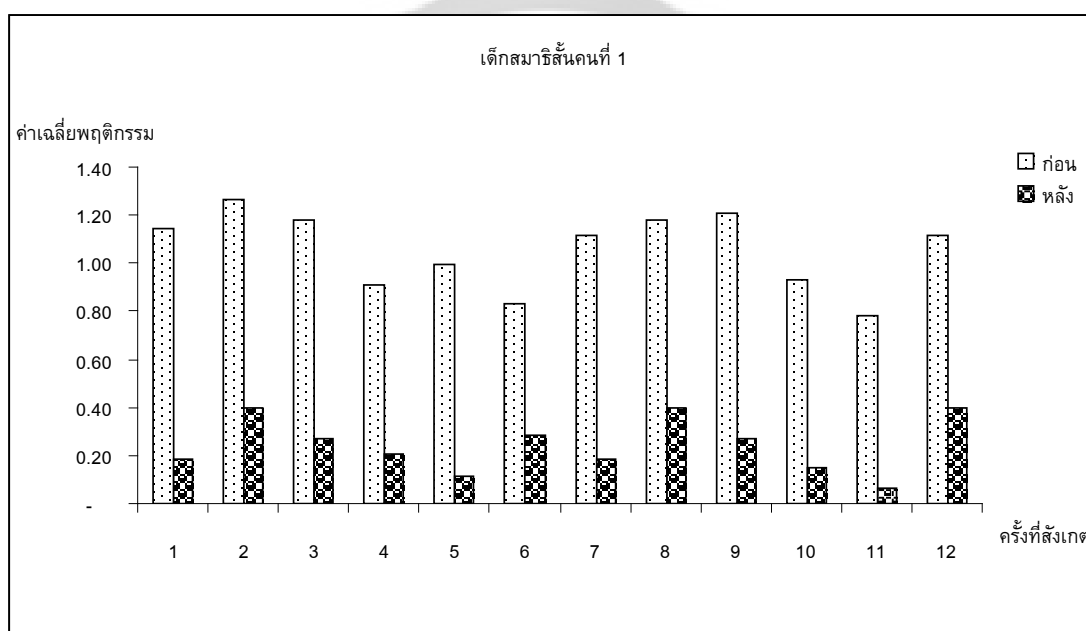
RAI (ก่อน) = 0.83

RAI (หลัง) = 0.87

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ เด็กสมาธิสั้นด้านต่างๆ	การ ทดลอง	$\bar{X}$	sd	z	sig
ปัญหาด้านพฤติกรรม	ก่อน	1.08	0.55	2.032	.042
	หลัง	0.38	0.16		
ด้านอาการชนมากผิดปกติ	ก่อน	1.50	0.35	2.032	.042
	หลัง	0.54	0.16		
ด้านอาการสมาธิบกพร่อง	ก่อน	1.59	0.59	2.032	.042
	หลัง	0.70	0.37		
ด้านดัชนีอาการชนมาก ผิดปกติ	ก่อน	1.46	0.43	2.023	.043
	หลัง	0.52	0.24		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 6 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านอาการชนมากผิดปกติ ด้านอาการสมาธิบกพร่อง และด้านดัชนีอาการชนมากผิดปกติ หลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ต่ำกว่าก่อนใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะ สามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง

3. เสนอกราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น เป็นรายบุคคลด้วยกราฟ (ผู้สอนเป็นผู้ประเมิน) ดังแสดงในรูปที่ 1 ถึง 5

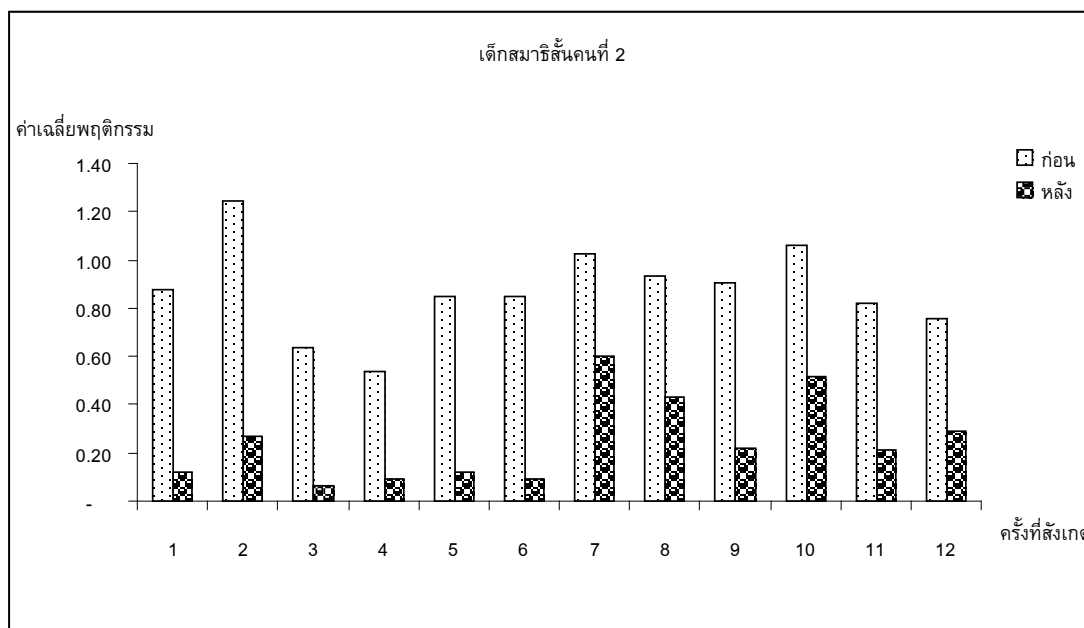

ภาพประกอบ 2 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 1 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลองด้วยกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพประกอบที่ 2 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 1 ซึ่งเป็นก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ สูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงมากในกิจกรรมที่ 11 กิจกรรม ร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์เส้นสี นักเรียนได้เรียนรู้การฝึกวินัยในตนเอง กิจกรรมที่ 5

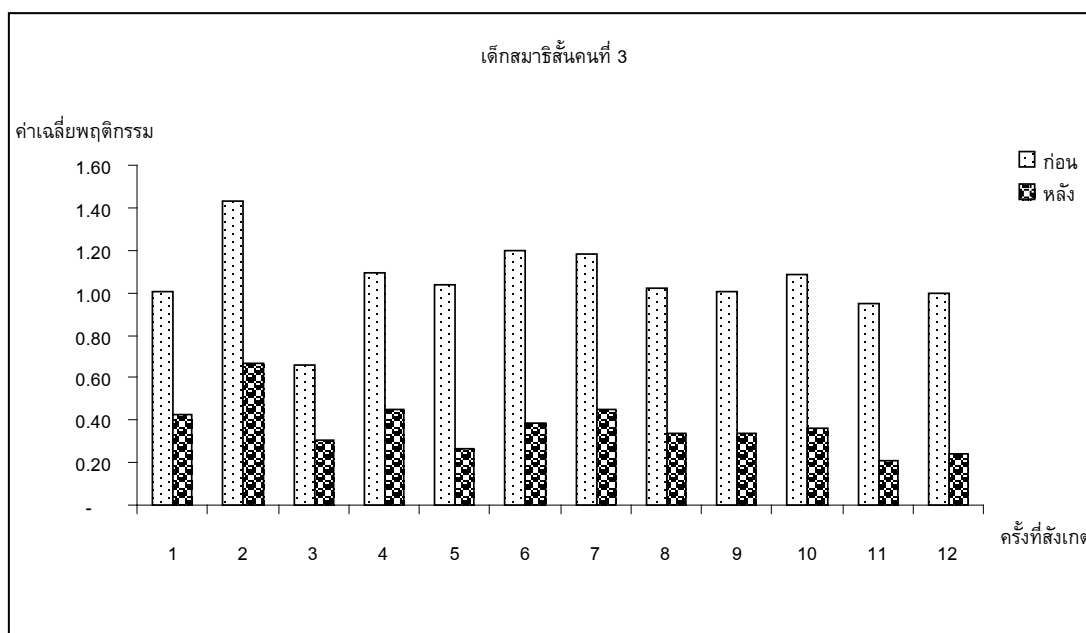
กิจกรรม สื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง นักเรียนได้รู้วิธีและเลือกวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ดี นักเรียนชอบทำกิจกรรมนี้

ภาพประกอบ 3 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 2 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง ด้วยกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพประกอบที่ 3 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 2 ซึ่งเป็นก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ สูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

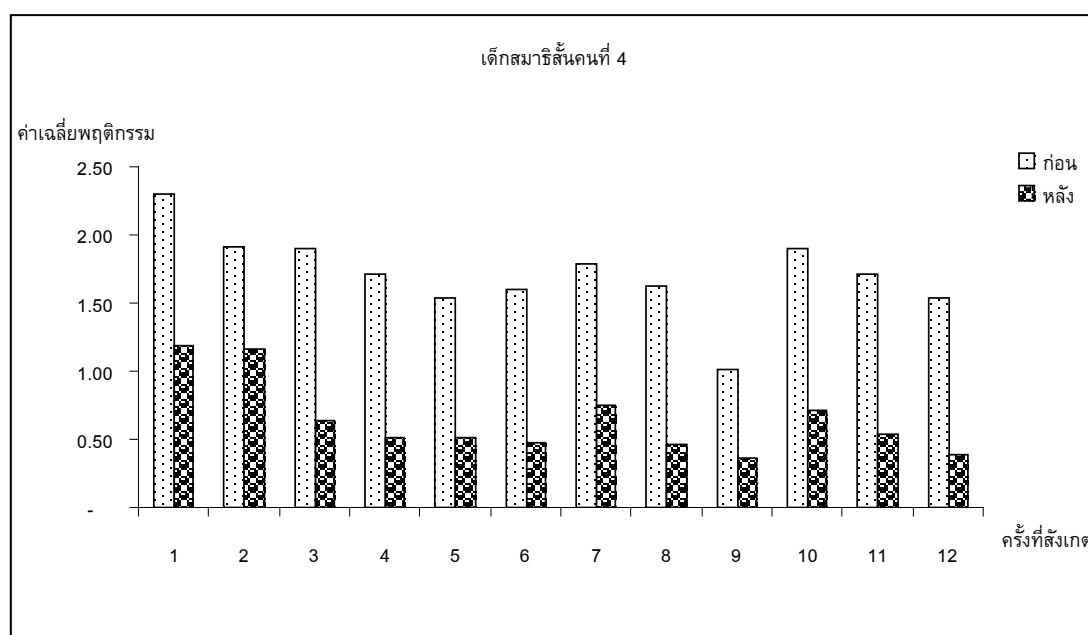
จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 2 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงมากในกิจกรรมที่ 3 กิจกรรม สัตว์ที่รัก นักเรียนได้มองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอารมณ์นี้ดีจัง นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญด้านอารมณ์ ผลดีและผลเสียของการแสดงอารมณ์ต่อผู้อื่น กิจกรรมที่ 6 กิจกรรม เพื่อนสนิทที่ฉันรัก นักเรียนได้ถ่ายทอดความรู้สึกผ่านกิจกรรม นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ดี นักเรียนชอบทำกิจกรรมนี้

ภาพประกอบ 4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 3 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง ด้วยกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพประกอบที่ 4 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 3 ซึ่งเป็นก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ สูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

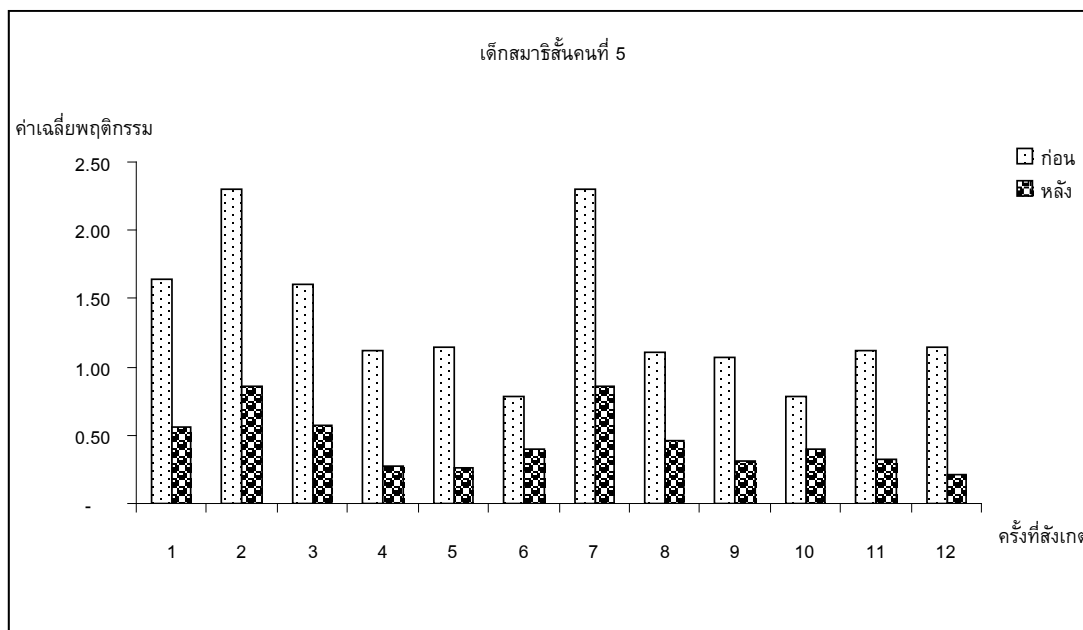
จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 3 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงมากในกิจกรรมที่ 11 กิจกรรม ร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์เส้นสี นักเรียนได้ฝึกระเบียบและวินัย นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ดี นักเรียนชอบทำกิจกรรมนี้

ภาพประกอบ 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 4 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง ด้วยกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพประกอบที่ 5 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 4 ซึ่งเป็นก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ สูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 4 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงมากในกิจกรรมที่ 9 กิจกรรม เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น นักเรียนได้สื่อความคิดที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง มองเห็นความสามารถในตนเอง นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ดี นักเรียนชอบทำกิจกรรมนี้

ภาพประกอบ 6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 5 ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง ด้วยกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ภาพประกอบที่ 6 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 5 ซึ่งเป็นก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ สูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

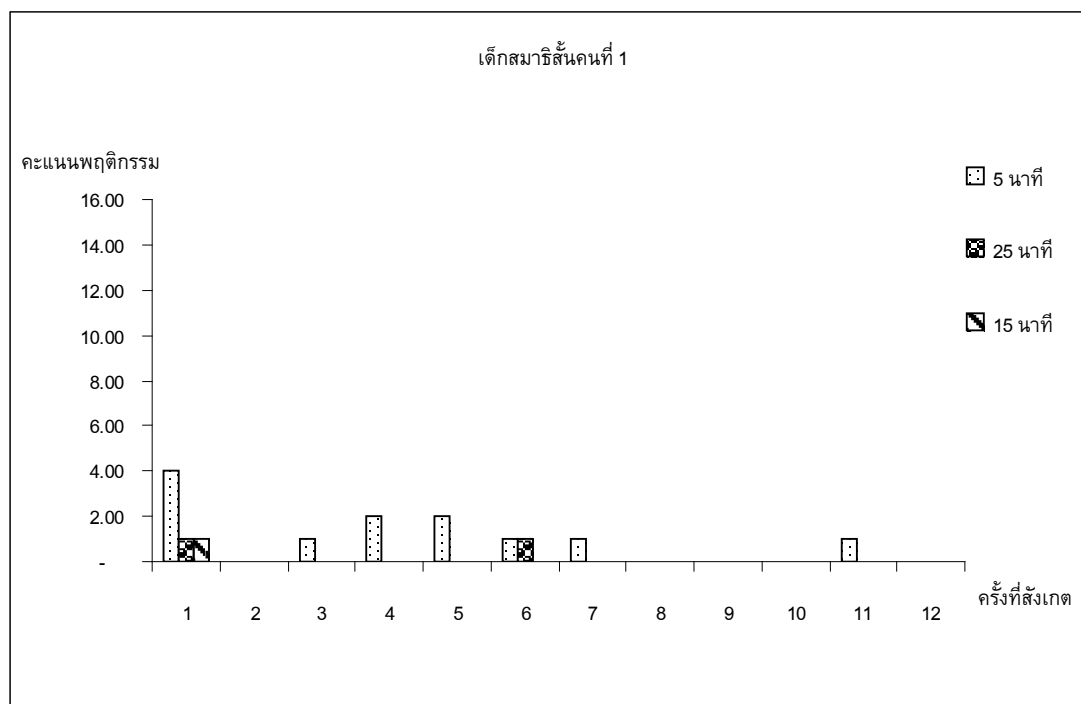
จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 5 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงมากในกิจกรรมที่ 12 กิจกรรม ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก นักเรียนได้ฝึกพัฒนาอารมณ์และจิตใจโดยวิธีสมาธิ จิตใจสงบ ไม่วอกแวกง่าย นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ดี นักเรียนชอบทำกิจกรรมนี้

4. เสนอตารางแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ระหว่างจัดกิจกรรม (ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน) ดังแสดงในตารางที่ 7 ถึง ตารางที่ 11

ตาราง 7 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 1 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	เด็กสมาธิสั้นคนที่ 1			
	5 นาที	25 นาที	15 นาที	รวมคะแนน
1	4	1	1	6
2	-	-	-	-
3	1	-	-	1
4	2	-	-	2
5	2	-	-	2
6	1	1	-	2
7	1	-	-	1
8	-	-	-	-
9	-	-	-	-
10	-	-	-	-
11	1	-	-	1
12	-	-	-	-

จากตารางที่ 7 ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 1 ในระยะ 5 นาทีแรก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมปรากฏในกิจกรรมที่ 1,3,4,5,6,7,11 ระยะ 25 นาทีต่อมามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงในกิจกรรมที่ 1 และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในกิจกรรมที่ 2,3,4,5,7,8,9,10,11,12 และเมื่อเหลือเวลา 15 นาทีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหรือไม่มีพฤติกรรมนั้นเลย คงมีเพียงกิจกรรมที่ 1 เท่านั้น

ภาพประกอบ 7 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 1 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 6 คะแนน สังเกตได้ว่าคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 5 นาทีแรกของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน และ 15 นาทีสุดท้ายของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนคนที่ 1 ลดลงตามลำดับ

กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนรองลงมา คือ กิจกรรมที่ 6 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2 คะแนน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 15 นาทีสุดท้าย เท่ากับ 0 คะแนน

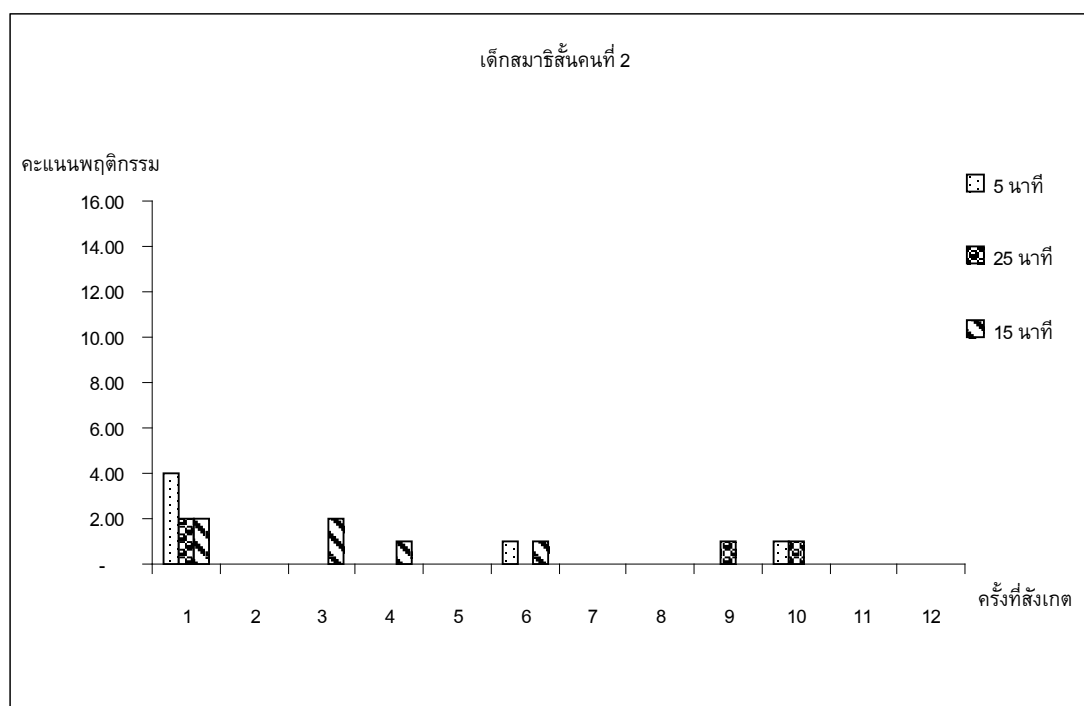
กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเฉพาะช่วง 5 นาทีแรก คือ กิจกรรมที่ 3 มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน กิจกรรมที่ 4 มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน กิจกรรมที่ 5 มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน กิจกรรมที่ 7 มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน และกิจกรรมที่ 11 มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 25 นาที ระหว่างทำกิจกรรม และ ช่วง 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม เท่ากับ 0 คะแนน

กิจกรรมที่ไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ กิจกรรมที่ 2,8,9,10 และกิจกรรมที่ 12 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0 คะแนน

ตาราง 8 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 2 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	เด็กสมาธิสั้นคนที่ 2			
	5 นาที	25 นาที	15 นาที	รวมคะแนน
1	4	2	2	8
2	-	-	-	-
3	-	-	2	2
4	-	-	1	1
5	-	-	-	-
6	1	-	1	2
7	-	-	-	-
8	-	-	-	-
9	-	1	-	1
10	1	1	-	2
11	-	-	-	-
12	-	-	-	-

จากตารางที่ 8 ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 2 ในระยะ 5 นาทีแรก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมปรากฏในกิจกรรมที่ 1,6,10 ระยะ 25 นาทีต่อมามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงในกิจกรรมที่ 1 และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในกิจกรรมที่ 2,3,4,5,7,8,11,12 และเมื่อเหลือเวลา 15 นาทีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหรือไม่มีพฤติกรรมนั้นเลย คงมีเพียงกิจกรรมที่ 1,3,4,6, เท่านั้น

ภาพประกอบ 8 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 2 ระหว่าง
จัดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 2 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 8 คะแนน สังเกตได้ว่าคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 5 นาทีแรกของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน และ 15 นาทีสุดท้ายของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนคนที่ 2 ลดลง

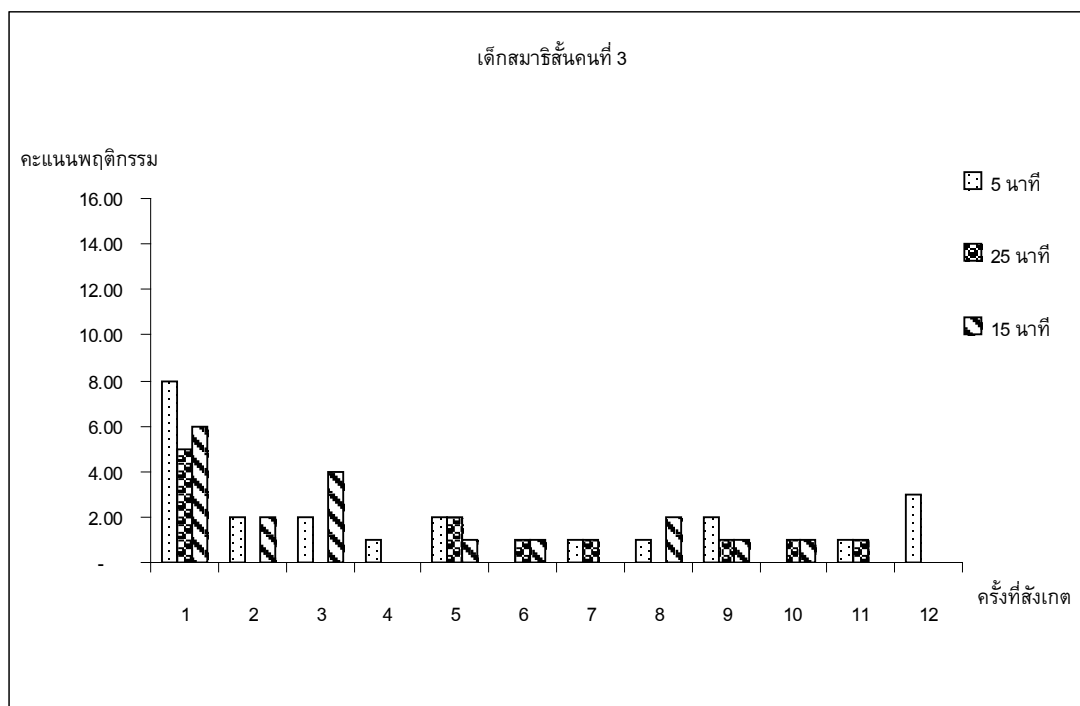
กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนรองลงมา คือ กิจกรรมที่ 3,6,10 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2 คะแนน กิจกรรมที่ 4 และกิจกรรมที่ 9 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ กิจกรรมที่ 2,8,9,10 และกิจกรรมที่ 12 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0 คะแนน

ตาราง 9 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 3 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	เด็กสมาธิสั้นคนที่ 3			
	5 นาที	25 นาที	15 นาที	รวมคะแนน
1	8	5	6	19
2	2	-	2	4
3	2	-	4	6
4	1	-	-	1
5	2	2	1	5
6	-	1	1	2
7	1	1	-	2
8	1	-	2	3
9	2	1	1	4
10	-	1	1	2
11	1	1	-	2
12	3	-	-	3

จากตาราง 9 ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 3 ในระยะ 5 นาทีแรก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมปรากฏในกิจกรรมที่ 1,2,3,4,5,7,8,9,11,12 ระยะ 25 นาทีต่อมา มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงในกิจกรรมที่ 1,9 และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในกิจกรรมที่ 2,3,4,8,12 และเมื่อเหลือเวลา 15 นาทีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหรือไม่มีพฤติกรรมนั้นเลยในกิจกรรมที่ 4,7,11,12

ภาพประกอบ 9 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 3 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 3 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 19 คะแนน สังเกตได้ว่าคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 5 นาทีแรกของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 8 คะแนน 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน และ 15 นาทีสุดท้ายของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 6 คะแนน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนคนที่ 3 ลดลง

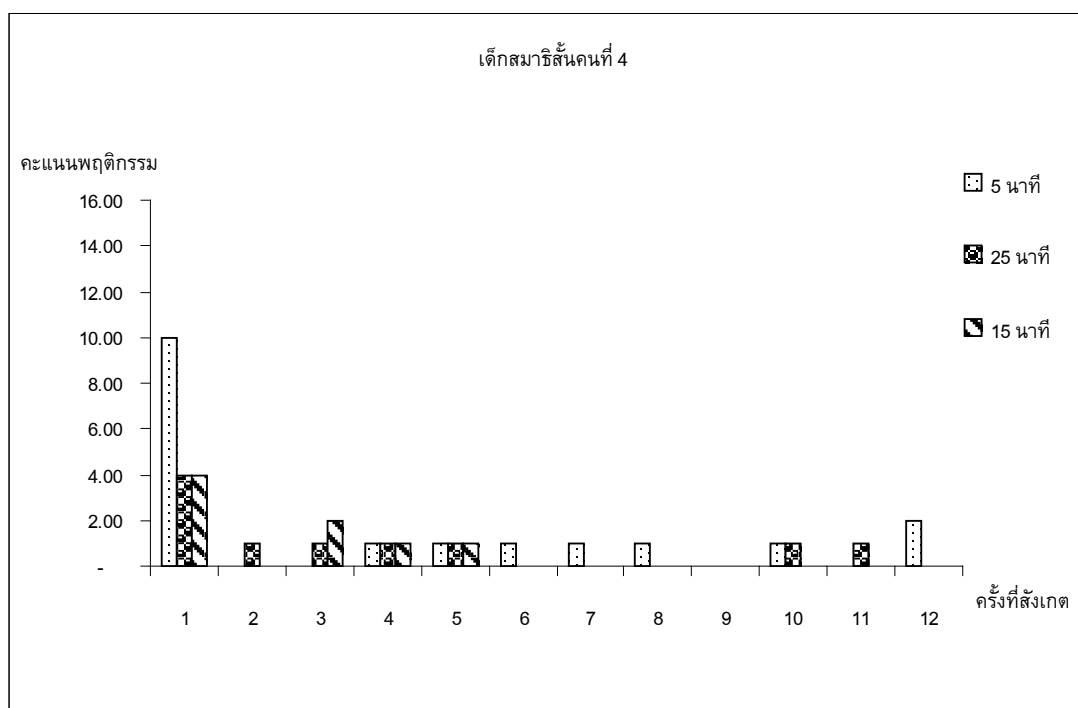
กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนรองลงมา คือ กิจกรรมที่ 3 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 6 คะแนน กิจกรรมที่ 5 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 5 คะแนน กิจกรรมที่ 2 และ กิจกรรมที่ 9 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 4 คะแนน กิจกรรมที่ 8 และกิจกรรมที่ 12 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 3 คะแนน กิจกรรมที่ 6, 7, 10 และกิจกรรมที่ 11 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 2 คะแนน

กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมน้อยที่สุด คือ กิจกรรมที่ 4 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 1 คะแนน

ตาราง 10 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 4 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	เด็กสมาธิสั้นคนที่ 4			
	5 นาที	25 นาที	15 นาที	รวมคะแนน
1	10	4	4	18
2	-	1	-	1
3	-	1	2	3
4	1	1	1	3
5	1	1	1	3
6	1	-	-	1
7	1	-	-	1
8	1	-	-	1
9	-	-	-	-
10	1	1	-	2
11	-	1	-	1
12	2	-	-	2

จากตารางที่ 10 ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 4 ในระยะ 5 นาทีแรก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมปรากฏในกิจกรรมที่ 1,4,5,6,7,8,10,12 ระยะ 25 นาทีต่อมา มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงในกิจกรรมที่ 1 และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในกิจกรรมที่ 6,7,8,9 และเมื่อเหลือเวลา 15 นาทีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหรือไม่มีพฤติกรรมนั้นเลยในกิจกรรมที่ 2,6,7,8,9,10,11,12

ภาพประกอบ 10 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 4 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 4 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 18 คะแนน สังเกตได้ว่าคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 5 นาทีแรกของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 10 คะแนน 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน และ 15 นาทีสุดท้ายของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนคนที่ 4 ลดลง

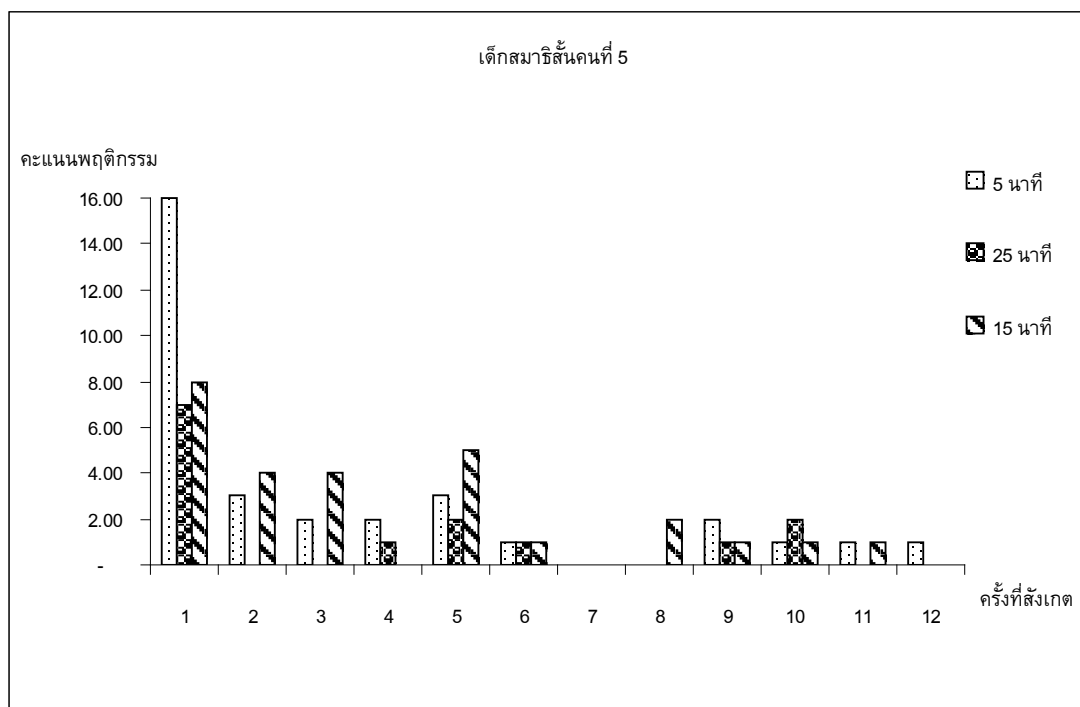
กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนรองลงมา คือ กิจกรรมที่ 3,4,5 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 3 คะแนน กิจกรรมที่ 10 และกิจกรรมที่ 12 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 2 คะแนน กิจกรรมที่ 2,6,7,8,11 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 1 คะแนน

กิจกรรมที่ไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ กิจกรรมที่ 9 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0 คะแนน

ตาราง 11 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 5 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	เด็กสมาธิสั้นคนที่ 5			รวมคะแนน
	5 นาที	25 นาที	15 นาที	
1	16	7	8	31
2	3	-	4	7
3	2	-	4	6
4	2	1	-	3
5	3	2	5	10
6	1	1	1	3
7	-	-	-	-
8	-	-	2	2
9	2	1	1	4
10	1	2	1	4
11	1	-	1	2
12	1	-	-	1

จากตารางที่ 11 ปรากฏว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 5 ในระยะ 5 นาทีแรก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมปรากฏในกิจกรรมที่ 1,2,3,4,5,6,9,10,11,12 ระยะ 25 นาที ต่อมา มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงในกิจกรรมที่ 1,4,5,9 และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในกิจกรรมที่ 2,3,7,8,11,12 และเมื่อเหลือเวลา 15 นาทีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหรือไม่มีพฤติกรรมนั้นเลยในกิจกรรมที่ 4,7,12

ภาพประกอบที่ 11 กราฟแสดงคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นคนที่ 5 ระหว่างจัดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จากกราฟพบว่านักเรียนคนที่ 5 มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ 1 คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 31 คะแนน สังเกตได้ว่าคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในช่วง 5 นาทีแรกของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 16 คะแนน 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 7 คะแนน และ 15 นาทีสุดท้ายของการทำกิจกรรม มีคะแนนเท่ากับ 8 คะแนน พฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนคนที่ 4 ลดลงจาก 5 นาทีแรก

กิจกรรมที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนรองลงมา คือ กิจกรรมที่ 10 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 10 คะแนน กิจกรรมที่ 2 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 7 คะแนน กิจกรรมที่ 3 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 6 คะแนน กิจกรรมที่ 9 และกิจกรรมที่ 10 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 4 คะแนน กิจกรรมที่ 4 และกิจกรรมที่ 6 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 3 คะแนน กิจกรรมที่ 8 และกิจกรรมที่ 11 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 2 คะแนน

กิจกรรมที่ไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คือ กิจกรรมที่ 7 มีคะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่ากับ 0 คะแนน

5. การแสดงผลงานนักเรียนทั้ง 8 คน เพื่อวิเคราะห์ผลการใช้กิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนสมารถสันที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 12 กิจกรรม (ดูในภาคผนวก ข ข้อ) เมื่อนำไปทดลองใช้พบว่ากิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กได้ระบายความรู้สึกที่คับข้องใจ เกิดความผ่อนคลาย มีระเบียบวินัยสามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น ภาควิชาใจในตนเองมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถแก้ปัญหาที่พบได้อย่างยืดหยุ่นโดยผ่านกิจกรรมศิลปะดังตัวอย่างที่นำเสนอต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 เรื่องแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

เป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูและนักเรียนแต่ละคนได้รู้จักกันมากขึ้น เข้าใจและเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ภาพประกอบ 12 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์
สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และพร้อมที่จะทำความรู้จักซึ่งกันและกัน จากที่ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 5 คนแนะนำตัวเองให้เพื่อนรู้จัก แต่ละคนแนะนำตนเองอย่างตั้งใจ นักเรียนบางคนเสียงเบา บางคนมีอาการเขินอายเกิดขึ้นเล็กน้อย

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมที่ไม่นิ่งเล็กน้อยขณะฟังเพื่อน มีอาการรอกแว่งง่าย เช่นเดียวกับ

นักเรียนคนที่ 2 ส่วนนักเรียนคนที่ 3 ค่อนข้างไม่นิ่งคือขยับตัวตลอดเวลาขณะฟังเพื่อน และมีพฤติกรรมขยับตัวมาขณะนักเรียนคนที่ 5 แนะนำตนเอง เพื่อแสดงตนว่ารู้จักนักเรียนคนที่ 5

นักเรียนคนที่ 4 มีอาการรอกแว่งเล็กน้อยเมื่อเห็นเพื่อนคนที่ 3 ขยับตัวไปมา ไม่นิ่งหัวเราะเพื่อนเมื่อนักเรียนคนที่ 3 หน้าตาตลก

นักเรียนคนที่ 5 ค่อนข้างวอกแวกง่ายและขยับตัวอยู่ตลอดเวลาขณะที่ฟังเพื่อน

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติการกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนคนที่ 1 มีความตั้งใจมากในการทำงาน และมีสมาธิต่อการทำงานอย่างเห็นได้ชัดเจน ไม่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแสดงออกมาให้เห็น ทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะอย่างตั้งใจและมีสมาธิ ไม่วอกแวก และทำงานจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 3 ขณะปฏิบัติการกิจกรรมนักเรียนวอกแวกเล็กน้อยสังเกตได้จากการที่นักเรียนมองเพื่อนระหว่างที่เพื่อนทำกิจกรรมศิลปะ และขณะที่ตนเองทำงานอยู่ก็ทำเสียงรบกวนเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สนใจตนเองจึงทำงานต่อ

นักเรียนคนที่ 4 ตั้งใจทำงาน ค่อนข้างใช้เวลาในการคิดที่จะวาดภาพออกมาแต่ละภาพเหมือนขาดความมั่นใจที่จะวาดภาพออกมาแต่ก็พยายามทำงานจนสำเร็จ

นักเรียนคนที่ 5 ขณะปฏิบัติการกิจกรรมศิลปะนักเรียนวาดด้วยความรวดเร็วอย่างไม่ลังเลสมาธิยังไม่นิ่ง มีพฤติกรรมที่วอกแวกง่าย และต้องการทำงานให้เสร็จไวๆ เมื่อทำงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดก็จะลุกไปมาในบริเวณที่นักเรียนปฏิบัติงาน

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้พูดนำเสนอผลงานให้เพื่อนฟัง นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 4 ฟังอย่างตั้งใจ ส่วนนักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 5 มีพฤติกรรมไม่นิ่งเล็กน้อย เล่นและเฝ้าหยอกกัน เมื่อครูตักเตือนให้ตั้งใจฟังเพื่อนพฤติกรรมนั้นก็หยุดลง

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติการกิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

1. นักเรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง
3. นักเรียนได้ฝึกสมาธิจากการปฏิบัติงานศิลปะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่ตั้งใจในการทำงาน
4. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและชื่นชมในผลงานของผู้อื่น

ลำดับ	เนื้อหา
1	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
2	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
3	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
4	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
5	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
6	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
7	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
8	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
9	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
10	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง

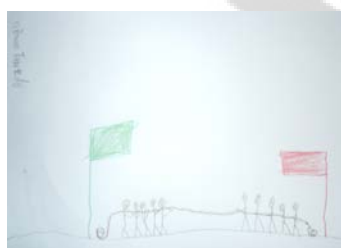
ภาพประกอบ 13 ใบงานกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

ภาพประกอบ 14 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 15 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 15 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 16 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 17 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 18 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 19 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 21 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 22 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 23 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 24 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 25 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 26 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

ภาพประกอบ 27 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

ภาพประกอบ 28 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์

เป็นกิจกรรมที่ฝึกนักเรียนให้มีวินัยในการควบคุมตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

ภาพประกอบ 29 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 2 สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์ พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถปฏิบัติตามกติกาการปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้เป็นอย่างดี นักเรียนพยายามควบคุมตนเองให้เป็นไปตามระเบียบข้อตกลงของการทำกิจกรรมในครั้งนี้ และปฏิบัติงานด้วยความสนุกสนานบนพื้นฐานข้อตกลงร่วมกัน

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมการตั้งใจฟังเป็นอย่างดี ฟังอย่างใจจดจ่อ มีสมาธิไม่วอกแวก

นักเรียนคนที่ 2 นั่งนิ่งตั้งใจฟังอย่างดี

นักเรียนคนที่ 3 ค่อนข้างไม่นิ่ง ขยับตัวไปมาขณะนั่งฟัง วอกแวกง่าย

นักเรียนคนที่ 4 ตั้งใจฟัง และไม่สนใจเมื่อถูกรบกวนจากนักเรียนคนที่ 5 ที่นั่งด้านข้าง

นักเรียนคนที่ 5 ขณะฟัง ขยับตัวไปมา นั่งหมุนตัวไปมาบ้าง วอกแวกง่ายและก่อกวนเพื่อนที่นั่งด้านข้างคือนักเรียนคนที่ 4

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนเลือกกระดาษโปสเตอร์สีแดงในการทำงานชิ้นนี้ และเลือกสีชอล์คในการทำงาน นักเรียนหยิบสีชอล์คหลากหลายสีวาดเส้นอิสระอย่างรวดเร็วสังเกตจากใบหน้าและท่าทางนักเรียนทำงานชิ้นนี้อาจมีเป้าหมาย สุดท้ายนักเรียนหยิบสีชอล์คสีด้ามวาดเป็นจุดๆ ล้อมรอบเส้นที่เหมือนเป็นแนววงกลมด้านนอกล้อมรอบเส้นอิสระมากมายที่อยู่ภายในวงกลมนั้น นักเรียนมีความตั้งใจมากในการทำงาน และมีสมาธิต่อการทำงานอย่างเห็นได้ชัดเจน ไม่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแสดงออกมาให้เห็น ทำงานได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนเลือกกระดาษสีฟ้าในการสร้างสรรค์เส้นสี นักเรียนเลือกใช้สีชอล์คในการปฏิบัติงาน เส้นต่างๆที่นักเรียนวาดในจำนวนเส้นที่หลากหลายแต่สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยสังเกตนั่นคือเส้นที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์ต่างๆเช่นเครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ เครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีตัวอักษรภาษาอังกฤษ ที่เห็นได้ชัดคือ ตัวพี ซึ่งเป็นตัวอักษรตัวแรกของชื่อเล่นนักเรียน นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะอย่างตั้งใจและมีสมาธิ ไม่วอกแวก และทำงานจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 3 เลือกกระดาษสีดำ เพราะนักเรียนชอบสีดำ จากการสอบถามของผู้วิจัยจึงได้ข้อมูลว่าเหตุที่นักเรียนชอบสีดำเพราะมันดูลึกๆ น่าค้นหา ซึ่งคล้ายกับลักษณะนิสัยของเด็กที่ถ้าไม่สนิทกับใครนักเรียนก็จะดูไม่เปิดเผยความรู้สึกหรือตัวตนที่แท้จริงออกมา ซึ่งนักเรียนจะดูมีพฤติกรรมที่นิ่งเงียบกับบุคคลที่นักเรียนไม่สนิทแต่จริงแล้วนักเรียนเป็นคนสนุกสนาน และมักคิดอะไรแปลกๆไม่เหมือนเด็กคนอื่น ๆ นักเรียนเลือกใช้สีชอล์คทั้งภาพและสังเกตเห็นว่าสีที่นักเรียนเลือกนั้นจะเป็นสีที่ติดกับกระดาษสีดำ เช่น สีเหลือง สีขาว สีแดง และเน้นสีแดงให้ชัดเจนขึ้นด้วยการวาดทับเส้นต่างๆ และวาดด้วยเส้นที่มีขนาดใหญ่กว่าเส้นอื่นๆ นักเรียนรู้สึกสนุกกับการได้ละเลงเส้นและสีอย่างอิสระแต่มีความหมายซ่อนอยู่ นักเรียนมีสมาธิในการปฏิบัติกิจกรรมนี้มากๆ สังเกตจากความตั้งใจ และทำงานจนครบตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนเลือกกระดาษสีฟ้าเพราะชอบ นักเรียนใช้สีเมจิกสีเหลืองวาดเส้นต่างบนกระดาษ ซึ่งสีเมจิกสีเหลืองและกระดาษสีฟ้าดูกลมกลืนกัน เส้นต่างๆที่ปรากฏในชิ้นงานส่วนใหญ่แสดงให้เห็นเป็นรูปร่างเรขาคณิต เช่น รูปกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม เป็นต้น นักเรียนตั้งใจทำงาน เมื่อวาดเสร็จนักเรียนจะเรียกครูทันทีเหมือนกับว่าต้องการให้ครูสนใจ นักเรียนพยายามทำงานจนสำเร็จ

นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนเลือกกระดาษสีเหลือง เพราะให้เหตุผลว่าชอบและชอบมาตั้งแต่สมัยอนุบาลแล้วตอนนี้ก็ยังชอบอยู่ นักเรียนใช้สีเมจิกหลากสีในการวาดเส้นลักษณะต่างๆขณะปฏิบัติกิจกรรมศิลปะนักเรียนวาดด้วยความรวดเร็วอย่างไม่ลังเล มีสมาธิในการทำงานชิ้นนี้และทำงานจนครบตามกำหนดเวลา

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้พูดนำเสนอผลงานให้เพื่อนฟัง นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 4 ฟังอย่างตั้งใจและนั่งนิ่งไม่ยุกยิก ส่วนนักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 5 มีพฤติกรรมไม่นั่งเล็กน้อย เล่นกัน โดยเฉพาะนักเรียนคนที่ 5 มักเริ่มก่อน

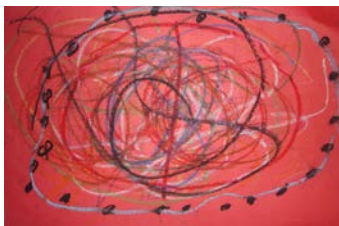
ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์

1. นักเรียนควบคุมตนเองได้เมื่อมีกฎกติกาหรือข้อตกลงที่ชัดเจน
2. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

3. นักเรียนได้ฝึกสมาธิจากการปฏิบัติงานศิลปะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่
ตั้งใจในการทำงาน

4. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและชื่นชมในผลงานของผู้อื่น

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 2 สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์

ภาพประกอบ 30 ผลงานนักเรียนคนที่1

ภาพประกอบ 31 ผลงานนักเรียนคน 2

ภาพประกอบ 32 ผลงานนักเรียนคนที่3

ภาพประกอบ 33 ผลงานนักเรียนคนที่4

ภาพประกอบ 34 ผลงานนักเรียนคนที่5

กิจกรรมที่ 3 เรื่อง สัตว์ที่รัก

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ในการปฏิบัติกิจกรรม เมื่อนักเรียนนำเสนอภาพผลงานของตนเองแล้วนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและได้รับคำชื่นชมจากเพื่อน และในทางเดียวกันนักเรียนก็ฝึกเป็นผู้ให้คำชมเช่นกันรวมทั้งนักเรียนต้องเลือกผลงานที่ตนชอบที่ไม่ใช่ผลงานของตนเองนั้นเป็นการฝึกการเห็นคุณค่าในตัวเองและผู้อื่น

ภาพประกอบ 35 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 สัตว์ที่รัก

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 3 สัตว์ที่รัก พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนพยายามควบคุมตนเองให้เป็นไปตามระเบียบข้อตกลง ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนานบนพื้นฐานข้อตกลงร่วมกัน และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมการตั้งใจฟัง แต่มีนั่งและขยับตัวเล็กน้อย

นักเรียนคนที่ 2 นั่งตั้งใจฟังอย่างดี

นักเรียนคนที่ 3 ก่อนข้างไม่นั่ง ส่งเสียงรบกวนโดยการพูดแทรก ขณะผู้วิจัยอธิบายกิจกรรม ผู้วิจัยจึงตักเตือนโดยการบอกให้รู้จักการรอคอย รอให้พูดจบก่อนแล้วจึงซักถาม ขยับตัวไปมาขณะนั่งฟัง วอกแวกง่าย

นักเรียนคนที่ 4 ตั้งใจฟัง ด้วยดี

นักเรียนคนที่ 5 ขณะฟัง ขยับตัวไปมา นั่งหมุนตัวไปมาบ้าง วอกแวกง่าย

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติการกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 คนเดินเป็นวงกลมและตะโกนชื่อสัตว์ต่างๆที่นักเรียนรู้จักและสัตว์ที่นักเรียนชอบออกมา จากนั้นให้นักเรียนรวบรวมชื่อสัตว์ที่ตนเองได้ยินขณะที่เพื่อนตะโกน และให้นักเรียนเลือกสัตว์คนละหนึ่งชนิด เพื่อปฏิบัติการวาดภาพ

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนเลือกวาดกิ้งกือสีน้ำตาลเพราะเป็นสัตว์ที่นักเรียนชอบและสนใจมาก นักเรียนใช้ดินสอร่างภาพก่อน นักเรียนร่างภาพกิ้งกือสีน้ำตาลใหญ่เต็มกลางหน้ากระดาษและเลือกใช้สีชอล์คในการระบายสี พฤติกรรมขณะปฏิบัติการกิจกรรมนักเรียนให้ความสนใจในการทำงานอย่างมีสมาธิ และตั้งใจในการปฏิบัติงาน เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จก่อน นักเรียนนั่งรอเพื่อนโดยไม่รบกวนใคร

นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนวาดภาพแมงมุมสองตัวอยู่บริเวณกึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยใช้ดินสอในการร่างภาพก่อนและใช้สีเมจิกวาดทับเส้นดินสอ ระบายด้วยสีเมจิก มีการใช้สีที่ตัดกันระบาย คือระบายตัวสีดำลายสีเหลือง แมงมุมตัวที่สองมีขนาดเล็กกว่า ระบายด้วยสีดำลายระบายสองสีคือสีส้มและสีน้ำตาล นักเรียนปฏิบัติการกิจกรรมศิลปะอย่างตั้งใจและมีสมาธิ ไม่วอกแวก และทำงานจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนวาดแมงดา โดยใช้สีเมจิกทั้งวาดและระบาย วาดภาพบริเวณกึ่งกลางหน้ากระดาษ วาดสองตัวโดยมีขนาดไม่เท่ากัน นักเรียนมีสมาธิในการปฏิบัติการกิจกรรมนี้มาก ๆ สังเกตจากความตั้งใจ และทำงานจนครบตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนวาดปลา ใช้ดินสอร่างภาพก่อนและนำสีเมจิกสีเหลืองวาดทับบริเวณดินสอและระบายน้ำด้วยสีเมจิกสีเหลืองเหมือนเดิม นักเรียนพยายามทำงานจนสำเร็จเมื่อทำงานเสร็จก่อนนักเรียนมีพฤติกรรมก่อกวนเพื่อนเล็กน้อยด้วยการแกล้งหยิบสีของเพื่อนไปพอเพื่อนรู้ตัวก็คืนให้

นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนวาดปลาฉลามหัวค้อนเพราะเป็นสัตว์ที่นักเรียนชอบและให้ความสนใจมากกว่าฉลามแบบอื่น เนื่องจากนักเรียนเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าที่ชอบเพราะมันแปลกดีไม่เหมือนตัวอื่นๆ นักเรียนวาดด้วยดินสอก่อนนำสีเมจิกวาดทับเส้นดินสอ ส่วนปลาตัวเล็กตัวน้อยนั้นนักเรียนวาดด้วยสีเมจิกทันที นักเรียนมีสมาธิในการทำงานชิ้นนี้และทำงานจนครบตามกำหนดเวลา

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้พูดนำเสนอผลงานให้เพื่อนฟัง นักเรียนคนที่ 1 ตั้งใจฟังเพื่อนทุกคนนำเสนอผลงาน นักเรียนคนที่ 2 จะรอให้เพื่อนนำเสนอผลงานไปก่อน เมื่อเพื่อนเริ่มนำเสนอแล้วตนเองจึงนำเสนอต่อ ยังมีอาการพูดเสียงเบาอยู่บ้างเล็กน้อย เล่าพูดยังมีอาการประหม่าอยู่เล็กน้อย นักเรียนคนที่ 4 ฟังไป ยุกยิกไป แต่เมื่อผู้วิจัยเรียกชื่อก็หยุดเหมือนต้องการให้ผู้วิจัยสนใจ ส่วนนักเรียนคนที่ 5 มีพฤติกรรมไม่นั่งเล็กน้อย แสดงอาการไม่พอใจออกมาเมื่อนักเรียนคนที่ 4 เรียกความสนใจจากครู

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 สัตว์ที่รัก

1. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นสังเกตจากที่นักเรียนต้องเลือกผลงานภาพวาดที่นักเรียนชอบแต่ต้องเป็นผลงานของเพื่อนไม่ใช่ผลงานของตนเอง
 2. นักเรียนควบคุมตนเองได้เมื่อมีกฎกติกาหรือข้อตกลงที่ชัดเจน
 3. นักเรียนได้ฝึกสมาธิจากการปฏิบัติงานศิลปะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่ตั้งใจในการทำงาน
 4. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและชื่นชมในผลงานของผู้อื่น
- ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 3 สัตว์ที่รัก

ภาพประกอบ 36 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 37 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 38 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 39 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 40 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 4 เรื่อง อารมณ์นี้ดีจัง

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ผลดีและผลเสียของอารมณ์ที่มีต่อตนเองและบุคคลรอบตัว เรียนรู้การควบคุมตนเองการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ นักเรียนสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ดี

ภาพประกอบ 41 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 4 อารมณ์นี้ดีจัง

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 4 อารมณ์นี้ ดีจัง พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนเข้าใจกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว บุคคลรอบตัว รวมทั้งเกิดจากตัวของนักเรียนเอง นักเรียนเข้าใจผลดี ผลเสียที่ตามมาของอารมณ์ถ้าไม่รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมการตั้งใจฟัง มีเล็กน้อยที่แสดงพฤติกรรมอยากให้ผู้วิจัยสนใจโดยการทำเสียงประหลาด เมื่อผู้วิจัยหันไปสบตาด้วยและเรียกชื่อ นักเรียนจึงหยุดพฤติกรรมดังกล่าว

นักเรียนคนที่ 2 ตั้งใจฟังอย่างดีมาก สนใจและร่วมกิจกรรมดีมาก

นักเรียนคนที่ 3 ค่อนข้างไม่นิ่ง ขยับตัวไปมาขณะนั่งฟัง

นักเรียนคนที่ 4 ตั้งใจฟัง ด้วยสีหน้าไม่ยิ้มแย้ม หน้าบึ้ง แต่ไม่รบกวนผู้อื่น

นักเรียนคนที่ 5 ขณะฟัง ขยับตัวไปมา ไม่นิ่ง ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม

ศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 แสดงอารมณ์ต่างๆผ่านใบหน้า และให้หันไปหาเพื่อนเพื่อดูใบหน้าแต่ละคนเมื่อแสดงอารมณ์ออกมาว่าเป็นอย่างไร และเรียนรู้วิธีการวาดภาพแสดงอารมณ์ต่างๆผ่านใบหน้า

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนตั้งใจปฏิบัติกรวาดภาพ อย่างมีสมาธิ ไม่สนใจใคร เมื่อนักเรียนวาดใบหน้าที่แสดงอารมณ์แบบต่างๆ แล้วนักเรียนเลือกระบายสีบนใบหน้าที่ตนเองชอบ นักเรียนคนที่ 1 ระบายสีใบหน้าที่แสดงอารมณ์โกรธ ผู้วิจัยถามว่าทำไมถึงเลือกอารมณ์โกรธ จึงได้คำตอบว่า เพราะผมไม่ค่อยโกรธเพื่อน ผมก็เลยเลือกภาพนี้จะได้ไว้ดูว่าเวลาเราโกรธหน้าตาเราจะดูไม่ได้

นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนตั้งใจวาดภาพใบหน้าที่แสดงอารมณ์แบบต่างๆ จะสังเกตเห็นว่าใบหน้าที่แสดงอารมณ์ดีใจของนักเรียนคนที่ 2 มีขนาดใหญ่ที่สุด นั้นแสดงว่านักเรียนชอบอารมณ์ดีใจมากกว่าอารมณ์อื่นๆ และนักเรียนเลือกระบายสีใบหน้าที่แสดงอารมณ์ดีใจเมื่อผู้วิจัยถาม นักเรียนบอกว่าชอบอารมณ์ดีใจมากกว่าอารมณ์อื่นๆ ไม่ชอบอารมณ์โกรธ โดยเฉพาะเวลาแม่โกรธไม่ชอบเลย เพราะแม่ชอบทำหน้า หน้ากลัว นักเรียนทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนวาดใบหน้าที่แสดงอารมณ์ต่างๆ มีขนาดที่ใหญ่มากๆ และนักเรียนเลือกระบายสีใบหน้าที่แสดงอารมณ์โกรธด้วยสีชอล์คสีแดงเข้ม แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ที่โกรธจริงๆ เมื่อผู้วิจัยถามว่าทำไมถึงชอบอารมณ์โกรธ คำตอบที่ได้ คือ ก็ผมชอบ หน้ามันดูน่าเกลียดดี นักเรียนยิ้มแล้วหัวเราะหลังจากตอบคำถามเหมือนต้องการให้ครูสนใจ เพราะจริงๆ แล้วนักเรียนเป็นคนค่อนข้างขี้เล่นแต่จะเป็นเฉพาะกับคนที่นักเรียนสนิทและค่อนข้างไวใจ และมักมีรอยยิ้มเสมอ โดยเฉพาะเมื่อผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักเรียนคนที่ 4 จนคุ้นเคยกันนักเรียนก็จะเล่าถึงสิ่งที่ตนคิดให้ฟัง ซึ่งนักเรียนจะมีความคิดแบบแปลกๆ ไปจากเด็กทั่วไป

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนวาดอย่างช้าๆ เมื่อวาดเสร็จแล้วแต่ยังไม่ได้เลือกใบหน้าที่ตนชอบเพื่อมาระบายสี นักเรียนคนที่ 4 ก็เรียกผู้วิจัย บอกกับผู้วิจัยว่าวาดเสร็จแล้วเพื่อให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจ เมื่อผู้วิจัยแนะนำให้เลือกใบหน้าที่นักเรียนชอบพร้อมระบายสี นักเรียนหยิบสีชอล์คสีแดงระบายใบหน้าที่แสดงอารมณ์ดีใจ เมื่อผู้วิจัยซักถามจึงได้คำตอบว่า ผมชอบ มันดี

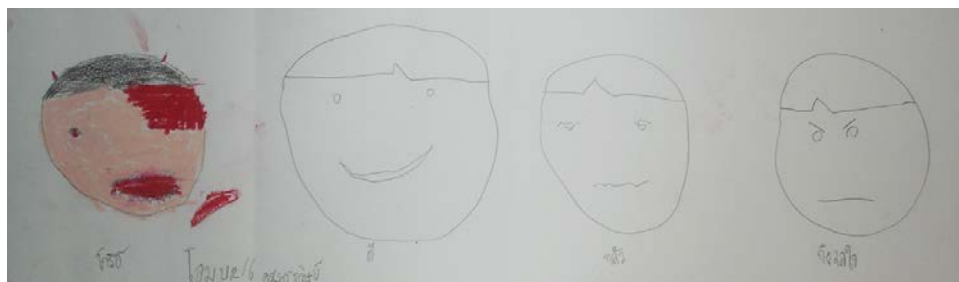
นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนวาดภาพถ่ายทอดอารมณ์ได้ดี นักเรียนถ่ายทอดการวาดเป็นในแบบของนักเรียน นักเรียนใช้ดินสอระบายใบหน้าที่ตนชอบโดยระบายด้วยความรวดเร็วเพื่อให้งานเสร็จในเวลาต่อมานักเรียนเริ่มไม่นั่ง ขยับตัวไปมาระหว่างแรงาใบหน้า

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้พูดนำเสนอผลงานให้เพื่อนฟัง นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 5 ยกมือพร้อมกันเพื่อนำเสนอผลงานก่อนแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการเป็นผู้นำ และการกล้าแสดงออกของนักเรียนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นจากเดิม และนักเรียนก็ตกลงกันเพื่อจัดลำดับการนำเสนอาน โดยเริ่มจากนักเรียนคนที่ 3 ก่อนเพราะขอเพื่อน จากนั้นคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนคนที่ 2 และ 4 ยังมีภาวะของการขาดความเป็นผู้นำอยู่ ไม่มั่นใจในตนเองว่าตนเองสามารถทำได้และก็นำเสนอานให้เพื่อนฟัง นักเรียนทั้ง 5 คนบอกเหตุผลว่าทำไมถึงเลือกอารมณ์นี้ให้เพื่อนฟัง ครูสรุปเกี่ยวกับเรื่องอารมณ์และสอนนักเรียนเกี่ยวกับการควบคุมตนเองเมื่อเกิดภาวะอารมณ์ด้านไม่ดี นักเรียนทุกคนฟังอย่างตั้งใจ ผลที่นักเรียนได้รับการจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 4 อารมณ์นี้ ดีจัง

1. นักเรียนเห็นผลดีและผลเสียของอารมณ์แต่ละแบบ
2. นักเรียนเรียนรู้วิธีการควบคุมตนเองจากอารมณ์ที่เกิดขึ้น

3. นักเรียนทั้ง 5 คนเลือกที่จะแสดงอารมณ์ด้านดีออกมา
4. นักเรียนได้ฝึกสมาธิจากการปฏิบัติงานศิลปะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่ตั้งใจในการทำงาน

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 3 อารมณ์นี้ ดีจัง

ภาพประกอบ 42 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 43 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 44 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 45 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 46 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 5 เรื่อง สื่อสารดี มีชัยไปกว่าครึ่ง

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ ทำท่าทางประกอบ ทั้งการสื่อสารทางบวกที่พูดด้วยน้ำเสียงอันไพเราะ นุ่มนวล การสื่อสารแบบทางลบ ที่พูดด้วยการตะโกนใส่หน้าเพื่อน พูดด้วยเสียงที่ดัง

ภาพประกอบ 47 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 5 สื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 5 สื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนเข้าใจวิธีการสื่อสารที่ดีควรสื่อสารอย่างไร สื่อสารแบบไหนเหมาะสม และสื่อสารแบบไหนที่ใครๆก็ไม่ชอบ

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ครูสนใจ ตั้งใจฟังแต่มองไปทางอื่น มองดูสิ่งต่างๆรอบตัว ด้วยต้องการให้ครูเรียก เมื่อครูเรียกความสนใจก็กลับมา เมื่อถึงเวลาแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนหัวเราะเพราะความตลก แต่เมื่อถึงเวลาแสดงจริงนักเรียนแสดงได้ดีมากสังเกตจากสีหน้าและท่าทางที่สมจริง

นักเรียนคนที่ 2 ตั้งใจแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนแสดงบทบาทการสื่อสารทั้งดีและไม่ดีอย่างตั้งใจ

นักเรียนคนที่ 3 ขยับตัวไปมาขณะนั่งฟัง วอกแวกง่าย เมื่อถึงคราวแสดง นักเรียนแสดงเต็มที่

นักเรียนคนที่ 4 หน้าบึ้ง หน้าเฉยๆ เวลานั่งฟัง เมื่อครูทักจึงยิ้มออกมาและมีท่าทางอายๆ แต่ไม่รบกวนผู้อื่น แสดงบทบาทสมมติเหมือนกัน แต่ไม่เต็มที่ สังเกตจากท่าทางที่ดูเหนื่อยๆ ซ้ำๆ แต่พอให้สื่อสารแบบไม่ดี นักเรียนก็เริ่มสนุก ที่ได้ตะโกนพูดใส่เพื่อน

นักเรียนคนที่ 5 ขณะฟัง ขยับตัวไปมา ไม่นิ่ง ส่งเสียงรบกวนนักเรียนคนอื่นๆ เมื่อครูเรียกเป็นการเตือนจึงหยุด เมื่อแสดงบทบาทสมมติแสดงได้ดี

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 ปฏิบัติการวาดภาพถ่ายทอดการสื่อสารทั้งสองแบบ ลงบนกระดาษ และเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองว่านักเรียนชอบการสื่อสารแบบไหน เพราะเหตุใด

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนตั้งใจปฏิบัติกรวาดภาพ อย่างมีสมาธิ ไม่สนใจใคร เมื่อนักเรียนวาดเสร็จนักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการสื่อสารว่า นักเรียนชอบการสื่อสารแบบดี ๆ เพราะน้ำเสียงดูน่าฟังกว่าการสื่อสารแบบไม่ดี แก้วอาจจะแตกได้ถ้าพูดแบบตะโกนใส่กัน

นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนตั้งใจวาดภาพการสื่อสารมาก โดยเฉพาะการสื่อสารแบบที่ 2 ที่พูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล ไพเราะ หน้าตาก็จะยิ้มแย้มแจ่มใส สังเกตจากภาพนักเรียนวาดใบหน้าที่สองด้วยขนาดใหญ่ หน้ายิ้ม นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองว่าชอบการสื่อสารแบบที่สอง นักเรียนพูดถึงแม่ เวลาแม่พูดด้วยน้ำเสียงที่ไม่ดี ต่อว่านักเรียนคนที่สองนักเรียนรู้สึกไม่ชอบ

นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนวาดใบหน้าที่แสดงการสื่อสารทั้งสองแบบ นักเรียนใช้เส้นวาดภาพแบบง่าย ๆ ส่วนภาพที่สองการสื่อสารที่เหมาะสมภาพที่นักเรียนวาด ดูอารมณ์ดี ชื่นเล่น เหมือนตัวของนักเรียน นักเรียนแสดงความรู้สึกว่าชอบการสื่อสารที่ดี และจะสื่อสารกับเพื่อนด้วยน้ำเสียงที่ดี

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนวาดการสื่อสารและเขียนแสดงความรู้สึกว่าชอบการสื่อสารแบบที่ 2 เพราะว่ามันดี เมื่อวาดเสร็จนักเรียนก็เรียกผู้วิจัยทันที คือแสดงความต้องการที่ให้ผู้วิจัยสนใจ

นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนวาดการสื่อสารทั้งสองแบบ นักเรียนชอบการสื่อสารแบบที่สองและรู้ว่ามันดีกว่า แต่นักเรียนยังคงรู้สึกว่าการสื่อสารกับเพื่อนดี ๆ แต่ถ้าเพื่อนพูดไม่ดี นักเรียน

จะเก็บอารมณ์ไม่พอใจไว้ก่อน และถ้าเพื่อนยังเป็นเหมือนเดิมพูดไม่ดีใส่ นักเรียนก็จะจัดการเพื่อนนี้ คือข้อความที่นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึก

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้พูดนำเสนอผลงานให้เพื่อนฟัง นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 2 เรียนคนที่ 3 ฟังแต่ไม่ฟัง ขยับตัวไปมาเล็กน้อยแต่ไม่เกร หรือรบกวนเพื่อน ฟังสรุปเรื่องของการสื่อสารที่เหมาะสมอย่างตั้งใจ ส่วนนักเรียนคนที่ 5 ขณะฟังครูสรุปเรื่องการสื่อสารอยู่นั้น นักเรียนก็พูดขึ้นมาว่าจริงๆ แล้วตัวของนักเรียนชอบพูดดี ๆ กับเพื่อน แต่นักเรียนไม่ชอบเลยเวลาเพื่อนพูดไม่ดีกับนักเรียนก่อน ครูแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อเพื่อนสื่อสารไม่ดีกับเรา นักเรียนฟังอย่างตั้งใจ

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 5 สื่อสารดีมีชัยไปกว่าครึ่ง

1. นักเรียนรู้วิธีและเลือกการสื่อสารที่เหมาะสม
2. นักเรียนเรียนรู้วิธีการควบคุมตนเองเมื่อเกิดการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้น
3. นักเรียนทั้ง 5 คนเลือกที่จะสื่อสารแบบที่ 2 คือการใช้น้ำเสียงที่ดี
4. นักเรียนได้ฝึกการอยู่ร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุขผ่านการสื่อสารที่ดี

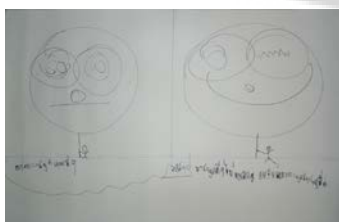
ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 5 สื่อสารดี มีชัยไปกว่าครึ่ง

ภาพประกอบ 48 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 49 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 50 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 51 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 52 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 6 เรื่อง เพื่อนสนิทที่ฉันรัก

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ฝึกทักษะพัฒนาการทางสังคม โดยเริ่มจากความรู้สึกที่ประทับใจ และรู้สึกที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียนผ่านทางงานศิลปะการปั้นกระดาษ

ภาพประกอบ 53 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 6 เพื่อนสนิทที่ฉันรัก

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 6 เพื่อนสนิทที่ฉันรัก พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดทักษะพัฒนาการทางด้านสังคมที่ดีขึ้น มองเห็นด้านที่ดีของเพื่อน และรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีนี้ผ่านงานศิลปะ

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 ตั้งใจเล่าถึงเพื่อนสนิทในชั้นเรียน ทั้งบอกเหตุผลที่ชอบเพราะเพื่อนมีน้ำใจกับตน เช่นให้ยืมยางลบ หรืออุปกรณ์การเรียนอื่นๆเสมอ และเมื่อครูหันไปสังเกตเพื่อนคนอื่นๆ ว่าตั้งใจฟังนักเรียนคนที่ 1 เล่าหรือไม่ นักเรียนคนที่ 1 ก็จะมีเรียกผู้วิจัยให้หันมาฟังตน นักเรียนต้องการให้ผู้วิจัยสนใจเป็นอย่างมาก

นักเรียนคนที่ 2 ฟังเพื่อนเล่าถึงเพื่อนสนิทจนบางที่ดูเหมือนมีอาการนั่งเหม่อลอย ครูเรียกชื่อแล้วทำให้นักเรียนรู้สึกตัวและหันมาสนใจฟังเพื่อนอย่างตั้งใจ

นักเรียนคนที่ 3 กิจกรรมนี้นักเรียนมีความตั้งใจมาก และเล่าถึงเพื่อนที่สนิทอย่างยิ้มแย้ม อาจด้วยเพราะนักเรียนเป็นคนชอบพูด จึงทำให้มีความสนใจในกิจกรรมมาก โดยเฉพาะถ้าพูดในเรื่องที่นักเรียนสนใจอยู่ด้วยแล้วนักเรียนยิ่งตั้งใจทำกิจกรรมนี้มากกว่ากิจกรรมที่ผ่านมา

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนเล่าถึงเพื่อนสนิทของตน อย่างอายๆ และบอกเหตุผลที่ชอบเพื่อนคนนี้เพราะ เพื่อนจะคอยให้ความช่วยเหลือตลอด เข้าใจตนเองและชอบมาเล่นกับตน ไม่เคยชวนตนทะเลาะเมื่อพูดจบนักเรียนก็ฟังเพื่อนเล่าต่อด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

นักเรียนคนที่ 5 ขณะเล่าทุกคนเฝ้ามองด้วยความตั้งใจ ถ้านักเรียนคนไหนไม่ตั้งใจฟัง นักเรียนคนที่ 5 ก็จะบอกเพื่อนให้ตั้งใจฟัง

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 ปฏิบัติการปั้นกระดาษเป็นภาพเพื่อนสนิทที่นักเรียนรัก

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนตั้งใจปฏิบัติการทำงานปั้นกระดาษ เมื่อท้าวหมดนักเรียนลุกไปเทกาวเพิ่มเองทันทีโดยไม่ต้องเรียกครู

นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงานปั้นมาก อย่างมีสมาธิ

นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนจะวอกแวกโดยสังเกตว่าเพื่อนทำงานปั้นกันถึงไหนแล้วเป็นอย่างไร จะคอยมองเป็นระยะ เมื่อเวลาผ่านไปนักเรียนก็สนใจที่จะปั้นงานของตน

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนตั้งใจปั้นงานกระดาษ หน้าตาบึ้งตึงเล็กน้อย ไม่สนใจใคร

นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงานปั้นเป็นรูปเพื่อนสนิทของตนอย่างสมาธิ จะเริ่มขยับตัวไปมาอีกครั้งเมื่อใกล้หมดเวลาปฏิบัติกิจกรรม แต่ก็ไม่ได้รับกวนสมาธิของเพื่อนคนอื่น ๆ

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรมผู้วิจัยถามนักเรียนว่าใครจะนำเสนอผลงานก่อนเป็นคนแรก นักเรียนทุกคนยกมือ นั่นหมายความว่าพฤติกรรมนักเรียนด้านการกล้าแสดงออกได้ถูกพัฒนาให้ดีขึ้น นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และกล้าที่จะเป็นผู้นำก่อนเพื่อน ไม่ต้องคอยรอเพื่อนนำเสนอผลงานก่อนเหมือนครั้งกิจกรรมก่อนๆที่ผ่านมา โดยเฉพาะนักเรียนคนที่ 2 และคนที่ 4 เมื่อครั้งที่ผ่านมาจะไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 7 ยังมีเล่นกันเล็กน้อยขณะฟังเพื่อน

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 6 เพื่อนสนิทที่ฉันรัก

1. นักเรียนเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน
2. นักเรียนเรียนรู้ว่าเมื่อมีเพื่อนที่นักเรียนรักและสนิทนักเรียนควรดูแลรักษาสัมพันธภาพนี้อย่างไร
3. นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านสังคมที่ดีขึ้น
4. นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 6 เพื่อนสนิทที่ฉันรัก

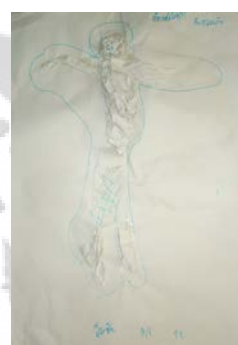
ภาพประกอบ 54 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 55 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 56 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 57 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 58 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 7 เรื่อง เพื่อนของฉันช่างน่ารักที่สุด

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ตนสนิทมากที่สุดโดยผ่านการปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษด้วยวิธี ฉีกปะติด กระดาษ

ภาพประกอบ 59 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 7 เพื่อนของฉันช่างน่ารักที่สุด

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 7 เพื่อนของฉันช่างน่ารักที่สุด พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนสนิทของนักเรียนด้วยการฝึกปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกัน เกิดทักษะพัฒนาการทางด้านสังคมที่ดีขึ้น รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีนี้ผ่านงานศิลปะการสร้างสรรค์จากกระดาษด้วยวิธีการฉีก ปะติดกระดาษ

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนทั้ง 5 คนรู้สึกตื่นเต้นมากกับกิจกรรมนี้ โดยครูให้หลับตา ในขณะที่เดียวกันนั้นเอง ครูก็พาเพื่อนสนิทของแต่ละคนไปยืนด้านหน้าของนักเรียนแต่ไม่ได้ยืนตรงคู่ของนักเรียน หลังจากนั้น ให้นักเรียนทั้ง 5 คนสัมผัส จับต้องเพื่อนสนิทและบอกว่าใช่เพื่อนสนิทของตนหรือไม่ นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 5 ตอบถูกเพราะใช่คู่ของตนเอง แต่นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 4 ไม่ได้คู่ของตนเอง จึงเรียกผู้วิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยสนใจ จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนหลับตาอีกครั้งและค้นหาเพื่อนของตนเอง ถ้าใช่ให้ลืมตาได้ นักเรียนสนุกสนานกันใหญ่

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติการกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 คน รวมทั้งเพื่อนสนิทของนักเรียนแต่ละคนร่วมกันสร้างสรรค์งานศิลปะ

นักเรียนคนที่ 1 และคู่ ปรึกษาากันก่อนทำงานว่าใครวาดส่วนไหน อย่างไร ปรากฏว่านักเรียนต่างคนต่างวาดตนเอง รวมทั้งระบายสีตกแต่งภาพของตนเองและฉีกกระดาษปะติดภาพของตน แต่ในระหว่างปฏิบัติการกรรมนั้นผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าทั้งคู่มีสมาธิในการทำงาน ปรึกษากันอยู่เรื่อยๆ จนงานสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 2 และคู่ มีการปรึกษากันก่อนว่าเรื่องราวของภาพจะเป็นอย่างไร จากนั้นทั้งคู่ก็ลงมือวาดภาพโดยแบ่งกันวาดคนละครึ่งจะสังเกตเห็นว่าภาพจะมีความสัมพันธ์กันในเรื่องของเนื้อหา คือชาย ขวภาพมีความคล้ายคลึงกัน การจัดวางภาพเท่ากัน ทั้งๆที่ต่างคนต่างวาด ดังนั้นแสดงว่าขณะวาดภาพนักเรียนคนที่ 2 และคู่มีการปรึกษากันและความคิดสอดคล้องสัมพันธ์กัน นักเรียนตั้งใจทำงานอย่างมีสมาธิ และสนุกกับการทำงานร่วมกันจนงานสำเร็จ

นักเรียนคนที่ 3 และคู่ ได้พูดคุยกันถึงเรื่องราวของภาพ แบ่งหน้าที่กัน โดยคู่ของนักเรียนคนที่ 3 เป็นคนวาดตัวคนที่เป็นสัญลักษณ์ของนักเรียนทั้งสองคน ส่วนหน้าที่ของนักเรียนคนที่ 3 คือฉีกกระดาษเตรียมไว้ ขณะที่ฉีกกระดาษนั้นนักเรียนก็ไม่มีสมาธิกับงานของตนและคู่กับนั่งฉีกกระดาษและทำเป็นนาฬิกาใส่ข้อมือให้ตนเอง ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อต้องการรู้ว่านักเรียนคนที่ 3 นั้นทำอะไร และเมื่อนักเรียนทำนาฬิกาของตนและใส่ที่ข้อมือจนสำเร็จนักเรียนจึงช่วยคู่ระบายสีงานต่อ นักเรียนช่วยกันจนงานสำเร็จเสร็จสิ้น

นักเรียนคนที่ 4 และคู่ มีการปรึกษากันและขัดแย้งกันเล็กน้อยอาจด้วยการสื่อสารเข้าใจไม่ตรงกันผลงานจึงเกิดการวาดตัวของนักเรียนคนที่ 4 มีจำนวนภาพ 2 ภาพ ผู้วิจัยได้สอบถามปรากฏว่าตกลงกันไว้ว่าคู่ของนักเรียนคนที่ 4 จะเป็นผู้วาดภาพ ส่วนนักเรียนคนที่ 4 เกิดอยากวาดเองขึ้นมาจึงได้วาดเองแล้วใช้สีเมจิกสีแดงวงกลมไว้เป็นสัญลักษณ์ว่าภาพนี้ตนเป็นผู้วาดนักเรียนมีสมาธิในการทำงานศิลปะ

นักเรียนคนที่ 5 และคู่ปรึกษากันและแบ่งหน้าที่กันว่าคู่ของนักเรียนเป็นคนวาดภาพ ส่วนนักเรียนคนที่มาเป็นผู้ฉีกกระดาษเตรียมไว้ นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงาน

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรมผู้วิจัยเรียกรวม และให้นักเรียนแต่ละคู่นำเสนอผลงานของตนให้เพื่อนฟัง ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าทุกคนตั้งใจฟังงานของเพื่อนอย่างมีสมาธิ และนักเรียนทุกคนหัวเราะอย่างสนุกสนานรวมทั้งเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองและเพื่อนสนิทของตนที่ช่วยกันสร้างสรรค์งานจนสำเร็จ

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติการกิจกรรมที่ 7 เพื่อนของฉันช่างน่ารักที่สุด

1. นักเรียนเรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียนที่เป็นเพื่อนสนิทของนักเรียน
2. นักเรียนเรียนรู้การทำงานร่วมกัน และเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านสังคมที่ดีขึ้น

4. นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเห็นคุณค่าของตนเองรวมทั้งเห็นคุณค่าของผู้อื่น

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 7 เพื่อนของฉัน ช่างน่ารักที่สุด

ภาพประกอบ 60 ผลงานนักเรียนคนที่1และคู่

ภาพประกอบ 61 ผลงานนักเรียนคนที่2และคู่

ภาพประกอบ 62 ผลงานนักเรียนคนที่3และคู่

ภาพประกอบ 63 ผลงานนักเรียนคนที่4และคู่

ภาพประกอบ 64 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 8 เรื่อง อดีต ปัจจุบัน อนาคต

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้นึกถึงตนเอง ทั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในอดีตที่ผ่านมา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนเองในปัจจุบัน รวมทั้งคิดว่าในอนาคตนักเรียนอยากจะมีพฤติกรรมอย่างไรเพื่อพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้นเพื่อพัฒนาให้พฤติกรรมของตนดีขึ้น ผ่านการปฏิบัติการวาดภาพ

ภาพประกอบที่ 65 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 8 อดีต ปัจจุบัน อนาคต

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 8 อดีต ปัจจุบัน อนาคต พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องของการเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนในอดีต พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบัน ที่พร้อมจะแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นในอนาคต

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมการตั้งใจฟัง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่มีปรากฏให้เห็น

นักเรียนคนที่ 2 ตั้งใจฟังดีมาก สนใจและร่วมกิจกรรมดีมาก พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่มีปรากฏ

นักเรียนคนที่ 3 ค่อนข้างไม่นิ่ง วอกแวกง่าย คู่กับนักเรียนคนที่ 4 ขณะผู้วิจัยพูดอธิบายกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 4 ค่อนข้างไม่นิ่ง วอกแวกง่าย คู่กับนักเรียนคนที่ 3 ขณะผู้วิจัยพูดอธิบายกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 5 มีพฤติกรรมการตั้งใจฟัง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่มีปรากฏให้เห็น

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติการกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 คนตั้งใจปฏิบัติการกิจกรรมอย่างมีสมาธิ ไม่ออกแวกและไม่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมปรากฏให้เห็น

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนวาดภาพตนเองในอดีต จากการสอบถามทราบมาว่าในอดีตนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนเคยไม่พอใจเพื่อนในชั้นเรียนแล้วนักเรียนแสดงอาการโมโหใส่ และทำท่าทางเหมือนอย่างภาพที่วาด ส่วนปัจจุบัน นักเรียนไม่มีพฤติกรรมเหล่านั้นกับเพื่อน และไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีกับเพื่อน ส่วนอนาคตนักเรียนบอกว่านักเรียนจะไม่แสดงพฤติกรรมไม่ดีกับเพื่อน แต่ถ้าเพื่อนทำไม่ดีกับนักเรียนก่อน ถ้าครั้งแรกจะให้อภัยไม่โกรธ แต่ถ้ามีครั้งที่สอง นักเรียนจะโกรธ ดังภาพที่นักเรียนวาด ระบายน้ำย่น้ำด้วยสีเขียว ภาพแสดงถึงความเป็นมิตรแต่ก็มีเรื่องของการป้องกันตนเองอยู่เช่นเดียวกันสังเกตจากฟันที่วาดนั้นหมายความว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะไม่เกิดขึ้นกับเพื่อนๆในชั้นเรียนถ้าตนเองไม่ถูกกระทำก่อน

นักเรียนคนที่ 2 วาดภาพตนเองในอดีต ด้วยอารมณ์บนใบหน้าที่แสดงอารมณ์ที่นิ่งเฉย ผู้วิจัยได้สอบถามได้ความว่า นักเรียนคนที่ 2 เป็นคนมีลักษณะนิสัยเฉยๆกับเพื่อน ส่วนใหญ่จะไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนเพราะ ไม่ค่อยคุยกับเพื่อน ส่วนปัจจุบันตนมีความสุข ที่ได้มาทำกิจกรรมศิลปะ ทำให้สนุก และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น กล้าที่จะคุยกับเพื่อน ส่วนอนาคตยังไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไร แต่ก็จะไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา

นักเรียนคนที่ 3 วาดภาพตนเองในอดีต ปัจจุบัน อนาคต ไม่แตกต่างกันเลย ผู้วิจัยได้สอบถามจึงได้ทราบว่า นักเรียนเป็นคนอารมณ์ดี ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีออกมาอยู่แล้ว ส่วนอนาคตนั้นนักเรียนบอกว่า “ผมจะเป็นคนดี”

นักเรียนคนที่ 4 วาดภาพที่แสดงถึงความกังวลใจ ที่ปรากฏบนใบหน้าทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ความกังวลใจที่แสดงออกมาทางภาพวาดนี้ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นเรื่องถึงความสัมพันธ์ของตนกับเพื่อนในชั้นเรียน เนื่องจากความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ไม่ค่อยจะดีนักนั้นสะสมมาตั้งแต่ในอดีตของนักเรียน นักเรียนจึงเกิดความกังวลใจ ผู้วิจัยได้สอบถามได้คำตอบว่า นักเรียนจะเป็นคนดี และเป็นเพื่อนที่ดี

นักเรียนคนที่ 5 แสดงความรู้สึกในอดีต ปัจจุบันและอนาคตด้วยการถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือ ในอดีต นักเรียนรู้สึกผิดที่เคยทำให้เพื่อนเสียใจ แต่จริงๆแล้วตนไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้เพื่อนเสียใจเลย นักเรียนเล่าให้ผู้วิจัยฟังหลังจากเขียนเสร็จ ปัจจุบัน นักเรียนบอกว่าอยากเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน อยากทำให้เพื่อนมีความสุข เพื่อนได้หัวเราะ อนาคต นักเรียนบอกว่าอยากอยู่ห่างๆเดียวกับเพื่อนคนนี้อดไป เพราะสนิทกับเพื่อนคนนี้มาก

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้เล่าถึงตนเองในอดีต ปัจจุบันและใน อนาคต และนักเรียนได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองมีอะไรบ้าง เกิดผลกับตนเองโดยตรง และคนรอบตัวอย่างไร และเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมที่ดีขึ้น นั่นคือสิ่งที่นักเรียนทุกคนต้องการ ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติการกิจกรรมที่ 8 อดีต ปัจจุบัน อนาคต

1. นักเรียนเข้าใจตนเอง
2. นักเรียนเรียนรู้จากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตนและคิดปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น
3. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ยอมรับในสิ่งที่ตนเคยเป็นในอดีตและพร้อมที่จะทำใหดีขึ้น
4. นักเรียนได้ฝึกสมาธิจากการปฏิบัติงานศิลปะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่ตั้งใจในการทำงาน

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 8 อดีต ปัจจุบัน อนาคต

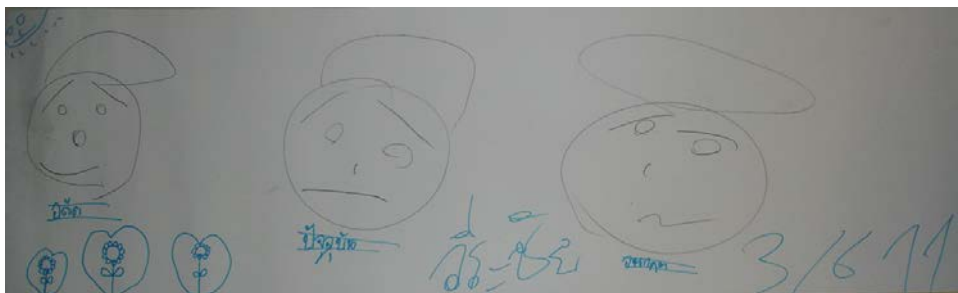
ภาพประกอบ 66 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

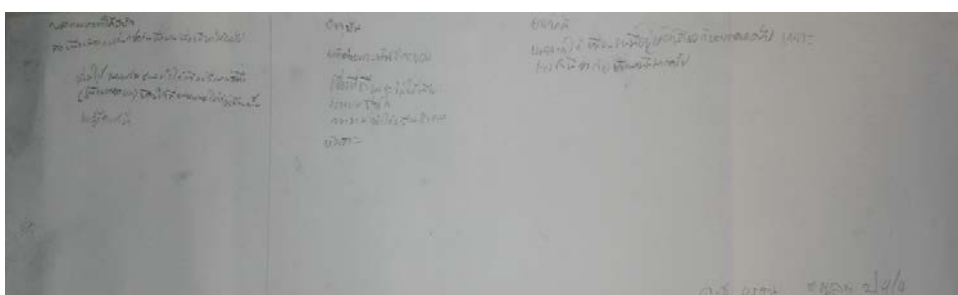
ภาพประกอบ 67 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 68 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 69 ผลงานนักเรียนคนที่4

ภาพประกอบ 70 ผลงานนักเรียนคนที่5

กิจกรรมที่ 9 เรื่อง เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง มองเห็นความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไกลตัวนักเรียนมากเกินไปแต่ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า เราจะได้คำตอบจากนักเรียนในสิ่งที่นักเรียนได้ตอบผ่านงานวาดภาพและเราจะได้ว่านักเรียนมองเห็นคุณค่าของตนเองอย่างไร

ภาพประกอบ 71 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 9 เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 9 เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และมองเห็นคุณค่าของตนเองมองเห็นความสามารถของตน เกิดความมั่นใจในตนเอง

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 มีการแสดงพฤติกรรมที่สนใจร่วมกิจกรรมอย่างมาก มีสมาธิในการร่วมกิจกรรม ตั้งใจเล่าถึงสิ่งที่ตนเองอยากเป็นในอนาคต นั่นคือ “ นักสำรวจ ” เพราะนักเรียนชอบการผจญภัย ชอบเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของสัตว์ดึกดำบรรพ์

นักเรียนคนที่ 2 มีพฤติกรรมที่นิ่ง และมีสมาธิดี ตั้งใจเล่าถึงสิ่งที่ตนเองอยากเป็นในอนาคต คือ “ นักโบราณคดี ” ด้วยเหตุผลคือ อยากออกท่องเที่ยว ขุดพบสิ่งของโบราณ ขุดพบสมบัติ นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนขยับตัวไปมา ไม่นิ่งและขณะฟังเพื่อนเล่าก็เช่นเดียวกันมีพฤติกรรมวอกแวก นักเรียนอยากเป็น “ นักวิทยาศาสตร์ ” เหตุผลที่อยากเป็นนักวิทยาศาสตร์เพราะนักเรียนชอบการทดลอง

นักเรียนคนที่ 4 มีพฤติกรรมที่มีสมาธิทั้งขณะที่ตนเองเล่าและขณะฟังเพื่อน นักเรียนอยากเป็น “ กู้ก ” ด้วยเหตุผลว่านักเรียนชอบรับประทาน

นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนขยับตัวไปมา ไม่นิ่งและขณะฟังเพื่อนเล่าก็เช่นเดียวกันมีพฤติกรรมวอกแวก นักเรียนอยากเป็น “ นักบิน ” เหตุผลที่อยากเป็นนักบินเพราะ ชอบความท้าทาย อยากอยู่ที่สูง

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะอย่างมีสมาธิ ไม่สนใจใคร โดยเฉพาะนักเรียนคนที่ 1 และ นักเรียนคนที่ 4 ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ จนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนตั้งใจวาดภาพตลอดระยะเวลาในการทำงาน ภาพสื่อให้เห็นถึงการบินขึ้นไปสำรวจยังนอกโลก

นักเรียนคนที่ 2 นักเรียนตั้งใจวาดภาพ มีช่วงที่นักเรียนทำงานเสร็จแล้วนักเรียนมีอาการเหม่อลอยเล็กน้อยเหมือนกำลังคิดอะไรอยู่ ภาพถูกวาดด้วยสีเมจิกสีดำ วาดด้วยความมั่นใจทั้งมีภาพตนเองกำลังขุดดิน พบสมบัติ สังเกตจากนักเรียนเขียนชื่อตนเองกับที่รูปคน

นักเรียนคนที่ 3 ขณะปฏิบัติกิจกรรมจะวอกแวกในช่วงแรกที่เริ่มวาดรูป โดยนักเรียนจะสนใจที่จะมองเพื่อนๆว่าเริ่มวาดภาพกันหรือยังแต่เมื่อเห็นเพื่อนๆวาดภาพกันแล้วนักเรียนจึงลงมือวาดต่อ อย่างไม่สนใจเพื่อนอีก ภาพที่นักเรียนวาดนั้น นักเรียนสนุกกับการทดลองและดูเครื่องเครียดกับการทดลอง สังเกตได้จาก ใบหน้าของนักทดลองที่ดูขึงขัง จริงจัง

นักเรียนคนที่ 4 มีความตั้งใจในการทำงานมาก สังเกตได้ว่าไม่มีพฤติกรรมใดๆแสดงให้เห็นความไม่ตั้งใจเลย นักเรียนวาดตัวเองเป็นกูกู และสนุกกับการทำอาหาร สังเกตจากรอยยิ้มบนใบหน้า และมีรายการอาหารให้เลือกสรรมากมาย

นักเรียนคนที่ 5 นักเรียนมีสมาธิในการทำงาน นักเรียนถ่ายทอดเรื่องราวด้วยการใช้ดินสอและใช้สีเมจิกตกแต่งภาพจรวด

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนได้พูดนำเสนอผลงานให้เพื่อนฟัง นักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 4 ฟัง เพื่อนอย่างตั้งใจ มีสมาธิดี ส่วนนักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 5 ยังขยับตัวไปมา ไม่นิ่งเล็กน้อย และสุดท้ายก็ฟังอย่างตั้งใจ

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 9 เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น

1. นักเรียนมองเห็นถึงความสามารถของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง
2. นักเรียนมีสมาธิในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ
3. นักเรียนเรียนรู้การรอคอย
4. นักเรียนได้รับความสนุกสนาน ผ่อนคลายจากการวาดภาพ

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 9 เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น

ภาพประกอบ 72 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 73 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 74 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 75 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 76 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 10 เรื่อง กระดาษมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ผ่านวัสดุอุปกรณ์

ภาพประกอบ 77 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 10 กระดาษมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 10 กระดาษมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้การทำงานร่วมกันกับเพื่อน ได้รับการพัฒนาการทางด้านสังคม มองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์มากกว่าการทำลายผ่านกิจกรรมศิลปะการปั้นกระดาษ

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม

นักเรียนคนที่ 1 และคู่มิมีการแสดงพฤติกรรมที่สนใจในการทำกิจกรรมอย่างดีมาก มีสมาธิต่อการฟังและร่วมตอบคำถามอย่างมีเหตุผล

นักเรียนคนที่ 2 และคู่มิพฤติกรรมที่นิ่ง และมีสมาธิดี ตั้งใจร่วมกิจกรรม ตอบคำถามเก่งขึ้น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากกว่าเมื่อก่อน มีอาการเหม่อลอยเล็กน้อย แต่พอได้รับการกระตุ้นอาการดังกล่าวก็หายไป

นักเรียนคนที่ 3 และคู่มิพฤติกรรมสนใจในกิจกรรมนี้ดีมาก ไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ชอบตอบคำถามและมีคำอธิบายประกอบ

นักเรียนคนที่ 4 และคู่มิพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรมอย่างมีสมาธิ ตอบคำถามอย่างไม่ขี้อายเหมือนเมื่อก่อน จะเรียกผู้วิจัยให้หันมาฟังตนเมื่อผู้วิจัยหันไปสังเกตพฤติกรรมการตั้งใจฟังของเพื่อน

นักเรียนคนที่ 5 และคู่มิพฤติกรรมที่สนใจในกิจกรรม ตั้งใจฟังและร่วมตอบคำถาม ร่วมกิจกรรมอย่างมีสมาธิ มีอาการวอกแวกเล็กน้อยที่ปรากฏเป็นช่วงระยะเวลาสั้น

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 คนและคู่ของตนเองร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมการปั้น

นักเรียนคนที่ 1 และคู่ร่วมกันคิดก่อนว่าจะปั้นกิจกรรมอะไร และช่วยกันปั้นจนสำเร็จ

ผู้วิจัยได้สอบถาม ทราบว่า กิจกรรมยามว่างของเด็กๆ คือ อยาตกปลา ในงานปั้นนั้นตัวของ

นักเรียนคนที่ 1 จะเป็นคนยื่นเหยื่อให้กับเพื่อน ส่วนเพื่อนก็จะถือเบ็ดตกปลา ซึ่งนักเรียนนำไม้ไอศกรีมที่นักเรียนมีอยู่ในกระเป๋ามารวมในชิ้นงาน มีปลาวัยน้ำอยู่ด้านล่าง

นักเรียนคนที่ 2 และคู่ ต่างปรึกษากันและช่วยกันปั้นกิจกรรมยามว่างออกมา คือ ออกกำลังกาย โดยงานปั้นจะสังเกตเห็นว่าตัวของนักเรียนคนที่ 2 และเพื่อนออกกำลังกายบนสนามหญ้า โดยการตีลังกบบนหญ้าสีเขียว นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีสมาธิ จนงานสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 3 และคู่ ได้ปรึกษากันและช่วยกันปั้น โดยแบ่งกันปั้นคนละครึ่ง กิจกรรมยามว่างของคู่นี้ คือ ตกปลาเช่นเดียวกับคู่แรก ต่างกันตรงที่ งานของนักเรียนคนที่ 3 ตกปลาอยู่บนที่สูง น้ำค่อนข้างลึก นักเรียนช่วยกันปั้นจนสำเร็จ

นักเรียนคนที่ 4 และคู่ ตกลงกันว่า กิจกรรมยามว่าง คือ การเล่นฟุตบอล นักเรียนคนที่ 5 จะเรียกผู้วิจัยให้มาดูผลงานของตนเอง อยากให้ผู้วิจัยสนใจ นักเรียนช่วยกันจนงานปั้นเรียบร้อย

นักเรียนคนที่ 5 และคู่ ตกลงกันว่ากิจกรรมยามว่างของทั้งคู่ คือ การเล่นการด์ยูกิ เพราะเป็นกิจกรรมที่ทั้งสองเล่นกันทุกวันที่โรงเรียนยามว่าง ทั้งสองช่วยกันปั้นจนงานสำเร็จ

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนทุกคนมารวมตัวกัน นั่งเป็นวงกลมและนำเสนองานเป็นคู่ นักเรียนตั้งใจในการร่วมกิจกรรมอย่างมีสมาธิ และสนุกกับการทำกิจกรรม ผู้วิจัยสรุปผลการปฏิบัติงานในครั้งนี้ทั้งชั้นชมนักเรียนว่ามีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน แม้ว่านักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 5 จะอยู่ไม่ใกล้และขยับตัวไปมาเมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้นก็ตามแต่นั้นเป็นพฤติกรรมเพียงเล็กน้อยที่เกิดขึ้น

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 10 กระดาษมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. นักเรียนมีสมาธิในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ
3. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
4. นักเรียนได้รับความสนุกสนาน จากการปฏิบัติงานปั้น

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 10 กระดาษมีชีวิตชวนคิดกิจกรรมยามว่าง

ภาพประกอบ 78 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 79 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 80 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 81 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 82 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 11 เรื่อง ร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์เส้น สี

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์ ผลการทดลองกิจกรรมที่ 11 ร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์เส้นสี พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน โดยมีกฎกติกาข้อตกลงในการ ปฏิบัติกิจกรรม รู้จักการรอคอย

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรมนักเรียนตั้งใจฟังกฎกติกาและข้อตกลงในการ ปฏิบัติกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างดี มีสมาธิในการฟัง จะมีนักเรียนคนที่ 1 นักเรียนคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 5 ที่จะคอยถามถึงวิธีการปฏิบัติตามกฎ กติกาเล็กน้อย

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

นักเรียนทั้ง 5 ร่วมกิจกรรมกันอย่างสนุกสนานแต่ละคนเคารพกฎกติกา คือ เมื่อนักเรียน คนที่ 1 วาดไปที่กระดาษและหยิบสีน้ำระบาย 1 เส้นและวิ่งกลับมาแตะมือคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 2 ก็จะ วาดไปที่กระดาษและหยิบอุปกรณ์วาดภาพได้ 1 ภาพ ซึ่งทุกคนเปลี่ยนกันแตะสลับแบบนี้จนกว่าจะ หมดเวลา ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนสนุกกับกิจกรรมและในความสุขนั้นแฝงไปด้วยการที่ นักเรียนต้องรู้จักการรอคอย รอว่าเมื่อไหร่เพื่อนจะมาแตะมือตนเอง รอว่าเมื่อไหร่จะถึงตนเอง นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมจนครบตามเวลาที่กำหนด

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนทุกคนมารวมตัวกัน หนึ่งเป็นวงกลมล้อมรอบ ผลงานที่ร่วมกันสร้างสรรค์ ผู้วิจัยถามถึงเส้นแต่ละเส้นว่ามีความหมายอย่างไร ภาพที่นักเรียน ช่วยกันสร้างสรรค์นั้นค่อนข้างเป็นภาพนามธรรม นักเรียนช่วยกันตั้งชื่อผลงานว่า “ การผจญภัย ” นักเรียนอธิบายว่า เส้นสีดำที่เห็นนั้น คือ คน ส่วนเส้นสีแดงที่มีลูกศรระบายด้วยสีแดงนั้น แทนม้า ส่วนเส้นหยักสีดำแทนลม มีเส้นสีเขียวแทนต้นหญ้า เส้นสีฟ้าด้านซ้ายแทนน้ำ นักเรียนแต่ละคน ช่วยกันเล่าเรื่องจากภาพ ครูสรุปกิจกรรมร่วมกับนักเรียนถึงการทำงานร่วมกัน งานสำเร็จได้ด้วย ความสามัคคี นักเรียนฟังอย่างตั้งใจ

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 11 ร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์เส้นสี

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาการทางด้านสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข

2. นักเรียนรู้จักการรอคอย

3. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

4. นักเรียนได้รับความสนุกสนาน จากการปฏิบัติงานนั้น

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 11 ร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์เส้นสี

ภาพประกอบ 83 ผลงานนักเรียนคนที่1,2,3,4 และนักเรียนคนที่ 5

กิจกรรมที่ 12 เรื่อง ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนทำจิตใจให้สงบนิ่ง ด้วยการนั่งสมาธิ เพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้านอารมณ์และสังคม ไม่อวกแวกง่ายด้วยการกำหนดลมหายใจเข้าออกประกอบการฟังเพลง “ความสุขเล็กๆในใจฉัน”

ภาพประกอบ 84 การปฏิบัติกิจกรรมที่ 12 ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

ผลการทดลองกิจกรรมที่ 12 ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก พบว่า

นักเรียนทั้ง 5 คนได้เกิดการเรียนรู้การทำงานร่วมกันกับเพื่อน ได้รับการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม มองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีสติ จิตใจสงบนิ่ง

ช่วงเวลา 5 นาทีแรกของการเริ่มกิจกรรม(เพลงความสุขเล็กๆในใจฉัน)ได้เปิดบรรเลง ขณะเดียวกัน ครูได้นำวิธีการกำหนดลมหายใจเข้า-ออก อย่างเป็นจังหวะ ทำร่างกายให้รู้สึกผ่อนคลาย คิ้วคลาย หัวไหล่คลาย แขนคลาย ขาคลาย สบายจากทุกอย่าง จิตที่เป็นหนึ่งเดียว จิตที่ได้ยินแต่เสียงเพลง แล้วค่อยๆลืมตา หยิบอุปกรณ์ขึ้นมาวาดภาพตามที่ใจเรารู้สึกจากการรับรู้จากการฟังเพลง

นักเรียนคนที่ 1 ค่อนข้างพยายามนั่งสมาธิมากๆ นั่งสมาธิอย่างตั้งใจ

นักเรียนคนที่ 2 ตั้งใจนั่งสมาธิมาก

นักเรียนคนที่ 3 ขณะเพื่อนนั่งสมาธิ นักเรียนนั่งยุกยิก หลับตาขี้หนู และแอบลืมตามาดูเพื่อน

นักเรียนคนที่ 4 พยายามนั่งสมาธิ ค่อนข้างใช้เวลานานมากกว่าจะนั่งได้อย่างตั้งใจ

นักเรียนคนที่ 5 ตั้งใจนั่งสมาธิมากๆ

ช่วงเวลา 25 นาที ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ (เพลงความสุขเล็กๆในใจฉัน)ได้เปิดบรรเลง

นักเรียนทั้ง 5 คน นั่งสมาธิอย่างตั้งใจแน่วแน่ ไม่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมใดๆปรากฏให้เห็น

นักเรียนคนที่ 1 นั่งสมาธิรอบที่2 ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนนั่งสมาธิได้ง่ายกว่าครั้งที่ 1 มาก และนั่งได้สงบนิ่ง นักเรียนลืมตา หยิบอุปกรณ์ที่อยู่ด้านหน้า โดยเลือกหยิบสีเมจิกวาดตัวแมงมุม อยู่บริเวณกลางหน้ากระดาษ นักเรียนใช้สีเมจิกสลับกับสีไม้ระบายตัวแมงมุม จากนั้นหยิบสีเมจิกสีเหลืองมาระบายเป็นเส้นๆเพื่อเป็นพื้นหลังของภาพ นักเรียนวาดใยแมงมุมเป็นเส้นรูปหัวใจด้วยสีเขียว เหลือง แดง ตามด้วยสีชอล์คสีส้มและสีม่วง นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีสมาธิ และปฏิบัติอย่างตั้งใจ งานเสร็จในเวลาที่กำหนด

นักเรียนคนที่ 2 นั่งสมาธิได้นิ่งมาก ดูสงบ เมื่อนักเรียนลืมตา นักเรียนหยิบสีเมจิกสีดำขึ้นมาวาดบ้านหลังอยู่กลางหน้ากระดาษ นักเรียนนึกถึงครอบครัว ความรักความอบอุ่นที่คนในครอบครัวมีต่อกัน นักเรียนใช้สีไม้ระบายหลังคาบ้าน และใช้สีเมจิกสีเขียวระบายตัวบ้าน ระบายหน้าต่างด้วยสีเหลือง นักเรียนน่าจะต้องการสื่อว่าทุกคนอยู่ในบ้านกันเพราะไฟได้เปิด ระบายประตูด้วยสีฟ้า จากนั้นนักเรียนหยิบสีเมจิกสีดำนึกถึงเส้นเป็น สีเหลี่ยมล้อมรอบตัวบ้าน และวาดใยแมงมุมที่มีขนาดเล็กอยู่บริเวณมุมบนขวาของสันที่อยู่รอบนอก ด้านข้างบ้านนักเรียนวาดใยแมงมุมและต้นกล้าที่มีใบสีเขียวอ่อนอยู่ท่ามกลางฝนที่กำลังตก นักเรียนสื่อให้เห็นถึงธรรมชาติที่พึ่งพาอาศัยกัน ให้ความชุ่มชื้นเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อไป นักเรียนทำงานศิลปะชิ้นนี้อย่างตั้งใจและมีสมาธิดี นักเรียนมีท่วงท่าที่ดูมีสมาธิเวลาจับสีลากเส้นและระบาย อารมณ์ดูผ่อนคลาย สบาย

นักเรียนคนที่ 3 นักเรียนนึกถึงการเดินทางกับครอบครัว การได้ผจญภัยไปในที่ต่างๆ เป็นความสุขที่เกิดขึ้นพร้อมกับความสนุกสนาน สืบเนื่องจากการใช้สื่อสร้างสรรค์บรรยายภาพ นักเรียนจะบรรยายเร็ว เหมือนต้องการสื่อว่านักเรียนมีความสุขกับการบรรยายสีหลากหลายสี นักเรียนตั้งใจทำงานศิลปะชิ้นนี้ ไม่วอกแวก ไม่ลุดไปมา แต่กลับอยู่วาดนั่งอยู่กับที่ของตน

นักเรียนคนที่ 4 นักเรียนเลือกใช้สีเมจิกสีเหลืองวาดภาพที่ดูคล้ายตัวการ์ตูน วาดเหมือนกัน 2 ตัว ต่างกันที่ ขนาดและตำแหน่งที่วางภาพ เมื่อสอบถามได้ความว่า นักเรียนวาด แม่ และพ่อ ตัวการ์ตูนที่อยู่ด้านหน้าคือแม่ เพราะนักเรียนใกล้ชิดกับแม่มากกว่าจึงจะเห็นว่านักเรียนจะวาดคนที่นักเรียนใกล้ชิดและให้ความสนใจมีขนาดใหญ่และวาดบริเวณด้านหน้า นักเรียนนึกถึงความรักที่แม่และพ่อมีต่อนักเรียนและนักเรียนก็มีความรักต่อแม่และพ่อเช่นกัน นอกจากนี้นักเรียนยังวาดลูกโป่งหัวใจมีปีก ด้วยสีเมจิกสีชมพู นั่น นักเรียนต้องการสื่อให้เห็นถึงความรักที่ไม่มีขีดจำกัด สื่อได้ทั้งนักเรียนแทนความรักของตนด้วยลูกโป่งหัวใจมีปีกที่พร้อมจะมอบความรักแก่ทุกคน และอีกแง่คิดหนึ่งคือ โอบอ้อมหาความรักที่ผู้อื่นจะมอบให้กับตนด้วยเช่นกัน คือเป็นทั้งผู้ให้ที่ดีและผู้รับที่ดี

นักเรียนคนที่ 5 กิจกรรมนี้จะเห็นพฤติกรรมความตั้งใจของนักเรียนมากที่สุด พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้านต่างๆ ไม่ปรากฏให้เห็นเลยแม้แต่น้อย เริ่มตั้งแต่ 5 นาทีแรกของกิจกรรม นักเรียนตั้งใจสมาธิแน่น และฟังเพลงอย่างตั้งใจ นักเรียนรับรู้อารมณ์จากเพลงได้ดี โดยดูจากนักเรียนฟังเพลงอย่างเข้าใจ ในอารมณ์เพลงที่ส่งออกมา นักเรียนหยิบสีเมจิกสีชมพูขึ้นมาวาดหัวใจ ภาพหัวใจมีความหมายที่นักเรียนอยากสื่อ นั่นคือความรัก ความรักที่อ่อนโยนโดยใช้สีชมพูเป็นสื่อจากนั้นนักเรียนเขียนข้อความลงไปข้างในหัวใจแต่มีที่คำว่า ไม่อยากให้ผู้อื่นเห็นข้อความข้างในนั้น มียิ้มๆ และมองหน้าผู้อื่น เป็นรอยยิ้มที่อ่อนโยน แววตาที่เปี่ยมไปด้วยความรู้สึกที่ดี นักเรียนวาดหัวใจเพิ่มอีก 3 ดวง และมีลูกศรชี้ไปที่หัวใจแต่ละดวง มีข้อความอยู่ในหัวใจนั้นคือ ความรู้สึกของนักเรียนคนที่ 5 ที่สื่อผ่านบทเพลงเป็นผลงานวาดภาพ

ช่วงเวลา 15 นาทีสุดท้ายของกิจกรรม นักเรียนแต่ละคนขอนำเสนอผลงาน จึงจัดลำดับการนำเสนอผลงานโดยการโหน่ยออก อย่างที่เด็กๆ ชอบเล่นกัน ทุกคนนำเสนอผลงานการวาดภาพประกอบการฟังเพลง ได้เป็นภาพที่หลากหลายความคิด แต่ความรู้สึกหนึ่งที่ผู้วิจัยรับรู้จากภาพนั้นคือ “ความรัก” นักเรียนทุกคนมีสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความรักเหมือนกันทุกคน กิจกรรมนี้ผลปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนที่มี ไม่ปรากฏให้เห็นเลย

ผลที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ 12 ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

1. นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. นักเรียนมีสมาธิในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ
3. นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
4. นักเรียนได้รับความสนุกสนาน จากการปฏิบัติงานนี้

ผลงานนักเรียนกิจกรรมที่ 12 ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

ภาพประกอบ 85 ผลงานนักเรียนคนที่ 1

ภาพประกอบ 86 ผลงานนักเรียนคนที่ 2

ภาพประกอบ 87 ผลงานนักเรียนคนที่ 3

ภาพประกอบ 88 ผลงานนักเรียนคนที่ 4

ภาพประกอบ 89 ผลงานนักเรียนคนที่ 5

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงอายุ 8- 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อายุระหว่าง 8-12 ปี จำนวน 5 คน และได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กสมาธิสั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัด สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อายุระหว่าง 8-12 ปี คัดเลือกโดยกรณีศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 5 คนที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น และมีการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้งแสดงออกทางการกระทำและทางวาจา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ รวมทั้งได้ขอความร่วมมือจากฝ่ายแนะแนว ฝ่ายกิจการนักเรียน และผู้ปกครองในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมเด็กนักเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะและหลังใช้ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมด้านอารมณ์และสังคม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการลดพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นโดยใช้กิจกรรมศิลปะ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ จำนวน 12 กิจกรรม โดยทดลองทุกวัน คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ กำหนดจัดกิจกรรมครั้งละ 45 นาที เวลา 7:45 – 8:30 น. โดยระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 9 ธันวาคม 2552 รวม 12 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือเพื่อคัดแยกนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ได้แก่
 - 1.1.1 ใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น
 - 1.1.2 แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอนและผู้ปกครอง
2. เครื่องมือเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะ
 - 2.2.1 ชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม
 - 2.2.2 แบบบันทึกการสังเกตขณะทดลองของผู้วิจัย เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะทั้ง 12 กิจกรรม

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียน ดังนี้

แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ผู้ปกครอง) รายการประเมิน 6 ด้าน

แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ครูประจำชั้น , ครูผู้สอน) รายการประเมิน

4 ด้านนำคะแนนที่ได้เก็บเป็นคะแนนก่อนการทำกิจกรรมศิลปะ

ระยะที่ 2 ขณะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม 12 กิจกรรม ซึ่งเริ่มทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยทดลองทุกวัน คือ วันจันทร์ ถึงวัน วันศุกร์ ครั้งละ 45 นาที เวลา 7.45-8.30 น. ติดต่อกันเป็นเวลา 12 ครั้ง โดยระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2552 ในระหว่างการทดลองทุกครั้งผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสังเกตบันทึกพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน โดยกำหนดช่วงเวลานับที่การสังเกตออกเป็น 3 ช่วงเวลาขณะทดลอง คือ 5 นาที(ชั้นนำ) 25 นาทีระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ(ขั้นสอน)และ 15 นาทีสุดท้าย (ขั้นสรุป) ในการทดลองทุกครั้งครูผู้สอนจะเป็นผู้ติดตามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังปฏิบัติกิจกรรมในคาบเรียนที่ 1 ของทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.40 – 9.20น.โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมประเมินก่อนและหลังนำคะแนนที่ได้เก็บเป็นคะแนนระหว่างปฏิบัติกิจกรรมศิลปะและนำเสนอในรูปแบบกราฟแท่ง

ระยะที่ 3 หลังการทดลอง

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับนักเรียน เช่นเดียวกับก่อนการทดลองดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ผู้ปกครอง) รายการประเมิน 6 ด้าน
2. แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม(ครูประจำชั้น, ครูผู้สอน) รายการประเมิน 4 ด้านนำคะแนนที่ได้เก็บเป็นคะแนนหลังการทำกิจกรรมศิลปะ
3. แบบบันทึกการสังเกตเพื่อวิเคราะห์สมมติฐานก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองให้ครูทำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนของครูประจำชั้น ครูผู้สอนและผู้ปกครองทั้ง 2 ครั้งมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐาน
2. ผู้วิจัยเปรียบเทียบนำคะแนนก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ทั้ง 2 ครั้งมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานและแสดงผลเป็นกราฟแท่งตั้งแต่ต้นนักเรียนคนที่ 1 ถึง นักเรียนคนที่ 5
3. ผู้วิจัยเสนอผลงานของการใช้กิจกรรมศิลปะที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขณะทดลองของผู้วิจัยตลอดเวลาในการทดลองและนำเสนอกราฟแท่งประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน) สรุปได้ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นรายด้าน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 5 คน มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาด้านออกอาการทางร่างกาย ด้านรอคอยไม่เป็นไปตามการยับยั้ง ด้านวิตกกังวล และด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง ลดลงทุกด้าน

1.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านรอคอยไม่เป็น ขาดการยับยั้ง ด้านวิตกกังวล และด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง หลังการใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่า ก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะ สามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง ส่วนด้านปัญหาด้านการเรียนรู้และด้านปัญหาด้านออกอาการทางร่างกาย หลังการใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่าก่อนใช้กิจกรรมศิลปะอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ (ครูประจำชั้นและครูผู้สอน เป็นผู้ประเมิน) สรุปได้ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรายด้าน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 5 คน มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสมาธิสั้น ไม่นิ่ง ด้านสมาธิบกพร่อง และด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง ลดลงทุกด้าน

2.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสมาธิสั้นไม่นิ่ง ด้านสมาธิบกพร่อง ด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง หลังการใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่าก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะสามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง

3. ค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นเป็นรายบุคคล (ผู้สอนเป็นผู้ประเมิน) สรุปได้ดังนี้

กราฟแสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คน ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการทดลอง ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะสูงกว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ

4. คะแนนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น ทั้ง 5 คน ระหว่างจัดกิจกรรม (ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน) ปรากฏว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คน ในระยะ 5 นาทีแรก มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลเพราะเป็นช่วงเริ่มกิจกรรม ระยะ 25 นาที ต่อมาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงด้วยกิจกรรมศิลปะ เนื่องจากกิจกรรมศิลปะมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเกิดสมาธิสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สนุกสนานเพลิดเพลิน และเมื่อเหลือเวลา 15 นาที พฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงหรือไม่มีพฤติกรรมนั้นเลย

จะเห็นว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คน ลดลงจากการใช้กิจกรรมศิลปะทั้ง 12 กิจกรรม

อภิปรายผล

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนสมาธิสั้นก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะ โดยมีผู้ประเมินประกอบด้วย ครูประจำชั้น ครูผู้สอนและผู้ปกครอง ตามลำดับ ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนสมาธิสั้น ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านรอยยิ้มไม่เป็น ขาดการยับยั้ง ด้านวิตกกังวล และด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไมนิ่ง หลังจากใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่า ก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะสามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง ส่วนด้านปัญหาด้านการเรียนรู้ และด้านออกอาการทางร่างกาย หลังการใช้กิจกรรมศิลปะ ต่ำกว่าก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการประเมินของครูประจำชั้นและครูผู้สอน ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คน ด้านปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสมาธิสั้นไมนิ่ง ด้านสมาธิบกพร่อง ด้านดัชนีสมาธิสั้นไมนิ่ง หลังการใช้กิจกรรมศิลปะต่ำกว่าก่อนการใช้กิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะสามารถทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นลดลง แสดงว่าการใช้กิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม สามารถลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นได้ เพราะกิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมศิลปะยังเปรียบเสมือนการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ให้กับเด็ก โดยการใช้กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อ พัฒนาไปสู่ความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้เด็ก เก่ง ดี และมีความสุข

กิจกรรมศิลปะทำให้เกิดความผ่อนคลาย โดยการระบายความรู้สึกนึกคิดหรือความคับข้องใจออกมาผ่านสื่อทางศิลปะอย่างอิสระ การสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นการทำให้เกิดความเพลิดเพลิน รู้สึกสนุกสนานกับการวาดภาพ หรือการปั้นอะไรก็ได้ตามจินตนาการ และการวาดภาพหรือได้ทำงานศิลปะ จะช่วยให้เด็ก ๆ ได้รับประสบการณ์ทางการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวได้เป็นอย่างดี กิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาจิตใจให้มีความละเอียดอ่อนมีความปราณีต มองเห็นสิ่งเล็กน้อยและใส่ใจกับความรู้สึกของผู้อื่น

กิจกรรมศิลปะสามารถใช้บำบัดรักษาหรือปรับพฤติกรรมที่บกพร่องที่เป็นปัญหาของเด็กได้เป็นอย่างดีทั้งการจัดกิจกรรมประเภทที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ภาวะทางอารมณ์ของผู้รับการบำบัดได้โดยอยู่ในความดูแลของนักกิจกรรมบำบัดตั้งคำถามของเลิศศิริ บวรกิตติ ที่ได้อธิบายว่าศิลปกรรมบำบัด อาศัยกิจกรรมทั้งด้านศิลปกรรมและจิตวิทยาในการบำบัดผู้ป่วยทางจิต โดยใช้งานศิลปะที่เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดงและการละคร ฯลฯ อย่างไรก็ตามโดยกำหนดเป็นสากล นักศิลปกรรมบำบัดและจิตแพทย์นิยมใช้ ทัศนศิลป์ หรือจิตรกรรม และประติมากรรมในการบำบัดเท่านั้น สื่อศิลปกรรมเหล่านี้เป็น “ภาษาสัญลักษณ์” ที่เป็นการแสดงออกถึงอิสระของอารมณ์ ความรู้สึก ความขัดแย้งและความต้องการอันเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวินิจฉัยภาวะทางอารมณ์และจิตใจได้ (เลิศศิริ บวรกิตติ .2549, 68-69)

กิจกรรมศิลปะเป็นแนวทางเดียวที่จะส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรีในการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ ๆ กับการทดลองด้วยวัตถุนานาชนิด และสามารถประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่าวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของเด็กจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นกับวัสดุ และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ว่ามีความพร้อมเพียงใด เด็กควรได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองและครู เพื่อสนับสนุนให้มีการแสดงออกด้วยการเลือกสำรวจ ทดลองและค้นคว้ากับวัสดุต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและจัดเตรียมอุปกรณ์ไว้อย่างครบครัน (ครรชิต นิศวอนุตรพันธ์. 2540, อ้างถึงใน เลิศ อานันทนะ, 2529: 207)

กิจกรรมศิลปะนั้นช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของเด็ก ทำให้เด็กสามารถแสดงออกอย่างเต็มที่ ส่งผลถึงภาวะทางอารมณ์และจิตใจ การเห็นคุณค่าในตนเอง กิจกรรมศิลปะจึงควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมศิลปะเป็นเพียงกระบวนการที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ครูสามารถเสริมสร้างกิจกรรมศิลปะเด็กอย่างต่อเนื่อง (สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. 2549: 133)

สำหรับเด็กสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทั้ง 5 คน เมื่อได้มาปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้นเพื่อทำการทดลองนั้น จะสังเกตเห็นได้ว่า พฤติกรรมของนักเรียนทั้ง 5 คน จะมีเหมือนกันนั่นคือ พฤติกรรมไม่นิ่ง บางคนไม่นิ่งและยังลุกเดินไปมา บางคนไม่นิ่งและวอกแวกง่ายแต่ไม่รบกวนผู้อื่น แต่ไม่รบกวนผู้อื่น บางคนไม่นิ่งแล้วยังรบกวนเพื่อนข้าง ๆ ขณะทำกิจกรรม บ้างก็แสดงพฤติกรรมเหม่อลอย บ้างก็แสดงพฤติกรรมแปลกๆ เช่น ทำเสียงแปลกๆ ทำหน้าตาแปลกๆ เพื่อให้เพื่อนและครูสนใจ ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมานั้น มีก่อนการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะและในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ จะสังเกตได้ว่า เด็กๆ ตั้งใจทำกิจกรรมอย่างมีสมาธิ การเตรียมสื่อ

อุปกรณ์ที่หลากหลายก็สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะความสนใจและความชอบของนักเรียนแต่ละคนมีแตกต่างกัน นักเรียนบางคนชอบใช้สีเมจิกก็จะใช้สีเมจิกตลอด ผู้วิจัยได้สอบถามได้ความว่า เหตุผลที่ชอบใช้สีเมจิกเพราะมันใช้ง่ายดี ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ลักษณะของเด็กคนนี้ได้จากการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ว่านักเรียนเข้าใจในความต้องการของตนอย่าง ชัดเจน รู้สิ่งที่ตนเองชอบและไม่ชอบ ก็จะไม่เลือกใช้

กิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยจัดขึ้น มีทั้งการปฏิบัติงานเดี่ยว ปฏิบัติงานคู่และปฏิบัติงานกลุ่ม การปฏิบัติงานเดี่ยว ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คน เป็นรายบุคคล ภาพที่วาดออกมามันมีความหมาย และเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงตัวตนที่สร้างงานว่าคิดอย่างไร อารมณ์เป็นแบบไหน ได้เข้าใจในตัวเด็กนักเรียนแต่ละคนจากการวิเคราะห์ภาพ เด็กนักเรียนทั้ง 5 คน ก็ยังได้ระบายความรู้สึกคับข้องใจออกมา ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ภายในจิตใจของตนออกมา เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ต่าง ๆ ออกมาโดยผ่านทางกิจกรรมศิลปะ (กันตรัตน์ ไพรินทร์. 2546: 118; อ้างมาจาก ประสาร มาลากุล. 2523: 37-38) กล่าวว่ากิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศิลปะมีคุณค่าในทางบำบัดได้ด้วย คือ ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ที่เคร่งเครียด และการผ่อนคลายอารมณ์ต่าง ๆ เช่น โกรธ กลัว ความวิตกกังวล ช่วยจัดความรู้สึกต้อยค่า ไม่สมปรารถนา ขาดความมั่นใจ และยังช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ที่ได้กล่าวว่า ความเข้าใจความต้องการของเด็ก หมายถึง เด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น สามารถเรียนรู้และรับสิ่งใหม่ ๆ การจัดกิจกรรมศิลปะนั้นจะต้องไม่สร้างภาวะกดดัน การไม่สร้างภาวะกดดัน เช่นไม่มีการกำหนดว่าจะต้องเอาคะแนนเป็นเครื่องวัดผล ไม่มีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มว่ากลุ่มนี้ทำได้ดีกว่ากลุ่มนั้นมากจนเกินไป อาจจะทำให้เพื่อความสนุกสนาน ควรจัดให้เด็กเกิดความสนุกสนานและผ่อนคลาย (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2544: 114) ดังนั้น การนำกิจกรรมศิลปะเข้าไปปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้น นอกจากจะช่วยพัฒนาด้านพฤติกรรมให้ดีขึ้นแล้ว กิจกรรมศิลปะยังช่วยพัฒนาเรื่องของอารมณ์ ทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจอารมณ์ของตนเองและเข้าใจผู้อื่น เข้าใจว่าแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน จากกิจกรรม อารมณ์นี้ดีจัง เด็กทั้ง 5 คนได้แสดงอารมณ์ ทั้งอารมณ์ดีใจ เสียใจ โศกเศร้า หงุดหงิด โมโห ผ่านทางใบหน้า ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการที่เราแสดงอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ออกมา นอกจากตัวเรารู้รับอารมณ์แล้ว ยังมีบุคคลอื่น ๆ รอบตัวเรา เช่น คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู เพื่อนก็จะรับอารมณ์เหล่านี้ด้วยเช่นกัน เมื่อไหร่ก็ตามที่เราแสดงอารมณ์ด้านลบออกมาทั้งตัวเราเองและผู้ที่อยู่รอบตัวเราก็จะมีความสุข นักเรียนได้เรียนรู้การปรับอารมณ์ผ่านทางกิจกรรมได้รู้ผลดี ผลเสียของอารมณ์และเลือกที่จะแสดงอารมณ์ด้านบวกออกมามากกว่า ซึ่งกิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องของการควบคุมตนเองจากอารมณ์ ส่งผลดีถึงการเข้าสังคมกับเพื่อน นอกจากนี้ คลอเมียร์; คลอเมียร์ (Cormier; & Cormier. 1979: 476) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง (Self Control) คือกระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการหนึ่งหรือวิธีการใด หรือหลายวิธีการรวมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดย

บุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง ส่วนผู้บำบัดมีบทบาทเพียงเป็นผู้ฝึกวิธีการที่เหมาะสมให้เท่านั้น

การจัดกิจกรรมศิลปะลักษณะทำงานเป็นคู่ นักเรียนทั้ง 5 คน ชอบมาก เพราะนักเรียนได้พาเพื่อนสนิทของตนที่นักเรียนได้เลือกตอบไว้ในกิจกรรมที่ 1 ในใบงาน มาร่วมทำกิจกรรมศิลปะด้วยกิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกับเพื่อนสนิท คือ กิจกรรมที่ 7 เพื่อของฉันทานรักที่สุด กิจกรรมนี้เป็นการพัฒนาทางด้านสังคม คือ การที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนโดยเริ่มจากเพื่อนสนิทก่อน นักเรียนก็จะเกิดความสบายใจ ในการที่จะแสดงตัวตนของตนเองออกมา แน่หนที่สุดว่าเพื่อนที่นักเรียนเลือกมานั้น ย่อมมีอะไรที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นความคิดที่คล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นความชอบคล้ายกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ในการทำกิจกรรมร่วมกันนั้น นักเรียนต้องปรึกษากันกับเพื่อนสนิทก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน แบ่งหน้าที่กันขณะปฏิบัติงาน ร่วมมือและช่วยเหลือกัน ดังนั้น กิจกรรมนี้ นอกจากนักเรียนจะได้รับความสนุกสนานแล้ว กิจกรรมยังพัฒนาด้านความเป็นผู้นำให้กับนักเรียน เมื่อมีผู้นำก็ต้องมีผู้ตาม นั้นหมายความว่า นักเรียนได้ฝึกการเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี นักเรียนช่วยกันปฏิบัติงานจนสำเร็จ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนได้ ทั้งด้านพฤติกรรม ที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสุขสนุกสนาน สังเกตได้จากรอยยิ้มที่แสดงให้เห็นบนใบหน้า พฤติกรรมด้านสมาธิสั้นไม่นิ่งของเด็กลดลง จากการที่นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมด้วยดี แบ่งหน้าที่กัน พฤติกรรมด้านสมาธิบกพร่อง เช่น เหม่อลอย วอกแวกง่าย ทำงานไม่เสร็จ ไม่พบอาการเหล่านี้ขณะนักเรียนปฏิบัติงาน นอกจากนั้นแล้ว นักเรียนฝึกการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สังเกตได้จากการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน สุดท้ายแล้วนักเรียนแต่ละคู่ นำเสนอผลงานกันอย่างสนุกสนาน และนักเรียนก็ชอบกิจกรรมนี้มาก รวมทั้งเพื่อนสนิทของนักเรียน ก็อยากกลับมาทำกิจกรรมศิลปะอีกในครั้งต่อไป

นอกจากนี้แล้วยังมีกิจกรรมกลุ่ม ที่นักเรียนทั้ง 5 คน ต้องร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม นั่นคือ กิจกรรมที่ 11 เรื่องร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์เส้นสี เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนระบายความเครียด ความในใจ แสดงถึงอารมณ์ จินตนาการผ่านเส้นและสีต่าง ๆ สังเกตเห็นว่า เมื่อมีสีที่หลากหลายให้นักเรียนเลือก ทั้งสีอุปกรณ์ ที่เป็น สีไม่ สีเทียน สีชอล์ก สีเมจิก และสีน้ำ แต่กิจกรรมนี้นักเรียนทั้ง 5 คนกลับเลือกใช้สีน้ำทุกคน นักเรียนสนุกกับการป้ายสี เป็นรูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ ที่นักเรียนชอบ กิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัยนึกถึงพัฒนาการด้านสังคม การอยู่ในกลุ่มเพื่อนทำให้เด็กเรียนรู้คำว่า “พวกเรา” และ “พวกเขา” การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตามที่ดี เรียนรู้กฎของสังคมโดยไม่รู้ตัว เป็นไปได้ว่าเมื่อทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนคนที่ 1 เลือกใช้สีน้ำ นักเรียนคนที่ 2 เลือกใช้สีน้ำ ตามด้วยคนที่ 3 ,4 และ 5 ก็เลือกใช้สีน้ำระบายเช่นกัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดการเข้ากลุ่มทำงานกันโดยนักเรียนไม่รู้ตัว แต่เป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ นี่อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่นักเรียนทุกคนเลือกใช้สีน้ำปฏิบัติงานชิ้นนี้

เมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้น ทุกคนมานั่งร่วมกันและช่วยกันนำเสนอผลงานว่าสิ่งที่แต่ละคนสื่อนั้นมีความหมายกันอย่างไร เด็ก ๆ แต่ละคนช่วยกันเล่าเส้นที่ตนเองวาดจนเป็นเรื่องเป็นราวปะติดปะต่อกันอย่างสนุกสนาน กิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัยสังเกตเห็นถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการเห็น

คุณค่าของตนเองและผู้อื่น เด็ก ๆ ทุกคนสนุกและภูมิใจกับสิ่งที่ตนเองวาดและสนุกกับความคิดของเพื่อน และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน

พฤติกรรมที่นักเรียนได้รับการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกิจกรรมนี้คือ นักเรียนเกิดความสามัคคีกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกัน นักเรียนไม่ทำเป็นอวดรู้ หรือไม่สุภาพ แต่นักเรียนกลับนั่งฟังความคิดของเพื่อนอย่างตั้งใจ นักเรียนไม่อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ นั้นหมายความว่า นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนไม่มีสีหน้าที่บึ้งตึง มีแต่รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในรายการประเมินด้านพฤติกรรม

ด้านสมาธิสั้นไม่นั่ง นักเรียนมีความควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีขึ้น สังเกตจากพฤติกรรมที่นักเรียนตื่นเต้นง่าย ผลุนผลัน จะเอาอะไรก็ต้องได้ทันที พฤติกรรมเหล่านี้ถูกปรับลดลง นักเรียนรู้จักรอคอยมากขึ้น รอคอยให้ครูพูดจบ รอคอยให้เพื่อนพูดจบ แล้วตนจึงพูด

ด้านสมาธิบกพร่อง เช่น อาการรอกแว่งง่าย เหม่อลอย ไม่มีความเป็นผู้นำ ทำงานไม่เสร็จลดน้อยลง นักเรียนมีจิตใจที่จดจ่ออยู่กับกิจกรรม ร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ตามพัฒนาเด็กวัยตอนกลาง เด็กวัย 6-12 ขวบ เป็นวัยที่มีการพัฒนาการสำคัญมาก เป็นวัยสงบเงียบ ที่อยู่ระหว่าง “วัยยุ่งยาก” ของเด็กวัยก่อนเข้าเรียน “วัยบ้าคลั่ง” ของวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความพร้อมมากขึ้น เด็กเริ่มเรียนรู้อย่างมีระบบ และสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และกว้างขวางกว่าเดิม นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเพราะเด็กเริ่มออกสังคมนอกบ้าน ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ที่ทำให้เด็กอยากรวมกลุ่มกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน (สมพร สุทัศนีย์, 2541: 25-37)

กิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยเห็นในความรัก ความเอื้ออาทรที่มีอยู่ในใจนักเรียนคือ กิจกรรมที่ 12 เรื่องลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ผู้วิจัยให้นักเรียนหลับตา และผู้วิจัยเปิดเพลงให้นักเรียนฟัง 1 รอบ จากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนลืมตา และเปิดเพลงให้นักเรียนฟัง โดยให้นักเรียนหยิบอุปกรณ์ที่อยู่ด้านหน้าวาดภาพตามเสียงเพลงที่ตนได้ยิน ดังนั้นภาพที่ถูกวาดออกมา ได้ส่งผ่านจากความรู้สึกภายในจิตใจอันละเอียดอ่อนของนักเรียน มีนักเรียนคนหนึ่ง เมื่อได้ฟังเพลงแล้วก็หยิบสีเมจิกสีชมพูขึ้นมาวาดรูปหัวใจขณะที่ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนคนนี้เอามือปิดรูปที่ตนวาดเพื่อไม่ให้ผู้วิจัยเห็น พฤติกรรมที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นคือ ความตั้งใจในการวาด และวาดอย่างมีสมาธิของนักเรียนคนนี้ สีหน้าและแววตาเหมือนพยายามจะสื่อให้ผู้วิจัยทราบ เมื่อผู้วิจัยสังเกตนักเรียนอีก 4 คน ก็ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ มีสมาธิดี ไม่วอกแวก และจดจ่ออยู่กับงานของตน จนเมื่อหมดเวลา ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลงานทีละคน ขณะที่เพื่อนนำเสนอผลงาน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นักเรียนทุกคนอยู่ในความสงบและนิ่งมาก อาจด้วยดนตรีที่ฟังแล้วสบาย ทำให้ใจสบาย เมื่อผู้วิจัยถามว่า ใครจะนำเสนอผลงานก่อน นักเรียนแต่ละคนยกมือขึ้นพร้อมกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนได้ถูกพัฒนาให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงถามความคิดเห็นของเด็กๆ เอาว่าจะให้ใครนำเสนอก่อน เด็กๆ ทุกคนหันหน้าไปทางเดียวกัน หันไปทางนักเรียนคนที่ 5 ยิ้มและส่ายหน้าเหมือนจะแกล้งปฏิเสธ แต่จริงๆ แล้วก็นำเสนอผลงานก่อน ครูถามถึงสิ่งที่นักเรียนวาดและให้นักเรียนเล่า นักเรียน

อธิบายว่า เมื่อได้ยินเสียงเพลงแล้วก็นึกถึงความรัก โดยสื่อให้ความรักโดยการวาดรูปหัวใจ และในขณะนั้นนึกถึง (ผู้วิจัย) จึงได้เขียนข้อความบอกความรู้สึกว่า อยากให้(ผู้วิจัย)เรียนจบปริญญาโท สอบให้ได้ ทำให้กับผู้วิจัยถึงกับน้ำตาคลอ สิ่งที่ผู้วิจัยรับรู้ ความรู้สึกของนักเรียนคนนี้ ผ่านทางเสียงดนตรีและงานศิลปะ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกตื่นตัวใจมาก และไม่คิดว่าความรู้สึกเช่นนี้จะเกิดกับนักเรียนคนที่ 5 เพราะพฤติกรรมจากนักเรียนคนที่ 5 นี้ คุณครูทุกท่านทราบดีนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ค่อยเชื่อฟังครู มีพฤติกรรมชอบเรื่องทะเลาะวิวาท โมโหง่าย เอาใจยากบางสถานการณ์ สมาธิสั้นไม่นิ่ง คือมีพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน ในระดับ ปานกลางถึงเล็กน้อย ก่อนมาปฏิบัติกิจกรรมศิลปะเมื่อ นักเรียนคนที่ 5 มาร่วมกิจกรรมศิลปะ ทำให้ผู้วิจัยเห็นพฤติกรรมถูกปรับลดลง ดังกิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัย เห็นว่า ในส่วนลึก ก้นบึ้งของจิตใจเด็กนักเรียนคนนี้ มีความอ่อนโยนอยู่ในจิตใจ อยู่ที่ว่าเราจะเห็นความอ่อนโยนที่แฝงอยู่ในจิตใจของนักเรียนคนนี้หรือไม่

ส่วนผลงานของนักเรียนอีก 4 คน จะคล้ายกันตรง ผลงานทุกผลงานจะสื่อถึงความรัก โดยมีสัญลักษณ์บ่งบอกนั่นคือ เส้นที่วาดเป็นรูปหัวใจ หรือเรื่องราวของภาพที่แสดงให้เห็นถึงความรักของความรักอบอุ่นของครอบครัว ผลงานของเด็กคนที่ 1 วาดเป็นภาพแมงมุมและใยแมงมุมที่ล้อมรอบตัวแมงมุมเป็นรูปหัวใจหลากสีนั่น นั้นหมายความว่า ในความรักไม่ว่า คนหรือสัตว์ย่อมมีความรักเช่นเดียวกัน เหมือนดั่งใยแมงมุมที่เป็นรูปหัวใจ ก็แสดงถึงความรักเช่นเดียวกัน ส่วนทำไมถึงวาดแมงมุมก็เพราะนักเรียนคนที่ 1 ประทับใจในการวาดภาพของนักเรียนที่ 2 ที่วาดภาพแมงมุมได้สวยงาม ในกิจกรรมที่ 3 สัตว์ที่รัก จึงนำมาวาดบ้าง ผลงานของนักเรียนคนที่ 2 แสดงถึงความรักความอบอุ่นที่สะท้อนความคิดออกมาเป็นรูปบ้าน และได้วาดบ้านอยู่กลางกระดาน และมีเส้นใยของแมงมุมล้อมรอบบ้านอีก 1 ชั้น นั้นหมายความว่า เมื่อนักเรียนได้ฟังเพลงแล้ว เกิดความรู้สึกถึงความรักของคนในครอบครัวที่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาพวาดบ้าน 1 หลัง บ้านที่แสดงให้เห็นถึงความรักอบอุ่นของคนในครอบครัวที่อยู่ด้วยกัน หน้าต่างถูกระบายด้วยสีเมจิกสีเหลืองหมายความว่าทุกคนอยู่ในบ้านทำกิจกรรมอยู่เพราะไฟเปิด ใยแมงมุมแสดงให้เห็นถึง ความรักของคนในครอบครัวที่รักกันอย่างเหนียวแน่น ประดู่ใยแมงมุม

ผลงานของนักเรียนคนที่ 3 ถ่ายทอดความคิดมากมาย ผ่านการเดินทางบนรถไฟฟ้า เป็นการเดินทางของคนในครอบครัว จะสังเกตเห็นได้จากภาพบ้าน นั้นหมายถึงความรักของทุกคน มีสัญลักษณ์ แสดงถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีธงชาติ

ผลงานของนักเรียนคนที่ 4 ภาพที่เห็นคือรูปภาพที่ถูกวาดด้วยสีเมจิกสีเหลือง หรือคล้ายตัวการ์ตูน 2 ตัว เหมือนกัน ต่างกันตรงขนาด และลำดับในหน้ากระดาน เมื่อสอบถามให้ความหมายว่า การ์ตูนที่อยู่ด้านหน้าคือ แม่ ตำแหน่งด้านหลังแม่คือภาพ พ่อ นั้นหมายความว่าในชีวิตของนักเรียนคนที่ 4 สนิทกับแม่มากที่สุด สังเกตจากขนาดภาพแม่ ตัวแม่จะมีขนาดใหญ่กว่าพ่อ ผู้วิจัยสังเกตเห็นรูปภาพหัวใจ ที่วาดด้วยสีเมจิกสีชมพู แสดงให้เห็นว่า เด็กต้องการสื่อถึงความรักที่มีต่อแม่และพ่อ

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ตลอดระยะเวลา 12 ครั้ง ติดต่อกันเป็นประจำทุกวันกับกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม ปรากฏว่า

นักเรียนทั้ง 5 คน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการมาเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความกระตือรือร้น ในการร่วมกิจกรรมทุกครั้ง เมื่อการปฏิบัติกิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้วิจัยเป็นผู้ไปตามนักเรียนที่ห้องเรียน เพื่อมาร่วมกิจกรรมศิลปะ แต่เมื่อนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 ผ่านไปแล้ว ในครั้งที่ 2 นักเรียนทั้ง 5 คน เดินทางมาร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ผู้วิจัยไปตาม นั้นหมายความว่า เด็กทั้ง 5 คนมีความตั้งใจมาปฏิบัติกิจกรรม ในบางครั้ง นักเรียนมาถึงห้องปฏิบัติกิจกรรมก่อนเวลาที่นัดหมาย นั้นแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของนักเรียน

ผู้วิจัยสังเกตเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นถูกปรับลดลงด้วย กิจกรรมศิลปะทั้ง 4 ด้าน ที่ผู้วิจัยประเมิน ทั้งปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสมาธิสั้นไม่นิ่ง ด้านสมาธิบกพร่อง และด้านดัชนีสมาธิสั้นแบบไม่นิ่ง ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า กิจกรรมศิลปะมีส่วนช่วยปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 5 คนได้เป็นอย่างดี เห็นพฤติกรรมถูกปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น นักเรียนบางคนมีปัญหาเรื่องการเข้าสังคมกับเพื่อน ไม่กล้าคุยกับเพื่อน ผลปรากฏว่า นักเรียนกล้าคุยกับเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ ความขี้อายลดน้อยลง ด้วยพฤติกรรมด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กมีมากขึ้นด้วยกิจกรรมศิลปะ ที่ช่วยสอนให้นักเรียนรู้จักการควบคุมตนเองทางด้านอารมณ์ เมื่อควบคุมตนเองด้านอารมณ์ได้แล้ว ก็ส่งผลดีถึง ด้านสังคมตามมาเช่นกัน เข้ากับเพื่อนได้ หรือทำให้เพื่อนอยากเล่นด้วย รู้วิธีการเล่นกับเพื่อนว่า เล่นแบบไหนไม่รุนแรง

นักเรียนบางคนมีพฤติกรรมที่จะเอาอะไรก็ต้องให้ได้ทันที พฤติกรรมนี้ได้ถูกปรับลดลงด้วยกิจกรรมศิลปะ ที่สอนให้รู้จักการรอคอย

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะทั้ง 12 กิจกรรม นับได้ว่าได้ผลออกมาอย่างดีเยี่ยมจากการที่ผู้วิจัยเห็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม นักเรียนทั้ง 5 คน เป็นไปในทางที่ดีขึ้นมาก นักเรียนเข้าใจตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง เห็นในความสามารถของตนเอง เกิดการยอมรับจากเพื่อนและนักเรียน ได้ฝึกการควบคุมอารมณ์ของตนเอง นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น นักเรียนสนุกกับการปฏิบัติกิจกรรม และมีความสุขในการร่วมทำกิจกรรมร่วมกันทั้ง 12 ครั้ง นอกจากนี้นักเรียนทั้ง 5 คน อยากให้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมศิลปะให้นักเรียนมาร่วมกิจกรรมกันอีก

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ กิจกรรมศิลปะสามารถใช้บำบัดรักษาหรือปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กได้เป็นอย่างดี เมื่อศิลปะบำบัดพฤติกรรมเด็กแล้ว พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กก็就会被ปรับให้ดีขึ้นส่งผลให้การดำรงชีวิตเด็กดีขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งการที่เด็กเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจคนรอบข้างปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้แล้ว อยู่ในสังคมที่หลากหลายได้อย่างมีความสุข

การทำวิจัยในครั้งนี้เป็นการทดลองในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ผลที่ประจักษ์ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงเป็นแค่ช่วงเวลาที่ถูกวิจัยทำการทดลอง ถ้าต้องการให้พฤติกรรมของนักเรียนมีการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลง อย่างต่อเนื่อง ครูและผู้ปกครอง คงต้องมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน รวมทั้งครูและผู้ปกครอง หากิจกรรมที่ปฏิบัติกับนักเรียนกลุ่มนี้ต่อไป และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กสมาธิสั้นจะถูกปรับลดลง ทั้งนี้รวมถึงการดูแลร่วมกัน ระหว่างครูที่โรงเรียนและผู้ปกครอง และเชื่อมั่นว่าเด็ก ๆ เหล่านี้จะ

เติบโตเป็นพลเมืองดี และเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศชาติสืบไป และดำรงตนอยู่ในสังคมอันหลากหลายได้อย่างสันติสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนศิลปะ

1.1 ครูผู้สอนศิลปะ มีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น ลักษณะอาการและพฤติกรรมที่แสดงออก

1.2 ครูผู้สอนศิลปะ ควรศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะและจิตวิทยา กิจกรรมศิลปะบำบัดพฤติกรรม

1.3 ครูผู้สอนศิลปะ มีการออกแบบการเรียนรู้ได้เหมาะสม และสอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็ก กิจกรรมก่อให้เกิดสมาธิ เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และผ่อนคลาย

1.4 ครูผู้สอนศิลปะ ให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ชื่นชมนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ฟังที่ดี ฝึกการรอคอย เมื่อเพื่อนมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เช่นเดียวกัน

1.5 เมื่อเห็นนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขณะปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอน ศิลปะเรียกนักเรียนทันที และตักเตือนด้วยความจริงใจ โดยเรียกมาคุยกับครู ไม่ตำหนิต่อหน้าเพื่อนคนอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

2.1 การช่วยเรื่องปัญหาสมาธิ

2.1.1 ควรจัดตำแหน่งโต๊ะที่นั่งของเด็กไว้แถวหน้าสุดหรือใกล้โต๊ะครู เพราะเด็กวอกแวกง่าย เมื่อจัดตามแบบดังกล่าว ครูสามารถเรียกเตือนได้ทันที

2.1.2 ให้เด็กนั่งใกล้กับเด็กเรียบร้อย ที่ไม่ชอบคุยระหว่างเรียน

2.1.3 เมื่อเห็นว่าเด็กไม่มีสมาธิในการเรียน ครูอาจให้เด็กเปลี่ยนอิริยาบถ เช่น ช่วยแจ้งสมุดงานให้ครู ให้ไปล้างหน้า เป็นต้น เพื่อลดความเบื่อของเด็กและเรียนได้นานขึ้น

2.1.4 ลดปริมาณงานของเด็กให้น้อยกว่าเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ให้หรือลดเวลาในการทำงานให้สั้นลง ในกรณีที่เด็กมีสมาธิสั้นมาก โดยเน้นความรับผิดชอบให้เด็กทำงานสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

2.1.5 การสื่อสารกับเด็ก ควรสื่อให้ชัดเจน และกระชับได้ใจความ รวมถึงสังเกตความพร้อมของเด็กขณะรับสารจากครูว่า เด็กอยู่ในอาการเหม่อ วอกแวกหรือไม่ ถ้ามีอาการดังกล่าวให้ใช้วิธีการแตะหรือสัมผัสที่ตัวเด็กก่อน เมื่อเด็กหันมาจึงสื่อสารกับเด็ก

2.2 การช่วยเรื่องปัญหาพฤติกรรม

2.2.1 ควรชื่นชมเค้าเมื่อทำความดีหรือมีพฤติกรรมที่ดี และเมื่อเด็กทำผิดพลาด ควรใช้คำพูดปลอบใจอย่างจริงใจและหาวิธีแก้ไข

2.2.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แก้ไขข้อผิดพลาด ให้การตักเตือน และไม่ตำหนิต่อหน้าผู้อื่น และไม่ลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง เพราะพฤติกรรมที่เกิดจากสมาธิสั้น/ซน เด็กจะซุ่มซ่าม ทำของเสียหาย หุนหันพลันแล่น ควรเตือนอย่างสม่ำเสมอว่าพฤติกรรมใดที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

2.2.3 แนะนำเด็กว่าจะปรับตัวอย่างไรเมื่ออยู่กับเพื่อนหรือเล่นกับเพื่อน เพราะเด็กสมาธิสั้นจะมีปัญหาเรื่องการปรับตัวกับเพื่อน เด็กมักใจร้อน หุนหัน เล่นแรง คุณครูช่วยให้คำตักเตือน

2.3 การช่วยเรื่องปัญหาการเรียน

2.3.1 ครูให้ความช่วยเหลือ อธิบายเพิ่มเติมเป็นพิเศษ เนื่องจากเด็กสมาธิสั้นมีปัญหาการเรียน จากภาวะสมาธิสั้นเองหรือ จากภาวะสมองมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้วย (LD) พบ 25-50% จะมีความบกพร่องด้านการเรียนรู้เฉพาะด้าน (Learning Disability) เช่น การอ่าน การสะกดคำ การคำนวณ เป็นต้น

2.3.2 อาจต้องสอนพิเศษเพิ่มเติมช่วงนอกเวลาเรียน และครูให้ความสนใจใน.....เด็กที่มีปัญหาการเรียนร่วมด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

- 3.1 ยอมรับและเข้าใจกับภาวะที่เด็กเป็นโรคสมาธิสั้น
- 3.2 มีการศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น หรือปรึกษาจิตแพทย์ เพื่อรักษาและรับคำแนะนำในการปรับพฤติกรรม
- 3.3 มีตารางกิจกรรมที่แน่นอน ชัดเจน
- 3.4 มีการฝึกเรื่องวินัยที่ชัดเจน และสม่ำเสมอ
- 3.5 มีจิตใจที่เยือกเย็น สุขุม.....เมื่ออยู่กับเด็ก
- 3.6 ให้รางวัลทันทีที่เด็กทำดี
- 3.7 ทำกิจกรรมครั้งละสั้น ๆ ให้เหมาะกับสมาธิเด็ก และต้องเพิ่มระยะเวลาขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อการพัฒนาการด้านพฤติกรรม อารมณ์และสังคมของเด็กสมาธิสั้นโดยวิธีการสอนตามแนวทางพระพุทธศาสนา
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านพฤติกรรมกับ กลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านอื่นๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กิติกร มีทรัพย์. (2533,มกราคม-มิถุนายน). ศิลปะบำบัด. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 21(1): 89.
- เกสร ธิตะจारी. (2543). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตทนายวรรณ เตื่อนฉาย. (2541). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยรัตน์ จิตต์บรรเทา. (2538). *การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ(นนทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2544). *ศิลปะ ยิน ยล สัมผัส*. กรุงเทพฯ: บริษัทฟอร์แมท แอสโซซิเอทส์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2542). *ศิลปะเด็กพิเศษ = Art for all*. กรุงเทพฯ: บริษัทฟอร์แมท แอสโซซิเอทส์.
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2547). *โรคสมาธิสั้น ใน [อินเทอร์เน็ต] รีวิวส์ อิน พิดิเอทริก IntersiveReviews in Pediatrics*. ปกิต วิทยานนท์. 255-273. กรุงเทพฯ: บียอนด์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ ไพรซ์.
- ชาญวิทย์ เงินศรีตระกูล. (2545). *Common Behavioral and Emotional Problems in Pediatrics. ในกุมารเวชศาสตร์: การดูแลรักษาในปัจจุบัน*. สมจิตร์ จารุรัตนศิริกุล. 5-9. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ชูจิตต์ วัฒนารมย์. (2529). *คุณค่าของกิจกรรมศิลปะต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูศิลปะและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ*. วิทยานิพนธ์ ด. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. (2533). *พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ*. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2534). *เอกสารการสอนชุดวิชากิจกรรม และเครื่องมือการแนะแนว หน่วยที่ 9-15 มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราช สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราช.
- ทิพย์กมล บุญภักดี. (2547). *การศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะกับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปะศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ชนะ สันติสวัสดิ์. (2535). ผลของการเสริมแรงพฤติกรรมที่ขัดกันเพื่อลดพฤติกรรมก่อกวนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตั้งวิรุฬห์ธรรม กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิรมน ตีรณสาร. (2525). ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรณสาร.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2536). ศิลปะในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปิยฉัตร เรืองวิเศษ ฟินนี้. (2541). “ทำอย่างไรเราจึงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในศิลปินตัวน้อยๆของเรา.” คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ. 30(4) : 58-89.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). วิธีสอนเด็กสมาธิสั้น. กรุงเทพฯ: แวันแก้ว.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงชมพู อร่ามกุล. (2549). การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). สมอกลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2539). สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉลองศิริราชสมบัติครบ 50 ปี. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวดี สุพรมงคลเลิศ. (2539). สภาพและความต้องการในการจัดกิจกรรมศิลปะของเด็กป่วยในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รจนา กาแก้ว. (2541). การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เรียนร่วมกับเด็กปกติระดับก่อนประถมศึกษา จากการใช้วิธีปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตัวเอง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- รติชน รัตนธรรม. (2548). การศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะกับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายประเภทกล้ามเนื้ออ่อนแรง อายุระหว่าง 4-6 ปี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลลิตพรพรรณ ทองงาม. (2539). ศิลปะสำหรับครูประถม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 8-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราช. สาขาศึกษาศาสตร์.ครั้งที่ 6 (2537). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมิราช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2536). *ทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศันสนีย์ จัตรคุปต์. (2545). สาเหตุของสมาธิ. ในลูกของเราเป็นเด็กพิเศษหรือเปล่า? สุภาวดี หาญเมธี. 80. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: แปลน.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). จิตวิทยาที่มีลักษณะเด็กพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หมอ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2543). จิตวิทยาเด็กพิเศษแนวคิดสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: ภาควิชา จิตวิทยามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร สุทัศน์ีย์ มรว. (2541). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุยมพร เค โปบลีย์. (2544). จิตของเด็ก อารมณ์ ความคิด ชีวิตเป็นสุข. กรุงเทพฯ: ศูนย์ การศึกษาเซอร์แอดแลน.
- สุวรรณี พุทธิศรี. (2548). *Behavior Therapy*. กรุงเทพฯ: บริษัท บีคอนด์ เอ็นเตอร์ไพรซ์.
- อลิส วัยชรสินธุ. (2546). จิตเวชเด็ก. หน้า 61-69. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2539). โรคสมาธิสั้น. ในตำราเวชศาสตร์ เล่ม 1. สำหรับ จิตตินันท์. 360-367. กรุงเทพฯ: กรุงเทพเวชสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2529). จิตวิทยาคลินิกเกี่ยวกับเด็ก. (จิต 627). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เนริกา เกิดนาสาร. (2550). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของ ผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิงสงขลา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เลิศ อานันทนนะ. (2535). *เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เลิศศิริ บวรกิตติ. (2549). ศิลปกรรมบำบัดคืออะไร. ศิลปกรรมบูรพา. (2): 68-69.
- เลิศศิริ บวรกิตติ. (2548). ศิลปกรรมบำบัด: สังเขป ทฤษฎีและการปฏิบัติ. วิชาการ สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (6): 51-53.
- เวณี กริทอง. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา การศึกษานุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anderson, Frances. E. (1989). "A Critical Analysis of Review of the Published Research Literature in Arts for the Handicapped : 1971 – 1981 with Special Attention to The Visual Arts", in *Art Therapy*. London: Macmillan.

- Geraci, N. (1990). *The use of art Therapy to improve emotion art activity: Art Therapy in Journal of child and Adolescent group Therapy*. San Francisco : Jossey – Bass.
- Hammond, W.K. (1989). “ *Creative therapies in the treatment of addictions: The art of transforming shame*”, in *The Art in Psychotherapy*. p. 275-282. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Rogers, Carl R and Rosalind F. (1970). *Diamon. Psychotherapy and Personality Change* Chicago: University of Chicago Press.

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความอนุเคราะห์ในการขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
จดหมายขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/1๐731

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3๐ ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สุขขธาร์ักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สมจิตร ไกรศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง และ แผนการสอนชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฐวดี สุขขธาร์ักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 086-094-7412, 089-199-7356

ที่ ศธ 0519.12/10732

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏฐวดี สุขขารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสังเกตพฤติกรรม / แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง และ แผนการสอนชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฏฐวดี สุขขารักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-094-7412, 089-199-7356

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/๑๙๓๓

วันที่ 3๐ ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สุขขยารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์เวอร์นี กริทอง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง และ แผนการสอนชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฐวดี สุขขยารักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศบ 0519.12/10734

วันที่ 30 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวณัฏฐวดี สุขธรรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลศศิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์เกริก ยืนพัน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสังเกตพฤติกรรม / แบบประเมินพฤติกรรม ของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง และ แผนการสอนชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฏฐวดี สุขธรรักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/0735

วันที่ 30 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สุขขารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศสิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ถลิตพรพรหม ทองงาม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสังเกตพฤติกรรม / แบบประเมิน พฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง และ แผนการสอนชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฐวดี สุขขารักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๘73๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพิษณุศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สุขธรรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 8-12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักดี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องปฏิบัติการศิลปะ เพื่อทดลองใช้แผนการสอนชุดกิจกรรมศิลปะ 12 กิจกรรม / แบบประเมินพฤติกรรมของครูประจำชั้น ครูผู้สอน และผู้ปกครอง และ แบบบันทึกการสังเกต กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาช่วงอายุ 8-12 ปี ที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นจากแพทย์ มีใบรับรองแพทย์แสดงภาวะสมาธิสั้น จำนวน 5 คน ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตเคราะห้ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฐวดี สุขธรรักษ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 086-094-7412, 089-199-7356

ที่ ศธ 0519.12/1103.2

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวรุณี วิชาตะกัลล

เนื่องด้วย นางสาวณัฏฐวดี สุขขยารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักดี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขออนุญาตผู้ปกครองของ ค.ช.พรภวิทย์ วิชาตะกัลล นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/6 เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ การวาดภาพระบายสี ด้วยสีไม้ สีชอล์ก สีเมจิก สีเทียน สีน้ำ และสีโปสเตอร์ / กิจกรรมการปั้นด้วยวัสดุปั้นจากกระดาษแข็งป่น และกิจกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษ จำนวน 12 กิจกรรม และขอให้ ครูศรินทร์ภา พูลสวัสดิ์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/6 เป็นผู้บันทึกการสังเกตพฤติกรรม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏฐวดี สุขขยารักษ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัทพ์ 086-0947-412

ที่ ศบ 0519.12/11 ๐๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 พฤศจิกายน 2552

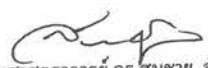
เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน นางนริสา แหยมเกิด

เนื่องด้วย นางสาวณัฏฐ์ สุขธรรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ นวกรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขออนุญาตผู้ปกครองของ ค.ช.วีระชัย นุ่มเจริญ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/6 เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ การวาดภาพระบายสี ด้วยสีไม้ สีชอล์ก สีเมจิก สีเทียน สีน้ำ และสีโปสเตอร์ / กิจกรรมการปั้นด้วยวัสดุปั้นจากกระดาษ แป้งปั้น และกิจกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษ จำนวน 12 กิจกรรม และ ขอให้ ครูวาสนา บุญอรุ่ง ครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3/6 เป็นผู้บันทึกการสังเกตพฤติกรรม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏฐ์ สุขธรรักษ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-0947-412

อ.ณัฏฐ์
อ.วาสนา
อ.จักรพงษ์

ที่ ศธ 0519.12/11 ๐34

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษา

เรียน นางอรรณพ อภินันท์ปรีดา

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สุขขยารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานพนธ์เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขออนุญาตผู้ปกครองของ ค.ช.พิริยชญ์ อภินันท์ปรีดา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ การวาดภาพระบายสี ด้วยสีไม้ สีชอล์ก สีเมจิก สีเทียน สีน้ำ และสีโปสเตอร์/ กิจกรรมการปั้นด้วยวัสดุปั้นจากกระดาษแข็ง และกิจกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษ จำนวน 12 กิจกรรม และ ขอให้ ครูสุชาวดี แห่งหอม ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 เป็นผู้บันทึกการสังเกตพฤติกรรม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาต ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฐวดี สุขขยารักษ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-0947-412

ที่ ศธ 0519.12/11๐35

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตูษามวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

พศกิกายน 2552

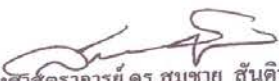
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน นางดวงพร สุวรรณมัจฉา

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สุขขยารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความประสงค์จะขออนุญาตผู้ปกครองของ ค.ช.กฤดากร สุวรรณมัจฉา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ การวาดภาพระบายสี คิวตี้ไม๊ สีชอล์ค สีเมจิก สีเทียน สีน้ำ และสีโปสเตอร์/ กิจกรรมการปั้นด้วยวัสดุปั้นจากกระดาษแป้งปิ่น และกิจกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษ จำนวน 12 กิจกรรม และ ขอให้ ครูณรงค์พันธ์ หึงพักตร์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 เป็นผู้บันทึกการสังเกตพฤติกรรม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฐวดี สุขขยารักษ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-0947-412

นางสาว ณัฐวดี สุขขยารักษ์
นิสิตระดับปริญญาโท

ที่ ศธ 0519.12/11๐3๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

พ.ศ. ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน นางปัทมา เกตุเลขา

เนื่องด้วย นางสาวณัฏฐวดี สุขขยารักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อปรับพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาช่วงอายุ 8 – 12 ปี ที่มีสมาธิสั้น” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขออนุญาตผู้ปกครองของ ด.ช.วรรณ เกตุเลขา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ การวาดภาพระบายสี ด้วยสีไม้ สีชอล์ก สีเมจิก สีเทียน สีน้ำ และสีโปสเตอร์/ กิจกรรมการปั้นด้วยวัสดุปั้นจากกระดาษ แป้งปั้น และกิจกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษ จำนวน 12 กิจกรรม และ ขอให้ ครูจอมขวัญ ทองสารี ครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4/4 เป็นผู้นับที่การสังเกตพฤติกรรม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏฐวดี สุขขยารักษ์ ได้เก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ตันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 086-0947-412

ภาคผนวก ข

แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับครูประจำชั้น,ครูผู้สอน)

แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้ปกครอง)

แบบรายการประเมิน 4 ด้าน(สำหรับครูประจำชั้น,ครูผู้สอน)

แบบรายการประเมิน 6 ด้าน(สำหรับผู้ปกครอง)

แบบบันทึกพฤติกรรมสำหรับผู้วิจัย

แบบฟอร์มบันทึกการสังเกต (ใช้ประกอบกับข้อ 5)

ชุดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนสมาธิสั้นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (สำหรับครู)
(CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE)

ชื่อ / นามสกุล ของเด็ก.....อายุ.....ปี ชั้น..... ร.ร.....

ผู้กรอกแบบสอบถาม.....ตำแหน่ง..... วัน/เดือน/ปี.....

เด็กของท่านทำสิ่งเหล่านี้หรือไม่ (กรุณาใส่เครื่องหมาย X ตามความรุนแรงของพฤติกรรม)

	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก
1. อยู่ไม่นั่งขยับตัวตลอดเวลา				
2. ส่งเสียงดังอย่างไม่เหมาะสม				
3. จะเอาอะไรก็ต้องเอาให้ได้ทันที				
4. ทำเป็นอวดรู้ หรือไม่สุภาพ				
5. โมโหง่าย เอาใจยาก				
6. อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์				
7. สมาธิสั้นหรือวอกแวกง่าย				
8. ชอบก่อกวนเด็กอื่น				
9. เหม่อลอย				
10. หนีบึ้ง				
11. อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย / รุนแรง				
12. ชอบทะเลาะวิวาท				
13. เป็นคนหัวอ่อน				
14. อยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมา				
15. คืบคลานง่าย ศลุนคลั่น				
16. ต้องการความสนใจของครูมาก				
17. ไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม				
18. ถูกเพื่อน ๆ ชักจูงง่าย				
19. ชอบเอาเปรียบเด็กอื่น				
20. ไม่มีความเป็นผู้นำ				
21. ทำงานไม่เสร็จ				
22. ทำตัวเป็นเด็กกว่าวัย				
23. ปิดความผิดให้ผู้อื่น				
24. เข้ากับเด็กอื่นไม่ได้				
25. ไม่ร่วมมือกับเพื่อนในชั้น				
26. หงุดหงิดง่าย				
27. ไม่ค่อยเชื่อฟังคุณครู				
28. มีปัญหาการเรียน				

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (สำหรับผู้ปกครอง)
(CONNERS' PARENT QUESTIONNAIRE)

ชื่อ / นามสกุล ของเด็ก.....อายุ.....ปี ชั้น..... ร.ร.....

ผู้กรอกแบบสอบถาม ☐ บิดา ☐ มารดา ☐ อื่นๆ (ระบุ) วัน/เดือน/ปี.....

เด็กของท่านกำลังเหล่านี้หรือไม่ (กรุณาใส่เครื่องหมาย X ตามความรุนแรงของพฤติกรรม)

	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก
1. สว่างแฉะแฉะ เหนียว เหนียว ดึงคม				
2. ไม่สุภาพต่อผู้ใหญ่				
3. มีปัญหาในการเข้ากับเพื่อน				
4. ดิ้นเดินง่าย ผลุนผลัน				
5. ชอบออกคำสั่ง				
6. ลุดนิ้ว / กัด/ เคี้ยวผ้าห่มหรือเสื้อ				
7. ร้องไห้ง่าย หรือร้องไห้น้อย				
8. มีความโกรธหรือขุ่นเคืองใจซ่อนอยู่				
9. เหม่อลอย				
10. มีปัญหาการเรียน				
11. อยู่ไม่นิ่ง ขยับไปมา				
12. ซิกแล้ว (กลัวสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เช่น บุคคล หรือสถานที่ใหม่ การไปโรงเรียน)				
13. อยู่ไม่นิ่ง ลุกไปมา				
14. ทำของเสียหาย				
15. พูดโกหก หรือเล่าเรื่องที่ไม่น่าจริง				
16. ขี้อาย				
17. ก่อเรื่องเคียดรื้อนบ่อยๆ				
18. พูดไม่เหมาะสมกับอายุ เช่น พูดไม่ชัด คิดอ้าง พูดแบบเด็กๆ				
19. ไม่ยอมรับเวลาทำผิด หรือชอบโทษผู้อื่น				
20. ขวนทะเลาะ				
21. หนีบั้ง หนีงอ				
22. ขโมยของ				
23. ไม่เชื่อฟัง / เชื่อฟังอย่างขอไปที				
24. ขี้กังวล (เกี่ยวกับการอยู่คนเดียว การเจ็บป่วย ความตาย)				
25. ทำอะไรไม่เสร็จเร็วหรือช้า				
26. ขี้ใจน้อย				

	ไม่มี	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก
27.ชอบแก๊งผู้อื่น				
28.ทำอะไรซ้ำๆ โดยหยุดไม่ได้				
29.ดูร้าย เช่น ทำร้ายสัตว์				
30.เป็นเด็กกว่าวัย				
31.วอกแวกหรือสมาธิสั้น				
32.บ่นปวดศีรษะ				
33.อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย				
34.ไม่ชอบทำตามกฎหรือข้อบังคับ				
35.ทะเลาะวิวาทบ่อยๆ				
36.เข้ากับเพื่อนที่ไม่ดี				
37.หงุดหงิดงาเวลาทำอะไรไม่สำเร็จ				
38.ก่อกวนเด็กอื่นๆ				
39.โดยปกติแล้วเป็นเด็กที่ไม่ค่อยรันทรง				
40.มีปัญหาการกิน				
41.บ่นปวดท้อง				
42.มีปัญหาการนอน				
43.บ่นปวด เจ็บตรงที่ต่างๆ				
44.คลื่นไส้ อาเจียน				
45.รู้สึกถูกเอาเปรียบ				
46.ชอบ ใช้อาวุธ				
47.ปล่อยให้คนอื่นรังแก				
48.มีปัญหาการขี้นถ่าย เช่น ถ่ายไม่เป็นเวลา ท้องผูก				

CONNERS TEACHER RATING SCALE

MALE

age (yrs)	conduct problems		hyperactivity		inattention-passivity		hyperactivity index	
	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0
3-5	1.65	2.05	2.13	2.57	2.42	2.92	2.25	2.73
6-8	0.97	1.18	1.58	1.90	1.87	2.24	1.50	1.80
9-11	1.49	1.82	1.87	2.26	1.95	2.31	1.65	1.97
12-14	0.80	0.99	1.15	1.39	1.66	1.97	1.09	1.30
15-17	0.78	0.96	1.00	1.22	1.69	2.02	1.09	1.31

FEMALE

age (yrs)	conduct problems		hyperactivity		inattention-passivity		hyperactivity index	
	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0
3-5	1.55	1.89	1.53	1.81	1.79	2.14	1.75	2.08
6-8	0.84	1.02	0.85	1.04	1.43	1.75	1.04	1.26
9-11	1.02	1.26	1.15	1.40	1.29	1.55	1.10	1.34
12-14	0.46	0.61	0.60	0.73	0.95	1.16	0.54	0.66
15-17	1.35	1.69	1.27	1.58	1.16	1.39	1.29	1.60

Total of Questions

8	conduct problems	4, 5, 6, 10, 11, 12, 23, 27
7	hyperactivity	1, 2, 3, 8, 14, 15, 16
8	inattention-passivity	7, 9, 18, 20, 21, 22, 26, 28
10	hyperactivity index	1, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 21, 26

Question Used for Each Category

CONNERS PARENT RATING SCALE

MALE

age (yrs)	conduct problems		learning problems		psychosomatic		impulsive-hyperactive		anxiety		hyperactivity index	
	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0
3-5	1.12	1.31	1.00	1.16	0.30	0.37	1.99	2.31	1.59	1.89	1.32	1.52
6-8	1.10	1.30	1.32	1.54	0.48	0.59	1.83	2.13	1.28	1.53	1.38	1.61
9-11	1.10	1.29	1.32	1.58	0.57	0.70	1.82	2.12	1.13	1.36	1.32	1.54
12-14	1.11	1.31	1.52	1.80	0.88	1.10	1.63	1.90	1.51	1.76	1.30	1.52
15-17	1.13	1.35	1.45	1.72	0.52	0.65	1.47	1.72	1.46	1.75	1.13	1.33

FEMALE

age (yrs)	conduct problems		learning problems		psychosomatic		impulsive-hyperactive		anxiety		hyperactivity index	
	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0	+1.5	+2.0
3-5	1.02	1.19	1.48	1.76	0.36	0.44	2.31	2.69	1.40	1.69	1.62	1.90
6-8	0.83	0.97	1.02	1.21	0.60	0.73	1.84	2.13	1.56	1.89	1.12	1.29
9-11	0.94	1.12	1.00	1.19	0.59	0.73	1.89	1.98	1.35	1.63	1.03	1.20
12-14	0.99	1.19	1.16	1.34	0.65	0.79	1.55	1.82	1.34	1.60	1.00	1.17
15-17	0.87	1.03	0.92	1.11	0.57	0.68	1.43	1.57	1.31	1.10	0.93	1.10

Total of Questions

12
4
5
4
4
10

Question Used for Each Category

conduct problems 2, 8, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 33, 34, 39
learning problems 10, 25, 31, 37
psychosomatic problems 32, 41, 43, 44, 48
impulsive-hyperactive 4, 5, 11, 13
anxiety 12, 16, 24, 47
hyperactivity index 4, 7, 11, 13, 14, 25, 31, 33, 37, 38

แบบฟอร์มบันทึกการสังเกต

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....เพศ.....
 วัน เวลาที่สังเกต.....ช่วงเวลา.....เริ่ม.....สิ้นสุด.....
 สถานที่.....กิจกรรมที่.....เรื่อง.....

ปัญหาที่เกิด

.....

พฤติกรรม.....

.....

วิเคราะห์.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิจกรรมที่ 1

เรื่อง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้มีการโต้ตอบซักถามและมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน
2. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม

ครูให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงตนเองให้เพื่อนฟัง ข้อมูลส่วนตัว ชีวิตประจำวันในแต่ละวันว่าทำอะไรบ้าง ชีวิตที่อยู่ที่บ้าน กิจกรรมที่ทำที่บ้าน นิยายส่วนตัว

เมื่อนักเรียนพูดครบทั้ง 5 คน ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าคนแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะเหมือนกันอย่างไร ต่างกันอย่างไรบ้าง นิยายส่วนตัวของแต่ละคนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร(ครูเป็นผู้ประสานและกระตุ้นให้นักเรียนได้โต้ตอบจากหัวข้อที่ครูกำหนดให้)

ขั้นสอน (25 นาที)ครูแจกกระดาษคำถามให้นักเรียนทั้ง 5 คน ให้แต่ละคนเขียนคำตอบ โดยมีคำถามดังนี้

1. อาหารที่นักเรียนชอบคือ 1.....2.....
2. ผลไม้ที่นักเรียนชอบคือ 1.....2.....
3. สัตว์ที่นักเรียนชอบคือ 1.....2.....
4. กีฬาที่นักเรียนชอบเล่นคือ1.....2.....
5. สีที่นักเรียนชอบคือ1.....2.....
6. ยามว่างนักเรียนชอบทำ 1.....2.....
7. วิชาที่นักเรียนชอบเรียนคือ1.....2.....
8. การ์ตูนที่ชอบดูเรื่อง 1.....2.....
9. เพื่อนสนิทของนักเรียนคือ 1.....2.....
10. คนในครอบครัวที่สนิทคือ 1.....2.....

เมื่อนักเรียนตอบคำถามภายในเวลาที่กำหนด(10 นาที) เรียบร้อยแล้ว ครูให้นักเรียนตอบคำถามที่ครูถาม ครูถามว่า : สรุปแล้วเพื่อนๆของเราทั้งหมดชอบเหมือนกันหรือไม่ นักเรียนตอบ ดังนั้น นักเรียนคิดว่าคนเรามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

จากนั้นครูแจกกระดาษวาดเขียนให้คนละ 3 แผ่น ดินสอและสีไม้ ให้นักเรียนเลือกคำถามที่นักเรียนชอบมากที่สุด 3 ข้อ และวาดรูปลงในกระดาษข้อละ 1 แผ่น พร้อมระบายสีตกแต่ง นักเรียนนำเสนอผลงานภาพวาดและอธิบายถึงเหตุผลว่าทำไมถึงเลือก 3 ข้อนี้

ขั้นสรุป(15นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า คนเราทุกคนมีความแตกต่างกัน ทั้งรูปร่าง หน้าตา นิสัย ส่วนตัว มีทั้งสิ่งที่ชอบและสิ่งที่ไม่ชอบ ดังนั้นเราจึงควรเคารพในตัวบุคคลแต่ละคนและเข้าใจในความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน
- ดินสอ
- สีไม้
- สีเมจิก

ประเมินผล

พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม
- CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2

เรื่อง สร้างสรรค์เส้นสีอิสระ ผ่านสื่ออุปกรณ์

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระผ่านสื่อ อุปกรณ์ศิลปะ
2. เพื่อให้นักเรียนมีวินัยในการควบคุมตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม โดยมีกระดาษโปสเตอร์อ่อนหลากสีวางเป็นวงกลมอยู่รอบนอก

ครูนำตัวอย่างภาพเส้นสีอิสระมาให้นักเรียนดู และถามนักเรียนว่า นักเรียนเห็นภาพอะไรจากเส้นสีต่างๆ ที่ทับซ้อนกันอยู่

ขั้นสอน (25 นาที) ครูอธิบายการสร้างสรรค์เส้นสีอิสระ แนะนำวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์งาน ในระหว่างที่นักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม ครูเปิดเพลง และเมื่อได้ยินเสียงเพลงให้ทุกคนวิ่งไปที่กระดาษที่เตรียมไว้ ให้ทุกคนหยิบสีชอล์คขีดเขียนตามอิสระ เมื่อเสียงเพลงจบให้ทุกคนมานั่งรวมกันที่ตรงกลาง เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณนกหวีดให้ทุกคนวิ่งไปที่ผลงานของตนเอง ให้ทุกคนนั่งลงบนชิ้นงานของตนเอง ให้ทุกคนฟังคำสั่ง ให้ทุกคนมองงานของตนเองว่าในเส้นสีอิสระนั้นมีภาพอะไรซ่อนอยู่ เมื่อได้ยินเสียงนกหวีดดังขึ้นให้วิ่งกลับมารวมกลุ่มเหมือนเดิม เมื่อได้ยินเสียงเพลงให้ทุกคนเดินไปที่ชิ้นงานของตนเองแล้วนั่งลงหยิบผลงานของตนเองให้เพื่อนชม และเล่าให้เพื่อนฟังถึงภาพที่มองเห็นผ่านเส้นสีอิสระ

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนได้แสดงออกผ่านสื่ออุปกรณ์ที่เตรียมไว้ให้ และในการแสดงออกอย่างอิสระนั้น นักเรียนยังมองเห็นภาพที่สวยงามผ่านเส้นสีอิสระเปรียบเหมือนตัวเรา ในบางครั้งที่เราแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาอย่างอิสระ ในความอิสระนั้นก็รวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่ดี แต่ในพฤติกรรมที่ไม่ดีนั้นเรายังมีส่วนที่ดีในตัวเอง เราจึงควรมองเห็นคุณค่าในตัวเองและคุณค่าของผู้อื่น

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษโปสเตอร์อ่อนหลากสี
- ดินสอ
- สีชอล์ค
- สื่อวิทยุ เทป CD

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม
CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3

เรื่อง สัตว์ที่รัก

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ขั้นตอนการปฏิบัติงานทางศิลปะเรื่องสัตว์ที่รัก
2. เพื่อให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
3. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนทุกคนจับมือเป็นวงกลม เมื่อได้ยินเสียงเพลงให้เดินไปรอบๆ พร้อมตะโกนชื่อสัตว์ที่ตนเองชอบ เมื่อเพลงหยุดให้ทุกคนนั่งลงเป็นวงกลม

ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนได้ยินชื่อสัตว์อะไรบ้าง

ขั้นสอน (25 นาที) ครูสาธิตการวาดรูปสัตว์ให้นักเรียนดู ครูแจกกระดาษวาดเขียนและดินสอ 2B ให้นักเรียนแต่ละคนวาดรูปภาพสัตว์ตามที่ตะโกนออกมา 1 รูป และนำรูปไปติดบอร์ดที่ครูเตรียมไว้ให้ จากนั้นให้นักเรียนดูรูปภาพสัตว์ทั้งหมดและเลือกภาพสัตว์ที่ชอบ 1 ภาพ ที่ไม่ใช่ภาพของตนเอง พร้อมบอกเหตุผลที่ชอบ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ นักเรียนได้เรียนรู้วาดภาพสัตว์ที่ตนชอบ และนักเรียนได้ทำในสิ่งที่นักเรียนชอบ นักเรียนก็จะมีความสุข การที่นักเรียนเลือกภาพ 1 ภาพ ที่เป็นผลงานของเพื่อนนั้นก็หมายความว่า เราเห็นคุณค่างานของผู้อื่น เมื่อเราตั้งใจทำงาน ผู้อื่นก็ตั้งใจและภูมิใจในงานเช่นกัน **การเสริมแรง** ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจ

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน
- ดินสอ 2B - สีชอล์ก - สีไม้ - สีเมจิก

ประเมินผล - พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ - ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม

CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE

- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

กิจกรรมที่ 4

เรื่อง อารมณ์นี้ ดีจัง

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญด้านอารมณ์ ผลดีและผลเสียของการแสดงอารมณ์ต่อผู้อื่นผ่านการวาดภาพอารมณ์ต่างๆบนใบหน้า
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วทำให้นักเรียนรู้สึกโกรธ พร้อมทำท่าทางประกอบเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้วทำให้นักเรียนดีใจ และทำท่าทางประกอบ

ครูถามนักเรียนว่าการแสดงอารมณ์ต่างๆผ่านใบหน้า นักเรียนคิดว่าการแสดงอารมณ์แบบไหน ใครๆก็รัก ใครๆ ก็ชอบ และการแสดงอารมณ์แบบไหนใครๆก็ไม่รัก ไม่ชอบ

ขั้นสอน (25 นาที) ครูสาธิตการวาดรูปอารมณ์ต่างๆที่แสดงบนใบหน้าให้นักเรียนดู และแจกกระดาษที่มีรูปใบหน้าที่ว่างเปล่าให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนฝึกวาดภาพใบหน้าที่แสดงอารมณ์หลากหลาย เช่น ดีใจ โศกเศร้า หงุดหงิด หวาดกลัว เป็นมิตร เมื่อวาดเสร็จ ครูให้นักเรียนเลือกใบหน้าที่ชอบมากที่สุดและระบายสีตกแต่งภาพนั้นให้สวยงาม

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการแสดงออกทางอารมณ์ผ่านใบหน้า ถ้าเราอารมณ์ดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสตลอดเวลา ใครๆก็อยากเข้าใกล้ อยากเล่นด้วยกับเรา และรักเรา อยากเป็นเพื่อนกับเรา

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน
- ดินสอ 2B
- สีไม้
- สีชอล์ก

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม
CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 5

เรื่อง สื่อสารดี มีชัยไปกว่าครึ่ง

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนถ่ายทอดสื่อความคิดในการวาดภาพกิจกรรม
สื่อสารดี มีชัยไปกว่าครึ่ง
2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้วิธีและเลือกวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม
3. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) นักเรียนนั่งเป็นวงกลม

ครูกำหนดให้คนที่ 1 พูดสื่อสารกับคนที่ 2 คนที่ 2 พูดสื่อสารกับคนที่ 3 คนที่ 3 พูดสื่อสารกับคนที่ 4 คนที่ 4 พูดสื่อสารกับคนที่ 5 คนที่ 5 พูดสื่อสารกับคนที่ 1 โดยใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม กับเพื่อน

รอบที่ 1 ให้นักเรียนทุกคนพูดด้วยน้ำเสียงตะโกนใส่กัน เมื่อจบรอบที่ 1 ครูถามนักเรียนว่า เป็นยังไงบ้าง ความรู้สึกของการที่ได้ยินเพื่อนพูดโดยใช้น้ำเสียงตะโกนใส่ รู้สึกอย่างไรเราลองมาเปลี่ยนคำพูดและใช้น้ำเสียงกันใหม่ โดยใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล

ขั้นสอน (25 นาที) หลังจากที่นักเรียนได้ตะโกนพูดกับเพื่อนด้วยน้ำเสียงที่ดัง ครูให้นักเรียนลองสื่อสารใหม่ ให้น้ำเสียงที่นุ่มนวล และเปลี่ยนคำพูดที่น่าฟังขึ้นในความหมายใกล้เคียงกัน

ครูแจกกระดาษวาดเขียน ให้นักเรียนวาดหน้าคนที่พูดสื่อสารแบบที่ 1 และแบบที่ 2 ตามความคิดของนักเรียนและตอบคำถามข้อที่ 3 ว่า นักเรียนชอบการสื่อสารแบบไหน เพราะอะไร

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า ในการสื่อสารกันนั้นสำคัญมาก ๆ นักเรียนชอบที่จะฟังคนพูดเพราะอะไร ใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวล ดังนั้น เพื่อนๆ และคนที่อยู่รอบๆ ตัวเราก็คงอยากได้ยินได้ฟังคำพูดที่ไพเราะ น่าฟังเช่นกัน

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน -
- ดินสอ 2B
- สีเมจิก
- สีชอล์ค

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม
- CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE**
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
 - แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สถิติเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 6

เรื่อง เพื่อนสนิทที่ฉันรัก

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. ให้นักเรียนถ่ายทอดความรู้สึกผ่านทางกิจกรรม เพื่อนสนิทที่ฉันรัก โดยวิธีการปั้นกระดาษ
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) นักเรียนนั่งเป็นวงกลม

ครูให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงเพื่อนๆ ของตนในชั้นเรียน และพูดถึงเพื่อนที่นักเรียนชอบเล่นด้วยมากที่สุด เล่นด้วยบ่อยๆ นักเรียนรู้สึกดี และประทับใจ พร้อมบอกเหตุผล ที่ชอบเพื่อนคนนี้เพราะอะไร

ขั้นสอน (25 นาที) ครูมีกระดาษเตรียมไว้ให้ ให้นักเรียนปั้นรูป เพื่อนที่นักเรียนชอบมากที่สุดที่นักเรียนได้พูดถึง เมื่อปั้นกระดาษเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละคนพูดนำเสนอถึงข้อดีของเพื่อนคนนี้ เหตุผลที่ชอบเพื่อนคนนี้ นักเรียนคิดว่า เมื่อมีเพื่อนที่นักเรียนรัก และสนิทนักเรียนควรแสดงออกต่อเพื่อนอย่างไรเพื่อนจะได้รักเราเหมือนที่เรารักเพื่อน

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า เมื่อเรามีเพื่อนที่เรารัก และสนิทเราควรปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความจริงใจ

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษปั้น
- แผ่นรองปั้น
- วัสดุตกแต่งงานปั้น

ประเมินผล

เครื่องมือ

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน
- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 7

เรื่อง เพื่อนของฉัน ช่างน่ารักที่สุด

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมทางอารมณ์และสังคมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ตนสนิทมากที่สุด
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) นักเรียนยืนเรียงหน้ากระดาน

ครูให้นักเรียนแต่ละคนหลับตา จากนั้น ครูพาเพื่อนที่สนิทที่นักเรียนพูดถึงมายืนด้านหน้าของนักเรียน ครูแจ้งให้นักเรียนทั้ง 5 คนที่หลับตา ให้ความหาเพื่อนที่อยู่ข้างหน้า เมื่อพบให้นักเรียนสัมผัส ลูบคลำ และทายว่าคนที่อยู่ด้านหน้านักเรียนนั้นเป็นใคร ถ้าทายถูกนักเรียนจึงลืมตาได้ ถ้าทายผิด จะให้ทายใหม่โดยให้ฟังเสียงเพื่อน

ขั้นสอน (25 นาที) ครูนำกระดาษสีหลากหลายเตรียมไว้ให้ ให้นักเรียนสร้างสร้อยงานจากกระดาษโดยวิธีการฉีกปะติดกระดาษให้เป็นรูปนักเรียนและ เพื่อนของนักเรียน ต่างฝ่ายต่างช่วยกัน และกัน และนำมาปะติดวางบนกระดาษที่เตรียมไว้ให้ ช่วยกันตกแต่งงานให้สวยงาม

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า เมื่อเรามีเพื่อนที่เรารัก และสนิทเราควรปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความจริงใจ ช่วยเหลืองานกันและกัน รับฟังกันและกัน แนะนำสิ่งที่ดีต่อกัน ตักเตือนกันและกัน

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษโปสเตอร์สีชนิดอ่อน
- กระดาษรองงานปะติด
- สีไม้
- สีชอล์ค
- สีเมจิก
- สีเทียน

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมิน
พฤติกรรม CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 8

เรื่อง อดีต ปัจจุบัน อนาคต

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจตนเองและพร้อมที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนาตนให้ดีขึ้นโดยการถ่ายทอดความคิดจากการวาดภาพในเรื่องของ “อดีต ปัจจุบัน อนาคต”
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนทุกคนจับมือเป็นวงกลม และนั่งลง ครูให้นักเรียนแต่ละคนหลับตา และนึกถึงตนเองในอดีต ว่าเป็นอย่างไร เคยแกล้งใครไหม เคยทำให้ใครเสียใจไหม แล้วลืมตา เล่าให้เพื่อนฟังทีละคน จากนั้น หลับตา นึกถึงตนเองในปัจจุบันว่าเคยทำอะไรที่ไม่ดีบ้างมั๊ย ลืมตา แล้วเล่าให้เพื่อนฟัง และหลับตา นึกถึงตนเองในอนาคต ว่า ควรจะพัฒนาตนเองอย่างไร จากเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้น ให้เหตุการณ์นั้นไม่เกิดขึ้นซ้ำอีก

ขั้นสอน (25 นาที) ครูแจกกระดาษให้นักเรียน ภายในกระดาษจะมีกรอบรูปอยู่ 3 กรอบ กรอบที่ 1 ภาพตนเองในอดีต กรอบที่ 2 ภาพตนเองในปัจจุบัน กรอบที่ 3 ภาพตนเองในอนาคต ให้นักเรียนวาดภาพตนเองลงในกรอบทั้ง 3 เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำ รู้ว่า ถ้าทำผิดจะเป็นอย่างไร ดังนั้น ไม่มีคำว่าสายเกินไป ถ้าเรารู้ว่าสิ่งที่ทำผิด เราก็กล่าวคำว่า “ขอโทษ” และปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นไป

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน
- ดินสอ 2B
- สีเมจิก

แบบบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกต

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม

CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE

- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 9

เรื่อง เมื่อฉันโตขึ้น ฉันอยากเป็น.....

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสื่อความคิดที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง มองเห็นความสามารถในตนเองโดยการ วาดภาพตนเองในอนาคต
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนแต่ละคนบอกลักษณะอาชีพในฝันที่นักเรียนอยากจะเป็นเมื่อโตขึ้น อาชีพเหล่านั้นเป็นอย่างไร ต้องชำนาญหรือถนัดด้านไหน ให้เพื่อนฟัง

ขั้นสอน (25 นาที) ครูแจกกระดาษวาดเขียนและอุปกรณ์ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนวาดภาพตนเองในอนาคต พร้อมระบายสี

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ว่า นักเรียนสามารถทำความฝันของตนให้เป็นจริงได้เพียงนักเรียนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจ

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน - สีเทียน - สีเมจิก - สีชอล์ค
- ดินสอ 2B

ประเมินผล

เครื่องมือ

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน
 - ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม
- CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
 - แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 10

เรื่อง กระดาษมีชีวิต ชวนคิดกิจกรรมยามว่าง

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์จินตนาการจากกระดาษเหลือใช้ให้มีคุณค่า
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูนำกระดาษเหลือใช้มาให้นักเรียนถือไว้ ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนมีกระดาษอยู่อะไรในมือ นักเรียนคิดว่า นักเรียนจะทำอะไรกับกระดาษได้บ้างกระดาษที่ถูกฉีกให้เกิดความเสียหาย ถูกขยำ จะเป็นอย่างไร การขยำกระดาษก่อให้เกิดความเสียหาย และถ้ากระดาษนั้นไม่ใช่ของเรา จะเป็นอย่างไร คนที่เป็นเจ้าของนั้นจะรู้สึกอย่างไร ถ้าเราเป็นคนทำลายกระดาษนั้น ครูถามนักเรียนว่า ถ้าเรามีกระดาษเหลือใช้ เราควรนำกระดาษเหล่านี้มาทำอะไรได้บ้าง นักเรียนและเพื่อนสนิทช่วยกันคิด ตอบคำถาม ครูนำกระดาษให้นักเรียนถือไว้ในมือ ครูถามว่าถ้าเราจะนำกระดาษเหล่านี้มาสร้างสรรค์ให้เป็นงานศิลปะที่มีคุณค่าเราจะใช้วิธีใดได้บ้าง นักเรียนและคู่ปรึกษากันและช่วยกันตอบคำถาม

ขั้นสอน (25 นาที) ครูสาธิตการฉีกกระดาษให้นักเรียนดูจากนั้นให้นักเรียนปรึกษาคู่ตนเองว่า จะสร้างสรรค์งานออกมาเป็นเรื่องราวอย่างไรโดยครูได้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้ ให้นักเรียนเลือกสรรวัสดุเองตามความต้องการ นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน

ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ ว่า นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในการทำงานร่วมกัน แนนอนยอมเกิดปัญหา ความคิดเห็นไม่ตรงกัน เราก็ต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและฟังเสียงส่วนใหญ่

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน - สีไม้ - กรรไกร - กาว
- ดินสอ 2B

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมิน

พฤติกรรม CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE

- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 11

เรื่อง ร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์เส้นสี

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันสร้างสรรค์งานผ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์
2. เพื่อฝึกระเบียบและวินัยในตนเอง
3. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนบอกเส้นต่าง ๆ ที่นักเรียนรู้จัก ทั้งรูปร่างและรูปทรงต่าง ๆ เช่นกัน เมื่อนักเรียนช่วยกันต้องจนรู้กันแล้วว่ามีเส้นอะไรบ้าง ให้นักเรียนนำเส้นต่าง ๆ เหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ โดยเล่นในรูปแบบของเกม มีกฎกติกาและข้อตกลงว่า นักเรียนจะยืนเป็นแถวตอนลึก และเมื่อได้ยินเสียงสัญญาณจากครู นักเรียนคนที่ 1 วิ่งไปยังวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ และวาดเส้นได้ 1 เส้นเท่านั้น และวิ่งกลับมาที่แถวเพื่อมาแตะมือเพื่อนคนต่อไป ทำแบบนี้ไปจนกว่าจะหมดเวลา

ขั้นสอน (25 นาที) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมโดยคนที่ 1 วิ่งไปวาด และวิ่งกลับมาแตะมือเพื่อนไปวาดต่อ ทุกคนทำตามกฎและกติกา จนเมื่อหมดเวลา

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ว่า นักเรียนสามารถสร้างสรรค์งานร่วมกันได้อย่างสามัคคีกัน งานจึงออกมาสำเร็จ

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษร้อยปอนด์แผ่นใหญ่
- สีน้ำ - พู่กัน - แก้วน้ำ - จานสี
- สีไม้
- สีเทียน
- สีชอล์ค

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรง

ให้ สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 12

เรื่อง ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

ระยะเวลา 45 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาอารมณ์และจิตใจโดยฝึกสมาธิ จิตใจสงบไม่วอกแวกง่าย
2. เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ (5 นาที) ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม ครูให้นักเรียนหลับตา ครูเปิดเพลง “ความสุขในใจฉัน” ให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนกำหนดลมหายใจ เข้า ออก

ขั้นสอน (25 นาที) ครูให้นักเรียนลืมนตา ครูถามนักเรียนว่านักเรียนรู้สึกอย่างไร การนั่งสมาธิติดต่อกับนักเรียน ครูให้นักเรียนหลับตาอีกครั้ง ครูเปิดเพลง ครูวางกระดาษ และสีไว้ด้านหน้าของนักเรียน ครูให้นักเรียนลืมนตา ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนรู้สึกอย่างไร จากนั้น ครูให้นักเรียนหยิบสีที่อยู่ด้านหน้านักเรียน ครูให้นักเรียนลากเส้นอิสระ หรือวาดภาพที่นักเรียนอยากจะวาด และครูเปิดเพลงให้นักเรียนวาดพร้อมเพลง ใครเสร็จก่อนก็วางสีก่อนได้ ตามเวลาที่กำหนด 10 นาที หลังจากนั้น ให้นักเรียนมองภาพของตนเอง และเล่าให้เพื่อนฟังถึงความหมายของภาพที่นักเรียนวาด ครูถามความรู้สึกของ นักเรียน ว่านักเรียนรู้สึกอย่างไร เมื่อนั่งสมาธิ

ขั้นสรุป (15 นาที) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ปฏิบัติในวันนี้ ครูถามนักเรียนถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับในกิจกรรมนี้

ครูแนะนำเพิ่มเติมว่า จากกิจกรรมนี้ ว่าการที่นักเรียนฝึกนั่งสมาธิบ่อยๆ จะทำให้จิตใจของนักเรียนสงบ ร่มเย็น และส่งผลให้นักเรียนมีจิตใจที่ดี ใจเย็น ไม่วุ่นวาย หุนหันพลันแล่น

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

- กระดาษวาดเขียน
- สีชอล์ค

ประเมินผล

- พฤติกรรมไม่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน

เครื่องมือ

- ประเมินตามรายการประเมินของแบบประเมินพฤติกรรม CONNERS' TEACHER QUESTIONNAIRE
- แบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้วิจัย)
- แบบบันทึกการสังเกต

การเสริมแรงให้

สติ๊กเกอร์รูป “ดาว” เป็นรางวัลเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม

ภาคผนวก ค

คะแนนดิบจากการประเมินพฤติกรรม (สำหรับผู้ปกครอง)

คะแนนดิบจากการประเมินพฤติกรรม (สำหรับครูประจำชั้น)

คะแนนดิบจากการประเมินพฤติกรรม (สำหรับครูผู้สอน)

คะแนนดิบจากแบบบันทึกพฤติกรรม (สำหรับผู้วิจัย)

ตาราง 1 คะแนนดิบจากแบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้ปกครอง)

ข้อ	นักเรียนคนที่ 1		นักเรียนคนที่ 2		นักเรียนคนที่ 3		นักเรียนคนที่ 4		นักเรียนคนที่ 5	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1.	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
2.	1	0	0	0	0	0	1	1	2	0
3.	2	1	1	0	2	1	3	1	3	1
4.	2	1	2	0	3	1	2	1	3	0
5.	0	0	2	0	0	0	2	2	1	1
6.	1	1	0	0	3	0	1	0	0	0
7.	1	1	2	1	0	0	1	1	2	1
8.	1	0	0	0	2	0	2	1	3	1
9.	1	0	3	0	0	0	1	1	3	1
10.	2	0	3	1	3	1	3	2	3	1
11.	3	1	3	0	3	2	3	2	3	2
12.	1	1	1	0	3	2	3	1	2	1
13.	3	1	2	1	3	2	3	2	3	2
14.	1	0	1	0	3	0	2	1	3	1
15.	1	0	0	0	2	1	2	1	3	1
16.	1	0	3	2	2	1	2	1	3	0
17.	1	1	0	0	3	2	1	1	3	1
18.	1	0	1	0	2	1	2	1	2	1
19.	1	0	0	0	2	1	1	1	2	1
20.	1	1	0	0	2	1	1	1	3	1
21.	1	0	1	0	0	0	2	1	3	1
22.	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0
23.	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1
24.	2	0	2	0	3	2	3	0	1	1
25.	2	0	2	1	3	2	3	2	3	2

ข้อ	นักเรียนคนที่ 1		นักเรียนคนที่ 2		นักเรียนคนที่ 3		นักเรียนคนที่ 4		นักเรียนคนที่ 5	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
26.	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1
27.	0	0	0	0	2	0	2	1	3	1
28.	3	1	1	0	0	0	2	2	2	1
29.	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0
30.	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1
31.	2	0	3	1	3	2	3	1	3	2
32.	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
33.	1	0	0	0	2	1	2	1	3	1
34.	1	0	2	1	3	2	1	1	3	2
35.	2	0	0	0	2	1	1	1	2	1
36.	0	0	0	0	3	1	2	1	0	0
37.	1	0	1	0	2	1	1	1	2	2
38.	1	0	1	0	3	1	3	1	3	1
39.	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
40.	0	0	2	1	0	0	3	3	2	0
41.	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
42.	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0
43.	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1
44.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45.	0	0	0	0	0	0	1	0	2	1
46.	1	0	0	0	2	0	2	1	2	0
47.	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0
48.	0	0	0	0	0	0	3	3	1	0

ตาราง 2 คะแนนดิบจากแบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับครูประจำชั้น)

ข้อ	นักเรียนคนที่ 1		นักเรียนคนที่ 2		นักเรียนคนที่ 3		นักเรียนคนที่ 4		นักเรียนคนที่ 5	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1.	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
2.	0	0	1	0	0	0	1	0	2	1
3.	2	1	1	0	0	0	2	1	2	1
4.	0	0	0	0	0	0	1	0	2	1
5.	2	1	1	0	0	0	3	1	2	1
6.	2	1	2	1	1	1	3	1	1	0
7.	2	0	2	1	3	1	2	1	2	1
8.	1	0	2	1	0	0	2	1	2	1
9.	0	0	2	1	2	1	1	1	2	0
10.	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0
11.	2	1	2	0	0	0	2	1	1	0
12.	0	0	1	0	0	0	3	1	2	1
13.	0	0	2	1	1	1	1	0	1	0
14.	2	0	2	1	2	1	2	1	2	1
15.	0	0	2	1	1	1	2	1	2	1
16.	2	1	1	0	1	1	2	1	2	1
17.	0	0	2	0	1	0	2	1	1	0
18.	0	0	2	0	2	1	3	0	2	1
19.	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0
20.	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1
21.	0	0	2	0	2	1	2	2	2	0
22.	0	0	2	1	1	1	3	1	2	1
23.	0	0	1	0	2	1	1	1	1	1
24.	0	0	2	0	1	0	1	1	2	1
25.	2	1	1	0	1	0	2	1	2	1
26.	0	0	2	0	1	0	2	1	2	1
27.	0	0	2	0	0	0	3	0	1	1
28.	1	0	3	1	1	1	3	2	1	1

ตาราง 3 คะแนนดิบจากแบบประเมินพฤติกรรมการ(สำหรับครูผู้สอน)

นักเรียนคนที่ 1												
ข้อ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	ครั้งที่ 11	ครั้งที่ 12
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันจันทร์ 30พ.ย.2552	วันอังคาร 1ธ.ค.2552	วันพุธ 2ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 3ธ.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	วันอังคาร 9ธ.ค.2552
1.	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0
2.	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
3.	1	1	2	1	0	1	0	1	1	0	0	2
4.	0	0	2	1	1	0	0	0	2	1	0	0
5.	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0
6.	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0
7.	2	1	1	2	1	0	2	1	1	2	1	1
8.	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
9.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
10.	1	0	2	0	1	0	0	2	0	1	0	2
11.	1	0	3	1	2	1	0	1	0	1	1	0
12.	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0

นักเรียนคนที 1												
ข้อ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	ครั้งที่ 11	ครั้งที่ 12
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันเสาร์ 30พ.ย.2552	วันอาทิตย์ 11.ค.2552	วันพุธ 25.ค.2552	วันพฤหัสบดี 30.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันเสาร์ 8ธ.ค.2552	วันอาทิตย์ 9ธ.ค.2552
13.	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0
14.	2	0	1	0	2	1	1	0	1	0	1	0
15.	1	1	0	2	1	1	0	1	1	0	1	0
16.	2	0	1	2	1	2	1	0	1	2	1	1
17.	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
18.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
19.	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
20.	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1
21.	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0
22.	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0
23.	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1
24.	2	1	2	0	1	0	0	2	1	0	1	0
25.	2	1	2	0	1	0	1	2	0	1	0	2
26.	2	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1
27.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28.	2	1	3	1	1	0	2	1	1	1	0	1

นักเรียนคนที่ 2												
ข้อ	ครั้งที่ 1 วันจันทร์ 23พ.ย.2552	ครั้งที่ 2 วันอังคาร 24พ.ย.2552	ครั้งที่ 3 วันพุธ 25พ.ย.2552	ครั้งที่ 4 วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	ครั้งที่ 5 วันศุกร์ 27พ.ย.2552	ครั้งที่ 6 วันจันทร์ 30พ.ย.2552	ครั้งที่ 7 วันอังคาร 1ธ.ค.2552	ครั้งที่ 8 วันพุธ 2ธ.ค.2552	ครั้งที่ 9 วันพฤหัสบดี 3ธ.ค.2552	ครั้งที่ 10 วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	ครั้งที่ 11 วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	ครั้งที่ 12 วันอังคาร 9ธ.ค.2552
13.	2	1	2	1	0	2	1	1	1	1	2	1
14.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
15.	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
16.	1	0	3	2	1	0	1	0	1	1	2	1
17.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
18.	2	1	1	0	2	1	2	1	3	1	2	1
19.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20.	3	1	0	2	1	2	1	3	2	3	2	0
21.	1	0	1	0	1	0	1	0	2	1	1	1
22.	1	0	0	1	0	1	0	1	1	2	1	0
23.	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
24.	0	0	2	0	0	1	0	1	1	1	0	0
25.	0	0	2	1	0	0	0	1	0	1	0	0
26.	1	0	2	1	0	0	1	1	1	1	0	1
27.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28.	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1

ตาราง 5 คะแนนดิบจากแบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับผู้สอน)

ข้อ	นักเรียนคนที่ 3											
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	ครั้งที่ 11	ครั้งที่ 12
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันจันทร์ 30พ.ย.2552	วันอังคาร 1ธ.ค.2552	วันพุธ 2ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 3ธ.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	วันอังคาร 9ธ.ค.2552
1.	1	0	0	1	0	2	1	0	1	0	1	0
2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	0	0	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0
4.	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	2	1	3	0	2	1	0	1	0	1	0	1
7.	2	1	0	0	2	1	1	1	0	1	1	0
8.	1	0	2	0	1	1	0	1	0	1	0	0
9.	2	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1
10.	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	0	0	3	2	0	0	1	0	1	0	0	0
12.	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0

นักเรียนคนที 3												
ข้อ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	ครั้งที่ 11	ครั้งที่ 12
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันเสาร์ 30พ.ย.2552	วันอาทิตย์ 1ธ.ค.2552	วันพุธ 2ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 3ธ.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันเสาร์ 8ธ.ค.2552	วันอาทิตย์ 9ธ.ค.2552
13.	1 0 3	2 0 2	0 0 1	0 0 1	1 0 1	0 1 0	1 0 1	0 1 0	1 0 1	0 1 0	1 0 1	0 1 0
14.	2 1 3	0 2 1	2 1 2	1 2 1	1 0 2	2 1 2	1 2 1	1 1 1	2 0 2	2 1 2	0 2 0	2 1 1
15.	2 1 2	1 2 1	2 1 2	1 2 1	1 0 1	0 1 0	1 0 1	2 1 1	1 0 2	2 1 1	1 1 1	2 1 1
16.	2 1 2	1 2 1	1 1 1	2 1 2	2 0 2	0 2 0	2 1 2	1 0 2	2 1 1	1 0 2	2 0 2	2 0 0
17.	0 0 3	2 1 2	1 0 2	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0
18.	1 1 2	1 2 1	1 0 1	0 1 0	2 1 2	1 0 1	1 0 1	2 1 2	2 0 2	2 0 2	2 1 2	2 1 1
19.	0 0 2	1 2 1	0 0 1	0 1 0	0 0 0	0 0 0	1 0 1	0 0 0	1 0 1	0 0 0	0 0 0	0 0 0
20.	2 1 2	1 2 1	0 0 2	2 1 2	2 1 2	2 0 2	2 0 2	2 1 2	3 2 3	2 3 2	3 1 2	2 1 1
21.	2 1 0	0 0 0	0 0 0	2 1 2	2 1 2	3 1 3	3 1 3	2 1 2	2 1 2	3 1 2	2 1 2	3 1 1
22.	1 0 0	0 0 0	0 0 0	2 1 2	2 1 2	2 1 2	2 1 2	2 1 2	2 1 2	2 1 2	2 0 2	2 0 0
23.	1 0 2	1 2 1	0 0 1	0 1 0	2 1 2	1 0 1	1 0 1	2 1 2	2 0 2	1 0 2	2 1 2	1 1 0
24.	0 0 3	2 0 2	0 0 0	0 0 0	0 0 0	1 0 1	1 0 1	1 0 1	1 0 1	0 0 0	1 0 1	1 0 0
25.	0 0 3	2 1 2	1 0 1	0 1 0	1 0 1	0 1 0	1 0 1	1 0 1	1 0 1	1 0 1	1 0 1	1 0 0
26.	0 0 1	2 1 2	1 0 1	1 1 2	2 1 2	2 1 2	2 1 2	2 0 2	1 0 1	1 0 1	1 0 1	1 0 0
27.	0 0 2	2 0 2	0 0 0	0 0 0	0 0 0	1 0 1	1 0 1	0 0 0	0 0 0	1 0 1	0 0 0	0 0 0
28.	2 1 0	0 0 0	0 0 0	2 1 2	3 1 3	3 1 3	3 2 3	2 2 1	2 1 2	2 1 2	2 0 2	2 0 0

ตาราง 6 คะแนนดิบจากแบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับครูผู้สอน)

นักเรียนคนที่ 4												
ข้อ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	ครั้งที่ 11	ครั้งที่ 12
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันจันทร์ 30พ.ย.2552	วันอังคาร 1ธ.ค.2552	วันพุธ 2ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 3ธ.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	วันอังคาร 9ธ.ค.2552
1.	2	1	1	1	0	1	2	1	2	1	1	0
2.	1	0	1	1	0	1	0	2	1	1	1	0
3.	3	2	3	1	0	0	1	0	1	0	0	1
4.	3	2	1	1	0	1	0	2	1	0	1	0
5.	3	2	2	0	3	1	2	1	0	2	1	3
6.	3	1	0	2	1	3	1	1	0	2	1	3
7.	2	0	1	1	2	1	3	1	1	0	2	1
8.	3	2	1	1	0	1	2	1	2	1	1	0
9.	3	2	1	2	1	2	3	2	0	2	2	1
10.	2	1	3	2	1	2	2	1	0	2	2	1
11.	2	1	3	2	0	1	0	2	1	2	1	0
12.	3	2	3	1	0	0	1	2	1	2	1	0

นักเรียนคนที่ 4

ข้อ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9		ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12	
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันเสาร์ 30พ.ย.2552	วันอาทิตย์ 1ธ.ค.2552	วันพุธ 2ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี- 3ธ.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	วันอังคาร 9ธ.ค.2552	วันพุธ 12ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 15ธ.ค.2552	วันศุกร์ 16ธ.ค.2552	วันเสาร์ 19ธ.ค.2552	วันอาทิตย์ 20ธ.ค.2552	วันจันทร์ 22ธ.ค.2552	วันอังคาร 23ธ.ค.2552	วันพุธ 24ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 25ธ.ค.2552	วันศุกร์ 26ธ.ค.2552	วันเสาร์ 29ธ.ค.2552	วันอาทิตย์ 30ธ.ค.2552
13.	1	0	3	2	1	0	2	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	2	1	0
14.	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1	0	1	0	2	0	2	0	1	1	2	0	1	0
15.	2	1	2	1	2	1	2	1	1	0	2	0	1	0	1	0	1	0	0	2	0	2	0	1
16.	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1	0	0	2	1	2	1	2	1
17.	2	1	1	1	2	0	2	1	2	0	2	1	2	1	2	0	0	0	2	0	2	0	2	1
18.	2	1	2	1	2	0	2	1	2	1	2	1	2	0	1	0	0	0	2	1	2	0	2	1
19.	2	1	1	1	2	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	2	0	1	1	1	0
20.	3	2	1	1	1	0	3	1	2	0	2	1	1	0	1	0	1	0	1	1	3	2	2	1
21.	3	2	2	1	2	1	2	0	2	0	2	1	2	1	2	1	3	1	2	1	2	1	2	0
22.	2	1	3	1	1	0	2	0	2	1	2	0	1	0	1	0	1	0	1	1	2	1	2	1
23.	0	0	2	1	2	0	2	0	2	1	1	0	1	0	1	1	1	0	2	1	2	1	2	0
24.	2	1	3	0	1	1	2	0	1	0	2	1	2	1	2	0	1	0	1	0	2	1	1	1
25.	1	0	3	2	2	0	1	0	2	0	2	0	1	0	2	1	0	0	2	1	1	0	2	0
26.	2	0	1	1	2	0	2	1	2	1	2	1	2	1	2	0	1	0	2	1	2	1	2	0
27.	2	0	2	1	2	0	2	0	2	0	1	0	1	0	1	0	2	1	2	1	2	0	2	1
28.	3	1	2	2	2	1	0	0	1	1	1	1	2	1	2	1	2	0	2	1	0	0	1	1

ตาราง 7 คะแนนดิบจากแบบประเมินพฤติกรรม(สำหรับครูผู้สอน)

นักเรียนคนที่ 5												
ข้อ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	ครั้งที่ 11	ครั้งที่ 12
	วันจันทร์ 23พ.ย.2552	วันอังคาร 24พ.ย.2552	วันพุธ 25พ.ย.2552	วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	วันศุกร์ 27พ.ย.2552	วันจันทร์ 30พ.ย.2552	วันอังคาร 1ธ.ค.2552	วันพุธ 2ธ.ค.2552	วันพฤหัสบดี 3ธ.ค.2552	วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	วันอังคาร 9ธ.ค.2552
1.	2	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0
2.	2	1	2	0	1	0	2	0	1	0	0	1
3.	2	1	3	1	2	0	1	0	2	1	0	1
4.	1	0	3	0	2	1	1	0	1	0	2	1
5.	2	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0
6.	1	0	0	2	0	1	0	0	2	1	2	1
7.	3	2	2	1	2	1	2	1	1	2	1	2
8.	2	1	3	1	2	1	0	1	2	1	0	1
9.	1	0	3	1	2	1	1	0	0	1	1	0
10.	0	0	3	1	1	0	1	0	0	1	0	1
11.	1	0	3	2	1	1	0	1	1	0	1	0
12.	2	1	2	1	1	0	2	1	1	0	1	0

นักเรียนคนที่ 5

ข้อ	นักเรียนคนแรก																							
	ครั้งที่ 1 วันจันทร์ 23พ.ย.2552	ครั้งที่ 2 วันอังคาร 24พ.ย.2552	ครั้งที่ 3 วันพุธ 25พ.ย.2552	ครั้งที่ 4 วันพฤหัสบดี 26พ.ย.2552	ครั้งที่ 5 วันศุกร์ 27พ.ย.2552	ครั้งที่ 6 วันจันทร์ 30พ.ย.2552	ครั้งที่ 7 วันอังคาร 1ธ.ค.2552	ครั้งที่ 8 วันพุธ 2ธ.ค.2552	ครั้งที่ 9 วันพฤหัสบดี- 3ธ.ค.2552	ครั้งที่ 10 วันศุกร์ 4ธ.ค.2552	ครั้งที่ 11 วันจันทร์ 8ธ.ค.2552	ครั้งที่ 12 วันอังคาร 9ธ.ค.2552												
13.	0	0	3	2	1	0	1	0	1	0	2	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	
14.	2	1	3	1	2	1	1	0	1	0	1	1	0	2	1	1	0	0	2	1	1	1	0	
15.	3	0	3	1	1	0	1	0	1	0	1	1	3	2	1	1	0	1	1	1	1	0	1	
16.	3	2	3	0	2	1	2	1	2	0	2	1	3	0	2	1	1	0	0	2	1	2	0	
17.	1	1	3	1	2	0	0	0	1	1	0	0	3	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	
18.	0	0	2	1	2	0	2	0	2	0	1	1	2	1	1	1	0	0	1	1	2	1	1	
19.	1	0	2	1	1	0	1	1	1	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	
20.	1	0	3	1	2	0	0	0	1	0	1	0	3	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	
21.	1	0	3	1	2	1	1	1	1	0	1	1	3	1	2	1	1	0	1	1	1	1	0	
22.	1	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	
23.	2	0	2	1	1	1	1	0	1	0	0	2	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	
24.	1	1	1	1	2	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	
25.	1	0	3	2	1	1	1	0	1	0	0	0	3	2	1	0	1	0	1	0	0	1	0	
26.	2	0	2	1	2	0	1	0	2	1	1	0	2	1	1	0	1	0	1	0	1	2	1	
27.	1	1	3	1	1	1	1	0	1	0	1	0	3	1	2	0	2	1	1	0	1	0	1	
28.	1	0	2	0	1	0	1	1	1	0	0	0	2	0	2	1	1	0	0	0	1	1	0	

ประวัตย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวณัฐวิทย์ สุขธยารักษ์
 เกิดวันที่ 24 ธันวาคม 2523
 สถานที่เกิด จังหวัดแพร่
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 24/549 ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนพิชญศึกษา ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2538 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 จาก โรงเรียนนาริรัตน์จังหวัดแพร่
 พ.ศ. 2541 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 จาก โรงเรียนนาริรัตน์จังหวัดแพร่
 พ.ศ. 2546 การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2552 การศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
 คณะศิลปกรรมศาสตร์
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 กรุงเทพมหานคร